

วารสาร มจร

สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU

ISSN (Print) : 2287-0121

ISSN (Online) : 2673-0782

Social Science Review

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562

Vol. 8 No. 3 July - September 2019

บทความที่น่าสนใจ

พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ)

การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้าน
รักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

พระราชสิทธิเวที (วิรัช วิโรจน์)

การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพตามหลักภวนา 4
ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ ปวิสิโก)

การส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำ
ปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

มยุรี รัตนเสริมพงศ์

รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาล
ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

อัจฉรา หล่อตระกูล

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย
กรณีศึกษา : พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิชาติ ศิริบุญญากาล

บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมใน
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว ทสสนีโย) และคณะ

Book Reviews:

กาจัดการเชิงพุทธ 5 G MONASTERY MANAGEMENT

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสาร มจร

สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU

ISSN (Print) : 2287-0121

ISSN (Online) : 2673-0782

Social Science Review

ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562

Vol.8 No.3 July - September 2019

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกของปัญหาให้แก่สังคม

ที่ปรึกษาวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

พระราชปรีดีติกวี่, ศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสุวรมณเฑียรธรรม, ผศ.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเมธีธรรมจารย์, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระเทพเวที, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูโสภณพุทธนิเทศ, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระโสภณวชิราภรณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระอุดมสิทธิธาดา, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ร.อ.ดร.ประมาณเลิศ อัจฉริยะปัญญากุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ :

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ :

ผศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทีมบรรณาธิการ :

พระปลัดระพี พุทธิสาโร, ผศ.ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระสมนึก อธิปญโญ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อ.ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกัณฑ์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(2) ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562

ศ.ดร.ประยงค์ แส่นบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์	วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
รศ. ดร. พงษ์สิทธิ์ สุธิไชยมณี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ. ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์	มหาวิทยาลัยสแตมฟอร์ด
ผศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สมคิด ดวงจักร	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
น.อ.ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ
ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

กองจัดการ:

อ.ดร.ประเสริฐ ธิลาว	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นายกรกต ชำบัณติ	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิลปกรรม:

อ.ดร.สุริยา รักษาเมือง	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรีธา	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน :

สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์
บัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารเรียนรวม
โซน B ชั้น 5 เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอยางน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

จัดพิมพ์โดย :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอยางน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
13170 โทร. 035-248-000, ต่อ 8555,8556,5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

Release Date Is 4 Copies Per Year.

Issue 1 January – March.

Issue 2 April – June.

Issue 3 July – September.

Issue 4 October – December.

Objective:

To Promote and Encourage Instructs, Academics, Students and Other Interested Persons to Have The Opportunity to Disseminate Academic and Research Works in Social Sciences and Related Subjects Such as Buddhism, Political Science, Public Administration, Law, Management, Sociology, Economics, Social Development and Education. The Analysis Provides a Solution to The Problem of Society.

Advisory Board of Journal

Prof. Dr. Phra Rajapariyatkavi.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Assoc. Prof. Dr. Phra Theppawaramethi.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst. Prof. Phra Suwanmethaphorn.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Assoc. Prof. Dr. Phra Methithammajarn.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Assoc. Prof. Dr. Phra Thepwethi.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst. Prof. Dr. Phrakhru Sophonphutthisat	Mahachulalongkornrajavidyalaya University .
Phra Sophonvachiraphorn.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Assoc. Prof. Dr. Phrakru Pariyatkittithamrong.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst. Prof.Dr. Phra Udomsittthinayok.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst. Prof. Capt. Dr. Pramanlert Atcharyapanyakun.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Editor:

Assoc. Prof. Dr. Surapon Suyaporn. Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Assistant Editor:

Asst.Prof.Dr. Kiattisak Suklueang. Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Editorial Team:

Asst. Prof. Dr. Phrapalad Raphin Buddhiso.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst.Prof. Dr. Phramaha Krisada Kittisophano	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Dr. Phramaha Sunun Sunundho.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Phra Somnuek Therapanyo.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

(4) ပိုဒ် ၈ ခုတို့ ၃ ကဏ္ဍကွပ်ကဲ - ကံစာပေ ၂၅၆၂

Asst.Prof.Dr. Thitiwut Manmee.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Asst.Prof.Dr.Anuwat Krasang.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Dr. Phongphat Chittanurak.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Prof. Dr. Prayong Saenpuran.	Khonkaen University.
Assoc. Prof. Dr. Praves Intongpan.	Kasetsart University.
Assoc. Prof. Lt. Gen.Dr.Weera Wongsan.	National Defence College of Thailand.
Assoc. Prof. Dr.Pruethsan Sutthichaimethee.	Chulalongkorn University.
Assoc. Prof. Dr. Sanya Kenaphoom	Rajabhat Maha Sarakham University.
Asst. Prof. Dr. Sa-at Banchoetrit	Stamford International University.
Asst. Prof. Dr. Achara Lortrakul	Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman.	Suan Dusit University.
Asst. Prof. Dr. Somkid Duangchak.	Chom Bueng Rajabhat University.
Gp. Capt. Dr. Naphat Kaeonak.	Air Force College.
Asst. Prof. Dr. Butsakon Watthanabut	North Bangkok University.
Asst. Prof. Dr. Wanchai Suktam.	Surindra Rajabhat University.

Management Division:

Dr.Prasert Thilao.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Mr. Korakoth Chabandit.	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Fine arts:

Dr. Suriya Raksamueng	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
Dr. Prasit Phutthasatsattha	Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Office:

The Office Journal of MCU Social Science Review. Graduate School of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Class B, 5th Floor, 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170.

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House 79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170. Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD : JOURNAL OF MCU SOCIAL SCIENCE REVIEW

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1. พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.
2. พระเทพปริยัติเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.
3. พระครูปริยัติกิตติธำรง, รองศาสตราจารย์ ดร.
4. พระครูปริมาณรักษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.
5. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส,รองศาสตราจารย์ ดร.
6. พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รองศาสตราจารย์ ดร.
7. พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.
8. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
9. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
- 10 ศาสตราจารย์ พลตำรวจโทหญิง ดร.นัยนา เกิดวิชัย
11. ศาสตราจารย์พิเศษ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
12. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม
14. รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติทัศน์ ผกาทอง
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
18. รองศาสตราจารย์ ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง
19. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท
20. รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โขวเกษม
21. รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง
22. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร
23. ผู้รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ใจเย็น
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์
26. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรต บุญอ่อน

Lecturers In-house Professional :

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

1. Prof. Dr.Phra Rajapariyatkavi
2. Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi
3. Assoc.Prof. Dr. Phrakru Pariyatkittithamrong
4. Assoc.Prof. Dr. Phrakhru Purimanurak
5. Assoc. Prof.Dr. Phramaha Hansa Dhammahaso
6. Assoc. Prof.Dr. Phramaha Boonlert Inthapanno.
7. Dr.Phramaha Somboon Uddhikaro
8. Prof. Dr. Boonton Dockthaisong
9. Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit
10. Prof. Pol.Lt.Gen. Dr. Naiyana Koetwichai
11. Prof. (Special). Lt.Dr.BanJop Banaruji
12. Assoc. Prof.Dr. Aphinant Chantanee
13. Assoc. Prof.Dr. Chartchai Pitakthanakhom
14. Assoc. Prof.Dr. Kittithat Phakathong
15. Assoc. Prof.Dr. Somsak Bunpu
16. Assoc. Prof.Dr. Somchai Sinok
17. Assoc. Prof.Dr. SutthiPhong Siwichai
18. Assoc. Prof.Dr. Wonrakrit Thueanchang
19. Assoc. Prof.Dr. Saman Ngamsanit
20. Assoc.Prof.Anuphum Sowkasem
21. Assoc. Prof.Dr. Konit Sithong
22. Assoc. Prof.Dr. Surin Nitamangkoon
23. Assoc.Prof.Dr. Tatchanan Isaradej
24. Asst.Prof.Dr. Pattarapol Chaiyen
25. Asst.Prof.Dr. Toemsak Thongin
26. Assoc. Prof.Dr. Suphrot Boonon

(6) ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน 2562

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สติธย์ ศิลปชัย
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณีต
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลืออง
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันท์ เมธีวรฉัตร
34. อาจารย์ ดร.จุฑามาศ วารีแสงทิพย์

Lecturers In-House Professional :

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

27. Asst.Prof. Sathit Sinlapachai
28. Asst.Prof.Dr. Phichet Thangto
29. Asst.Prof.Dr. Thitiwut Manmee
30. Asst.Prof.Dr. Anuwat Krasang
31. Asst.Prof.Dr. Yuttana Praneet
32. Asst.Prof.Dr. Kiattisak Suklueang
33. Asst.Prof. Anon Methiworachat
34. Dr. Chuthamat Warisaengthip

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ARTICLE REVIEW BOARD : JOURNAL OF MCU SOCIAL SCIENCE REVIEW

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. พระเมธาวิเชียรสร, รองศาสตราจารย์ ดร.
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เกรียงษ์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ชินกุล
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
มหาวิทยาลัยมหิดล
7. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
8. รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ สุธาธิไชยเมธี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ แก่นอินทร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สรเสริญ อินทร์ตัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
11. รองศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอ่อมหล้า
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Outside Professional :

1. Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros
Mahamakut Buddhist University.
2. Prof.Dr.Thirapat Serirangsan
Sukhothai Thammathirat Open University.
3. Prof. (Special). Dr. Kanchana Ngaorangsi
Naresuan University.
4. Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
Mahamakut Buddhist University.
5. Assoc. Prof.Dr. Chaiyuth Chinokul
National Institute of Development Administration.
6. Assoc. Prof.Dr. Yothin Sawaengdee
Mahidol University.
7. Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
Ramkhamhaeng University.
8. Assoc. Prof.Pruethsan Sutthaimethee
Chulalongkorn University
9. Assoc. Prof.Dr.Thiraphong Kaenin
Prince of Songkla University.
10. Assoc. Prof.Dr. Sansoen Intarat
Suan Dusit University.
11. Assoc. Prof.Dr.Chamroen Chuchuaisuwan
Rajamangala University of Technology Srivijaya.
12. Asst. Prof.Dr.Chatchawan Araemla
Chom Bueng Rajabhat University.
13. Assoc. Prof.Dr. Sanya Khenaphum
Mahasarakham Rajabhat University.
14. Assoc. Prof.Dr. Chonwit Chianchit
Srinakharinwirot University.

(8) ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

15. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สรรสวัสดิ์สุทธิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต สวัสดิ์ผล
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลับปลิง คงชนะ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เพชรนาจักร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
มหาวิทยาลัยมหิดล
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาบุตรตระกูล
มหาวิทยาลัยนเรศวร
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษิณี เจนวนิธิสุข
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สอาด บรรเจิดฤทธิ์
มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.อนันท์ ใจสมุทร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยสร สมบุญมาก
มหาวิทยาลัยนครพนม
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Outside Professional :

15. Assoc. Prof.Dr. Phaisan Sansonwisut
Nakhon Sawan Rajabhat University.
16. Assoc. Prof.Dr. Kasak Tekhanmak
Thepsatri Rajabhat University.
17. Assoc. Prof.Dr. Chawalit Sawatphon
Suan Dusit Rajabhat University.
18. Assoc. Prof.Dr. Phakdi Phosing
Mahasarakham Rajabhat University.
19. Asst. Prof.Dr. Uthai Satiman.
Suan Dusit University.
20. Asst. Prof.Dr.Phlapphlueng Khongchana
Srinakharinwirot University.
21. Asst. Prof.Dr.Montri Phetrnachak
Prince of Songkla University.
22. Asst. Prof.Dr. Wutthinan Kanthatian
Mahidol University.
23. Asst. Prof.Dr. Wasin Panyawutatrakun
Naresuan University.
24. Asst. Prof.Dr.Thatsani Chenwithisuk
Chandrakasem Rajabhat University.
25. Asst. Prof.Dr.Chonsit Sitisungnoen
Silpakorn University.
26. Asst. Prof.Dr.Sa-At Banchoetrit
Stanford University.
27. Asst. Prof. Lt.Jg. Dr.Anan Chaisamut
Surat Thani Rajabhat University.
28. Asst. Prof.Dr.Chayason Sombunmak
Nakhon Phanom University.
29. Asst. Prof.Dr.Busakorn Watthanabut
North Bangkok University.

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล
กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, นนทบุรี
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุปสอด
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุกร นาครณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจัตุรัส
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 37 อาจารย์ พลเอก ดร.เอกชัย ศรีวิลาศ
สถาบันพระปกเกล้า
- 38.อาจารย์ ดร.จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

EXTERNAL EXPERTS

30. Asst. Prof.Dr.Sawat Chiratthitikan
Department of Corrections, Ministry of Justice, Nonthaburi
31. Asst. Prof.Dr.Chirayu Sapsin
Surindra Rajabhat University.
32. Asst. Prof.Dr.Somkhith Duangchak
Chom Bueng Rajabhat University.
33. Asst. Prof.Dr.Anan Upasod
Lampang Rajabhat University.
34. Asst. Prof.Dr.Witchukon Nakathon
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
35. Asst. Prof.Dr.Atchara Lotrakun
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
36. Asst.Prof.Dr. Chatuphum Khetchatturat
Khonkaen University.
37. Gen.Dr. Akachai Siwilat
King Prajadhipok's Institute.
- 38 Dr. Chitwimon Khlaisuban
Suan Dusit University.

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์นี้เป็นปีที่ 8 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน พ.ศ. 2562 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ควบคู่กับการตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ ซึ่งเนื้อหาสาระในเล่มประกอบด้วยนักวิชาการและเรื่องดังต่อไปนี้

พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ) บทความเรื่อง “การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า มีลักษณะการบริหารจัดการแบบแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชนับถือด้วยการสร้างความเข้าใจ และให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

พระราชสิทธิเวที (วิรัช วิโรจโน) บทความเรื่อง “การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพตามหลักภวนา 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร” พบว่า พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพทางกายโดยพบความชุกของปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้สูงกว่าที่พบในประชากรชายไทย การส่งเสริมสุขภาพในพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งสำคัญและเร่งด่วนและเป็นประเด็นที่ทำนายสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในร่วมมือกันวางแผนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพในพระสงฆ์ต่อไป

พระเมธาวิญญูสร (สุเทพ ปวิสิโก) บทความเรื่อง “การส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)” พบว่า พระสอนศีลธรรมควรมีการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นมาสอนนักเรียน มีการบูรณาการหลักสูตรให้กระชับ ไม่นั่นเนื้อหา แต่สอนนักเรียนโดยมุ่งเน้นการนำไปปฏิบัติ จัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพ

พระครูวิจิตรธรรมวิภา (บุญเลิศ ปณณาวุโธ) บทความเรื่อง “การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์” พบว่า คณะสงฆ์ควรกำหนดให้มีสร้างพระวิปัสสนาจารย์เพิ่มมากขึ้น และทำการพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ที่มีอยู่แล้วให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย จัดให้มีโครงการปฏิบัติธรรมเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

พระครูสุกิจจานุรักษ์ (ชยุตม์ อคฺควณโณ) บทความเรื่อง “การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี” พบว่า ต้องจัดตั้งศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูลเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ และมีศูนย์จัดฝึกอบรมความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พระมหานิกธ ฐานุตโร บทความเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” พบว่า ควรให้แต่ละอำเภอในภาค 15 จัดการการเรียนการสอน และเจ้าคณะพระสังฆาธิการให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม และมีการวัดและประเมินผลงานทุกสัปดาห์

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรีณภิรมย์ กิตติธโร) บทความเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี” พบว่า ฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่และพุทธศาสนิกชน

Ashin Nandasara Article “Satisfaction of International Students With International Graduate Program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University” The findings of this research as following, The means of program management that created international students’ satisfaction, management of the program, curriculum, learning system, facilities and program effectiveness were at moderate level with the mean value at 3.27.

Anongwichaya Saributra Article “Public Opinion Towards The Policy of Upgrading Tambon Administrative Organization to Municipalities in Thailand.” The findings of this research as following, Learning, it is very good for local people which municipality could establish learning organization and learning activities that make local people acquire wisdom, knowledge or skill by systematic study

Jaruphon Amornpongchai Article “Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.” The key factor to put training into implementation would be masters. Therefore, to train the masters with new knowledges so that they could further teach students to

meet the best result of becoming a knowledgeable youth with more skill in various aspects.

สิริวงษ์ เอียสกุล บทความเรื่อง “ศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืนขององค์กร: การตรวจสอบเชิงประจักษ์ธุรกิจเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย” พบว่า ศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืนขององค์กร มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการมีผลกระทบมากที่สุดต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณค่าและการพัฒนากระบวนการใหม่

เอกศิริ นิยมศิลป์ บทความเรื่อง “การกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” พบว่า แนวทางที่พึงประสงค์ร่วมกัน คือ ความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน และให้เกียรติแก่กันในความเป็นองค์กรการศึกษาขั้นสูงสุดของประเทศ

มยุรี รัตนเสริมพงศ์ บทความเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี” พบว่า โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป และมีคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน และคณะกรรมการนักเรียน

อัจฉรา หล่อตระกูล บทความเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษา : พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน

นันทิยา สัตยวาที บทความเรื่อง “บทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์” พบว่า สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่สะท้อนประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ กระตุ้นให้ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากทั้งภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

อุษณีย์ จิตตะปาโล บทความเรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” พบว่า องค์กรประกอบการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1. ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ 2. ด้านการนำสู่การปฏิบัติ 3. ด้านการประสานความร่วมมือ 4. ด้านการติดตามประเมินผล

นัทธมน เวชรังษี บทความเรื่อง “การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร” พบว่า ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 132 คน พบว่า ทุกคนเห็นด้วยกับองค์ประกอบผู้บริหารมีอาชีพทั้งหมดที่กล่าวมาทุกด้านแล้วอยู่ในระดับมาก

ฤดี เสริมชยุต บทความเรื่อง “การศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้ องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของใช้ธัญญาธิ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจ ได้รับการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น องค์ความรู้ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้ผลิตภัณฑ์ธัญญาธิจนเป็นที่ยอมรับของตลาด

สิริ ลภัสสตา ปันสาน บทความเรื่อง “รูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของบริษัท ประชาธิปไตยภาคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด” พบว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน คือ การคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด โดยควรมีการสร้างกระบวนการคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

เอกลักษณ์ นาคพ่วง บทความเรื่อง “แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์” พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ประเด็นด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือด้านการประกอบอาชีพรองลงมาคือด้านสังคม รองลงมาคือด้านสถาบันและด้านความต้องการของผู้อื่นตามลำดับ

อภิชาติ ศิริบุญญกุล บทความเรื่อง “บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” พบว่า การพัฒนาทรัพยากรบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลโดยภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างกำลังคนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบในลักษณะของการบูรณาการ โดยการเตรียมความ

(14) ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2562

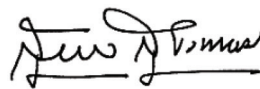
พร้อมทางด้านกำลังคนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการระหว่างกระทรวงในการใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน

ชนันภรณ์ อารีกุล บทความเรื่อง “การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา” พบว่า คนเจนเนอเรชันแอลฟาจะเป็นคนที่สำคัญในอนาคตในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คนเจนเนอเรชันนี้จะเป็นพลเมืองที่สำคัญของสังคมไทย สังคมอาเซียน และสังคมโลก ในอนาคต การศึกษาทางเลือกอาจเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีแนวโน้มจะได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นในโลกอนาคตและมีความเหมาะสมกับเจนเนอเรชันแอลฟา เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล บทความเรื่อง “การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0” พบว่า การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 ต้องอาศัยผู้บริหารและพนักงานที่มีความรู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด เข้าใจวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล เข้าใจปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร และรู้ลักษณะงานในยุคดิจิทัล 4.0

คณะกรรมการพิจารณาการขอพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม)

บรรณาธิการวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(5)
บทบรรณาธิการ	(10)
สารบัญ	(15)
บทความวิจัย :	
การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่	1
พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ)	
การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาวะตามหลักภavana 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร	15
พระราชสิทธิเวที (วิรัช วิโรจน์)	
การส่งเสริมศักยภาพการสวดธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาธายา)	28
พระเมธาวิจารย์ (สุเทพ ปวิสิโก)	
การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	44
พระครูวิจิตรธรรมวิทย์ (บุญเลิศ ปญญาวุโธ)	
การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี	61
พระครูสุกิจจานุรักษ์ (ชยุตม์ อคฺควณโณ)	
ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15	73
พระมหานิกุล จานุกตโร	
รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี	86
พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิรมย์ กิตติธโร)	

Satisfaction of International Students with International Graduate Program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.	96
Ashin Nandasara	
Public Opinion Towards The Policy of Upgrading Tambon Administrative Organization to Municipalities in Thailand.	107
Anongwichaya Saributra	
Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.	123
Jaruphon Amornpongchai	
ศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืนขององค์กร: การตรวจสอบเชิงประจักษ์ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย	138
สิริวิงษ์ เอียสกุล	
การกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา	154
เอกศิริ นิยมศิลป์	
รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี	166
มยุรี รัตนเสริมพงศ์	
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยกรณีศึกษา : พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	178
อัจฉรา หล่อตระกูล	
บทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์	189
นันทิยา สัตยวาที	
การพัฒนาแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	199
อุษณีย์ จิตตะปาโล	
การพัฒนาแบบผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร	213
นัทธมน เวชรังสี	

การศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน โดยใช้ องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ ของใช้อร์ญญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	222
ฤดี เสริมชยุต	
รูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด	233
สิริ ลภัสลดา ปันสาน	
แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหับัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	244
เอกลักษณ์ นาคพวง	
บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล	255
อภิชาติ ศิริบุญญากาล	
บทความวิชาการ:	
การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจนเอเรชันแอลฟา	274
ชนันภรณ์ อารีกุล	
การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0	284
ประเวศน์ มหารัตน์สกุล	
BOOKS REVIEWS:	
การจัดการเชิงพุทธ 5 G Monastery Management	298
พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว์ ทสสนิโย), และคณะ	
ภาคผนวก	310
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์	311
คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ	312
ตัวอย่างรูปแบบวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ : บทความวิจัย	319
ตัวอย่างรูปแบบวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ : บทความวิชาการ	321
หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์	323
ใบสมัครสมาชิก	324

การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

THE DEVELOPMENT FOR DRIVEN MECHANISM IN THE COMMUNITIES PRESERVING FIVE PRECEPTS OF SANGHA IN CHIANG MAI PROVINCE

พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ) * พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร) **

เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง *** สุรพล สุยะพรหม ****

Phrathepsinghavarajarn (Sophon Sophano)

Phraudomsitthisyok, Kiettisak Sukleang , Surapon Suyaprom

Received: March 03, 2019

Revised: May 05, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ 2. เพื่อศึกษากระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ 3. เพื่อนำเสนอการพัฒนา กลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็น

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

**** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบไปด้วยการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากร ได้แก่ คณะสงฆ์และประชาชนที่เข้าร่วมปฏิบัติการในโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 จำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อกำหนดตัวชี้วัด คือระดับบุคคล องค์กร และชุมชนของการรักษาศีล 5 ในโครงการหมู่บ้านศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 37 รูป/คน และ 2. ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อการระดมสมอง ยืนยัน และประเมินคุณภาพตัวชี้วัดในระดับบุคคล องค์กร และชุมชนของการรักษาศีล 5 ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย พระเถระผู้ใหญ่ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร จำนวน 12 รูป/คน ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ก่อนที่จะมีการประมวลผลและสร้างรูปแบบต่อไป ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลไกและกระบวนการการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละด้านมีการบริหารด้านผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.91$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านกระบวนการจัดการบริหารควบคุม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.66$) อยู่ในระดับมาก และการบริหารด้านการเงินมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.30$) อยู่ในระดับปานกลาง

2. กระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีลักษณะการบริหารจัดการแบบแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์ หลักการทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกนัถือด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่มเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยทำบันทึกข้อตกลงต่อหน่วยงานส่วนราชการท้องถิ่น ได้มีบทบาทส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกิจกรรม โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

3. การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานร่วมกันในระบบ หรือองค์กรเพื่อให้งานสำเร็จไปด้วยดี, ระบบ หรือองค์กรที่มีบุคคลในระดับต่าง ๆ ทำงานประสานกันดูแลเครื่องจักร, ระบบใด ๆ ที่จะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไป โดยที่บุคคล กลุ่มคน และชุมชน นำหลักการในพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นแนวคิดที่มาของศีลกับการอยู่ร่วมกันในสังคมทำให้เกิดความสงบสุขของสังคมชุมชน และเป็นการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งศีล 5 เป็นหนทางแห่งการเกิดสันติภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนา,กลไก,การขับเคลื่อน,โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1.To study the general condition of driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai Province, 2. To study the process of the development for driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai Province, and 3. To present the development for driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai Province. The method was mixed methods research consisted of qualitative research and quantitative research. The population was Sangha and people who participated in the village project sustain five precepts in Chiang Mai Province. The researcher selected the purposive sampling group of the 400 members participated the village project sustains five precepts and the key informants were divided into 2 groups as follows; 1. The key informants defined indicator to be the level of individuals, organizations and communities of sustaining five precepts in the village project five precepts of Sangha in Chiang Mai Province total 37 persons and 2. Participants of the Focus Group Discussion for brainstorming, confirming and evaluating the quality indicators at the individual, organization and community level of sustaining five precepts in the village project sustains five precepts of Sangha in Chiang Mai Province consisting of Phra Thera,

academicians, experts, community leaders, organization leaders total 12 persons. By analyzing and synthesizing the information obtained from the study of documents uses the content analysis method to present the data by descriptive method. Summary of problems and suggestions from focus group discussion analyzed and synthesized before processing and creating the next format.

Research result:

1. The general conditions of the driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai province found that the mechanism and the process of the driving of the village project sustains five precepts of Sangha in Chiang Mai Province in each area has the management of workers with the highest mean ($\bar{X} = 3.91$) which is at a high level and the second is the process of the management and the control with an average ($\bar{X} = 3.66$) at a high level and the financial management has the lowest mean ($\bar{X} = 3.30$) at a moderate level.

2. The process of the driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai province showed that there is to separate a managing style of works and spread an ideology of Buddhism principles to Buddhists by creating the understanding. There was to create a network group to see the importance of Buddhism principles with participatory works by making a memorandum of an agreement with the local government agencies and there was a role to participate and support activities of the village project sustains five precepts to achieve the next goal.

3. The development for driven mechanism in the community preserving Five Precepts of Sangha in Chiang Mai Province found that in various departments that work together in the system or organizations had accomplished the work well. The systems or organizations had people at different levels can work together as a machine and any systems will help the work to be accomplished by individuals, groups and community by bringing the

principles of Buddhism to show the concept of the precepts and the coexistence in a society that causes the peace of the community society and being self-developed according to the threefold principles name a canon, a meditation and a wit which five precepts are a way of peace.

Keywords: Driven Mechanism , Preserving Five Precepts.

1. บทนำ

สังคมไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อวิถีชีวิต ปัจจุบันนี้คนเราส่วนใหญ่รู้จักศีล 5 แต่ไม่มีใครได้คิดที่จะปฏิบัติตามด้วยสภาพสังคมในปัจจุบัน คนเริ่มจะเห็นการกระทำที่มันไม่ดีเป็นเรื่องปกติ ส่วนคนที่ทำความดีก็ดูเหมือนว่าจะเป็นคนไม่ปกติและอาจจะดำเนินชีวิตในสังคมไม่ราบรื่น เนื่องจากคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจศีล 5 อย่างแท้จริงและลึกซึ้ง จึงทำให้หลงทำผิดไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ตลอดจนการให้ความหมายและคุณค่าต่อคำว่า “ความดีและความเจริญ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาประยุกต์ใช้ในสังคมไทย ได้ส่งผลต่อการบริโภคแบบแผนการเลี้ยงดูและปฏิสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมในระดับต่างๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภายใต้นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันนั้น ได้กำหนดนโยบายและแนวทางอย่างชัดเจนในการส่งเสริมการใช้หลักการศึกษาการและสนับสนุนบทบาทให้องค์กรทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ขณะที่องค์กรทางพระพุทธศาสนานั้น สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามหารัชมงคลมุนี (ช่วง วรปุณฺณ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช (National Buddhism Office, 2015)

ได้มีดำริและผลักดันให้คณะสงฆ์ทั่วประเทศดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปและพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการดำเนินโครงการจะเน้นการบูรณาการความร่วมมือ ทั้งองค์กรทางพระพุทธศาสนา หน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาความปรองดองสมานฉันท์ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปแล้วในหลายพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทบาทของทุกฝ่ายในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม

สำหรับการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงสร้างดังกล่าวที่ผ่านมาของจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีจำนวน 25 อำเภอ 204 ตำบล และ 1,428 หมู่บ้าน โดยมีสมาชิกทั้งหมดรวม 1,202,702 คนจากจำนวนประชากรในจังหวัด 1,728,242 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรในจังหวัด ซึ่งบรรลุตามเป้าหมายในระยะที่ 2 คือมีผู้สมัครเข้าร่วมโครงการร้อยละ 50 ของประชาชนชาวพุทธในพื้นที่ ภายในวันที่ 30 กันยายน 2558 โดยเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามดำริของสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์และมติของมหาเถรสมาคม ได้มีส่วนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมความปรองดองสมานฉันท์ และพัฒนากระบวนการลดความขัดแย้งในระดับชุมชนได้อย่างมีนัยยะสำคัญ การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนด้วยกลไกของหมู่บ้านรักษาศีล 5 จึงเป็นพุทธวิธีที่สำคัญของการตอบสนองกระบวนการในแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นเรื่องการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการจรรโลงคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนส่งเสริมการสร้างสังคมสมานฉันท์และสันติสุขอย่างยั่งยืนนั้น ใน 4 ด้านคือ เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความมั่นคง ความปลอดภัย ซึ่งถือเป็นกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ควรเรียนรู้และพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น การศึกษาวิจัยจึงเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นเพื่อค้นหากระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ ในการส่งเสริมการสร้างมาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักจริยธรรม คุณธรรมที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรองดองและสมานฉันท์ของสังคมไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

2.3 เพื่อนำเสนอการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบไปด้วยการวิจัย เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาจากการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยเห็นว่าหลักการวิธีการหรือใช้ และการนำหลักทฤษฎีที่นำช่วยในการดำเนินการ ได้แก่หลักของ บ ว ร อันประกอบไปด้วย บ้าน วัด และหน่วยงานราชการ ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญ วัด จำเป็นต้องมีบ้านและโรงเรียน/ราชการให้การอุปถัมภ์ ค้ำชู ทำนุบำรุงพระศาสนา บ้านก็มี วัดคอยให้สติ เตือนใจ รวมทั้งจิตวิญญาณและมีโรงเรียน/ราชการ คอยสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน /ราชการ มีวัด ที่ให้การสนับสนุน อบรมสั่งสอนในศีลธรรม และมีบ้านที่คอยให้การสนับสนุน โดยเฉพาะในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อความเจริญงอกงามของสังคม เป็นการรักษาฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความรักในถิ่นฐานบ้านเกิดที่ทุกคนมีส่วนในการรักษา ด้วยความรู้สึกเป็นส่วนร่วมนี้จะทำให้เกิดพัฒนาทั้งสามสิ่งไปพร้อม ๆ กัน ตรงกับเจตนารมณ์ของโครงการที่เป็นการเสริมสร้างความปรองดองและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน จากที่คณะสงฆ์นำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และแนวทางพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ โดยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใช้หลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9 ในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ามีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง รักความสงบ มีความสามัคคีในหมู่คณะเคารพผู้นำและบรรพบุรุษ มีการรักษาศีล 5 อุโบสถศีลในวันพระและวันสำคัญในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

4.2 กระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละด้าน พบว่า มีเพียง 5 ด้าน ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และอีก 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกและกระบวนการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ในแต่ละ

ด้านค่อนข้างดี โดยความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกและกระบวนการการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ในการบริหารด้านผู้ปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

4.3 การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดการเรื่องคน ผู้เป็นเจ้านาย คนให้การสนับสนุน คนปฏิบัติงาน ต้องร่วมกัน ผู้ทำงานต้องลงมือทำด้วยกันเป็นครั้งคราว ทุกกลุ่ม ทุกระดับต้องลงมือทำร่วมกันเป็นบางครั้ง, เงิน เป็นงบประมาณ ปัจจัยในการดำเนินงาน การขับเคลื่อน , สถานที่ มีแต่ไม่พร้อมไม่สะดวก ใช้ไม่ได้ รวมทั้งคณะสงฆ์จังหวัดควรได้รับการสนับสนุน แผนงาน/โครงการโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด/ทบวงพุทธศาสนาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสนับสนุนงบประมาณทุกกิจกรรมให้มากกว่าเดิมและควรจะเป็นการขับเคลื่อนในเชิงรุกและรับมีการประชุมวางแผนงานกันอย่างต่อเนื่อง ผู้ให้นโยบายควรมีการกำกับติดตามผล มีการประชุมวางแผน ติดตามผลที่ได้ดำเนินงาน ตามลำดับชั้น การบริหารการจัดการ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การบริหารบุคลากร ต้องให้ความสำคัญผู้ปฏิบัติงานให้กำลังใจแก่ผู้ทำงานอย่างต่อเนื่อง การบริหารงบประมาณ ควรจัดสรรให้เหมาะสมกับงานการขับเคลื่อนโครงการ ในด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรจัดให้แต่ละศูนย์ในระดับอำเภอ ตำบล และระดับวัด เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนโครงการฯ เพื่อให้การทำงานที่คล่องตัวอย่างต่อเนื่อง

โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 องค์ความรู้จากการวิจัยการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา : ผู้วิจัย (2562)

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่

จากผลการศึกษาสภาพทั่วไปของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของ คณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์ จังหวัดเชียงใหม่ดำเนินการเป็นไปในลักษณะที่เป็นการสร้างความร่วมมือ และมีหลัก “บวร” คือ บ้าน วัด และราชการ ลักษณะขอความร่วมมือในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยกำหนด “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นนโยบายของจังหวัด ขยาย ผลไปทุกอำเภอ ตำบล และหมู่บ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างจิตอาสา มุ่งเน้นการ เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะชีวิต มีทักษะการทำงาน มีสัมมาอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ และร่วม สืบสานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 9 ใน การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และการบูรณาการของทุกภาคส่วนให้ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิด ความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Wongsakon Phoemphon (2012) ได้วิจัยเรื่อง “ศีล 5 มิติอารยธรรมสากล” ผลการวิจัยพบว่า มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีความรักและความใคร่เป็นเรื่องธรรมดา แต่ความใคร่นั้น ต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและ ศีลธรรม กฎหมายป้องปรามได้เฉพาะการละเมิดทางกาย แต่ศีลธรรมสามารถป้องปรามได้จาก ภายในคือจิตใจ ความอบอุ่นภายในครอบครัวขึ้นได้ และ PhraMahaPhichitchai Yomphanphai (1998) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนะเรื่องศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทย ปัจจุบัน : ศึกษาเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์” ผลการวิจัยพบว่า ศีล 5 ข้อที่ 1 คือ การงดเว้นจากการ ฆ่าสัตว์ เป็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ที่กล่าวถึงกันมากที่สุดในสังคมไทย แต่ปัจจุบันใน สังคมไทยมีสถิติการ “ฆ่า” สูงมาก ผลจากการ “ฆ่า” ทำให้คนไทยต้องประสบกับการขาดความ เมตตา มีการก่ออาชญากรรม ที่ทารุณโหดร้าย งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาทัศนะเรื่อง ศีล 5 ของชาวพุทธในสังคมไทย ปัจจุบันเฉพาะกรณีการฆ่าสัตว์ เปรียบเทียบผลการสำรวจข้อมูล ด้านความเข้าใจ การปฏิบัติ และอุปสรรคในการปฏิบัติตามศีล 5 ข้อที่ 1

5.2 กระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนของกระบวนการของกลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ ดำเนินการตามแนวคิดของการมีส่วนร่วมของทุกภาคประชาชนในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้มีประสิทธิภาพของครอบครัวเป็นอย่างดี การขับเคลื่อนให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ดำเนินการได้เป็นอย่างดีนั้น ต้ององค์ประกอบที่สำคัญก็คือตัวบุคคลในชุมชนเห็นความสำคัญในการขับเคลื่อน โดยเน้นที่สถาบันครอบครัว แล้วสู่หมู่บ้าน สู้ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ Phramaha Waranchai Kluengpho (1996) ได้ศึกษาวิเคราะห์ เรื่อง “การปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2484” ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2448 เป็นการปกครองแบบ “สังฆสภา” แบ่งอำนาจในการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ สังฆสภา ทำหน้าที่เป็นนิติบัญญัติออกสังฆานัติ, คณะสังฆมนตรี มีหน้าที่ในการบริหาร, คณะวินัยธร มีหน้าที่พิจารณาอธิกรณ์ ซึ่งแต่ละฝ่ายได้แบ่งหน้าที่ในการบริหารและรับผิดชอบโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ Phrakhru Uthaikitcharak Suchinno (2013) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการบริหารกิจการคณะ สงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายมหาเถรสมาคม แต่บางประการคงเห็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อมา 2) การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรคณะสงฆ์ภาค 2 มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด เห็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิด และเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงตามหลักพระพุทธศาสนา 3) แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 ควรมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ

5.3 การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจัยด้านการประสานความร่วมมือ ที่จะส่งผลต่อแนวทางการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ที่ประสบผลสำเร็จและ

ประสบความล้มเหลว และบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับอำเภอ การเข้าใจในเป้าหมายของโครงการของผู้ปฏิบัติงาน และการวางโครงสร้างการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนงาน เพราะงานตามโครงการดังกล่าวไม่สามารถประสบความสำเร็จได้หากขาดการประสานเชื่อมโยง ซึ่งสอดคล้องกับ Jumpol Pulphattarachewin and members (2006) ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนากระบวนการสร้างความดี มีคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับบุคคลพบว่า คุณลักษณะที่สำคัญของคนดีมีคุณธรรมมีสติ มีความรับผิดชอบประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ละอายต่อบาป กตัญญูกตเวทีมีจิตสำนึกสาธารณะมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายรักชาติ ศาสนกษัตริย์ ระดับครอบครัวที่ตั้งอยู่ในศีล 5 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในครอบครัวมีความสัมพันธ์อันดีและอบอุ่นไม่ประมาททำการโดยใช้ปัญญาสุภาพรพวงผู้อื่นใฝ่หาความรู้ครองตนเป็นพลเมืองดีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สงเคราะห์บำรุงศาสนา ระดับชุมชน ต้องเป็นตามแนวทางระเบียบที่ได้วางไว้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Phrakhru Phawanasophit (Bunratmuangwong) (2010) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา” พบว่ารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนานั้น เป็นรูปแบบขึ้น บนใดมีการประสานงานแบบบนลงล่างลงมาตามลำดับขั้น คือ ระดับภาค จังหวัด อำเภอ ตำบล วัด ส่วนในเขตล้านนามีอัตลักษณ์ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นของตนเอง ในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใหม่ มาใช้เพื่อรองรับความทันสมัย ตามแนวทางปฏิบัติของพระสังฆาธิการที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อปฏิบัติงานส่วนหนึ่งการบริหารเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เห็นเป็นรูปธรรมก็คือ สายงานของพระธรรมทูต

5.4 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะการบริหารจัดการแบบพระพุทเจ้า ส่งสาวกไปประกาศพระศาสนา คือแยกกันทำงาน เผยแผ่อุดมการณ์หลักทางพระพุทธศาสนาแก่ศาสนิกชนก็คือ ที่ไม่เข้าใจหลักธรรม ศีลธรรมแนวทางการปฏิบัติ ด้วยการสร้างความเข้าใจ มีการสร้างกลุ่มเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ให้ความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม สร้างการบริหารจัดการจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ ครอบครัว ชุมชน มีการปรับตัวเพื่อแสวงหาแนวทางในการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านศีล 5 ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรร่วมกันสร้างกลยุทธิ์การปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 สู่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

2) องค์การพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรสร้างเป็นนโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจของหน่วยงาน เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานรู้สึกถึงความมีส่วนร่วม เพื่อที่จะสร้างสรรค์การพัฒนาทีมงานในการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ

3) องค์การพระพุทธศาสนา ควรพิจารณากระบวนการและปัจจัยในการพัฒนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 การส่งเสริมจริยธรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์การพระพุทธศาสนาและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรตั้งแผนการในการดำเนินงาน ก่อให้เกิดคน งานที่มีคุณภาพ ด้วยการถอดบทเรียนในการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2) องค์การพระพุทธศาสนาควรพิจารณาการพัฒนาการจัดการงานในโครงการฯ และสร้างกระบวนการการบริหารและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

3) องค์การพระพุทธศาสนาควรพิจารณาสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการ โดยพิจารณาที่คุณภาพของทุนมนุษย์ที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม และจัดทำเป็นคู่มือในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแบบสากล

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยตัวชี้วัดความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างเป็นรูปธรรม

2) ควรจัดทำเป็นารจัดการความรู้ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแบบพุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตใจองค์กร และสังคม

3) ควรมีการวิจัยตัวชี้วัดความสำเร็จในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในประเทศเพื่อนบ้านที่นับถือพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นการสร้าง Best practice เป็นแนวทาง เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน

References

- Jumpol Pulphattarachewin and Members. (2006). *The Research and Process Development in Goodness Building*. Bangkok: Office of Knowledge Management and Development (Public Organization).
- National Office of Buddhism (2015). *Manual for Project in Reconciliation According to Buddhaddhamma “The Communities Preserving Five Precepts”*. Office of Reconciliation According to Buddhaddhamma The Communities Preserving Five Precepts. Bangkok .
- National Office of Buddhism in Nongkai Province (2016). *The Procedure for Project in Reconciliation According to Buddhaddhamma “The Communities Preserving Five Precepts (Period 3rd)*. Nongkai Province.
- Office of The National Economics and Social Development Council. (2016). *The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021)*, Prime Minister's Office. Bangkok .
- Phrakruuthaikijjarak Sujinno. (2013). *The Model of Buddhism Propagation in Sangha Administration Section 2*. (Doctor of Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Wongsakorn Permhol (2012). *Five Precepts in Universal Civilization . Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)*. Mahamakut Buddhist University.

การวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาพตามหลักภavana 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร

SITUATIONAL ANALYSIS OF HEALTH BASED ON THE CONCEPT OF
BHAVANA 4 AMONG BUDDHIST MONKS IN PHICHIT PROVINCE

พระราชสิทธิเวที (วิรัช วิโรจโน)* เบญจมาศ สุขสถิตย์**

วโรดม เสมอเชื้อ*** ชมพูนุท สิงห์มณี****

Phraratsittivetee (Wirat Wirochano), Benjamas Suksatit,

Warodom Samerchua Chompunut Singmanee

Received: July 27, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์สุขภาพตามหลักภavana 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร กลุ่มตัวอย่างเป็นพระสงฆ์ 379 รูปในอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง แบบสอบถามสุขภาพทั่วไป แบบสำรวจสุขภาพทางสังคม และแบบสำรวจสุขภาพทางปัญญา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สำหรับสุขภาพทางกาย ร้อยละ 43.49 มีภาวะอ้วน ร้อยละ 39.21 มีภาวะอ้วนลงพุง ร้อยละ 14.33 สำหรับภาวะไขมันผิดปกติในเลือด ร้อยละของพระสงฆ์ที่พบความผิดปกติของคอเลสเตอรอลรวม เอชดีแอล-คอเลสเตอรอล แอลดีแอล-คอเลสเตอรอล และไตรกลีเซอไรด์ผิดปกติ คิดเป็น ร้อยละ 32.01, 14.33, 30.28, และ 22.56 ตามลำดับ จากผล

* Phichit Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Faculty of Nursing, Chiang Mai University; corresponding author.

*** McCormick Faculty of Nursing, Payap University.

**** Faculty of Nursing, Chiang Rai College

การตรวจร่างกายพบว่า ร้อยละ 42.09 มีโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 11.96 มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ ร้อยละ 12.58 มีโรคเบาหวาน ร้อยละ 6.71 มีค่าการทำงานของไตผิดปกติ สำหรับจิตภาวนา พบว่าร้อยละ 10.66 มีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาวะทางจิต ในส่วนของสึภาวนาและปัญญภาวนา พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาวะทางกายโดยพบความชุกของปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังได้สูงกว่าที่พบในประชากรชายไทย การส่งเสริมสุขภาวะในพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งสำคัญและเร่งด่วนและเป็นประเด็นที่ท้าทายสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในร่วมมือกันวางแผนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะในพระสงฆ์ต่อไป

คำสำคัญ : สุขภาวะ, ภาวนา 4, พระสงฆ์

ABSTRACT

The objective of this study was to examine health based on the concept of Bhavana 4 among Buddhist monks in Phichit province. There were 379 monks participated in the study. Five questionnaires were used to collected data, including demographic form, WHO Steps questionnaire, Thai GHQ-28, social health questionnaire, and intellectual health questionnaire. Descriptive analysis was used for data analysis.

Results found that for physical health, 43.49% were obese, 39.21% were central obese. According to dyslipidemia, percentage of monks who had abnormal value of total cholesterol, HDL-cholesterol, LDL-cholesterol, and triglycerides were 32.01, 14.33, 30.28, and 22.56, respectively. According to physical examination, hypertension was found among 40.09% For diabetes, 11.96% had impaired fasting plasma glucose while 12.58% had diabetes. In addition, 6.71% had high level of creatinine. For mental health, 10.66% had abnormal GHQ. Additionally, social health and intellectual health were at moderate level.

Results revealed that monks had changes in physical health. Monks had higher prevalence of non-communicable diseases' risk factors more than Thai

men. Thus, health promotion among monks is important, urgent, and challenges for all stakeholders. Collaborative intervention to promote health and well-being among monks is needed to enhance health and well-being among monks.

Keywords: Health, Bhavana 4, Buddhist monks

1. บทนำ

พุทธศาสนา เป็นหนึ่งในศาสนาที่มีผู้นับถือมากทั่วโลกโดยเฉพาะในประเทศไทย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ร้อยละ 94 ของคนไทยนับถือศาสนาพุทธ (National office of Buddhism, 2016) และใช้หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงรากฐานของประเพณีและวัฒนธรรม โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำสำคัญในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงมีบทบาทในการพัฒนาสังคม ท้องถิ่น ชุมชน ในส่วนของกิจการสงฆ์จังหวัดพิจิตร จากข้อมูลการสำรวจในปี 2560 จังหวัดพิจิตรมีวัดมหานิกายจำนวนทั้งสิ้น 494 วัด จำแนกเป็นพัทธสีมา จำนวน 297 วัด สำนักสงฆ์ 167 แห่ง และ ที่พักสงฆ์ จำนวน 29 แห่ง มีพระภิกษุ 3,768 รูป และ สามเณร 214 รูป รวมทั้งสิ้น 3,839 รูป (พระราชสิทธิเวที, ดร., การสื่อสารส่วนบุคคล, 20 ตุลาคม 2560)

การพัฒนาสุขภาพในพระสงฆ์เป็นประเด็นที่สำคัญและเร่งด่วนเนื่องจากว่า ปัจจุบันสถิติการเจ็บป่วยของพระสงฆ์อาพาธด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non communicable diseases: NCDs) ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลสงฆ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะโภชนาการ เช่น โรคหัวใจขาดเลือด ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันสูง เกาต์ ไตวาย เป็นต้น (Priest hospital, 2017) จากสถิติของโรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ ในปี 2558 พบว่า 5 อันดับโรคที่พบได้บ่อยในกลุ่มพระสงฆ์ ได้แก่ 1) โรคเมตาบอลิซึมและไขมันในเลือดผิดปกติ 2) โรคความดันโลหิตสูง 3) โรคเบาหวาน 4) โรคไตวายหรือไตล้มเหลว และ 5) โรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการบริโภคที่ไม่เหมาะสม (Matichon online, 2016) โดยสาเหตุหลักที่ทำให้พระสงฆ์มีความชุกของโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมาก เนื่องมาจากพระสงฆ์บริโภคอาหารที่ญาติโยมถวายซึ่งมีแป้งและน้ำตาลเป็นจำนวนมาก รวมถึงพระสงฆ์มีข้อจำกัดในการออกกำลังกาย ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมบางอย่างเช่นฆราวาสได้ (Matichon online, 2016)

การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเป็นปัญหาที่พบได้บ่อยในพระสงฆ์ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ได้ระบุในมติที่ 191/2560 เรื่อง การดำเนินงานพระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาวะขึ้น โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการของคณะทำงานขับเคลื่อนมิติสุขภาพแห่งชาติ พระสงฆ์กับการพัฒนาสุขภาวะ ได้แก่ 1) พระสงฆ์กับการดูแลสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัย 2) ชุมชนและสังคมกับการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ที่ต้องตามหลักพระธรรมวินัย และ 3) บทบาทพระสงฆ์ในการเป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม นอกจากนั้นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติได้ออกธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติ พุทธศักราช 2560 เพื่อที่จะนำไปสู่การส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลสุขภาพพระสงฆ์ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของสุขภาวะในพระสงฆ์ แต่ทั้งนี้ยังไม่มีการศึกษาสถานการณ์สุขภาวะในพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร ทำให้ขาดข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาวะอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาสถานการณ์สุขภาวะของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้เข้าใจถึงสถานการณ์สุขภาวะในพระสงฆ์ และนำไปสู่การวางแผนการส่งเสริมสุขภาวะที่มีความเฉพาะเหมาะสม มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์สุขภาวะตามหลักภavana 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

- 2.1. ศึกษาสถานการณ์สุขภาวะทางกายของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร
- 2.2. ศึกษาสถานการณ์สุขภาวะทางจิตของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร
- 2.3. ศึกษาสถานการณ์สุขภาวะทางสังคมของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร
- 2.4. ศึกษาสถานการณ์สุขภาวะทางปัญญาของพระสงฆ์จังหวัดพิจิตร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นพระสงฆ์ที่จำพรรษา ณ วัด ในจังหวัดพิจิตร ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้เข้าใจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นพระสงฆ์ที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 379 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 5 เครื่องมือ ได้แก่

1.แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัย ประกอบด้วย ข้อมูล อายุ พรรษา ประเภทของวัดที่จำพรรษา การศึกษาทางโลก การศึกษาแผนกธรรม การศึกษาแผนกบาลี

2.แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่แปลมาจากแบบสำรวจ WHO STEPS ขององค์การอนามัยโลก ด้วยวิธี forward-backward translation แล้วทำการเปลี่ยนเทียบเครื่องมือวิจัยชุดต้นฉบับกับชุดที่แปลย้อนกลับโดยผู้ทรงคุณวุฒิเจ้าของภาษา และทำการปรับภาษาให้เหมาะสมกับพระสงฆ์ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยการนำไปทดลองกับ พระสงฆ์ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างเพื่อยืนยันว่าผู้ตอบมีความเข้าใจในความหมายของแต่ละข้อให้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดแล้ว

3.แบบสอบถามสุขภาพทั่วไป ฉบับภาษาไทย (Thai GHQ - 28) พัฒนาขึ้นโดย ธนา นิลชัยโกวิทย์, จักรกฤษณ์ สุขยิ่ง, และ ชัชวาล ศิลปะกิจ (2545) ประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อ แบ่งคะแนนเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ อาการทางกาย อาการวิตกกังวลและการนอนไม่หลับ ความบกพร่องทางสังคม และ อาการซึมเศร้าที่รุนแรง โดยคะแนนรวมตั้งแต่ 6 ขึ้นไปถือว่าผิดปกติ ทำการทดสอบ Cronbach's alpha ได้เท่ากับ .93

4.แบบสำรวจสุขภาวะทางสังคม (สึลภาวนา) ปรับจากแบบสำรวจสุขภาวะทั่วไป ที่พัฒนาขึ้นโดย พินิจ ลาภธนานนท์ (2557) เพื่อสำรวจสุขภาวะทางกายในโครงการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีของพระสงฆ์เพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีคะแนนรวมตั้งแต่ 14-56 คะแนน 14-28 หมายถึงรับรู้สุขภาวะในระดับต่ำ คะแนน 29-42 หมายถึงรับรู้สุขภาวะในระดับปานกลาง และคะแนน 43-56 หมายถึงรับรู้สุขภาวะในระดับสูง ในส่วนของการแปลผลรายข้อ ค่าเฉลี่ย 1-2 คะแนนหมายถึงระดับต่ำ 2.01-3.00 หมายถึง ระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยมากกว่า 3 ขึ้นไป หมายถึงระดับสูง แบบสอบถามนี้ประเมินค่า Cronbach's alpha ได้เท่ากับ .84

5.แบบสำรวจสุขภาวะทางสังคม (สึลภาวนา) และสุขภาวะทางปัญญา (ปัญญาภาวนา) ปรับจากแบบสำรวจสุขภาวะทั่วไป ที่พัฒนาขึ้นโดย พินิจ ลาภธนานนท์ (2557) เพื่อสำรวจสุขภาวะทางกายในโครงการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีของพระสงฆ์เพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยข้อคำถาม 14 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ มีคะแนนรวมตั้งแต่ 14-56 คะแนน 14-28 หมายถึงรับรู้สุขภาวะในระดับต่ำ คะแนน 29-42

หมายถึงรับรู้สภาวะในระดับปานกลาง และคะแนน 43-56 หมายถึงรับรู้สภาวะในระดับสูง ในส่วนของการแปลผลรายข้อ ค่าเฉลี่ย 1-2 คะแนนหมายถึงระดับต่ำ 2.01-3.00 หมายถึงระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยมากกว่า 3 ขึ้นไป หมายถึงระดับสูง แบบสอบถามนี้ได้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ .75

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยได้รับการอนุมัติตามหมายเลขข้อเสนองานวิจัย ว. 13/2560 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2560 และคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพิจิตร จังหวัดพิจิตร โดยได้รับอนุมัติตามโครงการเลขที่ 0103 ในวันที่ 6 ธันวาคม 2560 ผู้วิจัยขออนุญาตรวบรวมข้อมูลจากคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตร ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจโดยแนบรายละเอียดในเรื่องการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนของการวิจัยในแบบสอบถาม พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้าร่วมการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง และมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามบางคำถามที่เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องที่ไม่ต้องการเปิดเผย รวมทั้งมีสิทธิในการขอยุติการให้ข้อมูลได้ตลอดเวลาหากต้องการโดยไม่ต้องอธิบายเหตุผล และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการรักษาหรือผลประโยชน์ที่จะได้รับ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการรักษาความลับ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น และหากกลุ่มตัวอย่างมีข้อสงสัยสามารถสอบถามจากผู้วิจัยได้ตลอดเวลา

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้รับได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพิจิตร จังหวัดพิจิตร และจากคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตรแล้ว ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากคณะสงฆ์จังหวัดพิจิตรให้เป็นผู้แจก และรวบรวมแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดการรักษาสิทธิ์ความเป็นอิสระ โดยการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้จัดชุดแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เอกสารชี้แจงข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมหนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ รวมทั้งแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และซองเอกสารส่งกลับ ให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และขอความกรุณาใส่ซอง และส่งกลับมาที่คณะสงฆ์แต่ละอำเภอ เพื่อทำการรวบรวมส่งกลับให้ผู้วิจัย รวมระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 3 เดือน ในส่วนของตรวจร่างกาย มีการออกหน่วย ณ วัดท่าหลวง จำนวน 2 วัน และลงพื้นที่ในแต่ละ

ละวัดที่ไม่สะดวกในการเดินทาง การตรวจร่างกายประกอบด้วยการตรวจความดันโลหิต น้ำหนัก ส่วนสูง การตรวจทางห้องปฏิบัติการ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา

4. สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีพระสงฆ์จำนวน 379 รูป มีอายุตั้งแต่ 20-84 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.59 ($SD = 16.40$) โดยมีพรรษาระหว่าง น้อยกว่า 1 พรรษา ถึง 60 พรรษา โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 10.27 พรรษา ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.07) ดำรงตำแหน่งพระลูกวัด ร้อยละ 37.50 สำเร็จการศึกษาทางโลกสูงสุดในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36.58 สำเร็จการศึกษาทางธรรมในระดับนักธรรมชั้นเอก มีเพียงร้อยละ 9.67 ที่ศึกษาบาลี

สถานการณ์สุขภาวะทางกาย (กายภาวนา)

เมื่อมีอาการไม่สุขสบายหรือเจ็บป่วยเล็กน้อย พระสงฆ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.64 ซื้อมาฉันทนเอง ในขณะที่ร้อยละ 9.03 ปล่อยให้หายเอง

เมื่อประเมินน้ำหนักตัวและส่วนสูงแล้วนำมาคำนวณหาดัชนีมวลกายซึ่ง องค์การอนามัยโลกได้แบ่งระดับค่าดัชนีมวลกายโดยมีจุดตัดสำหรับประชากรเอเชียที่ 23 กก./ม.² ว่าเป็นภาวะน้ำหนักเกิน และมากกว่าหรือเท่ากับ 25 กก./ม.² ว่าเป็นภาวะอ้วน ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 20.55 มีภาวะน้ำหนักเกิน และร้อยละ 43.49 มีภาวะอ้วน สำหรับภาวะอ้วนลงพุง ร้อยละ 39.21 ของพระสงฆ์มีความยาวเส้นรอบเอว มากกว่าหรือเท่ากับ 90 เซนติเมตรซึ่งถือว่ามีความอ้วนลงพุง

การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ข้อมูลตามการรับรู้ของพระสงฆ์ พบว่า ร้อยละ 6.88 พระสงฆ์รู้ว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 6.08 รู้ว่าเป็นเบาหวาน และร้อยละ 5.82 รู้ว่ามีคอเลสเตอรอลรวมสูงกว่าปกติ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการตรวจร่างกายและการตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบว่า ร้อยละ 42.09 มีโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 11.96 มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ ร้อยละ 12.58 มีโรคเบาหวาน ร้อยละ 6.71 มีค่าการทำงานของไตผิดปกติ นอกจากนั้นยังพบว่า ร้อยละ 32.01 มีคอเลสเตอรอลสูง ร้อยละ 14.33 มีเอชดีแอล-คอเลสเตอรอลผิดปกติ ในขณะที่ร้อยละ 30.28 มีแอลดีแอล-คอเลสเตอรอลผิดปกติ และร้อยละ 22.56 มีไตรกลีเซอไรด์ผิดปกติ ร้อยละ 34.19 มีโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 11.76 มีระดับน้ำตาลในเลือดสูงกว่าปกติ ร้อยละ 11.76 มีโรคเบาหวาน ร้อยละ 6.61 มีค่าการทำงานของไตผิดปกติ

ตารางที่ 1 สุขภาวะทางกายของพระสงฆ์ (N=257)

สุขภาวะทางกาย	ผลการวิเคราะห์	
	จำนวน	ร้อยละ
สุขภาวะตามการรับรู้ของพระสงฆ์		
ความดันโลหิตสูง		
รับรู้	51	13.49
รับประทานยาเพื่อรักษา	50	13.23
เบาหวาน		
รับรู้	26	6.88
รับประทานยาเพื่อรักษา	17	6.08
คอเลสเตอรอลรวมเพิ่ม		
รับรู้	25	5.82
รับประทานยาเพื่อรักษา	21	4.50
สุขภาวะจากการตรวจร่างกายและตรวจทางห้องปฏิบัติการ		
ดัชนีมวลกาย		
มีภาวะน้ำหนักเกิน (ดัชนีมวลกาย ≥ 23 กก./ม. ²)	60	20.55
มีภาวะอ้วน (ดัชนีมวลกาย ≥ 25 กก./ม. ²)	127	43.49
มีภาวะอ้วนลงพุง (ความยาวเส้นรอบเอว ≥ 90 เซนติเมตร)	109	39.21
โรคความดันโลหิตสูง	117	42.39
ระดับน้ำตาลเมื่องดอาหารอย่างน้อย 8 ชั่วโมง		
ระดับน้ำตาลสูงผิดปกติ	39	11.96
ระดับน้ำตาลสูงเข้าเกณฑ์โรคเบาหวาน	41	12.58
ไขมันในเลือด		
คอเลสเตอรอลสูงกว่าปกติ (≥ 240 มก./ดล.)	105	32.01
เอชดีแอล – คอเลสเตอรอลต่ำกว่าปกติ (< 40)	47	14.33
แอลดีแอล – คอเลสเตอรอลสูงกว่าปกติ (≥ 160)	99	32.01
ไตรกลีเซอไรด์สูงกว่าปกติ (≥ 200)	74	22.56
การทำงานของไตลดลง (ระดับครีเอตินินในเลือดสูงกว่าปกติ)	22	6.71

สุขภาวะทางจิตในพระสงฆ์ (จิตภาวนา)

จากการประเมินภาวะสุขภาวะทางจิตในพระสงฆ์โดยใช้แบบสอบถามสุขภาพทั่วไป พบว่า ร้อยละ 10.66 ของพระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาวะทางจิต โดยมีคะแนนตั้งแต่ 0-27 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.94 ($SD = 4.16$) โดยการเปลี่ยนแปลงที่พบมากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ อาการทางกาย ความบกพร่องทางสังคม อาการวิตกกังวลและการนอนไม่หลับ และ อาการซึมเศร้าที่รุนแรง

สุขภาวะทางสังคม (ศีลภาวนา)

สุขภาวะทางสังคมของพระสงฆ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 38.07 ($SD = 5.95$) โดยประเด็นที่พบอยู่ในระดับสูงมี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) คนในชุมชนรอบ ๆ วัดไม่มีความขัดแย้ง มีความสามัคคี 2) ภายในบริเวณพื้นที่วัด ได้ให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมทางศาสนา/สังคม ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม 3) ท่านรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในวัด 3) คนในชุมชนรอบ ๆ วัดไม่มีความขัดแย้ง มีความสามัคคี และ 4) ท่านมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในวัดและชุมชนรอบ ๆ วัด

สุขภาวะทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

สุขภาวะทางปัญญาของพระสงฆ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 37.17 ($SD = 5.37$) ในส่วนของประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ 1) ท่านไม่ตัดสินคนอื่นว่าถูกหรือผิดอย่างรวดเร็ว 2) ท่านไม่รู้สึกลำบากใจเมื่อคนรอบข้างไม่เป็นอย่างที่ท่านต้องการ

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์สถานการณ์สุขภาวะตามหลักภาวนา 4 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สุขภาวะทางกาย เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสุขภาวะทางกาย พบว่าภาวะอ้วนถือเป็นปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพที่สำคัญในพระสงฆ์ ซึ่งพบได้ร้อยละ 43.49 ของพระสงฆ์ในจังหวัดพิจิตร ในขณะที่โดยภาพรวมร้อยละ 4.9 ของคนไทยมีภาวะอ้วนและเป็นอัตราที่สูงกว่าชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พบเพียงร้อยละ 1.7 (SEARO, 2017) เมื่อพิจารณาเฉพาะในชายไทยอายุตั้งแต่ 18 ปีหรือมากกว่าพบภาวะอ้วนเพียงร้อยละ 5.9 (WHO, 2017) ดังนั้นภาวะอ้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญและพบได้ในอัตราที่สูงมากใน

พระสงฆ์ ซึ่งภาวะอ้วนในพระสงฆ์นั้นถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่พบได้ในอัตราใกล้เคียงกันกับการศึกษาภาวะอ้วนในพระสงฆ์ที่สำรวจก่อนหน้านี้ที่พบได้สูงถึงร้อยละ 45.1 – 47.8 (Jutrakul, 2018; Phachan & Muktabhant, 2015) เนื่องจากภาวะอ้วนเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง และโรคในระบบหัวใจและหลอดเลือด การส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันหรือควบคุมน้ำหนักตัวในพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งสำคัญจำเป็น และเร่งด่วน

สำหรับภาวะไขมันผิดปกติในเลือด จากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557 พบความชุกของการมีระดับคอเลสเตอรอลรวมสูงกว่าปกติ (≥ 240 มก./ดล.) ในประชากรชายไทยอายุตั้งแต่ 15 ปี ได้ร้อยละ 14.9 (Aekplakorn, 2014) ในขณะที่อัตราที่พบในพระพิจิตรสูงกว่าอัตราที่พบในชายไทยทั่วไปมาก แต่ความผิดปกติของไขมันในเลือดที่พบในพระสงฆ์จังหวัดพิจิตรยังคงต่ำกว่าที่พบพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาครที่พบความผิดปกติของคอเลสเตอรอล ไตรกลีเซอไรด์ และแอลดีแอล-คอเลสเตอรอลได้สูงถึงร้อยละ 64.2, 36.3 และ 68.2 ตามลำดับ

สำหรับความชุกของการเกิดโรคความดันโลหิตสูงในพระสงฆ์ก็พบได้สูงกว่าความชุกที่พบในคนไทย (ร้อยละ 24.6) หรือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พบได้ร้อยละ 25.4 ทั้งนี้อาจสัมพันธ์กับการมีปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของภาวะอ้วนที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ สำหรับสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำตาลในเลือดก็เช่นเดียวกัน พระสงฆ์พบความชุกของการมีระดับน้ำตาลสูงผิดปกติได้ร้อยละ 11.96 และมีระดับน้ำตาลสูงเข้าเกณฑ์โรคเบาหวานถึงร้อยละ 12.58 ซึ่งสูงกว่าความชุกที่พบในคนไทยและคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พบเป็นร้อยละ 7.3 และ 9.9 ตามลำดับ (WHO, 2015) ซึ่งสาเหตุที่พระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพกายมากกว่าประชากรชายไทยทั้งนี้อาจเนื่องด้วยข้อจำกัดทางอาหารที่พระสงฆ์ฉันที่มาจากการถวายของพุทธศาสนิกชน ซึ่งบ่อยครั้งจะพบว่าเป็นอาหารที่หวาน มัน และเค็ม (Angkatavanich & Zuesongdham, 2012; Boonyasiriwat, Pornprasit, Chaiwiroj, & Sanruan, 2013) รวมถึงการมีข้อจำกัดของการมีกิจกรรมทางกายเนื่องด้วยจริยวัตรของพระสงฆ์ที่จะต้องเหมาะสมกับสมณสาธูป

สำหรับสภาวะทางจิต ร้อยละ 10.66 ของพระสงฆ์มีการเปลี่ยนแปลงของสภาวะทางจิต ซึ่งถือว่าเป็นความชุกที่พบได้ไม่มากและมีความใกล้เคียงกับการศึกษาในพระสงฆ์เมื่อปี 2555 (Laptananon, 2014) ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยการบวชเป็นพระทำให้พระสงฆ์ได้ศึกษาในพระ

ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และอาจส่งผลให้พระสงฆ์เรียนรู้ที่จะเข้าใจกับสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบ และมีการจัดการได้อย่างเหมาะสม

สำหรับสุขภาวะทางสังคมและสุขภาพทางปัญญา พบผลลัพธ์ที่ได้มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าที่พบจากการศึกษาในพระสงฆ์เมื่อปี 2555 (Laptananon, 2014) แต่เมื่อพิจารณาระดับของสุขภาวะในแต่ละประเด็นแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้อาจเนื่องจากวัดและชุมชนมีการสนับสนุนเกื้อกูลกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางสังคมของชุมชนโดยมีพระสงฆ์และชาวบ้านทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องยาวนาน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ด้านการปฏิบัติ ควรมีการสำรวจสถานการณ์สุขภาวะพระสงฆ์ในหลากหลายภูมิภาค ในบริบทที่อาจมีความแตกต่างกัน อันจะเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่การวางแผนในการส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ที่ตอบสนองต่อปัญหาอย่างแท้จริง ส่งผลให้พระสงฆ์มีสุขภาวะที่ดี นอกจากนั้นแล้ว ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางสุขภาพ รวมถึงปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในพระสงฆ์ที่พบได้สูงกว่าประชากรชายไทย ดังนั้นภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมมือกันในการวางแผนการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ รวมเอาศักยภาพของภาคีเครือข่ายเพื่อการส่งเสริมสุขภาวะให้ครอบคลุม เหมาะสม มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6.2 ด้านนโยบาย เนื่องด้วยในขณะนี้ได้มีธรรมนูญสุขภาพพระสงฆ์แห่งชาติแล้ว การสร้างนโยบายสาธารณะที่มีความร่วมมือร่วมจากองค์กรที่รับผิดชอบ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรทางด้านสาธารณสุขเพื่อผลประโยชน์โดยตรงกับสุขภาวะของพระสงฆ์ และร่วมกันหาแนวทางการสร้างเสริมและรณรงค์ให้พระสงฆ์ใส่ใจในสุขภาพของตนเองจึงเป็นประเด็นที่สำคัญและเร่งด่วน

6.3 ด้านสังคมและชุมชน ควรมีการสร้างชุมชนพระสงฆ์ผู้ดูแลและส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ เพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในชุมชนพระสงฆ์ เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ภายใต้การสนับสนุนของสังคมและชุมชนพระสงฆ์ และภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสามารถดูแลพึ่งพาตนเองได้อย่างถาวร

References

- Aekplakorn W. (2014). *Thai National Health Examination Survey. NHES V*. Bangkok: Health Systems Research Institute. (in Thai).
- Angkatavanich, J., & Zuesongdham, M. (2012). Nutritional Problem Solving and Management Project for Monks and Novices to Achieve Chronic Disease Prevention and Sustainable Health Through The Development of Role Model Monk: Good Nutrition and Sustainable Health and Role Model Layman Supporting Good Nutrition in Monks. *Journal of The International Association of Buddhist Studies*, 4, 1-6.
- Boonyasiriwat, W., Pornprasit, N., Chaiwiroj, C., & Sanruan, S. (2013). *Predicting Intentions to offer healthy foods to Buddhist Monks in Thailand Using the Theory of Planned Behavior, Self-efficacy, and Prosocial Motivations*. Proceeding of the 10th Asian Association of Social Psychology Biennial Conference.
- Jutrakul, P. (2018). *Health News: Alms giving with low salt diet Reduces Number of Monks With Non-Communicable Diseases*. Retrieved from <https://goo.gl/NDRp4a> (in Thai).
- Matichon online. (2016). *Reveal of The Top Five Diseases That The Majority of Monks Have. Alms Giving by Buddhists Might Not be Related With Health Status of Monks*. Retrieved from <https://www.matichon.co.th/news/212144> (in Thai).
- National office of Buddhism. (2016). *Basic information of Buddhism, 2016*. Retrieved from <http://www.onab.go.th/wp-content/uploads/2009/07/2016.pdf> (in Thai).
- Phachan, S., & Muktabhant, B. (2015). Nutritional Status and Food Consumption of Buddhist Monks in Mueang District, Khon Kaen province. *Srinagarind Medical Journal*, 30, 552-561. (in Thai).

Priest hospital (2017). Health Promotion Project for Buddhist Monks and Novices in Thailand. Retrieved from <http://www.priest-hospital.go.th/healthCareforMonk/> (in Thai).

SEARO. (2017). *Health SDG Profile: Thailand*. Retrieved from http://www.searo.who.int/entity/health_situation_trends/countryprofile_tha.pdf?ua=1

WHO. (2015). Thailand: WHO statistical profile. Retrieved from <http://www.who.int/gho/countries/tha.pdf?ua=1>.

การส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาละยา)
POTENTIAL ENHANCEMENT IN DHAMMA TEACHING AND DHAMMA
TRAINING OF TEACHER-MONKS IN SCHOOLS UNDER
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY (SALAYA)

พระเมธาวิณัยรส (สุเทพ ปวิสโก)* สมศักดิ์ บุญปู** สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย***

Phramedhavinaiyaros (Suthep Pawisiko), Somlsk Boonpoo,
Suddhipong Srivichai

Received: September 02, 2019

Revised: September 15, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่

* Master of Education Program in Buddhist Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Educational Administration, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่วนกลาง จำนวน 257 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 10 รูป/คน โดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1) ศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการนำปฏิบัติธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและการประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

2) ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุดดังนี้ ความถนัดและความพึงพอใจในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา และด้านความพึงพอใจในงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากตามลำดับ

3) ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของปัจจัยกับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม พบว่า ปัจจัยทางด้านสถานภาพและการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม ในระดับต่ำเป็นอันดับแรก ($r=0.35$) รองลงมาคือความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำเช่นกัน ($r=0.29$) ส่วนปัจจัยทางด้านความถนัดและความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก ($r=0.19$) เช่นเดียวกับปัจจัยทางด้านการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ($r=0.16$)

4) แนวทางการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม พบว่า พระสอนศีลธรรมควรมีการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นมาสอนนักเรียน มีการบูรณาการหลักสูตรให้กระชับ ไม่เน้นเนื้อหา แต่สอนนักเรียนโดยมุ่งเน้นการนำไปปฏิบัติ จัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่พระสอนศีลธรรม ร่วมมือกัน

ผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างและการใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จัดทำแผนยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเลื่อมใสศรัทธาแก่ครูและนักเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำของพระสอนศีลธรรมให้เป็นต้นแบบในการนำปฏิบัติธรรม

คำสำคัญ: การส่งเสริมศักยภาพ, การสอนธรรม, การนำปฏิบัติธรรม, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of this research were as follows; 1) To study the component for Dhamma teaching and performing chief of school moral teaching monk. 2) To study the factors which are affected to Dhamma teaching component and performing chief of school moral teaching monk. 3) To propose the guideline to promote Dhamma teaching component and performing chief of school moral teaching monk. This was the mixed methods research by quantitative research with questionnaires for field study from school moral teaching monk under central Mahamakut Buddhist university for 257 persons. Data analysis by computer program for social science to find out frequency, percentage, mean and standard deviation and to test the hypothesis by Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and qualitative research by In-depth Interview with ten informants by surrounding content analysis.

The findings were as follows;

1) The component for Dhamma teaching and performing chief of school moral teaching monk by overview was at moderate level. When considered in each aspect found that the aspect of performing chief was the high level and followed up the aspect of information technology, the aspect of curriculum, the aspect of learning and teaching and the aspect of assessment was the moderate level respectively.

2) The factors which are affected to Dhamma teaching component and performing chief of school moral teaching monk by overview was at high level when classified in each aspect found that all are at high level from high to low as follows; the aspect of specialization and satisfaction was the highest mean and followed up the aspect of regarding of commander and job satisfaction and the aspect of compensation and welfare was the lowest mean and also at high level respectively.

3) The result of hypothesis test by Pearson's Product Moment Correlation Coefficient for Dhamma teaching component and performing chief of school moral teaching monk found that status factors and admiration had related with Dhamma teaching component and performing chief at the first low level ($r=0.35$) and followed up the aspect of regarding of commander was also related at the low level ($r=0.29$) and factor in the aspect of specialization and job satisfaction was related at the very low level ($r=0.19$) same as factor in the aspect of compensation and welfare ($r=0.16$).

4) The guideline to promote Dhamma teaching component and performing chief found that they should be selected for proper content for each classes, to integrate fixed curriculum without focused on content but on performance, to train for addition more component and efficiency in learning and teaching management, to cooperate for modern media production for applying in teaching and learning, to make understanding on producing and using the instrument for evaluation that accordance with learning objectives, to make strategic and policy plan for making confident and faith for teacher and students throughout management of activity for development of competency of moral teaching monk for model in Dhamma performance.

Keywords: Potential Enhancement, Dhamma Teaching, Dhamma Training, Dhamma Teaching Monk in School.

1. บทนำ

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปอย่างก้าวกระโดดและรวดเร็ว ตามกระแส “โลกาภิวัตน์” หรือโลกการสื่อสารไร้พรมแดน คนในสังคมมุ่งการแข่งขันกันทำงานเพื่อความสำเร็จด้านธุรกิจหรืออาชีพจนเกิดลัทธิบริโภคนิยม การเปลี่ยนแปลงและค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมไทยโดยกว้าง และเป็นปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนหนังสือและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจของเด็กวัยรุ่น จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต (Office of Moral Teacher Teaching Project, 2016)

กระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือกันในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในเรื่องศิลปวัฒนธรรมตลอดจนการเสริมสร้างศีลธรรมและจริยธรรมอันดีงามให้เกิดขึ้นในเด็กและเยาวชนโดยได้ดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548-2550 แรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน 10,000,000 บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระสอนธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ 600 รูป ต่อมาหลังจากกระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและมีการประชุมร่วมกัน พบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,037 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่ง กรมการศาสนาจึงได้เปลี่ยนบทบาทการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในปีงบประมาณ 2551 ที่ดำเนินการมาแต่เดิมไปสนับสนุนกิจกรรมคุณธรรมอื่นๆ โดยได้โอนภาระงานพร้อมงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการรับดำเนินการและได้มอบให้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาดำเนินการโดยจัดเข้าในพันธกิจประเภทงานให้บริการวิชาการแก่ชุมชน (Department of Religious Affairs, 2005)

สำหรับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น ได้ดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งการบริหารจัดการโครงการนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการ กำหนดให้รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานโครงการ

โดยตำแหน่ง ซึ่งปัจจุบันมีคณะกรรมการ 12 รูป/คน มีเจ้าหน้าที่ในโครงการ 20 รูป/คน มีอัตราพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 6,700 รูป มีโรงเรียนที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปดำเนินการสอนมากกว่า 6,500 โรงเรียน ผลผลิตนักเรียนที่ได้รับการสอนศีลธรรมในระดับต่าง ๆ มากกว่า 200,000 คน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยใช้อาคารวรรณิ ศรศรีธา (B12) เป็นสถานที่ประสานงานโครงการ โดยกำหนดให้เป็นสำนักงานโครงการพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย นอกจากนั้นแล้วยังมีศูนย์ประสานงานในส่วนวิทยาเขตและวิทยาลัยอีก 9 แห่ง ลักษณะการดำเนินกิจกรรมหลักของคณะกรรมการบริหารโครงการและเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การอบรมและพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีทักษะด้านการเรียนการสอน การส่งพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนทั่วประเทศ และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมด้วยกระบวนการวิจัยปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาโดยตลอด ผลการดำเนินงานพบว่า ในส่วนของโครงการนั้นเป็นโครงการที่ดี เป็นการสร้างและปลูกฝังให้เยาวชนนำหลักคำสอนจากพระสอนศีลธรรมไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขอันบริสุทธิ์ ในทางสังคมสามารถลดปัญหาวุ่นวายที่เกิดขึ้นได้ แต่ในด้านการบริหารโครงการกลับพบว่า มีปัญหาหนักอันดับแรก ได้แก่ การเบิกจ่ายค่านิตยภัตที่มีความล่าช้ามาก ส่งผลให้ครูพระสอนศีลธรรมหมดกำลังใจและลาออกเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า การจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จมากนักเนื่องจากครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกเฉพาะพระที่มีคุณวุฒินักธรรมชั้นเอก, เปรียญธรรม 3 ประโยค และปริญญาตรีด้านพระพุทธศาสนา แต่ยังขาดการพัฒนาสมรรถนะหรือศักยภาพในการสอนและการนำปฏิบัติธรรมอย่างเป็นระบบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสมรรถนะหรือศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นคนดีมีศีลธรรมและจริยธรรม รวมทั้งมุ่งเน้นเสริมสร้างศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะการจะมีทรัพยากรมากเท่าใดก็ไม่สำคัญเท่ากับการมีความสามารถในการบริหารศักยภาพของคน (Varakorn Samkoses, 2000) โดยมีความเชื่อว่าเมื่อพัฒนาและส่งเสริมคนให้มีศักยภาพแล้ว คนจะใช้ศักยภาพที่มีอยู่ไปผลักดันให้การปฏิบัติงานบรรลุ

เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระสอนศีลธรรมซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสอนศีลธรรมและเป็นผู้นำในการปฏิบัติธรรมในโรงเรียน จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะหาคำตอบว่า พระสอนศีลธรรม สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา) มีศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมในโรงเรียน อย่างไรบ้าง มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพของพระสอนศีลธรรม และจะมีแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอย่างไรบ้าง ทั้งนี้ เพื่อนำผลการค้นพบไปกำหนดเป็นแผนงานและนโยบายในการเสริมสร้างศักยภาพของพระสอนศีลธรรม นอกจากนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยในการจัดอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) คือ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 257 ชุด ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพได้เก็บจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 8 รูป/คน

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กรณีการวิจัยเชิงปริมาณใช้ประชากรคือพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา) จำนวน 781 รูป โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 257 รูป จาก

ประชากรทั้งหมด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพได้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลสำคัญจากคณะกรรมการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาธายา) จำนวน 8 รูป/คน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนาประกอบบริบท

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=0.68$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่า ด้านการนำปฏิบัติธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, $S.D.=0.62$) รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=0.61$) ส่วนด้านเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=0.63$) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X}=3.44$, $S.D.=0.79$) และด้านการวัดผลและการประเมินผล ($\bar{X}=2.91$, $S.D.=2.91$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางตาม ลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

4.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและนำปฏิบัติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ดังนี้ ความถนัดและความพึงพอใจในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา และด้านความพึงพอใจในงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ

4.3 ผลการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างของปัจจัยกับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม พบว่า ปัจจัยทางด้านสถานภาพและการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม ในระดับต่ำเป็นอันดับแรก ($r=0.35$) รองลงมาคือ ความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมในระดับต่ำเช่นกัน ($r=0.29$) ส่วนปัจจัยทางด้านความถนัดและความพึง

พอใจในงานมีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมในระดับต่ำมาก ($r=0.19$) เช่นเดียวกับปัจจัยทางด้านการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ($r=0.16$)

4.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (สาละยา) พบว่า 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตร มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในหลักสูตรมากที่สุด 2) ด้านการเรียนการสอน ผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เทคนิคหรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมยังขาดความหลากหลายทำให้ยังไม่เป็นที่สนใจของนักเรียน มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรจัดอบรมการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 แก่พระสอนศีลธรรมโดยมุ่งเน้นให้จัดการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม 3) ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ผู้สอนขาดการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรมีการผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคนิคการใช้สื่อก่อนออกไปปฏิบัติการสอน 4) ด้านการวัดผลและการประเมินผล ผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลและการประเมินตามสภาพจริงและขาดการพัฒนาการจัดทำแบบทดสอบ มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของครูพระให้มีความรู้ความเข้าใจในการวัดผลและประเมินผลโดยการจัดอบรมเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรมีแบบทดสอบกลางเพื่อให้พระสอนนำไปปรับใช้ในการประเมินผลการเรียน 5) ด้านการนำปฏิบัติธรรม พระสอนศีลธรรมบางรูปไม่ดำรงตนให้อยู่ในสมณภาวะที่ดีจึงไม่อาจเป็นต้นแบบที่ดีให้กับนักเรียนได้ มีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข คือ ควรมีแผนงานและนโยบายเพื่อจัดกิจกรรมที่สร้างศรัทธาเลื่อมใสในพระผู้สอนแก่นักเรียน และควรมีมาตรการตักเตือนหรือลงโทษพระผู้สอนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรมีการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นมาสอนนักเรียน จัดหลักสูตรใหม่ให้กระชับกว่าเดิมโดยเน้นทำได้ ทำเป็น และเกิดประโยชน์ในการเรียน มีการประยุกต์เนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 2) ด้านการเรียนการสอน ควรให้

หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรมโดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำด้านทักษะการสร้างความรู้ความเข้าใจให้พระสอน 3) ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคนิคการใช้สื่อให้แก่พระสอนศีลธรรม 4) ด้านการวัดผลและการประเมินผล ควรมีการจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลให้แก่พระสอนศีลธรรมโดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่พระสอนศีลธรรม และ 5) ด้านนำการปฏิบัติธรรม ควรมีแผนงานและนโยบายการจัดกิจกรรมที่สร้างความศรัทธาและความเลื่อมใสพระสอนศีลธรรมแก่ครูและนักเรียน มีมาตรการตักเตือนหรือลงโทษพระสอนศีลธรรมที่ประพฤติไม่เหมาะสม

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย “การส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา)” มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

5.1 การส่งเสริมศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม

จากการศึกษาศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ศาลายา) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพระสอนศีลธรรมเป็นพระสงฆ์ที่ได้รับการคัดเลือกให้มาปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบด้านการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเป็นผู้ประกอบด้วยคุณวุฒิทั้งทางโลกทางธรรม แต่เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพทางการสอนของพระสอนศีลธรรม พบว่า พระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่ยังขาดเทคนิคการสอนหรือรูปแบบการสอนที่หลากหลายซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Phra Thammakosajarn (Prayoon Thammajittato) (2009) ที่ได้กล่าวว่า จุดอ่อนของพระที่เข้าไปสอนศีลธรรมในโรงเรียนก็คือความรู้ในเรื่องวิชาครู การจัดทำแผนการสอน รวมทั้งขาดเทคนิคในการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเพื่อนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Phra Manit Chotthammo (Akkachat) (2009) ผู้ทำวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ” ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการใช้สื่อการสอน

รองลงมาคือด้านหลักสูตร และด้านการวัดผลประเมินผลตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Sayan Nammuang (1995) ที่ทำการวิจัยเรื่อง“บทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา : ศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” พบว่า การยอมรับบทบาทของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากพระสงฆ์บางรูปไม่เป็นที่ยอมรับของนักเรียน จากผลการวิจัยทำให้เห็นว่า นักเรียนจะมีความหวังต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งด้านความรู้และความประพฤติที่ต้องเป็นต้นแบบ ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมศักยภาพด้านการนำปฏิบัติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พระสอนศีลธรรมต้องดำรงตนในเพศสมณะให้เป็นต้นแบบของนักเรียนเพราะจุดเริ่มต้นของการเกิดแรงบันดาลใจในชีวิตของนักเรียนคือการได้รู้ ได้ดู ได้เห็นต้นแบบ เกิดศรัทธาต่อต้นแบบ เกิดแรงบันดาลใจให้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เลียนแบบตามต้นแบบ หากพระสอนศีลธรรมเป็นต้นแบบที่ดี เป็นกัลยาณมิตรของลูกศิษย์ ก็ย่อมจะเกิดผลต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ เกิดครูดี ลูกศิษย์ดีต่อเนื่องขยายวงต่อ ๆ กันไปสู่สังคมที่ดีและสงบสุข

จากการวิจัยยังค้นพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมด้านการวัดผลและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดกว่าทุกด้าน คือ ระดับปานกลาง การวัดและการประเมินผลเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการบ่งชี้ให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวัดผลในวิชาพระพุทธศาสนาจึงวัดจากการนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ Department of Academic Affairs, Ministry of Education (2002) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้พระพุทธศาสนา นอกจากจะวัดความรู้กระบวนการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้วอาจใช้กระบวนการวัดผลตามระบบศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ครอบคลุมในด้านพฤติกรรมด้วยทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการการเรียนรู้ตามสภาพจริง

5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ความถนัดและความพึงพอใจในงาน และสถานภาพการยอมรับนับถือ จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จะทำให้พระสอนศีลธรรมปฏิบัติหน้าที่ในการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทั้งหมดดังกล่าวจัดเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานด้านการสอน ถึงแม้ว่าขวัญและกำลังใจจะมีลักษณะเป็น

นามธรรมเป็นสิ่งที่มองไม่เห็น แต่ก็สามารถสังเกตได้จากการแสดงออกทางพฤติกรรมของพระสอนศีลธรรม ผู้ที่มีขวัญและกำลังใจสูงก็จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความมุ่งมั่นเอาใจใส่รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ตนได้รับมอบหมายอยู่อย่างเต็มที่ รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะร่วมมือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีขวัญและกำลังใจต่ำ หรือขวัญและกำลังใจเสียจะเกิดความท้อแท้ หรือหมดกำลังใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การทำงาน และมีความรู้สึกไม่ชอบงานที่ทำ พฤติกรรมต่าง ๆ เช่น การขาดความกระตือรือร้น เฉื่อยชา การมาสอนช้า การเลิกงานก่อนเวลารวมทั้งการลาภิจลาป่วยอยู่เป็นประจำ ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าสภาพขวัญและกำลังใจในการทำงานของพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับต่ำ เรื่องนี้สอดคล้องกับ โยเดอร์ (Yoder Dale) (1953) ที่ได้กล่าวถึงขวัญในการปฏิบัติงานว่า เป็นองค์ประกอบแห่งพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานที่แสดงออกในรูปของความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการทำงานนั้น เช่น ความสัมพันธ์ในการทำงานของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือผู้ร่วมงานอื่น ๆ เป็นต้น และเกี่ยวพันกับความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักพวกพ้อง คนทำงานที่มีกำลังใจสูง (High Morale) จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข และตั้งใจทำงานอย่างดี ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ที่มีกำลังใจต่ำ จะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยสนใจทำงาน ขาดความตั้งใจในการทำงาน มีความรู้สึกทางลบต่อการทำงาน

5.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรม

ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรม พบว่า ปัจจัยทางด้านการพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ความถนัดและความพึงพอใจในงาน สถานภาพและการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หรือมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันในแต่ละด้านพบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกเช่นกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบทบาทของพระสอนศีลธรรมในปัจจุบันจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการสอน เป็นที่นำเลื่อมใสและเคารพศรัทธาของประชาชน การพัฒนาศักยภาพจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจหรือปัจจัยเกี่ยวกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากพระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่จะเป็นผู้เสียสละเข้ามารับภาระหน้าที่ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ซึ่งการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จได้นอกจากจะต้อง

อาศัยความรู้ความสามารถความเสียสละของพระสอนศีลธรรมแล้ว ยังจะต้องมีปัจจัยแรงจูงใจให้พระสอนศีลธรรมได้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การพิจารณาความดีความชอบและสวัสดิการ ความเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา ความถนัดและความพึงพอใจในงานและสถานภาพและการยอมรับนับถือ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อศักยภาพของพระสอนศีลธรรมในการแสดงธรรมและการนำปฏิบัติธรรม ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจึงมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของพระสอนศีลธรรม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยทางด้านสถานภาพและการยอมรับนับถือมีความสัมพันธ์กับศักยภาพการสอนธรรมและการนำปฏิบัติธรรม เป็นอันดับแรก ($r=0.01$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 แนวทางการส่งเสริมศักยภาพในการแสดงธรรมและการนำปฏิบัติธรรม

แนวทางการส่งเสริมศักยภาพของพระสอนศีลธรรม พบว่า 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรมีการคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นมาสอนนักเรียน จัดหลักสูตรใหม่ให้กระชับกว่านี้ ไม่เน้นปริมาณ เน้นทำได้ ทำเป็น และเกิดประโยชน์ในการเรียนที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ด้านการเรียนการสอน ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่พระสอนศีลธรรม โดยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่พระสอนศีลธรรม 3) ด้านการใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการผลิตสื่อและวัสดุอุปกรณ์เพื่อประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคนิคการใช้สื่อเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปปฏิบัติการสอน 4) ด้านการวัดผลและการประเมินผล ควรมีการจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผลให้แก่พระสอนศีลธรรม รวมทั้งให้คำแนะนำในด้านทักษะการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 5) ด้านนำการปฏิบัติธรรม ควรมีแผนงานและนโยบายเพื่อจัดกิจกรรมที่สร้างความเชื่อถือและความเลื่อมใสศรัทธาแก่นักเรียน มีมาตรการตักเตือนหรือลงโทษพระสงฆ์ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม รวมทั้งควรจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำของพระสอนศีลธรรมให้เป็นต้นแบบในการนำปฏิบัติธรรม

แนวทางทั้งหมดดังกล่าวเป็นวิธีการที่ได้จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เมื่อวิเคราะห์แนวทางส่งเสริมศักยภาพในการแสดงธรรมและการนำปฏิบัติธรรมมีหลากหลายที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับศักยภาพความรู้ความสามารถของแต่ละคนในการนำไปใช้ในการพัฒนา

ทั้งนี้ เมื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้ว จะได้แนวทางการส่งเสริม

ศักยภาพในการแสดงธรรมและการนำปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ดังนี้ 1) การศึกษาต่อ พระสอนศีลธรรมควรจะศึกษาในหลักสูตรเทคนิคการสอน หรือหลักสูตรการเทศนาธรรม เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยสงฆ์ ควรมีกองทุนสนับสนุนการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมให้ดียิ่งขึ้น 2) การอบรม พระสอนศีลธรรมควรได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศถือได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการฝึกอบรม หรือจัดส่งพระสอนศีลธรรมเข้าฝึกอบรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำหน้าที่ย 3) การสัมมนา พระสอนศีลธรรมควรสัมมนาประจำปี เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการสอนและนำการปฏิบัติธรรม ทั้งนี้ รูปแบบการสัมมนาควรเอื้อในการเพิ่มพูนความรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่พระสอนศีลธรรมและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น 4) การศึกษาดูงาน พระสอนศีลธรรมควรศึกษาดูงานในหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นต้นแบบของการสอนวิธีพุทธเพราะการไปศึกษาดูงานเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวคิดในการปฏิบัติงานโดยจกทำให้มีการนำความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ ที่ได้รับมาปรับเปลี่ยนและประยุกต์กับการงานของตนซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่อย่างสม่ำเสมอเพราะสิ่งที่ได้รับสามารถนำมาพัฒนารูปแบบการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้น 5) การเรียนรู้ด้วยตนเอง พระสอนศีลธรรมควรจะเรียนรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพราะการได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่รับผิดชอบอยู่จะช่วยให้การปฏิบัติงานด้านการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ และ 6) การพัฒนาส่งเสริมศักยภาพ เนื่องจากการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธ ศาสนาให้นักเรียนเกิดความรู้แท้จริง มีศรัทธายอมรับ และสามารถนำไปใช้ดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนกันและกัน ทำให้สังคมเป็นสุข ถือว่าเป็นเรื่องไม่่ง่ายนัก มหาวิทยาลัยสงฆ์จึงควรมีแผนงานและนโยบายในการส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เนื่องจากศักยภาพการสอนธรรมและนำการปฏิบัติธรรมของพระสอนศีลธรรมไม่เสมอกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นรายบุคคลโดยการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานตาม

ความถนัดโดยเน้นพัฒนาสมรรถนะเฉพาะตัว มหาวิทยาลัยสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรมียุทธศาสตร์การพัฒนาและนโยบายร่วมกันในการเสริมสร้างศักยภาพของพระสอนศีลธรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ และมีความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการนี้

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการด้านนี้ เช่น วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัยสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือกรมการศาสนา ควรจัดสรรงบประมาณการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมอย่างจริงจังและสม่ำเสมอการให้ทุนการศึกษาต่อ การจัดการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสัมมนา เป็นต้น แก่พระสอนศีลธรรม

3) มหาวิทยาลัยสงฆ์ในฐานะเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของพระสอนศีลธรรมควรมีแผนงานยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมอย่างเป็นรูปธรรม และพระสอนศีลธรรมเองควรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอด้วย เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การศึกษาต่อในหลักสูตรที่สนใจและเกี่ยวข้องกับงานของตน

4) มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรจัดทำหลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยให้เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมซึ่งมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมทั้งการฝึกประสบการณ์การทำงานก่อนมีการแต่งตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและศักยภาพในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพของพระสอนศีลธรรมในแต่ละจังหวัด

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนารองคํการแห่งการเรียนรู้ทางพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

References

Academic Department of Ministry of Education. (2002). *The Curriculum of Basic , Education, B.E. 2544*. Edition 3. Bangkok : Printing of the Council of Teachers.

- Boonlert Punsuntie. (1994). *Condition of the Instruction Process of General Education, in Nakhon Ratchasima Province*. Dissertation Graduate School : Srinakarintara, wirot University.
- Davis, Keith. (1967). *Human Relation at work*. New Yoke : McGraw-Hill.
- Phra Dhammakosajarn (Prayoon Dhammacitto). (2009). *The Problem of the School Morality , Teaching Teachers*. Thai Rat News. 17 September 2009.
- Phramaha Sayan Nammuaeng. (1995). *The Role of Monks on Teaching Buddhism : A Case , Study of The Primary Schools in Bangkok*. Dissertation Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya. University.
- Phramanit Jotidhammo (Accachart). (2009). *A Study of Problems and Solutions for the , Performance of the School Morality Teaching Monk in Si Sa Kat* (Doctor of thesis) Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- School Morality Teaching Monk Project. (2006). *Strategic Plan of School Morality Teaching , Monk Project*. Nakhon Prathom : Mahamakut Buddhist
- Samit Satchukorn. (1994). *Developing Organization to be the Learning Organization”*. Quality Journal. Year 2 Vol. 12 (November-December).
- The Office of National Buddhism. (2010). *The Performance of the School Morality, Teaching Monks* (Research Report). Nakhon Prathom : Printing of Religion Affairs Department.
- Varakorn Samkoses. *Environmental Factors of World Before Going into The First .Millennium in the 3rd Century*. Matichon News Paper. 25 November 2009.
- Yoder, Dale. (1953). *Personnel Principles and Policies*. New Jersey : Prentice-Hall.

การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม
ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

MEDITATION PRACTICE PROMOTION DEVELOPMENT OF MEDITATION
CENTERS IN PRACHUAP KHIRIKHAN PROVINCE

พระครูวิจิตรธรรมวิวัช (บุญเลิศ ปณณาวุโธ)* ประเสริฐ ธิลา ** เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ***

Phrakhruwijitrdhammawiphat, Prasert Thilola, Kiatisak Sukluang

Received: September 28, 2018

Revised: May 17, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 3) เพื่อเสนอการพัฒนาการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 347 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.979 เก็บ

* Doctor of Philosophy in Buddhist Management, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพทั่วไปของการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า วัดมีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนา ด้วยสภาพสังคมปัจจุบันพระพุทธศาสนามีทั้งส่วนที่เจริญก้าวหน้าขึ้นและเสื่อมโทรมลงไป พระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดธรรมะและการปฏิบัติธรรม การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธา และเป็นผู้ที่ประพฤติดีปฏิบัติชอบจะทำให้ประชาชนยอมรับนับถือและยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดในทุกอำเภอ ๑ ละ 3 หรือ 4 แห่ง จึงทำให้ประชาชนสามารถเข้าปฏิบัติธรรมได้ตลอดเวลา แต่ยังมีประชาชนเข้าปฏิบัติธรรมในจำนวนที่น้อย รวมถึงพระวิปัสสนาจารย์ก็ยังไม่เพียงพอ สำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งไม่มีการประสานงานกันเป็นเครือข่าย ขาดความร่วมมือในการบริหารจัดการ ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันได้

2. องค์ประกอบของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ประชาชนมีความสนใจเข้าปฏิบัติธรรมขึ้นอยู่กับ 3 ส่วน ได้แก่ **ด้านสถานที่** วัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดต้องมีความพร้อมสำหรับการให้บริการแก่ประชาชน มีความเหมาะสม สะอาด สงบเงียบและสะดวกสบาย **ด้านบุคลากร** เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมหรือพระวิปัสสนาจารย์ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแบบอย่างของความดี มีจริยธรรม ที่ทำให้ประชาชนเห็นแล้วเกิดความศรัทธา และปฏิบัติตามได้ **ด้านการบริหารจัดการ** มีการอบรมการฝึกสอนปฏิบัติธรรมที่มีความหลากหลายเพื่อให้ประชาชนได้เลือกปฏิบัติตามความต้องการ

3. การพัฒนาการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักปฏิบัติธรรมต้องมีการปรับปรุงสถานที่ให้มีความพร้อมเพื่อการใช้งานตลอดเวลา คณะสงฆ์ควรกำหนดให้มีสร้างพระวิปัสสนาจารย์เพิ่มมากขึ้น และทำการพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ที่มีอยู่แล้วให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น ให้ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย จัดให้มีโครงการปฏิบัติธรรมเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งโครงการที่เป็นแบบระยะสั้น แบบระยะยาวเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของประชาชนหลากหลายกลุ่ม บางโอกาสต้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ด้วยการให้ออกไปปฏิบัติธรรมตามหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถานที่หน่วยงานราชการ บริษัทเอกชน สถานศึกษา เป็นต้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การส่งเสริม, การปฏิบัติธรรม, สำนักปฏิบัติธรรม

ABSTRACT

Objectives of this research were; 1) to study general conditions and problems of people's meditation practice in Prachuap KhiriKhan Province, 2) to study structure of meditation centers of Prachuap KhiriKhan Province and 3) to propose the meditation centers promotion development of Prachuap KhiriKhan Province.

The findings were as follow.

1. Conditions, problems and obstacles of the meditation centers of Prachuap Khiri Khan Province were found that monasteries play the important roles in inheriting Buddhism. Since Buddhism has both tendencies to progress and decline. So monks play the most important roles in preaching and transferring Buddhadhamma to people to follow. Monks have to set the good examples with good behave to arouse the people's faith so that they will practice Buddhadhamma. There are 3 to 4 meditation centers at every district in Prachuap Khiri Khan Province, providing conveniences for people to practice meditation. There are still a few people to attend the meditation centers, also the meditation masters are limited. There is not coordination among meditation centers to help one others. Some meditation centers are located in the middle of city with many distracting environment, causing problems for meditation practice.

2. The structures or components of the meditation centers in Prachuap Khiri Khan Province were found that important factors that makes people interested in dharma practice depends on 3 parts; namely, **Place**, monasteries that are used for the meditation centers are ready and equipped with clean, peaceful and convenient facilities. **Personnel**; meditation center masters and meditation teachers must be competent and knowledgeable, good

examples, well ethical behave that induce faith and acceptance and **Management**; the meditation centers provide many methods of meditation teaching that allow people to choose in line with their preference.

3. Guidelines for the meditation centers promotion development of Prachuap khirikhan Province were that the meditation centers should regularly improved, ready for activities at all times. Sangha Order should create more new meditation teachers and develop those existing teachers with new knowledge and competency. There should be regular meditation practice with both short and long terms to serve the unpredictable needs of various groups of people. In some occasions. There should be meditation practice outside of the centers, such as government offices, private companies and educational institutes, etc
keywords : meditation practice, promotion, development, meditation centers

1. บทนำ

การปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาถือเป็นพื้นฐานของมนุษย์สัมพันธ์ เพราะเป็นหลักคำสอนที่ขัดเกลาคติใจของมนุษย์จากระดับต่ำไปถึงระดับสูง ตั้งแต่เข้าใจตนเองไปถึงเข้าใจผู้อื่น หากบุคคลใดปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้นำหลักพุทธศาสนาไปประยุกต์เพื่อสร้างมนุษย์สัมพันธ์ เนื่องจากมีหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหลายประการที่เป็นการสร้างความรักความศรัทธาให้กับคนอื่น และแน่นอนว่าเมื่อใครก็ตามที่นำหลักธรรมของพุทธศาสนาไปปฏิบัติย่อมเกิดประโยชน์แก่ตนเอง เช่น สามารถตั้งตัวให้เป็นหลักเป็นฐานได้ สามารถตั้งตนอยู่ในหลักศีลในธรรม สามารถดับกิเลสให้พ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง

ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด จำนวน 26 แห่ง ประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่เข้าปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังยังมีจำนวนน้อย จากสถิติของผู้เข้าปฏิบัติธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์แต่ละแห่ง เมื่อวัดค่าจากจำนวนผู้ปฏิบัติธรรมต่อปี ยังมีผู้เข้าปฏิบัติธรรมน้อยมาก (Statistical data for the Prachuap Khiri Khan Provincial Practice Bureau, 2018) วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จึงมีความสำคัญในการทำหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนา สภาพสังคมปัจจุบันพระพุทธศาสนามีทั้งส่วนที่เจริญก้าวหน้าและเสื่อมโทรมลง พระสงฆ์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ เป็นผู้สั่งสอน

ถ่ายทอด การปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเลื่อมใส การสันทนาธรรม การแนะนำ การตอบปัญหาและการแสดงธรรม อีกทั้งในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงทำให้ถูกยอมรับว่าเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน การเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติชอบ จะทำให้ประชาชนยอมรับนับถือและยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำได้ มหาเถรสมาคมให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการปฏิบัติธรรม โดยออกระเบียบการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดขึ้น เพื่อส่งเสริมและควบคุมการเรียนการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานให้เป็นไปตามหลักที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร เพื่อรองรับประชาชนพุทธบริษัทที่สนใจการปฏิบัติธรรม (Division of Buddhism, National Buddhism Office., 2010) สังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้วยเทคโนโลยีก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ขณะเดียวกันความเสื่อมทรามทางด้านจิตใจก็เพิ่มมากขึ้น ได้กลายเป็นโรคบกพร่องทางอารมณ์ สิ่งที่จะใช้รักษาได้ดี คือ การให้รักษาทางใจอันเป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกกันว่า ธรรมโอสธหรือการปฏิบัติธรรม ฝึกอบรมจิตใจให้มีสมาธิเข้มแข็งเพื่อให้เกิดสติปัญญา รู้เท่าทันสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาอันแท้จริงของชีวิต การที่จะทำให้ประชาชนสนใจศึกษาปฏิบัติธรรมและแพร่หลายได้นั้นมิใช่กระทำได้ง่าย ต้องมีองค์ประกอบเป็นเหตุปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมหลากหลายประการ เหตุปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ วัดที่เป็นสำนักปฏิบัติธรรมที่มีความพร้อม มีสถานที่เป็นสัปปายะเหมาะสมแก่การศึกษาอบรมปฏิบัติธรรมและมีพระวิปัสสนาจารย์สำหรับทำหน้าที่บริหารจัดการ การฝึกอบรมสั่งสอนอย่างมีคุณภาพ ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีสำนักปฏิบัติธรรมที่จัดตั้งถูกต้องตามระเบียบมหาเถรสมาคม จำนวน 26 แห่ง แต่ประชาชนผู้สนใจต่อการศึกษาศึกษาปฏิบัติธรรมยังไม่มาก และยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นพระวิปัสสนาจารย์ ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติและการอบรมสั่งสอนเรื่องวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยส่วนมากแล้วพระสงฆ์ในประเทศไทยจะทำหน้าที่คันถธุระ (ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม หรืองานด้านอื่นๆ พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ด้านวิปัสสนาธุระยังมีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับสัดส่วนความต้องการของประชาชนผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม

จากสภาพทั่วไปของการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถ้าหากคนเรายังให้ความสนใจในการปฏิบัติธรรมแล้วค้นหาผลที่ได้จากการปฏิบัติ ประชาชนที่ปฏิบัติธรรมจนเกิดความสงบและปฏิบัติธรรมได้สม่ำเสมอ ก็จะสามารถปฏิบัติธรรมได้ในระดับที่สูงขึ้นไป การปฏิบัติธรรมทำให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ในด้านร่างกายจะทำให้เกิดการ

บริหาร ร่างกาย ได้เคลื่อนไหว ส่งผลดีต่อร่างกาย ช่วยฝึกความอดทน ส่วนด้านจิตใจ ผู้ปฏิบัติธรรมจะมีจิตใจผ่องใส ผ่อนคลายจากความตึงเครียด ภายในจิตใจเกิดความสุขและมีสติ จากการที่ได้รับการฝึกปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาจิตใจก็จะทำให้จิตใจเราดีขึ้นได้ ส่งผลให้มีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่าเหตุใดประชาชนจึงมีความสนใจหรือไม่สนใจในการปฏิบัติธรรมเพียงใดอย่างไร สำนักปฏิบัติธรรมที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าปฏิบัติธรรมของประชาชนหรือไม่เพราะเหตุใด และแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้เพิ่มสูงขึ้น ๆ ขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและปัญหาของการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.3 เพื่อเสนอการพัฒนาการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและรายงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสำนักปฏิบัติธรรม

ตอนที่ 2 กำหนดกรอบแนวคิด ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติธรรมของประชาชน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในบริบททั่วไปของสำนักปฏิบัติธรรม

ตอนที่ 3 การจัดสนทนากลุ่มพระสังฆาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติธรรม เพื่อหาข้อเท็จจริง ปัญหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสำรวจความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ของผู้เข้ามาใช้บริการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 7 แห่ง ด้วยแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับประกอบการวิจัยเชิงปริมาณ ในการพิจารณาตัดสินใจในการใช้เป็นรูปแบบ แนวทางการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปและปัญหาของการปฏิบัติธรรมของประชาชนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดได้จัดพื้นที่สำหรับให้พุทธศาสนิกชนให้เข้าไปปฏิบัติธรรมได้ตลอดเวลา แต่ประชาชนทั่วไปก็ยังเข้าปฏิบัติธรรมเป็นจำนวนน้อย ยังไม่ค่อยมีใครให้ความสำคัญกับการปฏิบัติธรรมมากเป็นพิเศษ กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เข้าวัดปฏิบัติธรรมจะเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษา สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแต่ละแห่งดำเนินการบริหารจัดการแยกจากกัน ไม่มีการประสานงานกันเป็นเครือข่าย ไม่มีศูนย์กลางในการบริหาร ทำให้ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน จึงควรการกำหนดให้มีสำนักปฏิบัติธรรมแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นหลักหรือศูนย์กลางของการปฏิบัติธรรม วัดแต่ละวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมต้องมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ ให้มากขึ้น ต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมและพระวิปัสสนาจารย์ให้สูงขึ้นเพื่อรองรับความทันสมัยกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาส่งเสริมให้การปฏิบัติธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพให้กับวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมมากยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการของวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรม ถ้าเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมและพระวิปัสสนาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์และบุคลากรที่มีคุณภาพจะทำให้ผลการปฏิบัติธรรมของประชาชนมีคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนเข้ามาปฏิบัติธรรมได้มากขึ้นด้วย ดังนั้น เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมและพระวิปัสสนาจารย์จะต้องมาการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ความสามารถ เพื่อพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจะเป็นประโยชน์ต่อการให้การอบรมแก่ผู้ปฏิบัติธรรมต่อไป

จากการสรุปวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปสาระได้ดังนี้

1) ประชาชนยังเข้าปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังในจำนวนที่น้อย ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนนักศึกษาที่เข้าปฏิบัติธรรมตามโครงการที่สถานศึกษาจัดขึ้น แต่ละโครงการปฏิบัติธรรมก็จะเป็นเพียงระยะเวลาสั้น ๆ ไม่มีการส่งเสริมให้ปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งปี

2) วัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแต่ละแห่งแยกการบริหารจัดการกันเอง โดยไม่มีการประสานงานกันเป็นเครือข่าย ทำให้สำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งมีรูปแบบการปฏิบัติธรรมที่ไม่ได้มาตรฐานเดียวกันหรือเหมือนกัน หากมีการบริหารจัดการกันเป็นเครือข่าย จะทำให้สามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่าการบริหารจัดการใด รูปแบบการปฏิบัติธรรมอย่างใดมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อจะได้นำมาเป็นหลักในการบริหารจัดการต่อไป

3) การพัฒนาส่งเสริมบุคลากรของสำนักปฏิบัติธรรมให้มีความรู้ความสามารถให้สูงขึ้น เพื่อให้ถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีงามของเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมและพระวิปัสสนาจารย์ รวมทั้งพระสงฆ์รูปอื่น ๆ ในสำนักปฏิบัติธรรมด้วย เพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธาให้เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็นทั่วไป

5) พระวิปัสสนาจารย์นำการปฏิบัติธรรมต้องทำให้สม่ำเสมอและถูกต้องตามแบบตรงตามหลักธรรม

6) การปฏิบัติธรรม ต้องไม่จำกัดว่าเป็นวันหยุด วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาหรือวันพิเศษใด ๆ ควรส่งเสริมให้มีการปฏิบัติได้ทุกวัน ให้ปฏิบัติธรรมกันเป็นปกติ

7) ควรจัดให้มีการบริหารงานบุคลากรให้เป็นระบบ มีความเหมาะสม ต้องนำเอาวิธีการสมัยใหม่เข้ามาบริหารจัดการ

8) สำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งยังไม่ค่อยมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม ให้ง่ายขวางมากนัก ขาดการนำเอาวิทยาการที่ทันสมัยเข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

9) พระวิทยากรต้องเป็นผู้ที่มีเทคนิค วิธีการ และมีจิตวิทยาในการสอน รู้จักการประยุกต์แบบการสอนการอบรมให้กับผู้เข้ามาปฏิบัติธรรม

10) การพัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เจ้าสำนักต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรด้วยการส่งเข้ารับการศึกษเพิ่มเติม ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น การส่งไปอบรมเพิ่มสมรรถนะ การส่งเรียนในระดับสูงขึ้น

11) เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมต้องเป็นพระวิปัสสนาจารย์หรือพระวิทยากร ด้วยตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ ด้วยสภาวะความเป็นผู้นำ จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามได้โดยง่าย

4.2 องค์ประกอบของสำนักปฏิบัติธรรมจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลจากการศึกษาการสัมภาษณ์การวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านสถานที่

วัดทุกวัดควรจัดให้มีพื้นที่สำหรับให้ประชาชนสามารถเข้าปฏิบัติธรรมได้ตลอดทั้งปี ไม่จำเพาะว่าต้องเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาเถรสมาคมเท่านั้น หากวัดใดมีสภาพวัด สถานที่ที่เหมาะสมตามหลักของอาวาสสี่ปายะ ก็สามารถเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมได้เช่นกัน ลักษณะของสถานที่ที่มีความสัปปายะ ได้แก่ มีความสงบ ร่มรื่น มีพื้นที่ปฏิบัติแยกจากที่พัก การเดินทางสะดวก มีความปลอดภัย มีเครื่องอำนวยความสะดวกพอเหมาะแก่การเข้าปฏิบัติธรรม เป็นต้น ต้องส่งเสริมให้วัดทุกวัดเป็นสถานที่ที่สอนปฏิบัติธรรม

วัดเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติธรรม ด้านสถานที่จึงมีความสำคัญต้องมีความสัปปายะ เพื่อรองรับผู้ปฏิบัติธรรมได้ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ อาคารสถานที่เพียงพอ แบ่งออกเป็นสัดส่วนระหว่างที่พักกับที่ปฏิบัติธรรม มีความเงียบสงบ ร่มรื่น ปลอดภัยและสะดวกสบาย สถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรมบางแห่งบางที่สามารถจัดการเรื่องภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม ร่มเย็นและเป็นธรรมชาติ

สรุปได้ว่า ด้านสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เหมาะสม ต้องมีความสัปปายะ ได้แก่

- 1) ต้องมีความร่มรื่น สถานที่พัก อาหารและห้องน้ำอย่างเพียงพอ
- 2) มีความสะอาดและมีความปลอดภัยในการอยู่ปฏิบัติธรรม
- 3) สำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งมีที่ตั้งต่างกัน บางแห่งอยู่ในชุมชน บางแห่งอยู่ห่างไกลชุมชน สภาพของสถานที่ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการบริหารจัดการจึงแตกต่างกันด้วย
- 4) ด้านสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม สะอาด ร่มรื่นบรรยากาศดี เงียบสงบ ร่มเย็นเป็นธรรมชาติ
- 5) มีการนำเอาอุปกรณ์เครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวกเข้ามาใช้ เพื่อทำให้มีเวลาและโอกาสในการฝึกการปฏิบัติได้มากขึ้น
6. นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเสริมการปฏิบัติ ทำให้เข้าใจและเข้าถึงการปฏิบัติได้รวดเร็วขึ้น

2) ด้านบุคลากร

พระวิปัสสนาจารย์ต้องพัฒนาความสามารถของตนเองให้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา และต้องสร้างความน่าเลื่อมใสศรัทธาแก่ผู้พบเห็นทั่วไป คณะสงฆ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ควรจัดให้มีการส่งเสริมให้ฝึกอบรมพระใหม่ ๆ ให้เป็นพระวิปัสสนาจารย์ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถรองรับผู้เข้ามาปฏิบัติธรรมได้อย่างเพียงพอ การมีพระวิปัสสนาจารย์จำนวนมาก ๆ และมีความหลากหลาย จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีทางเลือกเพิ่มขึ้นในการเข้าปฏิบัติธรรม เพราะพระวิปัสสนาจารย์แต่ละรูปก็มีความสามารถที่ต่างกัน มีเทคนิคการสอนการฝึกอบรมที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป สามารถตอบข้อซักถาม สามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่มิวัตรปฏิบัติที่ดั่งามน่าเลื่อมใส เป็นแบบอย่างที่ดี

สำหรับพระวิปัสสนาจารย์ จะต้องมียุณลักษณะของผู้เผยแผ่ตามหลักพุทธวิธี 4 ส. คือ

(1) ด้านสันตัสสนา การปฏิบัติธรรมของประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังมีความจำเป็นต้องมีพระวิปัสสนาจารย์คอยให้การฝึกอบรมได้อย่างถูกต้อง พระวิปัสสนาจารย์เองก็ต้องมีการพัฒนาให้มีความสามารถเพิ่มขึ้น และต้องปรับตัวให้ทันกับโลกาภิวัตน์ เพื่อเพิ่มความหลากหลายหรือทางเลือกให้กับประชาชนได้เข้าวัดเข้าสำนักปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น พระวิปัสสนาจารย์ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนหรือผู้ปฏิบัติธรรมจะทำให้สามารถให้ความรู้ความเข้าใจ อธิบายให้เห็นชัดได้มากขึ้น ทำให้รู้ว่าการปฏิบัติธรรมสามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จได้

(2) ด้านสมาทปนา การปฏิบัติธรรมของประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระสงฆ์หรือพระวิปัสสนาจารย์ต้องให้ความสนใจและรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าวัดปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น พระสงฆ์หรือพระวิปัสสนาจารย์ต้องสร้างบุคลิกภาพที่ดี เพื่อเป็นการสร้างความเลื่อมใสให้เกิดขึ้น กำหนดโครงการปฏิบัติธรรมในโอกาสต่าง ๆ ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในวัด ในสำนักปฏิบัติธรรม หรือหน่วยงานต่าง ๆ อาจจะเปลี่ยนเป็นการปฏิบัติธรรมนอกสถานที่บ้าง

(3) ด้านสมุตเตชนา ผู้ที่ปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอจะเป็นผู้ที่มีความสุขเยือกเย็น มีบุคลิกภาพงดงาม การปฏิบัติธรรมจะทำให้เกิดศีล สมาธิและปัญญา มีความรอบคอบและสงบนิ่ง ซึ่งจะสร้างความกล้าหาญให้เกิดขึ้นได้นั่นเอง ในส่วนของพระสงฆ์และพระวิปัสสนาจารย์ก็มีส่วนสำคัญในการสร้างความกล้าหาญให้กับผู้ปฏิบัติธรรม ด้วยการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่าง ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติธรรมให้มีความพากเพียรอุสาหะและความมั่นใจ

(4) ด้านสัมปหังสนา การปฏิบัติธรรมจะทำให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีความสงบทั้งทางร่างกายและจิตใจ เมื่อมีความสงบก็จะส่งผลให้เกิดความร่าเริงแจ่มใส ความสดชื่นทั้งร่างกายและใจขึ้นได้ ซึ่งทำให้ประชาชนเข้าปฏิบัติธรรมได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมควรจัดให้มีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความผ่อนคลาย

3) ด้านการบริหารจัดการ

สำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งจัดให้มีการปฏิบัติธรรมตามที่พระวิปัสสนาจารย์มีความถนัด แต่ละแห่งอาจจะใช้รูปแบบที่แตกต่างกันออกไป จึงควรมีการร่วมมือกันกำหนดการบริหารจัดการเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการพัฒนาสำนักปฏิบัติธรรมให้มีคุณภาพ เจ้าสำนักและพระวิปัสสนาจารย์ต้องมีความรู้ในด้านการบริหารจัดการ เพื่อใช้ในการบริหารสำนักปฏิบัติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แล้วให้แต่ละแห่งทำการบริหารจัดการด้วยการเสริมกิจกรรมอื่น ๆ ในการฝึกอบรมการปฏิบัติธรรมด้วยตนเอง ควรให้ผู้ปฏิบัติธรรมมีโอกาสในการเลือกรูปแบบการปฏิบัติธรรมด้วยตนเองเพื่อให้สามารถปฏิบัติธรรมได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ กิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมที่สามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามหลัก 4 ส. การนำเอาหลักธรรมมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนจัดการการปฏิบัติธรรมให้เหมาะสม ซึ่งเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

1) ด้านสถานที่ ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ปฏิบัติธรรมที่มีต่อการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ต่อด้านสถานที่ โดยมีความเห็นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhru Sri Rattana Thamniphat Pakanont Philaphan (2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของการบริหารจัดการ การสอนกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในอังกฤษทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านวิทยากร และด้านบริหารจัดการที่ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ และการบริหารจัดการยังขาดสภาพคล่องตัว เนื่องจากไม่มีทุนสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงาน ขาดแคลนพระธรรมทูตที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิปัสสนากัมมัฏฐานและด้านภาษา อีกทั้งมีกฎหมายควบคุมการเข้าประเทศอังกฤษที่มีผลกระทบต่อการเข้าไปพำนักในประเทศไทย ส่วนรูปแบบที่ควรพัฒนา คือ ด้านสถานที่ ควรมีการจัดให้มีความเป็นสัปปายะสำหรับจัดกิจกรรมการสอนกัมมัฏฐานให้เพียงพอ และให้มีความอบอุ่นเพียงพอ ด้านวิทยากร ควรมีความรู้ดี ควรประพฤติดี และมีความสามารถนำหลักพระธรรม มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ด้านการบริหารจัดการ ได้มีการวางแผนงานระยะสั้นและระยะยาว ควรมีรูปแบบ การบริหารที่ชัดเจน รวมทั้งควรมีคู่มือการสอนกัมมัฏฐานและอุปกรณ์ในการเผยแผ่

2) ด้านวิทยากร ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ปฏิบัติธรรมที่มีต่อการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม โดยมีความเห็นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalermkiat Saensri (2005) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาบุคลากรครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านแก่นทรายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1” พบว่า การพัฒนาบุคลากรครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ เพื่อดำเนินการครบทุกกิจกรรมแล้ว ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแบบบูรณาการ และสามารถเขียนแผนการสอนได้ จัดกิจกรรมการสอนได้ดีขึ้น ทำให้สามารถแก้ปัญหาข้อบกพร่องการสอนของครู เปลี่ยนพฤติกรรมที่ครูเน้นการบรรยายมาเป็นครูขยายการเรียนรู้เป็นการแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนได้คิดและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและ

ความถนัด ส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น Phra Maha Ronnachai Mahapuno (2016) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์” ผลวิจัยพบว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะด้านการเผยแผ่ ได้แก่ มีการพัฒนาให้พระสังฆาธิการมีความก้าวหน้าในการเผยแผ่ และทักษะการใช้ภาษาของสมัยปัจจุบันมีความพร้อมทั้งในการพูด การเทศน์ การบรรยาย การเขียนและพิมพ์ ตำราทางพระพุทธศาสนาและแต่งตำราทางวรรณคดี วรรณกรรม ตำราวิชาการ รวมถึงมีการมุ่งเน้น ให้ประชาชนมีน้าการปฏิบัติธรรมที่ถือว่าเป็นการสั่งสอนในภาคทฤษฎีและปฏิบัติที่ควบคู่กันไปจึงควรมีแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว ในการฝึกอบรมผู้นำสงฆ์ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติด้วยการจัดให้มีการรับฟังนโยบาย หลักการเผยแผ่และฝึกการพูด การเทศน์ การบรรยายและการผลิตสื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ทำงานการเผยแผ่เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านการบริหารจัดการ ความคิดเห็นของพระสังฆาธิการ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ และผู้ปฏิบัติธรรมที่มีต่อการพัฒนาการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของสำนักปฏิบัติธรรม โดยมีความเห็นด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Ruangdej thawornthammo Dr (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรีจังหวัดจันทบุรี” เป็นการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อบริการชุมชนในวัดเป็นการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คู่คุณธรรม เพื่อความเจริญด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมชุมชนผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลให้ภารกิจหรือกิจกรรมของวัดบังเกิดผลสำเร็จเจ้าอาวาสสามารถสร้างวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางพัฒนาคุณภาพชีวิต ประชาชนและพัฒนาชุมชน คือ 1) พระสงฆ์ชั้นปกครองของวัด ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความศรัทธา วัดจึงสามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ จนบังเกิดผลสำเร็จได้ในที่สุด 2) มีการจัดระบบการบริหารงานในวัด โดยการวางระเบียบและมอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของวัดให้แก่รองเจ้าอาวาสผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระภิกษุสงฆ์ในวัด ตามความรู้ความสามารถรวมถึงการตัดสินใจ ได้ตามที่เหมาะสมทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจของวัดอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่ง 3) การสร้างคตินิยมประจำใจของเจ้าอาวาสแต่ละรูปเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ในการเตือนใจสำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนรอบวัดให้ยึดถือ

ปฏิบัติ 4) วัดสืบทอดวิธีการระบบและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนและประชาชน ให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมประเพณีคู่กับวัดสืบไป 5) วัดทำหน้าที่เป็นสื่อการในการโอนถ่ายระหว่างผู้ให้และผู้รับ เพื่อสร้างโอกาสผู้ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค และเกื้อกูลกันในสังคม 6) การสร้างสายสัมพันธ์ในระหว่างวัดกับชุมชน และวัดกับประชาชน เป็นการดึงชุมชนและประชาชนเข้าหาวัดแนะนำวัดสู่ชุมชนและประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน 7) การสร้างความรู้สึกรักให้เกิดแก่ประชาชนว่า “วัดเป็นแหล่งชุมชน” โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน “ศูนย์การเรียนรู้ของวัด” โดยสรุป วัดเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยมีหน้าที่หลักในการให้บริการแก่ชุมชนด้านการ ศึกษาและคุณธรรม ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในด้านศาสนธรรมและความรู้รอบระบบอื่น ตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาจิตใจและสร้างคุณภาพการดำรงชีวิตของประชาชน Phra Maha Sontha Chomphu (2009) ได้ทำวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การเผยแผ่ศาสนาธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ กรณีวัดพระธรรมกายและวัดหนองป่าพง” ผลของการวิจัยพบว่า การประกาศการสอนธรรมะที่ได้บ่งบอกว่า ทั้งสองวัดนี้มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างสูงต่อสาธารณะและมีความเป็นจริงในการติดต่อสัมพันธ์ กับสมาชิกซึ่งได้รับความสำเร็จเป็นอย่างสูงทั่วโลกวัดทั้งสองได้เป็นตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารวัดเป็นศูนย์การสอนสมถะและวิปัสสนาเป็นศูนย์กลางบำเพ็ญบุญสุนทาน เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตที่ยิ่งใหญ่ โดยการใช้สื่อเชิงพหุเพื่อเชื่อมต่อเครือข่ายสมาชิกทั่วโลกโดยผ่านดาวเทียมและที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การใช้เทคนิคที่ก้าวหน้าในการสอนและการฝึกอบรมมุ่งมั่นเพื่อสร้างศักยภาพมนุษย์ความรักและความเมตตาเพื่อแบ่งปันคุณค่าในการสร้างสันติภาพภายในจิตใจของมนุษยชาติ ดังนั้นวัดทั้งสองได้กลายเป็นวัดที่มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุดในโลก Chantana Klamchit (2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมของวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดป่าบ้านค้อ อำเภอมะนัง จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัย พบว่า ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมได้จัดอบรมปฏิบัติธรรมและกัมมัฏฐานภายในและภายนอกประเทศ จัดการอบรมปฏิบัติธรรมสัญจร มีการเผยแผ่ธรรมะด้วยสื่อต่างๆ แม้บ้านผู้ปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่ธรรมให้เด็กและเยาวชน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านสถานที่ ต้องมีการบริหารจัดการวัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมให้มีความพร้อมในการที่จะรองรับผู้ปฏิบัติธรรมไม่ว่าจะเป็นจำนวนน้อยหรือมาก สำนักปฏิบัติธรรมเองต้องมีมาตรฐานตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ มีการปรับปรุงสถานที่ให้มีความพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา นำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ส่งเสริมการอบรม ปรับปรุงสถานที่ ภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม มีความมั่นคงแข็งแรง

2) ด้านบุคลากร สำนักปฏิบัติธรรมต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้สร้างพระวิปัสสนาจารย์ให้เพิ่มขึ้น รวมถึงการเพิ่มความสามารถให้กับพระวิปัสสนาจารย์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

3) ด้านการบริหารจัดการ ต้องสามารถให้การฝึกอบรมปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องตามที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้ สำนักปฏิบัติธรรมต้องสามารถให้การอบรมได้หลากหลายรูปแบบ

4) ข้อคิดเห็น คณะสงฆ์ควรสร้างศูนย์กลางของสำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัดขึ้น เพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม รวมถึงการกำกับดูแลโดยกำหนดให้มีการประเมินผลสำนักปฏิบัติธรรมที่มีอยู่ เพื่อเป็นการตรวจสอบมาตรฐานประเมินผลสำนักปฏิบัติให้มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ พร้อมให้บริการกับประชาชนทั่วไปได้ตลอดเวลา จัดให้มีการอบรมปฏิบัติธรรมที่เป็นการจัดประจำปี ๆ ละหลายครั้ง ทั้งที่เป็นการปฏิบัติแบบระยะสั้น หรือระยะยาว

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เจ้าอาวาสทุกวัดต้องเป็นพระวิปัสสนาจารย์ ที่สามารถให้การฝึกอบรมสอนการปฏิบัติธรรมให้แก่ประชาชนได้ เพราะเจ้าอาวาสจะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนิกชนสามารถชักชวนให้เกิดศรัทธาอุปสาทะในการปฏิบัติธรรมได้โดยง่าย

2) สนับสนุนให้วัดทุกวัดสามารถเป็นสำนักปฏิบัติธรรมได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรมอย่างกว้างขวาง

3) เจ้าคณะพระสังฆาธิการต้องส่งเสริมให้มีการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการกำหนดให้เป็นนโยบายเป็นงานของคณะสงฆ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระสังฆาธิการ พระวิปัสสนาจารย์และพระสงฆ์ทั้งหมดรับผิดชอบร่วมกัน โดยเชิญชวนให้ฝ่ายคฤหัสถ์เข้าร่วมรับผิดชอบด้วย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ได้ทราบถึงการจัดงาน

4) จัดให้มีการประสานงานกันระหว่างสำนักปฏิบัติธรรมแต่ละแห่งให้สามารถสนับสนุนกันเอง แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และประสบการณ์ของแต่ละสำนัก เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคณาการขาดแคลน

5) สร้างเครือข่ายให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้ความสนับสนุนกันในอนาคต เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้และเพิ่มคุณภาพ ต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการตรวจสอบประเมินผลการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรม เพื่อให้มีการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของประชาชน

2) ควรมีการศึกษการวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมของประชาชนของแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นการนำไปสู่การประยุกต์ใช้ที่เป็นรูปธรรมในการบริหารในจังหวัดอื่น ๆ

3) ควรมีการศึกษาเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมว่าแต่ละแห่งมีความสัมพันธ์หรือสนับสนุนกันและกันอย่างไร

References

- Anawat Ya Wichai and Suputta Sattawatwakul. (2016). *Personnel Development to Support the Education of Maha Mae Jo College To Aim for The ASEAN Community* (Research Report). Maejo University.
- Chalermkiat Saensri. *The Development of Teacher Personnel in Student-Centered Learning Management is Integrated Into Ban Kaen Sai School. Roi Et Educational Service Area Office 1* (Research Report). Mahasarakham University. 2005.
- Chantana Klamchit. (2003). *Educational Management and Propagation Model of Buddhist Temples: a Case Study of Pa Ban Kho Temple, Ban Phue District, Udon Thani Province*. (Research Report). Bangkok: Office of Education Secretariat.
- Chatchai Thammakhaburi. (2016). *Human Resource Development According to The Buddhist Guidelines of The Royal Academy Awards*. (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Division of Buddhism, National Buddhism Office. (2010). *Bureau of Dharma Practice in the Province, 2010*. Bangkok: National Buddhism Office Printing Office.

Phra Maha Kangwalan Thirathom Moosachai. (2016). *Development of The Efficiency of The Management of The Dharma Practice in The Province*. (Doctor of Thesis). Buddhist management. Graduate School: Mahachula University Royal College.

Phra Maha Ronnachai Mahapuno. (2016). *Development of the Sangha Administration of Buddhist Monks in the Globalization Age. Buddhist Thesis*. (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Maha Ruangdejthawornthammo. (2011). *Sri Prasan Chanthanimit Sub-district Mueang Chanthaburi District Chantaburi province*. (Research Report). Academic Resource Unit, Faculty of Social Sciences, Phai Temple, Phra Luang Temple Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

Phra Maha Sontha Chomphu. (2009). *Strategies for Evangelism in the Globalization Age In the Case of Phra Dhammakaya Temple and Wat Nong Pa Phong* (Doctor of Thesis). Department of Public Administration. Graduate School: Valaya Alongkorn Rajabhat University Under Royal Patronage.

Phrakhru Sri Rattana Thamniphat Pakanont Philaphan. (2016). *Management Model of The Buddhist Practice Office of Buddhist Leaders In England*. (Doctor of Philosophy Thesis). Graduate School: Mahachulalongkorn University Rajanagarindra College.

Statistical data for the Prachuap Khiri Khan Provincial Practice Bureau. Office of Buddhism, Prachuap Khiri Khan Province. 19 May 2018.

การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี
PROMOTING THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR THE PROPAGATION
OF BUDDHIST MONKS IN SUPHANBURI PROVINCE

พระครูสุกิจจานุรักษ์ (ชยุตม์ อคฺควณโณ),* พระสุธีวีรบัณฑิต**, ประเสริฐ ธิลาว***
Phrakhrusukitjanuruk (Chayut Aggavāṇṇo), Phra Suteevirabundith, Prasert Thilao

Received: March 18, 2019

Revised: August 29, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) องค์ประกอบในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี 3) นำเสนอรูปแบบการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 35 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 10 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนาความผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี จุดแข็ง สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางโดยเฉพาะทาง

* Doctor of Philosophy in Buddhist Management, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

อินเทอร์เน็ตมีความสะดวกรวดเร็วเข้าถึงผู้คนได้เป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกันช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายจุดอ่อน พระสงฆ์ส่วนใหญ่ยังใช้เทคนิคการนำเสนอในรูปแบบเดิมทำให้น่าเบื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในวงจำกัด บุคลากรขาดการเรียนรู้และขาดทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี โอกาส การใช้สื่อสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำในชีวิตประจำวันของประชาชน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การประชาสัมพันธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ผลดีกว้างขวางและครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องการอุปสรรค คนทั่วไปมองว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอาจขัดต่อพระธรรมวินัย พระสงฆ์รุ่นเก่าไม่เปิดใจยอมรับการเข้าถึงผ่านช่องทางสื่อที่ยึดติดรูปแบบเดิมการเผยแผ่จึงเป็นการที่ต่างคนต่างทำ

2. องค์ประกอบในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี บุคลากรการเผยแผ่บุคลากรที่มีความรู้เรื่องหลักธรรมมีอยู่มากแต่ขาดการพัฒนาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ความร่วมมือในการทำงานเชิงรุกงบประมาณเพื่อการเผยแผ่ขาดบุคลากรด้านการเงินและบัญชี การสนับสนุนการเงินเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยยังอยู่ในวงจำกัดไม่กระจายทั่วถึงทั้งจังหวัด วัสดุอุปกรณ์การเผยแผ่ขาดการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนานอกสถานที่ รวมถึงยานพาหนะเพื่อเดินทางขาดการสนับสนุนจากทางคณะสงฆ์และภาครัฐอย่างจริงจัง การบริหารจัดการระบบรูปแบบการเผยแผ่ในปัจจุบันเป็นแบบต่างคนต่างทำไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันขาดการอบรมพัฒนาความรู้บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันตามยุคตามสมัย

3. แนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องจัดตั้งศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูลเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศูนย์ประชาสัมพันธ์และมีศูนย์จัดฝึกอบรมความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพื้นที่ของตนเอง เพื่อนำไปสู่รูปแบบการบริหารงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามกระบวนการขั้นตอน คือ บุคลากรทางการเผยแผ่ งบประมาณเพื่อการเผยแผ่ อุปกรณ์การเผยแผ่ และการบริหารจัดการระบบ เพื่อปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศคือ การจัดทาสตูดอุปกรณ์ข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดเก็บดูแลรักษา การจัดระบบงานเทคโนโลยี และการเผยแผ่ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี โดยพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมที่จะทำงานเผยแผ่เชิงรุกให้ทันกับยุคสมัยในโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, เทคโนโลยี, สารสนเทศ, การเผยแผ่, พระพุทธศาสนา, พระสงฆ์

ABSTRACT

The objectives of this research were : 1) to study the general condition of using information technology for propagating Buddhism of monks in Suphanburi Province 2) to study the components of promoting the use of using information technology for propagating Buddhism of monks in Suphanburi Province 3) to present a model for promoting the use of information technology for propagating Buddhism of monks in Suphanburi Province The methodology was the qualitative research, collecting data from related texts and researches and 35 key informants by in-depth-interview and focus group discussion with 10 participants. Data were analyzed by the descriptive interpretation,

The findings were as follow;

1) The general condition of using information technology for propagating Buddhism of monks in Suphanburi Province. Strengths can receive information in many ways. Especially on the internet, it is convenient, fast, accessible to a large number of people at the same time, saving time and money. The weakness of most monks still uses the same presentation techniques to make it boring. The use of information technology is limited. Personnel lack of learning and lack of skills in using technology media the opportunity to use information media is something that is remembered in the daily lives of people. It is a tool that helps to promote the propagation of Buddhism to be good, extensive, and cover the areas that need it as well. The general obstacle is that the use of information technology may be contrary to the discipline. Older monks do not open their minds, accepting access through media channels, still adhering to the original pattern. Propagation is therefore different.

2) Elements in promoting the use of information technology for propagating Buddhism by monks in Suphanburi Province. Missionary personnel were many people who have knowledge of the principles of ethics but lack the knowledge to use information technology to be ready for proactive work. Budget

for propagation lack of financial and accounting personnel financial support for purchasing modern equipment is still limited, not distributed throughout the province. Propagation materials lack of support for modern materials for use in propagating Buddhism outside the premises including vehicles for traveling lack of support from the clergy and the government seriously. System management, the current propagation model is different, people do not go in the same direction, lack of training to develop knowledge of information technology personnel to keep up with the modern era.

3) Guidelines for promoting the use of information technology for propagating Buddhism by monks in Suphanburi Province. Must establish a data collection center for propagating Buddhism. There is a public relations center and a training center for knowledge about information technology for propagating Buddhism by jointly analyzing the current problems in propagating Buddhism in their own areas to lead to the administration of Buddhism propagation According to the process, the process is the mission personnel Budget for propagation publishing equipment and system management. In order to improve the initial process for the management of information technology, namely the provision of materials, information situation analysis storage technology system management and dissemination of information, news and technology by the monks who act to spread Buddhism must have the knowledge and ability to be ready to work proactively to keep up with the modern era.

Keywords: Promoting, Information, Technology, Propagation and Monks

1.บทนำ

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริงแล้วทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิงส่งผลให้การดำเนินทางธุรกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่คู่กับสารสนเทศ トラบใดที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าก็จะก่อให้เกิดสารสนเทศที่ทันสมัยไปด้วย (Sanit Kayaphad, 2000)

ประเทศไทยต้องการสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้โดยมีนโยบายที่จะนำความรู้ นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมาใช้ในเชิงรุกเพื่อให้การดำเนินการขององค์กร สามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Office of the National Education, 2002) ในรูปแบบต่างๆ เมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการ ดำเนินชีวิตของมนุษย์ และสังคมจนกลายเป็นสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ พระภิกษุสามเณรเป็น ส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาเป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (Anuch Arphapirom, 2003)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์แบบดั้งเดิม คือ การแสดงพระธรรมเทศนาบน ธรรมมาสน์ หรือภายในวัดมีระเบียบปฏิบัติตายตัวสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อสังคมมีการ เปลี่ยนแปลงมีความเจริญทางเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน ปัจจุบันจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาถือได้ว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายทั้งภายในและภายนอก ประเทศสามารถช่วยขยายวงกว้างได้ทั่วโลกเข้าถึงเด็ก เยาวชน และคนวัยทำงานในปัจจุบันที่ให้ความ สนใจกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ โดยเฉพาะการใช้เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก และทวิตเตอร์ เป็นต้น ดังนั้นพระสงฆ์ซึ่งถือได้ว่าเป็นตัวแทนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงมีความจำเป็นต้องศึกษา รูปแบบและวิธีการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ เข้าถึง กระบวนการในการผลิต การสื่อสาร และการประเมินผล เพื่อใช้ในการบริหารงานด้านต่างๆทั้งงาน วิชาการการจัดการเรียนการสอนมีการปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ วางแผนระบบข้อมูล สารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อมโยง ติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทุกระดับ (Siphrai Sakrungsakul, 2005)

ในโอกาสการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์จึงมีความจำเป็นต้องนำเอาเทคโนโลยี ใหม่ๆ เข้ามาใช้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในด้านของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคสารสนเทศที่ข่าวสาร และข้อมูลต่างๆ สามารถส่งถึงกันได้อย่างไร้พรมแดนและรวดเร็ว พระสงฆ์ต้องมีความพร้อม ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อุปกรณ์ในการใช้งาน ระบบการปฏิบัติการด้านต่าง ๆ รวมทั้งความสามารถของบุคลากรต่อต้านการใช้งาน หรือการบริหารงานด้านเทคโนโลยีและ สารสนเทศว่ามีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับใด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ถึงสภาพอุปสรรคและปัญหาที่มีต่อการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในปัจจุบัน

2 วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussions) ประชากร ได้แก่ ประชากรในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน 12 รูปกลุ่มข้าราชการ จำนวน 12 คน และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน 11 คน สุ่มโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จากนั้นดำเนินการการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับพระสังฆาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเผยแผ่กิจการพระพุทธศาสนา เพื่อยืนยันการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า 1) จุดแข็ง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะสามารถรับข้อมูลข่าวสารได้หลายช่องทางพระภิกษุสามเณรมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นสามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการอบรมหรือเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่นักเรียนและเยาวชน 2) จุดอ่อน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ยังใช้เทคนิคการนำเสนอในรูปแบบเดิมๆ การนำเสนอเนื้อหาธรรมะขาดความสนใจของกลุ่มเยาวชนและวัยรุ่น บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การคัดเลือกพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาส่วนใหญ่จะเลือกจากบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือบุคคลใกล้ชิดตัวมากกว่าการคัดเลือกจากผู้มีความรู้และประสบการณ์ 3) โอกาส ในจังหวัดสุพรรณบุรีพระสงฆ์ส่วนใหญ่นิยมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะใช้เฟสบุ๊กไลน์เป็นช่องทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ถึงกิจการภายในวัดหลักธรรมคำสอนแก่ประชาชนเยาวชนและในกลุ่มบุคคลทั่วไปผ่านสื่อโซเชียลมากมาย พระสงฆ์มีบทบาทในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งผู้รับข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล 4) อุปสรรค การใช้สื่อในจังหวัดสุพรรณบุรียังไม่แพร่หลายขาดการส่งเสริมอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำรูปแบบที่เป็นประโยชน์มาปรับปรุงพัฒนาการเผยแผ่เพื่อให้มีความหลากหลาย และข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมายการสื่อสาร นวัตกรรมทางเทคโนโลยี

4.2 องค์ประกอบในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตามแนวคิดการบริหาร (4M)

1) การบริหารบุคคล (Man) ผู้ที่จะเข้ามาบริหารงานบุคคลต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมีกระบวนการบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการคือ มีการวางแผนกำลังคน กำหนดตำแหน่ง ค่าตอบแทนการสรรหาและคัดเลือก รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและประเมินผลการปฏิบัติงานคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ระดับภาค

2) การเงิน (Money) การบริหารจัดการในทุกด้านจำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดโครงการอบรม การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย คณะสงฆ์ส่วนใหญ่นิยมขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินและบัญชีทำให้ ดังนั้นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารการเงิน

3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา นอกสถานที่ยังมีน้อย รวมถึงยานพาหนะในการเดินทาง ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ คณะสงฆ์และภาครัฐควรให้การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ

4) การจัดการ (Management) ต้องมีการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยตั้งต้นแต่การกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการเผยแพร่ จากนั้นดำเนินการพัฒนาพระนักเผยแผ่ให้ทันตามยุคตามสมัย ต้องมีการวางแผนและการจัดการตามแผนให้เป็นไปตามกระบวนการ

4.3 รูปแบบการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องจัดตั้งศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูลเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศูนย์ประชาสัมพันธ์และมีศูนย์จัดฝึกอบรมความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในพื้นที่ของตนเอง เพื่อนำไปสู่รูปแบบการบริหารงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามกระบวนการขั้นตอน คือ บุคลากรทางการเผยแผ่ งบประมาณเพื่อการเผยแผ่ อุปกรณ์การเผยแผ่ และการบริหารจัดการระบบ เพื่อปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศคือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์ การจัดเก็บดูแลรักษา การจัดระบบงานเทคโนโลยี และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี โดยพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีความรู้ความสามารถและมีความพร้อมที่จะทำงานเผยแผ่เชิงรุกให้ทันกับยุคสมัยในโลกปัจจุบัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.1 สภาพทั่วไปของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

พระสงฆ์ส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรียังไม่มีขีดความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะสิ่งต่างๆ ทางสื่อออนไลน์เพื่อนำไปประยุกต์ดัดแปลงเพื่อเผยแผ่ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น จึงต้องศึกษาการใช้กลยุทธ์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สังเคราะห์แยกแยะประเด็นต่างๆ ทางสื่อออนไลน์ให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้และเข้าใจได้ง่ายด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพระสงฆ์รุ่นเก่ายังไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงจึงยากต่อการทำความเข้าใจ ขาดการเข้าร่วมเสวนาความรู้ทางวิชาการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรจัดฝึกอบรมพระสงฆ์ผู้ทำการเผยแผ่ให้รู้จักวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนก่อนทำการเผยแผ่สู่สาธารณชนควรศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนแต่ละบริบทของแต่ละพื้นที่เพื่อนำเสนอ

หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เข้าถึงชุมชนและตรงความต้องการของชุมชน ผู้บริหารต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ชัดเจน ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมติดตามกิจกรรมและผลการปฏิบัติงาน และประเมินผลการปฏิบัติงาน พระนักเผยแผ่ต้องมีวิธีการถ่ายทอด รูปแบบการถ่ายทอด การเชื่อมโยงอย่างกลมกลืน เข้าใจง่ายทุกเพศ ทุกวัย เข้าใจเนื้อหาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องสอดคล้องกับงานวิจัย Phrakrubhavanasopit (Boonyarat Muangwong) (2010) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา” พบว่า ล้านนามีอัตลักษณ์ในด้านการเผยแผ่พุทธศาสนาของตนเอง มีการวางแผนไว้ตลอดปีตามประเพณีดั้งเดิมที่เคยทำต่อกันมา โดยรับนโยบายจากส่วนกลางแล้วมาปรับใช้ประยุกต์เข้ากับภูมิลำเนาท้องถื่นตามแนวทางการบริหารจัดการเจ้าอาวาสสั่งการให้ดำเนินงานตามจารีตประเพณีที่เคยปฏิบัติมา ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการใหม่มาใช้เพื่อรองรับความทันสมัยส่วนมากด้านของพระสงฆ์จะดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติของพระสังฆาธิการที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อปฏิบัติงานส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็คล้อยตามความเชื่อพิธีกรรมในล้านนา ส่วนการคิดหลักธรรมคำสอนนั้นก็แสดงไปตามอาการที่มีอยู่ตามประเพณีนิยม

5.2 องค์ประกอบในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ตามแนวคิดการบริหาร (4M)

ผู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี มีรูปแบบที่น่าสนใจ หลากหลายรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีแหล่งศึกษาความรู้หรือองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการของพระพุทธศาสนา มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศในการเผยแผ่ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต และวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Duangporn Kumnoonwan (2007) ที่ได้วิจัยเรื่อง “งานวิจัยและพัฒนาการสื่อสารสุขภาพของท้องถิ่น” พบว่า ผลการวิจัยภาคสื่อมวลชน หน่วยงานสุขภาพ สถาบันการศึกษา และประชาคมสุขภาพ ส่วนใหญ่สื่อสารผ่านสื่อเสียง ได้แก่ หอกระจายข่าว/เสียงตามสาย และวิทยุชุมชน สนใจประเด็นสุขภาพที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก นิยมใช้ข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ รองลงมาคือ แหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคล ปัญหาในการทำงาน คือ ความไม่พร้อมด้านความรู้/ทักษะการสื่อสารข้อมูล และแหล่งข้อมูล สำหรับกลุ่มผู้สนับสนุนการสื่อสารสุขภาพ ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้นำจาก 3 ภาคส่วน ได้แก่ องค์กรสุขภาพทั้งภาครัฐ และเอกชน องค์กรสื่อมวลชนท้องถิ่น และแกนนำประชาสังคมสุขภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siwanit Auttawutikul (2012) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โครงการพัฒนารูปแบบการแบ่งปันความรู้ผ่านสื่อสารด้วยเว็บล็อกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับ

ปริญญาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ” ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการแบ่งปันความรู้ผ่านสื่อสารด้วยเว็บบล็อกๆ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) บุคคลสร้างสรรค์ คือ ผู้มีบทบาทและหน้าที่สำคัญที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน 2) ความรู้สร้างสรรค์ คือ สิ่งที่สั่งสมมาจากการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ระลึกได้ โดยมีการทำความเข้าใจ เสาะแสวงหาศึกษาค้นคว้า แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ 3) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ คือ การนำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายโดยการใช้เว็บบล็อกมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการกิจกรรม 4) กระบวนการสร้างสรรค์ คือ กิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของตัวบ่งชี้ในการหาความรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดอย่างสร้างสรรค์และ 5) ผลงานสร้างสรรค์ คือ สื่อของการศึกษาที่ผู้เรียนคิดค้นหรือผลิตขึ้นเพื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้เข้าใจ

5.3 รูปแบบการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

พระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในจังหวัดสุพรรณบุรียังมีจำนวนน้อยและไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถ ต้องมีการสร้างกลุ่มหรือจัดตั้งเครือข่ายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในระบบอินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีราคาถูกประหยัดเมื่อเทียบกับช่องทางอื่นสะดวกรวดเร็ว ไม่จำกัดเวลา สถานที่ อยู่ที่ไหนก็สามารถเข้าถึงได้เข้าถึงประชาชนได้ทุกสารทิศไม่ว่าจะอยู่แห่งใด หรือเป็นชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาก็สามารถเข้าถึงได้คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรีต้องให้ความสำคัญกับการผลิตสื่อในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้หลากหลายภาษา เพื่อให้ชาวต่างชาติสามารถเข้าถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังสามารถนำเสนอข้อมูลได้ทั้งในรูปแบบข้อความภาพ เสียง วิดีโอ และสามารถพูดโต้ตอบกับคู่สนทนาได้ด้วยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Thanandorn Khemapanyo, (2013). ได้วิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของบัณฑิตอาสาบที่ราบสูง” ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาของพระบัณฑิตอาสา คือ ขาดบุคลากรเพราะมีจำนวนลดลง ขาดงบประมาณดำเนินงาน ขาดวิธีการบริหารจัดการ เข้าถึงชาวบ้านได้ลำบาก ไม่สามารถสื่อสารกับชาวบ้านได้ในบางพื้นที่ ส่วนแนวทางการนำกลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของบัณฑิตอาสาบที่ราบสูงไปใช้ พบว่า ต้องเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการโครงการพระบัณฑิตอาสา อำนวยความสะดวก สร้างศักยภาพตามทฤษฎีการสื่อสารการนำองค์ความรู้ทางทฤษฎีไปใช้ สร้างศักยภาพ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และดำเนินงานร่วมคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาแนวการทำงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด

2) คณะสงฆ์ควรวางแผนพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นลำดับขั้นตอน และเป็นแผนระยะยาว เนื่องจากการพัฒนาในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

3) คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรีควรมีนโยบายส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระศาสนาของพระสงฆ์ให้ให้ชัดเจนครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้คณะสงฆ์พัฒนาบุคลากรของตนให้มีความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรม เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับประชาชนได้ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรนำผลการวิจัยไปศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับหน่วยงานที่ตนเองเกี่ยวข้อง

3) คณะสงฆ์ควรส่งเสริมทางด้านการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้ครอบคลุมทั่วทั้งจังหวัด

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการบริหารแนวทางการพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2) ศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพหรือปริมาณก็ได้

3) ควรศึกษาประเด็นเดียวกันในรูปแบบของการพัฒนาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระศาสนาของพระสงฆ์กับพื้นที่อื่น เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปศึกษา

References

- Anuch Arphapirom. (2003). *Technology and Heaven*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Office of the National Education. (2002). *Thai learning technology in 1990*. Bangkok: V.T.C. Communication.
- Sanit Kayaphad. (2000). *Information Technology for Life*. Bangkok: Thirdwave Education.
- Siphrai Sakrunghongsakul. (2005). *Computer and Information Technology*. Bangkok: Se-Education Public Co.,Ltd.
- Phramaha Thanandorn Khemapanyo. (2013). Strategy of Buddhist propagation of Volunteer Graduate on the Plateau. (Doctor of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Siwanit Auttawutikul. (2012). *Development of a Knowledge Sharing Model Through Communication With Weblogs to Promote Creativity in The Production of Educational Media for Undergraduate Students at The Faculty of Education in Public Universities* (Research Report). Silpakorn University.
- Phrakrubhavanasopit (Boonyarat Muangwong). (2010). Buddhist Propaganda Management in Lanna. *Doctor of Philosophy*. (Research Report). Graduate School: Phatumthanee University.
- Duangporn Kumnoonwan. (2007). Research and Development Project on Local Health Communication (Research Report). Health Systems Research Institute: Mahidol University.

ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี
ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

EFFECTIVENESS OF EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF
PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL PALI SECTION AT THE SANGHA
ADMINISTRATION REGION 15

พระมหานิกอร์ จานุตโตร * พระมหาภิกษุญา กิตติโสภณ ** เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง ***
PhramahaNikorn Tānuttraro, Phramaha Krissada Kittisobhano, Kiattisak
Sukleung

Received: March 10, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: September 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

* Doctor of Philosophy Program in Buddhist Management, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

จำนวน 11 ท่าน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณได้แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียนและครูสอนบาลี จำนวน 293 ชุด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมาก ในการก่อสร้าง ซึ่งมีศรัทธาจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และศรัทธาจากสาธุชนร่วมด้วยช่วยกัน ในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล เป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครองภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” 2. ด้านคณาจารย์ เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบายให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ 3. ด้านหลักสูตร การเรียน - การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการดีอย่างหนึ่งคือหลักสูตร เป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น 4. ด้านนักศึกษา เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบรรพพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อนเข้าพรรษา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา 5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยภาพรวม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.895 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ POSDC กับ ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้ว

พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักธรรม คือ อิทธิบาทธรรม 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

3. นำเสนอแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการจัดการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอนั้นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 3) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะ หรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 4) สิ่งที่ต้องปรับหากเป็นไปได้ คือ กระบวนการศึกษาธิการให้การรับรองวุฒิการศึกษาสำหรับผู้จบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ให้มากขึ้น และ 5) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การพัฒนาการจัดการศึกษา, พระปริยัติธรรมแผนกบาลี, เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

ABSTRACT

The objectives of research paper were; 1) to study general state of effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, 2) to study the achievement factors to effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, and 3) to propose the development model of educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15.

The research methodology was the mixed methods research by using the qualitative research by in-depth interview of 18 key informants and focus group with 11 experts and **analyze the data by** the descriptive content and

the quantitative research distributed the questionnaires of 293 sampling group such as Sangha administrators, school owners and Pali teachers by frequency, percentage, mean and standard deviation (S.D.) and tested by the Pearson's correlations coefficient.

The findings of this research were as following:

1. The general place aspect in the administration area of the Sangha region 15 had the much readiness for the building construction due to the faith and support from Provincial and District Sangha administrators, Sangha Administrators, and the faithful people helped to donate, especially Phrapromweti, Regional Sangha Governor, Region 15 who has the long vision that supports the educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 by set up the Sahapali school in every province in the administration area of region 15 that uses the name as "Sahapali School".
2. The lecturers aspect ; Regional Sangha Governor of Region 15 presented the policy to each Phrapariyattidhamma school Pali section to have enough Pali teachers to students that it makes the education management such as learning and teaching in Phrapariyattidhamma school Pali section effectively.
3. The curriculum aspect; teaching and Learning curriculum of in Phrapariyattidhamma school Pali section used the old curriculum for very long time around the country, old language and complicated understanding, the content focused on remember and translation more than understanding, but it is good because old curriculum focused on remember that would like to keep the original scripture. However, for Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 sets up the special curriculum such as mobile Pali grammar book etc.
4. The Student aspect; Regional Sangha Governor set up the policy for novices and monks ordination in Buddhism continuously or before Buddhist Lent day that has the resource to come to

study in Phrapariyattidhamma school Pali section, for the purpose of personnel production of Buddhism. 5. The technology aspect in the administration area of the Sangha region 15 had the readiness for media aspect but lacked of personnel to manage it.

2. The findings of analysis the effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15, **it was** found that the relation between Pearson's correlations and found that correlations coefficient (r) had the value at 0.895 that showed that the factor had affect was the POSDC principle and the effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 **which** had relationship at **the** high level and correlations coefficient (r) found that had the value at 0.900 that showed that the factor had impact, was the dhamma principle named as Ittibahiddhamma IV and effectiveness towards educational development of Phrapariyattidhamma school Pali section in the administration area of the Sangha region 15 had the relationship and correlations at **the** high levels.

3. To **propose the guidelines for development can be stated** into five aspects : 1) there should let each district in region 15 set up the own learning and teaching institutes and Provincial and District Sangha administrators. Sangha Administrators in each district **should** support the properly budget. 2) The thing should be improved **to meet** for teaching plan setting that in each class must have the examination and evaluation in every week. 3) To building the motivation and attraction to Pali students and set up the library for Tipitaka reaching and has the computer in the library for additional research. 4) The thing should be improved if it is possible, is the Educational Ministry should guarantee the certificate who finished from Phrapariyattidhamma school Pali section. 5) **There** should have the distant and online teaching system for more

interesting to monks, novices, lay people and female lay people to study from distant education system.

Keywords:. Effectiveness, Educational Development, Phrapariyattidhamma school Pali section, Sangha region 15

1. บทนำ

ภาษาบาลีหรือภาษามคร เป็นภาษาที่จารึกพระไตรปิฎก เนื่องจากเป็นภาษาที่ชาวชมพูทวีปในสมัยพุทธกาลนิยมใช้พูดจาสื่อสารกัน และเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยนั้น หลังจากพุทธปรินิพพานการศึกษาของสงฆ์ในสมัยที่พระพุทธองค์ทรงมีพระชนม์ชีพ มี 2 ประการ คือ คันถธุระ เป็นการศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และวิปัสสนาธุระ ซึ่งเป็นการศึกษาพระกัมมัฏฐานอันเป็นอุบายฝึกหัดจิตใจของคนให้สะอาดผ่องแผ้วปราศจากกิเลสทั้งมวล (Department of Religious Affairs, 1996)

เขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ประกอบด้วย 4 จังหวัด คือ ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีทุกจังหวัด โดยมีพระเดชพระคุณ พระพรหมเวที เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เป็นเจ้าคณะภาค

หลายประเด็นที่ควรทำวิจัย อาทิเช่น จำนวนของนักเรียนบาลี อาจจะดูเหมือนไม่มากนักน้อย แต่กระบวนการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลียังไม่ชัดเจน สำนักไหนมีกำลังก็จัดไปตามอัตภาพ วิธีการสอนยังใช้วิธีที่โบราณล้าสมัย ทำให้การจัดการ การเรียน การสอน มีคุณภาพในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจหรือแม้กระทั่งการสนับสนุนจากภาครัฐหรือฝ่ายปกครองยังมีน้อย เป็นต้น เห็นควรอย่างยิ่งที่จะทำวิจัยให้เห็นออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการค้นหาปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่องว่า ประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

2.3. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาการจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Reserch) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Reseach) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reseach)

แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative approach)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายวิธีเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึกโดยสัมภาษณ์พระสังฆาธิการ ผู้ปกครองครูสอนบาลี และข้าราชการ จำนวน 18 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 11 ท่าน

แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative approach)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินความคิดเห็น 5 ระดับโดยใช้หลักการบริหารจัดการ POSDS และหลักอิทธิบาทธรรม 4 มาเป็นตัวแปรต้น และสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ใน 5 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านคณาจารย์ ด้านหลักสูตร ด้านนักศึกษา ด้านเทคโนโลยี เป็นตัวแปรตาม โดยหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเพียสัน ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) เป็นสถิติที่ใช้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พร้อมทั้งวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร (Population)ได้แก่พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียน ครูสอนบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 1,091 รูป (Phukkakorn meangnil : 2018) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตาม

สูตรเครื่องปั้นดินเผา (Thanin Sillapajaru : 2009) คือ พระสังฆาธิการ เจ้าสำนักเรียน ครูสอนบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 จำนวน 293 รูป

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นในการวิจัย จำนวน 18 รูป/คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 11 ท่าน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมาก ในการก่อสร้าง ซึ่งมีศรัทธาจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และศรัทธาจากสาธุชนร่วมด้วย ช่วยกันในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกล เป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครอง ภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” 2. ด้านคณาจารย์ เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบายให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ 3. ด้านหลักสูตร การเรียน - การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการดีอย่างหนึ่งคือหลักสูตร เป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น 4. ด้านนักศึกษา เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบรรพชาหรือบรรพชาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อนเข้าบรรพชา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา 5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ

4.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยภาพรวม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.895 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ POSDC กับ ประสิทธิผลการ

พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.900 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักสูตร คือ อิทธิบาทธรรม 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

4.3 นำเสนอแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอนั้นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม 2) สิ่งที่ต้องปรับปรุงคือควรมีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ 3) สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจแก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะ หรือมี Computer ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม 4) สิ่งที่ต้องปรับหากเป็นไปได้ คือ กระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองวุฒิการศึกษาสำหรับผู้จบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ให้มากขึ้น และ 5) มีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้น

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านสถานที่ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมอย่างมากในการก่อสร้าง ซึ่งมีศรัทธาจากเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และศรัทธาจากสาธุชนร่วมด้วยช่วยกันในการบริจาค โดยเฉพาะมีพระเดชพระคุณพระพรหมเวที เจ้าคณะภาค 15 ผู้ซึ่งมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลเป็นอย่างมาก ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 ได้ตั้งโรงเรียนสหศึกษาบาลีซึ่งให้ทุกจังหวัดในเขตปกครอง ภาค 15 ใช้คำว่า “โรงเรียนสหศึกษาบาลี” ทุกสำนักเรียนเช่น โรงเรียนสหศึกษาบาลี วัดเพชรสมุทรวรวิหาร จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้นเพื่อให้เกิดเครือข่ายในการศึกษา วัดใดมีศักยภาพในการจัดการศึกษาก็จัดไปตามนโยบายเจ้าคณะภาค วัดใดไม่มีศักยภาพที่จะจัดการเรียนการสอนก็ให้การสนับสนุนเต็มกำลัง

แต่สิ่งที่ขาดและควรปรับปรุงคือ แต่การจัดการยังกระจัดกระจาย อยู่ไม่เป็นที่ เป็นทาง สถานที่เรียนอยู่ห่างไกลลำบากเรื่องที่พัก/อาหาร ต้องมีงบประมาณที่ชัดเจน ควรให้อำเภอแต่ละอำเภอในภาค 15 รับผิดชอบการเรียน การสอน เป็นที่ตั้ง และเจ้าคณะ พระสังฆา

การในเขตอำเภอนั้นๆให้การสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสม การจัดระบบด้านการจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี

2. ด้านคณาจารย์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เจ้าคณะภาค 15 ได้มอบนโยบาย ให้แต่ละสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีครูอาจารย์ผู้สอนที่เพียงพอแก่ผู้เรียน ทำให้การจัดการเรียน การสอน พระปริยัติธรรมแผนกบาลีมีประสิทธิภาพ มีคณาจารย์ผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เป็นผู้ทรงความรู้เปรียญธรรมตั้งแต่ ป.ธ.3,4,5,6,7,8 จนถึง ป.ธ.9 ซึ่งถือว่ามีความรู้ที่ที่เหมาะสมแก่การสอนหรือการถ่ายทอดแก่ลูกศิษย์และ/หรือ ผู้ศึกษาภาษาบาลีได้ มีการจัดสรรคณาจารย์ผู้สอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่มีความรู้ความสามารถ คณาจารย์มีพร้อมในระดับที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” พบว่า “การบริหารจัดการด้านบุคลากรของสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 ในภาพรวมแล้ว สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์สุจริต ในการทำงานของครูบาอาจารย์ มีการแบ่งงานที่ถูกต้อง และการแบ่งงานที่ยุติธรรม ตามความรับผิดชอบ ก็สำคัญ กฎระเบียบก็ต้องมี กฎวางไว้ก็ถูกต้องแล้ว ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหารต้องมี คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ” แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบพี่สอนน้อง คือ สอนตามแบบแผนโบราณ ไม่ได้มีการบูรณาการให้เกิดความน่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาเท่าที่ควร

สิ่งที่ควรปรับปรุงคือโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีการประชุมวางแผนเพื่อจัดทำแผนการสอน ซึ่งในแต่ละชั้นมีการวัดและประเมินผลทุกสัปดาห์ และมีการติดตามผลส่งให้เจ้าสำนักทุกเดือน มีการจัดอบรมครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี โดยพระวิทยากร/วิทยากร ที่มีความรู้ประสบการณ์การสอนเป็นอย่างดี

3. ด้านหลักสูตร การเรียน การสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีการใช้หลักสูตรเดิมที่ใช้กันมาตั้งแต่โบราณทั่วประเทศ ภาษาที่ใช้ในหนังสือเป็นภาษาที่เข้าใจยาก เนื้อหาสาระในแผนกบาลีเน้นการจำและการแปลมากกว่าความเข้าใจ แต่เป็นการด้อยอย่างหนึ่งคือหลักสูตรเป็นการเน้นรูปแบบเดิมและจดจำ เพื่อรักษาความเป็นต้นฉบับ ในส่วนของภาค 15 มีการจัดอบรมบาลีก่อนสอบเพื่อทบทวนความรู้และเตรียมความพร้อมในการสอบบาลีสนามหลวง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนก

บาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” “ด้านการจัดการการศึกษาของการบริหารจัดการสำนักเรียน พระปริยัติธรรมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1 ของผู้บริหาร ในภาพรวม ของการจัดการเรียน การสอนภาษาบาลีในเรื่อง อันหนึ่งคือการอบรมบาลีก่อนสอบ สำคัญมาก บางที่เรามาเก็งกันตรง นี้ ควรจะมีการจัดอบรมก่อนสอบ” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrakhrupalad Phaiboon madhiko (mahaboon)ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการพระปริยัติ ธรรมแผนกบาลีของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 “นโยบายการกำหนดการบริหารจัดการ พระปริยัติธรรมแผนกบาลีของวัดนั้นโดยความรวมแล้วเป็นนโยบายที่กำหนดตามสำนักแม่กอง บาลีสนามหลวงเป็นหลัก ซึ่งสำนักเรียนต่างๆนำมากำหนดนโยบายเชิงบริหารจัดการให้ สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่สำนักแม่กองบาลีสนามหลวงเป็นหลัก ปัจจุบันสำนักงานแม่กอง บาลีสนามหลวงเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาภาษาบาลีของคณะสงฆ์ไทย เป็นหน่วยงานภายใต้ การดูแลของมหาเถรสมาคมซึ่งอยู่ในความอุปถัมภ์ของรัฐบาล ดูแลรับผิดชอบการศึกษาพระ ปริยัติธรรมแผนกบาลีระดับชาติและกำหนดเปลี่ยนแปลงการใช้คัมภีร์เรียนในหลักสูตรเปรียญ ธรรม 1-9 ประโยค ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของแต่ละประโยค รวมทั้งการจัดสอบประเมินผล การศึกษาบาลีระดับชาติ โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับสนองงาน ภายใต้การ กำกับดูแลของมหาเถรสมาคม”

ในส่วนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มี การจัดทำหลักสูตรพิเศษ เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น แต่ก็ยังน้อยและยังมี การพัฒนาเท่าที่ควร สิ่งที่ควรปรับปรุงคือจัดตั้งกองวิชาการเฉพาะคณะสงฆ์ภาค 15 โดยระดม ความคิดจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการ หรือ พระมหาเปรียญที่จบเปรียญธรรม 7,8,9 ประโยคใน เขตดังกล่าว ร่างหลักสูตรภาษาบาลีที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งเจ้าคณะภาค 15 ได้ทำเป็นตัวอย่าง เช่น หนังสือบาลีไวยากรณ์ฉบับพกพา เป็นต้น จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและจะได้มีตำราที่ น่าสนใจมากขึ้น มีการประชุมในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เพื่อให้แต่ละสำนักใช้สื่อกระตุ้น ในการจัดการการศึกษาในรูปแบบบูรณาการให้เข้ากับยุคปัจจุบัน สร้างแรงจูงใจดึงดูดความสนใจ แก่นักศึกษาภาษาบาลีมากขึ้นและมีการจัดห้องสมุดสำหรับค้นคว้าพระไตรปิฎกโดยเฉพาะหรือมี คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น ธาตุ ศัพท์ ภาษาบาลีต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ได้ศึกษาพระไตรปิฎก

4. ด้านนักศึกษา ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 เจ้าคณะภาคได้วางนโยบายให้ มีการบรรพชาและ/หรืออุปสมบทเข้ามาในบวรพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง หรือ ก่อน

เข้าพรรษา ทำให้มีทรัพยากรที่จะเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบุคลากรของพระศาสนา เพื่อรับใช้พระศาสนาและเป็นหัวใจของการศึกษาของคณะสงฆ์ แต่กระนั้นผู้ที่ตั้งใจจะศึกษาภาษาบาลีจริงๆก็ยังมีน้อย ซึ่งประกอบด้วยเหตุผลหลายอย่างเช่น การศึกษาทางโลกที่เปิดกว้าง และการรับรองวุฒิการศึกษาภาษาบาลีที่ไม่น่าสนใจส่งผลกระทบต่อนักศึกษาภาษาบาลี

5. ด้านเทคโนโลยี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความพร้อมด้านสื่อ แต่ขาดบุคลากรในการจัดทำ สิ่งที่ควรปรับปรุงคือ จัดตั้งฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับภาษาบาลีโดยปรึกษากองบาลีสนาทมหลวง อาจจะมีการระดมทุนจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 และมีวิธีการสอนระบบทางไกลและออนไลน์ทำให้ผู้สนใจ ทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ได้ศึกษาจากระบบทางไกลนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee) : 2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 1” พบว่า “การบริหารจัดการด้านการเรียนการสอน สำนักเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค 1 ด้านการเรียนการสอน ในภาพรวม เน้นความสำคัญที่ผู้บริหาร ต้องมีความชัดเจนในการจัดระบบการเรียนการสอนให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและที่สำคัญต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และมีความสมัย และที่สำคัญต้องเข้าถึงง่ายแก่ผู้สนใจในการเรียน”

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ด้านสถานที่ คณะสงฆ์ภาค 15 ควรมีการสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีแต่ละอำเภอเป็นศูนย์การเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี เพื่อให้การจัดการ การเรียนการสอนที่เป็นระบบและเป็นเอกภาพ ไม่ต้องลำบากเดินทางไปในสำนักใหญ่ๆแต่อยู่ไกล

6.2 ด้านคณาจารย์ คณะสงฆ์ภาค 15 สร้างแรงจูงใจในการสอน มีการสนับสนุน และส่งเสริมครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีให้มีหน้าที่การงานในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ภาค 15

6.3 ด้านหลักสูตร สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง ควรจะมีการวางแผนการจัดการศึกษาแผนกบาลี ทั้งระยะสั้นและระยะยาวตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับยุคสมัย มีเป้าหมายชัดเจนตาม กฎระเบียบของสำนักเรียนเป็นต้น

6.4 ด้านนักศึกษา ควรสร้างแรงจูงใจในการสอน มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาภาษาบาลีให้ความสนใจและมีความต้องการเรียนมากขึ้น

6.5 ด้านเทคโนโลยี มีการเสริมสร้างโปรแกรมด้านการเรียนภาษาบาลี สำหรับพระภิกษุ สามเณร ที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงสมณสาธูปเป็นใหญ่

References

- Department of Religious Affairs. (1996). *Handbook of Buddhist Studies in the Dhamma - Pali Education Department*. Bangkok: Department of Religious Affairs, 1996.
- Phukkakorn meangnil. (2018). *Pali training Book Before The 15th Chapter of The Sangha in The Year 2018*. Ratchaburi: Mueang Government Print, 1018.
- Thanin Sillapajaru. (2009). *Research and Statistical Data Analysis*. Bangkok: Business R & D, 2009.
- Phrakhrupalad Somchai Abhivanno (Haolee). (2015). *Factors Effecting The Success in Administration of Pariyatti Dhamma Schools in The Sangha Administration of Area I*. (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakhrupalad Phaiboon metiko (mahaboon). (2015). *Efficiency Development of Phrapariyattidhamma Schools Pali Section Administration of Monasteries Sangha Administration Region 14*. (Doctor of thesis). Graduate School : Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

A MODEL OF ADMINISTRATIVE DEVELOPMENT FOR BUDDHIST

PROPAGATION COUNCIL IN PHETCHABURI PROVINCE

พระครูปลัดมหาเถรานุวัตร (ศรัณภิรมย์ กิตติธโร)*

พระมหาภคญาณ กิตติโสภโณ (แช่หลี่)** เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง***

Phrakhrupaladmahatheranuwat (Saranphirom,
Kittitaro) Kiattisak Sukleung, Phramaha Krissada Kittisophano

Received: March 10, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: September 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการ สภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คนและสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group Discussion) จำนวน 12 ท่าน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณได้แจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการและพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 350 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูล โดย

* Doctor of Philosophy in Buddhist Management, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

*** Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

การหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมคือ 1) ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก วัดและพระในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ด้านงบประมาณ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิฑูญกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิฑูญชุมชนเป็นอุปกรณ์ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี 4) ด้านการบริหารจัดการ พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยานิเทศ, พระปริยัตินิเทศ, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระ นักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.946 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการเทศนาวิธี่ 4 หน้าทีของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.953 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ 4 M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

3. รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้คือ 1) ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภาขึ้นมามีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระนักเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี 2) ด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้รับการเสี่ยสละจากพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าทุกวันที 11 ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน 4 ล้านบาทฝากไว้กับธนาคารเพื่อนำดอก

ผลจากการฝากมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธรูปศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัสดุที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ฯ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ฯ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM 95.75 MHz 4) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่ฯ และพุทธศาสนิกชน

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาการบริหาร, พระนักเผยแผ่, จังหวัดเพชรบุรี

ABSTRACT

The objectives of research paper were; 1) to study general condition of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province, 2) to study the correlation factors of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province, and (3) to propose the development model of Buddhism propagation monks council in Phetchaburi province. The research methodology was the mixed-methods research by using the qualitative research that researcher had in-depth interview from 18 key informants and focus group with 14 persons by analyzing the descriptive content and the quantitative research by using the questionnaire for a sample of 350 monks. The data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation : S.D.) and the Pearson's correlations coefficient.

The findings of this research were as following:

1. The general condition of Buddhism propagation monks management model in Phetchaburi province in overall were 1) the personnel aspect; the condition of Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the many educated monks to propagate Buddhism. There are enough temples and monks in

Phetchaburi province for Buddhists to making merits for many good action ceremonies. Buddhists had the faith and gave the monks support for Buddhism propagation. 2) The budget aspect; Buddhism propagation monks in Phetchaburi province helped to donate for the support by offering robes the monks and donating individually, and to invite and advertise to Buddhists and the Sangha and others to co-donate the fund. 3) The materials aspect; Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the radio broadcast station of Thailand in Phetchaburi province, had village broadcast halls and had the community radio broadcast for Buddhism propagation, had the stucco arts at many temples in the area of Phetchaburi province. 4) The management aspect; Buddhism propagation monks in Phetchaburi province had the cooperation to set up the Buddhist propagation monks council in Phetchaburi province by combining the best sermon monks, provincial sermon monks, behavior supervisor monks, education supervisor monks, Buddhist missionary monks, moral teaching monks in the schools, Phrapariyattidhamma school teacher monks and Insight meditation master monks.

2. The findings of correlation factors analysis of Buddhism propagators management model in Phetchaburi province , it was found that the correlations coefficient (r) had the value of 0.946 that showed that the factors which had affects were the four principles of sermon, duties of Buddhism propagators council in Phetchaburi province had relationship the at the high level and correlations coefficient (r) found that had the value of 0.953 that showed that the factors which had effects were the four Ms management and had the duties of Buddhism propagators' monks council in Phetchaburi province had the relationship and correlations at the high levels.

3. The development model of Buddhism propagator monks council in Phetchaburi province as follows ;1) The personnel aspect, the condition of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province set up Buddhism propagator monks council and has the committee and members of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province. 2) The budget aspect of the state of Buddhism

propagator monks in Phetchaburi province; the condition of Buddhism propagator monks in Phetchaburi province has the budget that comes from the donation of Buddhist propagator monks by offering robes to the monks every year on September 11, that has the fund for more than four millions Baht and deposit at the bank and uses the interests for Buddhism propagation management. 3) The materials aspect of Buddhism propagator monks council in Phetchaburi province , Buddhism propagator monks have the materials within the temples such as the Buddha Images, practical rules of Buddhism propagator monks and use the religious stucco arts , wall painting and archeological places, drums and bells and village meeting halls located in the temples to propagate Buddhism and has the FM 95.75 MHz radio broadcast station of Thailand in Phetchaburi province. 4) The management aspect of state of Buddhism propagator monks management in Phetchaburi province ; the management aspect consist of participation of many groups by executives must cooperate to have the integrated development to the proper management in the interesting model and be satisfactory to the Buddhism propagator monks and Buddhists.

Keywords: Administrative Development Model, Buddhist Propagation,
Phetchaburi Province

1. บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น มีที่มาเริ่มตั้งแต่ในยุคเริ่มแรกแห่งการประดิษฐ์และเผยแผ่พระพุทธศาสนาซึ่งได้อาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้าและพระสาวกเป็นหลัก โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อนำประชาชนให้เข้าถึงพระศาสนา (Phra Ratworamuni (Prayut Payutto), 1984) โดยดำเนินตามพุทธปณิธานที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไป เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” ด้วยการบำเพ็ญกรณียกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและจริงจังของพระพุทธองค์และพระสงฆ์สาวกทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญแพร่หลายออกไปอย่างรวดเร็วเป็นปึกแผ่นมั่นคงในดินแดนอินเดียตอนกลาง และตอนเหนือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยก่อนนั้น ได้ทำกันหลายรูปแบบ ได้แก่ การปฏิบัติ

ตนที่น่าเลื่อมใส การสนทนา การแนะนำ การตอบปัญหาข้อข้องใจ และการแสดงธรรมไปตามลำดับ โดยที่พระพุทธเจ้าทรงประทานหลักการเผยแผ่ให้พระสาวกยึดถือเป็นหลักปฏิบัติว่า ให้แสดงธรรมมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ ชี้แจงให้เข้าใจในแต่ละแง่แต่ละประเด็นแสดงธรรมด้วยจิตเมตตาอนุเคราะห์มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภสักการะ แสดงธรรมไม่ยกตน ไม่เสียดสีชมผู้อื่น (Suchip Punyanuphap, 1981) ตลอดจนยึดหลักโอวาทปาติโมกข์คือการไม่กล่าวร้ายผู้ใด มีความสำรวมในศีล เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาในเรื่องนี้ โดยนำเอาหลักทฤษฎีและแนวคิดในการบริหารจัดการ มาเป็นแนวทาง เพื่อมาศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อจะได้นำมาพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ จังหวัดเพชรบุรี ได้ดีขึ้น เป็นประโยชน์ แก่กลุ่มบุคคล หรือคณะผู้ทำการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ในที่อื่นๆ อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี
- 2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น ก่อนที่จะนำเสนอการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อพัฒนารูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คนและสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group Discussion) จำนวน 12 ท่าน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณได้แจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการและพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

จำนวน 350 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

1) ด้านบุคลากร สภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก วัดและพระในจังหวัดเพชรบุรีมีเพียงพอกับพุทธศาสนิกชนที่ต้องการบำเพ็ญกุศลต่าง ๆ พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ด้านงบประมาณ พระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ พระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ และมีสถานีวิทยุชุมชนเป็นอุปกรณ์การทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีศิลปะปูนปั้นตามวัดต่าง ๆ ในเขตจังหวัดเพชรบุรี 4) ด้านการบริหารจัดการ พระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสภาพระณิกเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระณิกเทศน์ต้นแบบ พระณิกเทศน์ประจำจังหวัด พระจริยานิเทศ, พระปริยัตินิเทศ, พระธรรมทูต, พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พระครูสอนพระปริยัติธรรม พระวิปัสสนาจารย์ไว้ด้วยกัน

4.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.946 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลคือ หลักการเทศนาวิธี 4 หน้าที่ของสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.953 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักการบริหารจัดการ 4 M กับหน้าที่ของสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก

4.3 รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระณิกเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

1) ด้านบุคลากร สภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภาขึ้นมา มีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระณิกเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี 2) ด้านงบประมาณของสภาพระณิกเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระณิกเผยแผ่

จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้รับการเสียสละจากพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าทุกวัน ที่ 11 ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน 4 ล้านบาทฝากไว้กับธนาคารเพื่อนำดอกผลจากการฝากมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัดที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ฯ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ฯ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM 95.75 MHz 4) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่ฯ และพุทธศาสนิกชน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีพระสงฆ์ที่ความรู้ความสามารถในการทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก พุทธศาสนิกชนมีความศรัทธาเลื่อมใส และให้การสนับสนุนพระสงฆ์ที่ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกันบริจาคให้การสนับสนุน ด้วยการทอดผ้าป่าบ้าง บริจาคเป็นการส่วนตัวบ้าง เชิญชวนและทำการประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนและคณะสงฆ์ คณะอื่นร่วมบริจาคสมทบทุนด้วย มีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี มีหอกระจายข่าวตามหมู่บ้านต่าง ๆ จัดตั้งสภาพระนักเผยแผ่ประจำจังหวัดเพชรบุรีได้ โดยการร่วมพระนักเทศน์ต้นแบบ พระนักเทศน์ประจำจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Kraiwan Punkhan (2009) การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม” ผลการวิจัย พบว่า การจัดการในปัจจุบันนี้ พระสังฆาธิการได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบบูรณาการที่เหมาะสมกับความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสำนักเรียนเพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคลคือ พระภิกษุสามเณร ผู้เป็นศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต

5.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี คือ หลักการเทศนาวิธี 4 หน้าทีของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมากและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ปัจจัยที่ส่งผล

คือ หลักการบริหารจัดการ 4 M กับหน้าที่ของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nansaphon Ninarun (2009) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” ผลการวิจัย ระบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย ระบบที่สำคัญ 2 ระบบหลัก คือ 1) ระบบทั่วไปของการจัดการความรู้ 2) ระบบเฉพาะของการจัดการความรู้โดยระบบที่ออกแบบระบบความเป็นมาและความสำคัญ ความหมาย วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการดำเนินการ คาอธิบายประกอบ แนวทางและเงื่อนไขของการนำระบบไปใช้ ได้รับการตรวจสอบรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด จากการทดลองมีผลการดำเนินการจัดการความรู้ในภาพรวมระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยผลการจัดการความรู้ระดับกลุ่มและองค์กร

5.3 รูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ จังหวัดเพชรบุรี

1) ด้านบุคลากร สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสภามามีคณะกรรมการบริหารและมีสมาชิกสภาที่เป็นพระนักเผยแผ่แผนกต่างๆรวมอยู่ในสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี 2) ด้านงบประมาณของสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี สภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี มีงบประมาณส่วนหนึ่งที่ได้รับการเสียสละจากพระนักเผยแผ่ร่วมกันทอดผ้าป่าทุกวันที่ 11 ของเดือนกันยายนของทุกปีและมีทุนจำนวน 4 ล้านบาทฝากไว้กับธนาคารเพื่อนำดอกผลจากการฝากมาบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่ฯ 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ของสภาพระนักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเพชรบุรี พระนักเผยแผ่อาศัยวัดที่มีอยู่ภายในวัด เช่น พระพุทธรูปและข้อวัตรปฏิบัติของพระนักเผยแผ่ฯ อาศัยศาสนสถานงานศิลปะปูนปั้น งานจิตรกรรมฝาผนังและโบราณสถาน กลองระฆัง และศาลากลางหมู่บ้านในเขตที่วัดตั้งอยู่เป็นที่ทำการเผยแผ่ฯ และมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี คลื่น FM 95.75 MHz 4) ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสภาพระนักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริหารจัดการต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของหลายฝ่าย โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยบูรณาการในด้านการบริหารจัดการที่เหมาะสมในรูปแบบที่น่าสนใจและเป็นที่พึงพอใจของพระนักเผยแผ่ฯ และพุทธศาสนิกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Sahatsa Thitsaro (2008) การวิจัยเรื่อง “การศึกษาวิจัยการบริหารองค์กรคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า การแต่งตั้งและถอดถอนบุคคลในองค์กรคณะสงฆ์ เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารชั้นต้นหรือผู้บริหารที่สูงกว่า แต่การมอบอำนาจในการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีลำดับชั้นสูงกว่า การจัดการบริหารในแต่ละวัดยังไม่เด่นชัดรวมทั้งการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับภาค จนถึงระดับวัดการปกครองมีการ

รวมศูนย์ และเป็นไปในการสั่งการจากบนลงล่าง การศึกษาของวัดและของคณะสงฆ์โดยรวมขาดระบบบริหารจัดการที่ดีและไม่เป็นระบบ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ด้านบุคลากร สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการประชุมสมาชิกของสภาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และให้การสนับสนุนพระนักเผยแผ่สร้างผลงานทางวิชาการในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี

6.2 ด้านงบประมาณ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีมีการใช้งบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ของสภานักเผยแผ่ และทำโครงการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ สภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรีจัดสร้างสำนักงานของพระนักเผยแผ่ และจัดหาเทคนิคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยสนับสนุนการเผยแผ่

6.4 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารของสภานักเผยแผ่จังหวัดเพชรบุรี ควรจัดระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศด้วยตนเอง หรือจัดจ้างขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถช่วยให้เกิดขึ้นผลที่เป็นปัจจุบันได้ และผู้บริหารไม่ควรดำรงตำแหน่งต่อเนื่องนานเกิน 4 ปี

References

- Nansaphon Ninarun. (2009). *Development of Knowledge Management System of The Office of Educational Service Area* (Doctor of thesis). Graduate School: Chulalongkorn University.
- Phra Maha Sahatsa Thit Sa Ro. (2008). *Organization Management of Sangha* (Research Report). Faculty of Education. Mahachulalongkornrajavidyalaya, Ministry of Education.
- Phra Ratworamuni (Prayut Payutto). (1984). *Monk Institute and Thai Society*. Bangkok: Lamphun Thong Prateep Foundation.
- Phramaha Kraiwan Punkhan. (2009). *Strategic Leader of The Executive Office of The Buddhist Scripture School* (Doctor of Thesis). Graduate School: Silpakorn University.
- Suchip Punyanuphap. (1981). *Comparative Religion*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.

SATISFACTION OF INTERNATIONAL STUDENTS WITH INTERNATIONAL
GRADUATE PROGRAM OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA
UNIVERSITY

Ashin Nandasara^{*} Sman Ngamsnit^{**}

Received: March 11, 2019

Revised: May 09, 2019

Accepted: September 13, 2019

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study factor enhancing of international graduate program, 2) to study mean of program management, and 3) to study satisfaction on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. This research was the quantitative approach to survey research and additional interviewing method. The population of this research was the 451 (Master and Doctor) international graduate students (international program) at Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The samples group was 212 students. The tool for data collection was used by the questionnaire and the research findings analysis was used by the statistical software of social sciences. The statistics used the frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.) and Pearson's correlation coefficient For additional interviewing research through interview question from

^{*} Master of Public Administration (International program), Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{**} Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

15 students and the data analysis was used by interview as the tool and then analyzed the data through the Content Analysis Technique.

The findings of this research as following:

1. Satisfaction on international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, by overall in 4 aspects; (1) success, (2) academic motivation, (3) ASEAN integrated model and, (4) Buddhist University model were at moderate level with the mean value at 3.37. Each aspect was also at the moderate level, from high to low levels as; Buddhist University model was at the moderate level with the mean value at 3.30, ASEAN integrated model was at the moderate level with the mean value at 3.28 and the academic motivation was at the moderate level with the mean value at 3.25 and success was at the moderate level with the mean value at 3.23 respectively.

2. Factors enhancing of international graduate program of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, by overall in 3 aspects; academic standard, dormitory for foreign students and environment of the main campus were at moderate level with the mean value at 3.25. Each aspect was also at the moderate level, from high to low levels as; environment of the main campus was at moderate level with the mean value at 3.21, dormitory for foreign students was at the moderate level with the mean value at 3.16 and the academic standard was at the moderate level with the mean value at 3.11 respectively.

3. The means of program management that created international students' satisfaction, by overall in 5 aspects; management of the program, curriculum, learning system, facilities and program effectiveness were at the moderate level with the mean value at 3.27. Each aspect was also at moderate level, from high to low levels as; facilities were at moderate level with the mean value at 3.37, program effectiveness was at 3.33, management of the

program and learning system were at the same mean value at 3.14 and the curriculum was at the lowest level in the ranks at 3.10 respectively.

Findings from additional interviewing also revealed agreeable with the survey research that academic standard of program management were the most important factors affecting Buddhist academic studies.

Keywords: Satisfaction, Graduate Program, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

1. Introduction

The project of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MCU) is the highly educational institute for monks, novices, and laypeople. According to Boonton Dockthaisong from Mahachulalongkornrajavidyalaya press, presents the history of the foundation of the University: His Majesty King Rama V. The institution found by His majesty King Chulalongkorn (King Rama V), the Majesty the King Ramas had changed the name from Mahathatvidyalaya to Mahachulalongkornrajavidyalaya to be the place to study Phratritipitaka and higher academic for monk and Layman. The 57 Sangha committee, chair by Phrapimomdham, the chief abbot of Wat Mahathat had reached the consensus of operating the monks education as university.

The Thai government issued a Royal decree awarded by Mahachulalongkornrajavidyalaya university equal status to those awarded by state Universities. Thai Sangha institute to study the Tripitaka and higher academic for Buddhist monks and lay people, intent to educate people, conduct excellent academic research, development and integrated Buddhist knowledge to the various sciences for the development of university academic studies through Buddhist academic services both theoretically and practically for the balancing of sustainable development of human being, social and environment.

The Mahachulalongkornrajavidyalaya University executive committee had an audience with His Royal Highness Crown Prince Maha Vajiralongkorn and His Royal Highness granted and laid the foundation-stone of construction from Wat Mahathat and Wat Si Sudaram to the new main campus at Lam Sai Sub-district, Wang Noi district, Ayutthaya province.

Now, Mahachulalongkornrajavidyalaya University is offering Bachelor's degree, Master's degree and Doctor's degree in the following major subject as international graduate program: Bachelor, Master and Doctor. There are three faculties (international program) as the followings.

1. Faculty of Buddhism, as international Buddhist studies college (IBSC)
2. Faculty of social sciences
3. Faculty of humanities

2. Research objectives

2.1 To study the level of satisfaction of international students with international graduate program of MCU.

2.2 To study the factors enhancing to satisfaction of international students.

2.3 To study the means of program management to create satisfaction of the international graduate program of MCU.

3. Methodology

The researcher using by research method in this study was quantitative approach consisting of two parts; (a) survey research and (b) additional interviewing.

3.1 Population and sample

Population = the population in this research is 451 international graduate students.

Sample = the sample group in this study has been calculated based on the Taro Yamane's formula as described with 212 students.

3.2 Data collection

a. Survey research

(1) Collecting the data to analyze with statistic.

(2) Collecting the international student data of general information of respondents consists of student's gender, age level of education, faculty, academic year and home country by using (frequency and percentage) to analyze.

(3) Requested formal recommendation letters for consent from 5-thesis committee research to allow using, confirming and checking to questionnaire data before going to share to students.

(4) Requested formal recommendation letters under graduate school are: Dean of faculties of Buddhism (IBSC), Dean of humanity and Dean of social science to gather the data from international students.

(5) The level of agreement of the population and comparing the level of agreement of the population how satisfaction of international graduate program for international students in MCU by using (Mean), (standard deviation) and (Pearson's correlation) to analyze data.

b. Additional interviewing

(1) Collecting the data from interviews

(2) Collecting and taking the interview data for grouping with content information of using.

3.3 Data analysis

a. Survey research

(1) The data concerning the general information of student participants were calculated and presented in frequency, percentage and descriptive statistics to explain the general data of the respond.

(2) The data gathered through the questionnaire were computed and analyzed with the help of statistical, which is used for statistical analysis in terms of mean, (S.D) and the statistically significant. This is to measure the perception of student satisfaction on international graduate program as academic studies.

b. Additional interviewing

(1) Bring the data from interview question to transcription and note the content.

(2) Data analysis from interview was used by the content analysis technique.

4. Results

4.1 Result of data analysis from survey research

4.1.1 Result of data analysis on general personal information

According to result of data analysis on general personal information showed that most of respondents to answer as gender are male (Monks) = 195 students 92% and female (Nun or Bhikkhuni) are 17 students 8%.

Age, most of respondents to answer are between 20-25 years old is 12 students 5.7%, 26-31 years old is 68 students 32.1%, and over 32 is 132 students 62.3% respectively.

Level of education, most of respondents to answer are study in Master's degree program is 167 students 78.8% and Doctor's degree program is 45 students 21.2% respectively.

Faculty, most of respondents to answer are faculty of Buddhism, International Buddhist Studies College (IBSC) is 70 students 33.0%, faculty of Humanity is 121 students 57.1% and faculty of Social Science is 21 students 9.9% respectively.

Academic years, most of respondents to answer are 1st years and 2nd years of Master is 167 students 78.8% and 1st years and 2nd years of Doctor is 45 students 21.2% respectively.

Home country, most of respondents to answer are Myanmar is 129 students 60.8%, Vietnam is 36 students 17.0%, Cambodian is 14 students 6.6%, Bangladesh 17 students 8.0%, China and Tibetan are 13 students 6.1%, Russia is 2 students 0.9% and Australia is 1 student 0.5%.

4.1.2 Result of data analysis on factor enhancing of international graduate program

The level of academic standard section is moderate level with means 3.10 ($\bar{X} = 3.11$ and S.D = 0.833). Dormitory for foreign students is 3.15 ($\bar{X} = 3.16$ = and S.D = 0.812). Environment of the main campus is 3.21 ($\bar{X} = 3.21$ and S.D = 0.937). The level all Students agreement total level is 3.25 ($\bar{X} = 3.25$ and S.D = 0.919) respectively.

4.1.3 Result of data analysis on mean of program management

The level of management of program is 3.14 ($\bar{X} = 3.14$ and S.D = 0.963). Curriculum is 3.10 ($\bar{X} = 3.10$ = and S.D = 0.933). Learning system is 3.14 ($\bar{X} = 3.14$ and S.D = 1.000), Facilities is 3.37 ($\bar{X} = 3.37$ and S.D = 0.935), Program effectiveness is 3.33 ($\bar{X} = 3.33$ and S.D = 0.883) and the level all student agreement is 3.27 ($\bar{X} = 3.27$ and S.D = 0.902) respectively.

4.1.4 Result of data analysis on satisfaction on international graduate program

The level of success is the moderate level with mean 3.23 ($\bar{X} = 3.23$ and S.D = 0.890). Academic motivation is 3.25 ($\bar{X} = 3.25$ and S.D = 0.866). ASEAN integrated model is 3.28 ($\bar{X} = 3.28$ and S.D = 0.855). Buddhist university model is 3.30 ($\bar{X} = 3.30$ and S.D = 0.845) and the level all of students agreement is 3.37 ($\bar{X} = 3.37$ and S.D = 0.885) respectively.

4.2 Result of hypothesis testing

a. Hypothesis 1: There is a relationship between factor enhancing of international graduate program (X1) and satisfaction on international graduate program as following (Y).

Pearson's correlation coefficient (r) and p=value (sig.) between factor enhancing of international graduate program (X1) and satisfaction on international graduate program (Y)

		Y1	Y2	Y3	Y4	Y
X11	Pearson Correlation	.906**	.907**	.894**	.889**	.870**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X12	Pearson Correlation	.929**	.929**	.914**	.907**	.883**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X13	Pearson Correlation	.942**	.943**	.930**	.924**	.920**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X1	Pearson Correlation	.949**	.954**	.940**	.938**	.931**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000

From table 4.8, It is founded that there is positive relationship between overall opinion on factor enhancing of international graduate program (X1) and overall opinion on satisfaction on international graduate program (Y)

b. Hypothesis 2: There is a relationship between mean of program management and satisfaction on international graduate program as following:
Pearson's correlation coefficient (r) and p=value (sig.) between mean of program management (X2) and satisfaction on international graduate program (Y)

		Y1	Y2	Y3	Y4	Y
X21	Pearson Correlation	.913 ^{**}	.905 ^{**}	.895 ^{**}	.891 ^{**}	.893 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X22	Pearson Correlation	.873 ^{**}	.882 ^{**}	.872 ^{**}	.874 ^{**}	.876 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X23	Pearson Correlation	.939 ^{**}	.934 ^{**}	.924 ^{**}	.921 ^{**}	.905 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X24	Pearson Correlation	.932 ^{**}	.928 ^{**}	.940 ^{**}	.947 ^{**}	.959 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X25	Pearson Correlation	.943 ^{**}	.938 ^{**}	.952 ^{**}	.960 ^{**}	.953 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000
X2	Pearson Correlation	.975 ^{**}	.974 ^{**}	.983 ^{**}	.975 ^{**}	.942 ^{**}
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.000	.000

From table 4.9, It is founded that there is positive relationship between overall opinion on mean of program management (X2) and overall opinion on satisfaction on international graduate program (Y) Issue: X21

5.1 Conclusion

(1) General personal information of responds

The respondents are 212 students, most of respondents is male (monks) they are between of over 32 years old of them Master degree from Myanmar, study at the faculty of Humanity and Buddhism (IBSC).

(2) The level of opinion (agreement) on factor enhancing of international graduate program as follows.

The achieved outcomes in overall, in overall, outcomes was moderate level of academic standard ($\bar{X} = 3.11$, S.D = 0.833), dormitory for foreign students was moderate level ($\bar{X} = 3.16$, S.D = 0.812), and environment of the main campus was moderate level ($\bar{X} = 3.21$, S.D = .937) respectively.

(3) The level of opinion (agreement) on mean of program management as follows. The achieved outcomes of management of program

was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.14, S.D = 0.963), curriculum was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.10, S.D = 0.933), learning system was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.14, S.D = 1.0000), facilities was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.37, S.D = 0.935), and program effectiveness was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.33, S.D = 0.883).

(4) The level of opinion (agreement) on satisfaction on international graduate program as follows. Data analysis from student respondents of data outcome; success was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.23, S.D = 0.890), academic motivation was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.25, S.D = 0.866), ASEAN integrated model was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.28, S.D = 0.855), and Buddhist university model was moderate level as ($\bar{X}$ = 3.30, S.D = 0.845).

5.4 Further research

(1) Next research should have to compare the academic satisfaction between Mahachulalongkornrajavidyalaya university with Chulalongkorn University in Buddhist studies.

(3) It should have the study of environment factors toward Buddhists educational administration to the world of Mahachulalongkornrajavidyalaya university policy.

References

- Boonton Dockthaison. (2017). *Human Capital Management in Global Organization*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Dr. S l Sharma. (2009). *Educational Management: A Unified Approach of Education*. New Delhi: Pvt Ltd Press,
- Elliott, Stephen N. (1996). *Educational Psychology: Effective Teaching, Effective Learning*. USA: Madison, Wis.
- Gina Wisker. (2008). *The Postgraduate Research Handbook*. (2th ed). New York: Palgrave Macmillan.

- International Buddhist Studies College. (2015). *Curriculum of Master of Arts in Buddhist Studies (International Program) Revised Curriculum*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.
- Paul L. Dressel. (1976). *Handbook of Academic Evaluation*. First Edition, USA: Jossey-Bass Inc.
- Prof. Thosaporn Sirisumphand. (2014). *Office of the Higher Education Commission (OHEC). Manual for the Internal Quality Assurance for Higher Education Institutions. (1th ed)*. Bangkok: Parbpim Ltd., Part, Press: Parbpim Ltd., Part, Press.
- Phra Sophoan Khy. (2013). *Expectation and Satisfaction Toward Educational Administration of Mahachulalongkornrajavidyalaya University (Master of Thesis)*. Graduate Studies: Mahidol University.
- Rung Kaewdang. (2006). *Strategies and Roadmap for Higher Education Reform in Thailand*. Bangkok: Parbpim Ltd., Part, Press.
- Suwannee Sangmahachai. (2000). *Strategic Adaptation of Graduate Education: A Comparison of the Executive Programs in the Business administration and Public Administration Faculties in Three Thai Public Universities (Doctor of Thesis)* Administration: National Institute of Development Administration.

PUBLIC OPINION TOWARDS THE POLICY OF UPGRADING TAMBON
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION TO MUNICIPALITIES IN THAILAND
ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็น
เทศบาลในประเทศไทย

Anongwichaya Saributra*

อนงค์วิชญา สาริบุตร

Received: August 08, 2019

Revised: September 25, 2019

Accepted: September 30, 2019

ABSTRACT

This study has the following three objectives; 1) To study Public Opinion towards the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations to Municipalities in Thailand, 2) To study the essential factors affecting Public Opinion towards the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations to Municipalities in Thailand, and 3) To propose the guideline for implementation of the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations to Municipalities in Thailand. The researcher focuses on mixed methods research in qualitative and quantitative research. The data collection was through in-depth interviews focusing on 25 key informants, focus group discussion by eight experts and questionnaire from a sample of 377 persons. The data analysis for in-depth interviews research were content analysis and analytic induction. And data analysis for quantitative research were frequency, percentage, mean, and Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA, and Pearson's Correlation Coefficient.

* Doctor of Public Administration (Inter-national program) Faculty of Social,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

The results of this research were as follows:

The first objective: public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to Municipalities in Thailand. From result of in-depth interview analysis, the researcher discovered that (1) Municipal type, it is very good type like Japan, France, etc. (2) Learning, it is very good for local people which municipality could establish learning organization and learning activities that make local people acquire wisdom, knowledge or skill by systematic study or modification of behavior through practice, training, or experience. (3) Efficiency, municipality could make local people receive public service better than Tambon Administrative Organization such as family registration work etc. (4) Economy, municipality has more income than Tambon Administrative Organization because municipality has tax base broader than those TAO has, so municipality could make economy better than Tambon Administrative Organization and make local people have well-being in their lives. And from survey research (questionnaires) analysis found that factors of (1) municipal type (2) learning (3) efficiency and (4) economy were highly suitable (Average 3.87-3.91, 3.87-3.93, 3.87-3.89, and 3.81-3.86 respectively)

The second objective: essential factors affecting public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities. From result of in-depth interview analysis found that firstly, the structure of Tambon Administrative Organization has two branches (1) executive branch and (2) legislative branch according to theory of democracy or “balance of power” secondly, leadership of Tambon Administrative Organization’s mayor, most Tambon Administrative Organization’s mayors are good in leadership thirdly, system of Tambon Administrative Organization’s income come from three ways (1) revenues collecting by itself; (2) revenues from other government agencies and (3) revenues in the form of subsidy, and fourthly, Tambon Administrative Organization’s environment, essential environments have two environment consisting of natural disaster such as wind-storm, flood, draught and social environment that some

people, particularly young generation, have immigrated to work in big cities. And from result of survey research (questionnaire) analysis found that factors of (1) structure of Tambon Administrative Organization (2) leadership of Tambon Administrative Organization's mayor (3) system of Tambon Administrative Organization's income and (4) Tambon Administrative Organization's environment were highly suitable (Average 3.54-4.16, 3.47-3.81, 3.46-4.04, and 3.11-3.56 respectively).

And for the third objective, the research proposes that a guideline for implementation of the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to Municipalities in Thailand consisting of two cases: (1) a case of upgrading Tambon Administrative Organization to municipality according to conditions of the law enforcement, and (2) a case of merging Tambon Administrative Organization with another municipality or another Tambon Administrative Organization which propose to expand the time for 4 years (2020-2023).

Keywords: Public Opinion, Upgrading Policy, Tambon Administrative Organization, Municipality.

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย (3) เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพเน้นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 คน และโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างหลากหลายอาชีพจำนวน 377 คน ซึ่งคำนวณจากจำนวนประชากรในพื้นที่องค์การบริหารส่วน

ตำบลนาคำไฮ จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 6,313 คนโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวัดค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ยกลาง, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, วันเวย์โอโนวา, และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน อาร์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1: ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย จากผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยชี้วัดสำคัญ 4 ประการได้แก่ (1) รูปแบบเทศบาล (Municipal type) เป็นรูปแบบสากลซึ่งเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นระดับล่างสุดที่ใช้กันในประเทศที่เจริญแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น, ฝรั่งเศส, อเมริกา, อังกฤษ, บราซิล, สวีเดน เป็นต้น (2) การเรียนรู้ (Learning) เทศบาลสามารถจัดสร้างองค์การการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีกว่า เพราะมีรายได้และอำนาจหน้าที่มากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล (3) ประสิทธิภาพ (Efficiency) เทศบาลสามารถจัดบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพดีกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) เศรษฐกิจ (Economy) เทศบาลมีการส่งเสริมเศรษฐกิจดีกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะมีรายได้มากกว่าเนื่องจากมีฐานภาษีกว้างกว่าและได้รับการจัดสรรให้มากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่าปัจจัยสำคัญทั้ง 4 ด้านดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์สูงโดยมีค่าเฉลี่ย 3.87-3.91, 3.87-3.93, 3.87-3.89 และ 3.81-3.86 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2: ปัจจัยสำคัญที่มีผลกับความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่าปัจจัยสำคัญทั้ง 4 ประการได้แก่ (1) โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นโครงสร้างที่ดี มีสองฝ่ายคือฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นไปตามหลักการดุลยอำนาจตามทฤษฎีประชาธิปไตย (2) ภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีภาวะที่ดี (3) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยจากรายได้ที่จัดเก็บเอง นอกจากนี้เป็นรายได้ที่หน่วยงานของรัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ และมีรายได้จากเงินอุดหนุนของรัฐบาล และ (4) สภาวะสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏว่ายังมีสภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบในเชิงลบต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม, ฝนแล้ง เป็นต้น และสภาวะสิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นการอพยพของราษฎรวัยหนุ่มสาวและวัยกลางคน อพยพไปทำงานในกรุงเทพและจังหวัดใหญ่ จากผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่าปัจจัยสำคัญทั้ง 4 ด้านดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยระดับ 3.54-4.16, 3.47-3.81, 3.46-4.04 และ 3.11-3.56 ตามลำดับ

และวัตถุประสงค์ที่ 3: ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการปฏิบัติตามนโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทยออกเป็นสองกรณี ได้แก่ กรณีที่ 1 สามารถยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลได้ทันทีเมื่อมีกฎหมายบังคับใช้เนื่องจากมีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ถูกต้องทุกข้อ และกรณีที่ 2 เห็นสมควรเลื่อนการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลออกไปเป็นเวลา 4 ปี (2020-2023) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของกฎหมายเมื่อครบกำหนด 4 ปีแล้วจึงบังคับให้เป็นไปตามเกณฑ์ของกฎหมาย และถึงเวลานั้นแล้วประเทศไทยจะไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ คงมีแต่เทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุดต่อไป

คำสำคัญ : ความคิดเห็นของประชาชน, นโยบายยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นเทศบาลในประเทศไทย, รูปแบบเทศบาล

1. Introduction

The policy of upgrading Tambon Administration Organization (TAO) is the policy of the present government which the policy had started by The Local Government Reform Committee appointed by The National Reform Council in November 11, A.D. 2014. The LGR committee collected and analyzed the problems of Local Government Organization the essential problems that The National Local Government Reform Council collected and analyzed have three essential problems as follows: (1) There are a excessive number of Local Government Organization – 7,853 units, particularly Tambon Administration Organization (TAO) have a number of 5,335 TAOs, (2) Most Local Government Organization manage public service for local people in a small number of projects and small sizes of projects inefficient and ineffective because of limitation in budget system, in personnel system and in potential in making the results of public service. (3) Local Government Organization (LGO) manages public service in small scale projects because of LGO's authority overlaps other such as provincial administration and central administration units. According to above problems of LGO, it is necessary to encourage to upgrade or to merge Local Government

Organization (LGO) for having less Local Government Organization but more efficient and to have improvement in Structure, Authority, Personnel system, Local fiscal system for raising up capability in burden of working in every ways such as public service management, looking after local economic social and environment. And then, the LGR Committee made the proposal of approaches to reform Local Government Organization sending to The National Reform Steering Council for consideration in details and for draft the new law of Local Government Organizations. Particularly, upgrading Tambon Administration Organizations (TAO) to be Municipality in across the country. And this reform was sent to The National Legislative Assembly which it is in the process of Law-making “the Law of Local Government Organization B.E....” before policy implementation. Probably, it may be finished for enacting before having general election in the end of this year (A.D. 2019). Now, it can be said that “the Draft of the law of Local Government Organization B.E....” is in the stage of Policy Adoption which it is in the consideration of the National Legislation Council for enacting the law. Before policy implementation now TAOs have to prepare readiness for upgrading to be municipalities.

Thus, the researcher would like to study public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations (TAOs) to municipalities according to three research objectives. Eventually, the researcher hopes that this dissertation will give many benefits on both dimensions of local administration and of academy.

2. Research Objectives

2.1 To study public opinion towards the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations (TAO) to Municipalities in Thailand.

2.2 To study the essential factors affecting public opinions towards the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations (TAO) to Municipalities in Thailand.

2.3 To propose the guideline for implementation of the Policy of Upgrading Tambon Administrative Organizations (TAO) to Municipalities in Thailand.

3. Research Methodology

3.1 Type of Research: This research used mixed and quantitative research. Qualitative research consists of in-depth interviews and focus group discussion. Quantitative research used survey research which made only one form of questionnaires for measuring public opinion in a large population.

3.2 Population and Sampling: For qualitative research used in-depth interviews by interviewing 18 key informants and used focus group discussion by 8 experts.

3.3 Research Instruments

1) Qualitative research, instrument for in-depth interviews was a form of “Structure interview” which used for 18 key informants.

2) Quantitative research, instrument for survey research was the form of Questionnaire which used for 377 samples.

3.4 Data Collection: For qualitative research, researcher collected forms of structure interview from 18 key informants of in-depth interviews and collected documents from 8 experts for focus group discussion. And for quantitative research collected questionnaires from 359 samples (95.22% of 377)

3.5 Data Analysis

1) In-depth interviews used content analysis and analytic induction.

2) Survey research used analysis by frequency, percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test, One-way ANOVA, Pearson Correlation Coefficient (r), P-Value.

4. Research Conclusion

4.1 Public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand. First; Municipal type, Municipality is a good type like other civilized countries such as Japan, England, and France etc. Thailand will have only one municipal type in lower level of local administration organization in provincial region across the country. It will be the universal type. For example, Japan which has two tiers of local government (1) Prefecture (like province of Thailand) as higher tier and (2) Municipality as lower tier. Thus Thailand should have two types like Japan. Second; Learning, Local people still have lower education which most people finished primary school. They cannot study continuously in secondary and university because they are poor. If TAO upgrades to be municipality, it means municipality will have own primary and secondary school as well as library, external school center, occupational promotion center and others that make local people gain and study to have more knowledge to seek more occupation for their well-beings. For learning of local people, municipality has more potential than TAO has, because municipality has more power, more income, more decentralization of power from central government in establishing learning of local people to acquire knowledge, skill, wisdom by systematic study or modification of behavior through practice, training or experience. Third; Efficiency, The essential reason in the policy of upgrading TAO to Municipality is efficiency in public services for local people getting both good quality and higher-benefit usage. There are more save in resource usage such as man (officials and workers), money (budget), materials and management as well as also save in time. For example, it can save time in public services which is called “one-stop service” such as services in people’s identification card registration, household registration, family registration, transfer registration etc. which TAO doesn’t have authority in those works. Municipality could make more use budget efficiently. Fourth; Economy, Municipality has tax base broader than tax base of TAO. So, municipality surely has more income than TAO. Economy in municipal

being will be better than those of TAO being because of having more income, more budgets, more investments in public services, in infrastructures which it could make local people have more money and more satisfaction.

4.2 Essential factors affecting public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand. First; Structure of TAO, The structure of TAO is suitable in accordance with theory of democracy and theory of decentralization as well as the law of Tambon Administration Organization B.E. 2537. The structure of TAO consists of (1) Executive branch - Mayor from election and officials from appointment and (2) Legislative branch or TAO council which has 2 members of each village and all members choose the president of TAO council. Second; Leadership of TAO's mayor, Leadership of most TAO's mayors have expertise and are capable, visionary and well accepted by their officials, TAO members and local people. But less TAO's mayors lacks of leadership in decision-making and administer by Mayor is lacking of leadership in decision-making and administer by use a lot of time or slowly work. Local people don't receive full interests. In spite of having enough budgets, they don't courage to do the good projects for public services. Third; System of TAO's income, System of TAO's income has three types as follows: firstly, taxes that TAO has collected by itself such as household and land taxes, local maintain taxes, sign board taxes, etc.; Secondly, taxes that government agencies collected and then allocated to TAO such as business taxes, liquor taxes, excise taxes, vehicle taxes, etc.; thirdly, TAO receives revenues which the central government provides in the form of a grant-in-aid or subsidy. But now income base of TAO is very narrow, it should be broader. If TAO is upgraded to municipality they can make higher income by itself and the central government will add more for using in public services to more benefits of local people for their well-beings. Fourth; TAO's environment, Economy environment is not good. Particularly, in summer season, there are more unemployment in TAO's area which makes young and middle age migrate to work in Bangkok and industrial provinces around

Bangkok. Natural environment, it still has natural disaster in every year such as windy-storm, flood, and draught. Exception for some TAO areas which are mostly in good conditions in economy environment because there are promotions in various occupation groups for having people's more income and more well-being. There still is drug-addition of people. In present days, TAO's social environment is society of elder that most elderly people have their duties in looking-after their grandson or granddaughter because their son or daughter go to work in Bangkok or big industrial cities such as Sumutprakarn, Rayong, Ayutthaya, Pathumthani etc.

4.3 To propose the guideline for implementation of the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand. From public opinion, there are two cases as follows:

1) A case of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities. Because Tambon Administrative Organizations have full criteria when the law is suddenly enforced as follows: (1) having income more than 20 million bahts (2) having population more than 7,000 people and (3) having the will or the want of people.

2) A case of proposing postponing Tambon Administrative Organizations to municipalities for 4 years (2020-2023). Because Tambon Administrative Organizations have not full criteria according to the law as follows: (1) having income less than 20 million baht. (2) having population less than 7,000 people, and (3) people don't want to upgrade now. Within 4 years, some TAOs will upgrade them to municipalities because of reaching full criteria according to the law and some TAOs will have to merge with other municipalities or other Tambon Administrative Organizations because of lack of full criteria according to the law.

After 4 years (2020-2023), all of Tambon Administrative Organizations should have to be municipalities. It means that there are no longer Tambon Administrative Organizations, it will have municipalities as lower level of local administrative organization across Thailand.

5. Discussion

Discussion of the result of this research as follows:

The policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand. It is the public policy of present government that has procedure by follow steps: first, Local Government Reform Committee considered problems receiving from public officials and drafted laws involving local administrative organizations until sent them to the National legislative Assembly for law-making. Now they are in the process of consideration of National legislative Assembly. Probably, it may be enacted in the end of this year (2019). This study clearly saw public opinion divided into two concepts that first concept encouraged the upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand when the law was enacted. Probably, it may be in the end of this year (2019). And another concept proposed postponing upgrading TAOs to municipalities in Thailand for four years (from 2020 to 2023).

5.1 Public opinion's encouraging the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand.

This study indicated that most of public opinion agreed with the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand. There are many reasons to encourage that local people will surely receive advantages from this policy in four essential factors as follows: First; municipal type, municipality is a good type like other civilized countries such as Japan, England, and France etc. Thailand will have only one municipal type in lower level of local administration organization in provincial region across the country. It will be the universal type. For example, Japan which has two tiers of local government (1) Prefecture (like province of Thailand) as higher tier and (2) Municipality as lower tier. Thus Thailand should have two types in provincial area consisting of Provincial Administrative Organization as higher tier and municipality as lower tier such as Japan, France, England, Mexico, Brazil and Sweden. Secondly; learning, if TAO upgrades to be municipality, it means municipality will have own primary and

secondary school as well as library, external school center, occupational promotion center and others that make local people gain learning and study to have more knowledge to seek more occupation for their well-beings. Third; efficiency, The efficiency of most Tambon Administrative Organizations are in the medium level because of having less income and less authority than municipalities. So, the essential reason in the policy of upgrading TAO to Municipality is efficiency in public services for local people getting both good quality and higher-benefit usage. There are more save in resource usage such as man (officials and workers), money (budget), materials and management as well as also save in time. For example, it can save time in public services which is called “one-stop service” such as services in people’s identification card registration, household registration, family registration, transfer registration etc. Municipalities can have more results or products than those of Tambon Administrative Organization (TAO) because municipality have more authorities than those of Tambon Administrative Organizations. This public opinion accorded with research of Suchart Prasitrattasin et al. (1998) that: 1) the overall efficiency of TAO, judging from the organization’s ability in managing different projects specified in the TAO Act as direct responsibility and possible tasks was mostly in the medium to very good levels. TAO members, administrative staff and Tambon officials perform their duties at a medium to high levels according to their different provinces. 2) Tambon Administration Organization, judging from the ability to manage the projects suitable to the people’s needs, can answer for the needs at a satisfactorily level. Fourthly; economy, municipality has tax base broader than tax base of TAO. So, municipality surely has more income than TAO. Economy in municipal being will be better than those of TAO being because of having more income, more budgets, more investments in public services, in infrastructures which it could make local people have more money and more satisfaction. More public welfare and infrastructure will make more agriculture and industrial promotion progress. From that progress,

it will create people's more income and people will have well-being and good quality of life.

Besides, there still have other essential factors affecting public opinion towards the policy of upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand as follows: First; structure of TAO, the structure of TAO is a good structure that consists of (1) executive branch which TAO's mayor from direct election and TAO's officials from appointment and (2) legislative branch or TAO's council which has two members from one village and all members choose the president of TAO's council. This public opinion accorded with Sukhumrath Saributra (2001) that: 1) most laws and regulations and the administration structure point to the fact that law and administration structure were complete, appropriate and correct according to universal system of local administration. There are two distinctive structures: the administration and the council which decentralize the power to invite people's participation which satisfies the people quite well. Secondly; leadership of TAO's Mayor, leadership of some TAO's mayors have expertise and are capable, visionary and well accepted by their officials, TAO members and local people. But some TAO's mayors lacks of leadership in decision-making and administer by Mayor is lacking of leadership in decision-making and administer by use a lot of time or slowly work. Local people don't receive full interests. In spite of having enough budget, they don't courage to do the good projects for public services. This findings accord with the research from Sumat Theraniti (1997) that most executives have high levels of leadership. Most TAO Mayor and Chiefs of units have good education in at least bachelor degree. Thirdly; system of TAO's income, system of TAO's income has three types as follows: (1) taxes that TAO has collected by itself (2) taxes that government agencies collected and then allocated to TAO (3) TAO receives revenues which the central government provides in the form of a grant-in-aid or subsidy. But now income base of TAO is very narrow, it could not response the needs of local people at satisfactory level. This public opinion accorded with a research of Chettha Mosirat

(1996) that the TAO can only serve certain needs of the local people. The first cause was the lack of administrative resources, especially the knowledge and understanding of local administration principles, the management of budgeting by Tambon Administration Organization members and staff. And there were different needs in budgeting in each village of the Tambon. Fourthly; TAO's Environment, economy environment is not good. Particularly, in summer season, there are more unemployment in TAO's area which make young and middle age migrate to work in Bangkok and industrial provinces around Bangkok. Political sector in TAO's area, it is no problem because it is situation of political vacancy. Natural environment, it still has natural disaster in every year such as windy-storm, flood, and draught. Exception for some TAO areas which are mostly in good conditions in economy environment because there are promotions in various occupation groups for having people's more income and more well-being.

5.2 Public opinion proposed postponing upgrading Tambon Administrative Organizations to municipalities in Thailand for four years (2020-2023)

Public opinion from in-depth interviews and focus-group discussion proposed postponing upgrading TAOs to municipalities in Thailand with reasons because, particularly, a number of TAOs which lack of full criteria. For example, such as (1) having population less than 7,000 people, (2) having income less than 20 million bahts, and (3) people don't want to upgrade etc. However, details of full criteria may be changed in consideration of the National legislative Assembly. Now, it is not sure, those examples were selected from the first draft law of Local Administrative Organization. Public opinion in this study proposed postponing TAOs to municipalities in Thailand for four years (2020-2023). Public opinion predicted in essential issues; first, government should improve or correct the law of Taxation of local administrative organization for expanding tax base increasingly it may make some TAOs have income in accordance with conditions of full criteria of upgrading TAOs to municipalities without merging with another. And second, for a number of population, it may increase to a number of populations in accordance with

condition of full criteria in upgrading TAOs to municipalities in Thailand. Besides, when fully for four years in 2023, it there still have TAOs that does not have conditions in full criteria according to the law. Thus, they should be merged with another municipality or another TAO for being municipalities. Ultimately, Thailand will have municipalities as lower level of local administrative organizations in provincial areas across the country. There are no longer Tambon Administrative Organizations in Thailand forever.

6. Recommendation

6.1 Recommendation in Policy Approach

1) It is a necessary to listen public opinions in TAO's areas because majority of people agree with the policy of upgrading TAO to municipality but disagree with the policy of merging with another municipality. It is necessary to use a long time about 1-2 years for establishing understand of people in advantage and disadvantage.

2) In case of conflicts or resistance from local politicians which afraid of losing their interests. It is necessary to have measures for establishing good understanding, a good motivation for local people and enforcing strictly the law to outlaw-persons which have bad behaviors to persuade and misinform to people by having to follow to information in areas which may have conflicts and local government organizations have to accelerate to solve problem before happening bad situation.

3) The central government budget allocate to local government organizations should reach at least 35 percent in accordance with the law in order to provide sufficient funds to local administrations to precede with the plan. Moreover, the law should enable local government organizations to participate in large scope of tax collection in order to fund projects under the TAO development plan.

6.2 Recommendation for next research

1) It should have the study of research in topic of “The Policy Implementation of Upgrading Tambon Administration Organization (TAO) to Municipality in Thailand” to know how success or failure of the policy of upgrading Tambon Administration Organization (TAO) to municipality in Thailand which it should be done after that policy implemented for one year.

2) It should have to study of research in topic of “Evaluation of local people’s well-being in new municipality after that policy implemented for one year for bringing the results of research to consider in planning of improvement in local people’s well-being.

References

The Act on Tambon Council and Tambon Administration Organization. (1994).

Royal Thai Government Gazette. 49, 53K (2 December 1994). (In Thai)

BoontonDockthaisong. (2010). *The Extent of Public Administration in the age of globalization*. Bangkok: Panyachon.

James E. Anderson. (2003). *Public Policymaking*. New York : Houghton Mifflin Company.

The National Local Government Reform Committee. (2015). *The Report on Decentralization and Local Government Reform Approaches*. Bangkok.

Richard L. Daft. (2001). *Organization, Theory and Design” South-Western College Publishing*. Ohio, U.S.A.

Robbins, Stephen P. and Coulter, Mary. (2002) *Management, 7th ed*. New Jersey: Prentice-Hall.

Stephen P. Robbins. (2012). *Mary Coulter “Management” Pearson Education Limited*. Essex: England.

Sukhum Saributra. (2001). *The Success of TAO Administration in Sukhothai Province*. Bangkok: Research Document, National Defend Academy.

ETHICS MANAGEMENT OF BUDDHIST SUNDAY SCHOOLS OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

Jaruphon Amornpongchai^{*} Boonton Dockthaisong^{**} Surin Niyamangkoon^{***}

Received: March 03, 2019

Revised: July 10, 2019

Accepted: September 25, 2019

ABSTRACT

This research has the following objectives: 1) to study the status of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2) to study the principle components of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, and 3) to propose guidelines for improvement on ethics management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The researcher used a mixed methods of quantitative and qualitative approaches. The quantitative research tools used was questionnaire with a reliability coefficient of 0.969 for data collection carried out by the researcher on a sample group of 228 students of the 2 learning centers at Wangnoi Campus and Wat Mahathat Campus chosen by simple random sampling. The data were analyzed with a statistical package to arrive at values for

^{*} Doctor of Public Administration (Inter-national program) Faculty of Social, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{**} Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{***} Department of Political Science, Faculty of Social Science, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

frequency, percentage, mean, standard deviation and the Pearson's correlation coefficient. The tools used for qualitative research consisted of in-depth interviews of 18 key informants. A panel discussion with 9 specific experts using descriptive content analysis technique.

The researcher found that majority of sample, 62.72% are female, 91.23% are students with ages 11 - 13 years old, the education levels of Primary level 4-5-6 of 85.53% and the majority join more than 3 years for 38.16%.

The students' overall opinion on status of Buddhist Sunday Schools was at the moderate level ($\bar{X}=3.95$), opinion on the principle components of Buddhist Sunday Schools was at the moderate level ($\bar{X}=4.08$), opinion on The Threefold Training, was at the moderate level ($\bar{X}=3.98$) and from each aspect, the first rank was on Samadhi (concentration), was at the moderate level ($\bar{X}=4.03$), The opinion on results of ethics management of Buddhist Sunday Schools was at the moderate level ($\bar{X}=3.92$), from each aspect, the first 2 highest level were moral attitude was at more level ($\bar{X}=3.98$) and happy life was at the moderate level ($\bar{X}=3.96$)

The guidelines for improvement on ethics management of Buddhist Sunday Schools were: 1) To conduct research to get even better the curriculum together with the suitable training process and activities for more persuasion and results, 2) From the research, the key factor to put training into implementation would be masters. Therefore, to train the masters with new knowledge so that they could further teach students to meet the best result of becoming a knowledgeable youth with more skill in various aspects, have good moral attitude and have good attributes as per the expectation from the learning centers so they can sustainably live better live.

Keywords: Ethics Management, Threefold Training, Curriculum.

1. Introduction

Human being is the most important resource among others as human being will be the one who implement and get things done from other resources.

The World Health Organization (WHO) is the world organization that emphasize to people in the world in both physical and mental health. WHO defines health as “a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity” (World Health Organization, 2001), Mental health can be enhanced by effective public health interventions. The goals are to develop the public health by gathering many experts to combine their thoughts, create programs and implement as planned. In the Eastern part of the world, the mental health training was widely studied since the Lord Buddha’s era which was more than 2500 years ago. It is possible to develop students’ morality through Buddhist Sunday Schools where the training include the mental health training by practicing meditation and by other practices. The meditation practice will be from the beginner level up to the high level of practice which is now acceptable around the world. The researcher wants to study this topic concerning to the students by focusing on the application of the Dhamma principle in Buddhism – The Threefold Training Principle to include the morality, concentration and wisdom by practicing mindfulness as part of the training for concentration to enrich the mental health of students. It is very important to study this topic as many people in the World are suffering not only from physical but also psychological sickness from their own thinking. In the modern world of today, especially in capital city like Bangkok, the crowd of populations with the limited resources make each person who may has many duties and responsibilities to face a lot of challenges. One person can be a worker, an employee or a manager who has to face many problems and challenges in their duties and responsible areas of jobs at workplace outside their home to earn for living. But once they back to home, it is also another challenge of being the husband, wife, son or daughter of that family who may also composed of different members with different problems. The father may have more burden with economic problem of the earnings to sufficiently support the family members while the others may face with the psychological problems on emotions of love from friends, stress from school & etc. With those problems lead to stress and

depression, sometimes students try to find a way to escape and to solve them but the methods of solving problems may not be the right one. Students have no direction and good guidelines, will follow their friends or people around them to behave in the negative ways. Some may get drunk so they can forget the problems for a while but that is not the proper solution to solve problems sustainably

2. Objectives of Research

2.1 To study the status of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2.2 To study principle components of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

2.3 To propose the guideline for improvement of ethics management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

3. Scope of Research

The scope of this study can be identified as follows:

3.1 The population and Sample

The research has been conducted using mixed methods research of both quantitative and qualitative. Starting from survey research and then having in-depth interview with structured interview questions to collect data from key informants and setting a Focus Group Discussion panel of particular experts.

Population and sample - For survey research, the population will be students of Buddhist Sunday Schools at Wangnoi Campus 346 students and Wat Mahathat Campus 183 students, a total of 529 students. Sample size of 228 students has been calculated using the formula of Taro Yamane (Yamane, 1967).

For in-depth interview, the population will be the personnel involved in ethics management of Buddhist Sunday Schools. They are composed of masters, scholars/politicians, administration staff and parents with 18 selected persons. For focus group discussion, the population composes of expert and experienced

personnel in the ethics management of Buddhist Sunday Schools. They are director of Buddhist Sunday Schools, masters, parents and lecturers in public administration and education altogether 9 persons.

3.2 Scope of Contents

In this research, the scope of contents will be independent variables and dependent variable which were :

Independent variables: 1) status of Buddhist Sunday Schools which is composed of the learning center and masters, 2) principle components which were composed of curriculum and training and 3) The Threefold training – Dhamma principle which is composed of Sila (morality), Samadhi (concentration) and Panya (wisdom).

Dependent variable was the result of ethics management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University which was the students' mental health development on various aspects as the follows: 1) peaceful mind, 2) brain development, 3 behavioral change, 4) moral attitude and 5) happy life.

3.3 Scope of Place

In this research, the scope of place would be focused on Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University at Wangnoi Campus and Wat Mahathat Campus.

3.4 Scope of Time

The scope of time of this research was from August 2017 to May 2018.

4. Result of Research

4.1 The result of research on students' overall opinion on status of Buddhist Sunday Schools was at more level ($\bar{X}=3.95$). The first rank was on

masters at more level ($\bar{X}=4.20$) and the second rank was on learning center at more level ($\bar{X}=3.69$).

4.2 The result of research on students' overall opinion on Principle components of Buddhist Sunday Schools was at more level ($\bar{X}=3.95$). The curriculum was at the most level ($\bar{X}=4.40$) and the training was at more level ($\bar{X}=3.86$).

4.3 The result of research on students' overall opinion on the Threefold Training was at more level ($\bar{X}=3.98$). The first rank was Samadhi (concentration) at more level ($\bar{X}=4.03$). The second rank was Panya (wisdom) at more level ($\bar{X}=3.97$). The third rank was Sila (morality) at more level ($\bar{X}=3.95$).

4.4 The overall opinion on results of "Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University" on various aspects of (1) Peaceful mind (2) Brain development (3) Behavioral change (4) Moral attitude and (5) Happy life. The overall opinion was at more level ($\bar{X}=3.92$). From each aspect, the first rank was moral attitudes at more level ($\bar{X}=3.98$). The second rank was happy life at more level ($\bar{X}=3.96$). The third rank was behavioral change is at more level ($\bar{X}=3.93$). The forth rank was peaceful mind at more level ($\bar{X}=3.91$). The fifth rank was brain development at more level ($\bar{X}=3.82$).

From the Pearson correlation coefficient analysis, it was found that there was a positive correlation of opinion on overall factors (Status of Buddhist Sunday Schools, Principle components and the Threefold Training) and opinion on result of Ethics Management of Buddhist Sunday Schools in all aspects which are Peaceful mind, Brain development, Behavioral change, Moral attitude and Happy life (at the significant level of .01).

4.5 Body of Knowledge from Research

Researcher has synthesized and discovered new knowledge shown as below:

Figure 4.1 Ethics Management Model

Miss Jaruphon Amornpongchai

5. Summary of Research

5.1 Research Summary

From Pearson Correlation Coefficient analysis, there were positive relationship of status, principle components, Buddhadhamma of The Threefold Training and ethic management of Buddhist Sunday Schools.

The researcher can summarize the research result according to the research objectives as follows:

- 1) For the results of research on overall opinion on status of Buddhist Sunday School was at more level.
- 2) Opinion on component factors composed of curriculum and training, affected to Ethics Management of Buddhist Sunday Schools, overall opinion was at more level.
- 3) Recommendation of guidelines on Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, the result from this

research are that the managing on Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University consists of management which is depending on the school's internal components, they are masters, students and the course media materials. The most important role in making activities carried out is the executive of the learning center who must motivate and push all parties to analyze the problems and needs in order to determine the mission, direction and plan. Then to push plan into practices. Once the plan is implemented, report on the results of the operations with any problem and the solving solution. The next step is to apply and to evaluate the effects of management actions again. If it finds no problem, then, to prepare a report to supervisor and for further study of other relevant parties.

Management team must be carried out in a systematic way. Each activity must follow the sequence from an analysis. Planning, designing, training methods, the development of training materials, preparation on training and measurement of the training. The whole training process will make students to become competent with good attitude, skills and experience in a positive behavioral change manner according to the defined objectives. To create a training course which is suitable and clear to the need of the students.

5.2 Research Discussion

From the synthesis study on “Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University” the result of the research discussion are as follows:

1) The result on status of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, the overall is at more level.

On Learning centers - The research found that it is a good training place with the proper environment. There is a standard of cleanliness, learning is managed with interesting activities and with appropriate facilities. The result is in line with the research of Saroj Kaewarun, (Saroj, 2010) in his topic of "An

Administration Model of the Basic Education Institutions towards the Organization of Learning under the Basic Education Commission Office". It is found that (1) the elements of the management of basic education to become a learning organization in school under the Basic Education Committee consists of systematic thinking, to become a learning person, to have thinking patterns, to create a shared vision, team learning, flexibility in the organizational strategy, decentralization of power, managing with knowledge of Information technologies and communication technologies, cultural support in learning systems, motivation for learning of personnel, trial on learning, initiative and risk taking, a process of continuous professional development, good atmosphere of mutual acceptance to each other and the effective development of school and being leaders of changes. (2) management model of learning centers to become a learning organization, consists of 8 major aspects which are, the shared vision, team learning, to think in a systematic way, decentralized of power, knowledge management, cultural supports and information and communication technologies. Management processes include: planning, organizing, controlling, assessment and reporting (3) evaluating to certify management model of Basic Educational Organization to become a learning organization being developed, it is found that the appropriateness which are the most levels include to be a learning person, to think in a systematic way, learning together as a team, to create a corporate culture that supports learning.

Also, in line with the research of Benjaporn Puengchai, (Benjaporn, 2010) on the topic of "Learning Organizations from the Perspective of Personnel of Higher-Education Institutions in Thailand". The researcher has found that as a learning organization, in the perspective of institutional personnel of higher education in Thailand including 5 aspects of learning, personnel, managing knowledge and managing of technologies are in much levels. Factors that are associated with the learning organization include age and current category of works. The main impact to a learning organization in the perspective of higher education institutions in Thailand are inclusive of cultural factors in organization, atmosphere

of the organization, strategy and mission of organization, the motivation and operations. Approach derived from interview on this topic found that the 8 main factors which should be developed, they are : leadership, mission, and strategy on operations, management team, motivation, organization culture and organization atmosphere that affects the learning organization. Other factors include: (1) managing knowledge by management team, (2) the management team by applying the strategy of the institution in practicing, (3) human resource development, (4) communication and information sharing, (5) continuous assessment by tracking and reporting (6) management on curriculum & teaching techniques, (7) to create innovation and preparation of core competencies, and (8) to do assessment for better improvement.

On Masters - The researcher has found that the appropriate feature of masters having good intention in teaching with knowledge and skills in the subjects taught are good role model master who will be prototypes of the students. Masters can explain and clarify to students for more understandings, good human relationships, create a learning atmosphere and motivation. This is correspond to the research of Dararat Kamome (Dararat, 2015) on the research topic of "A Model of Instructional Leadership Development for Increasing Teacher's Empowerment in Primary School under the Local Administration Organization", the researcher has found that the factors of leadership development on teaching aspects has an influence to the increasing of teacher's power which consist of (1) be example on teaching, (2) leadership in changes, (3) to develop teacher in learning (4) self-development (5) organizing instructional programs. The aspect with the highest average is self -development and organizing programs of teaching by focusing on students as the key and to set curriculum defined effectively and organized professionally and systematically.

To open the opportunity for self-development and teacher practice flexibly and also in line with the research of Jumlong Reangsrijareonpan (Jumlong, 2015) on the research topic of "Causal Factors Affecting Learning in the Reform of

Teachers in the Schools under the Office of the Basic Education Commission" has found that the role of masters is to lead in bringing innovation and technology to help in both learning and teaching management. The teachers play an important role in giving the instructions and guidelines for creative use of technology which can help students to learn by themselves lifelong without limits. The teacher must provide the context of leaning place and environment both inside and outside the classroom to promote student learning. Because learning can occur anywhere, therefore, teachers play an important role in arranging the environment to facilitate with security and flexibility to modify to suit the learning activity of a variety of students. Teachers should use total quality management process allows students to engage in learning management, to build a good mutual relationship, and improve the learning management approach to suit the student. In addition, the teacher must work as a team together with others to help students achieve learning or behavior change in a positive way and to be a competent person of the group within or outside the school. Good behavior as a result of effective learning management inevitably affect the reputation of the institution lead to increase community, social trust and the acceptance of quality in educational management.

2) The results on factors affecting Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Overall opinion was at more level. Curriculum course that focuses on teaching The Threefold Training or Tri-Sikkha composed of Sila (morality), Samadhi (concentration) and Panya (wisdom) is useful as well on the training which is also efficient.

On Curriculum - The research has found that the proper curriculum composed of understanding of the restrictions of the 5 Precepts which is a part of The Threefold Training composed of Sila (morality), Samadhi (concentration) by meditation and Panya (wisdom or intellectual). Practical training, walking and sitting meditation courses to have the commitment to peace of mind to avoid hot temper and dissatisfaction emotions. To do development with additional activities.

On Training – Students to be trained how to fix the problem themselves and to earn experiences of freedom within the chosen activities based on aptitude or interests of each individual student without being forced to learn and to be self-discovery. To join in a course and curriculum development of training is in line with the research of Amara Kiewrugsra (Amara, 2005) on the research topic of "A Development of School Based Training Curriculum on Authentic Assessment for Elementary Science Teachers" the researcher has found that the process of curriculum development with 4 phases: (1) study of the context and relevant content which is in basic studies that are required to design and create the curriculum (2) design and construct of the course by presenting data from the study context and content in defining the elements of the course outline (3) trial the training courses with pilot group and selected teachers (4) evaluate and improve courses assessed from the experiment during the trial and after training course along with working on improving training courses based on the defects and feedback from experts and masters.

3) Analysis of the result of Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Overall result of opinion was at more level.

The proper moral attitude is to be able to distinguish between what it is right and what is wrong. Also to know how to be honest towards oneself and others. The extremely ashamed to sin, not to breach the restriction of five precepts, do not let the lustful passion overwhelming without recalling the correctness. Ethics is grateful, honesty, integrity and sacrifice.

Having an appropriately happy life. Student with an open-mind, ready to receive the new changes in the world as of today and live happily as a positive thinking person who look at the world in the positive way, to be well aware and look at the suffering as is it is an experience - a lesson to our lives and that suffering is not a bad story, it is an experience only. When a problem occurs, you can consciously solve the problem. Understand that it is no happiness is with us for

long, it is with us as long as ordinary of lives which is a good principle that will teach students how to survive, to have a happy life.

Behavior change positively in ways that beneficial to oneself and others as a result from the training. There is more warmth in the family, have stronger mentally patient, self-restraint - not aggressive with emotional. Students can adapt to any situation better. Have the generosity to others, sharing and reduce selfishness, which are desirable behaviors in areas such as to reduce emotional or negative thoughts.

Peaceful mind with the better understanding of happiness and suffering. Be able to control the consciousness, emotions, distracted by activity and can cause the peace of mind by meditation. Teaching students to practice the concentration by meditation and chanting should be continued on a regular basis and creating a relaxing atmosphere.

Brain development to have better concentration and have better academic grading results with more creativity. To learn things quickly and can solve problems. To think carefully and can give advice and help to others who are suffering, to solve and fix the problems. Students should have a complete mental and physical development all of IQ, EQ, MQ, that are stimulating to the brain, to work, learn and train students to think and develop the brain.

5.3 Research Suggestion

Research on Ethics Management of Buddhist Sunday Schools of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, the researcher has concluded the suggestions as follows:

1) Policy suggestions

- Learning center should determine the strategic development plan and constantly study on the issues for further development.
- The management committees with public administration policy knowledge, good governance for efficiency and effectiveness. Management is

capable of mindfulness training knowledge and should have a policy of support and motivation to people who provide expertise in meditation training..

- The Executive should have a policy to develop curriculum and training courses that focus on creating students with desirable features that correspond to the current social rapidly changes conditions.

2) Implementation suggestions

- General conditions of learning centers can be considered to enhance performance by activities that operate in unanimity to create awareness of students. Activity or workshop which put into implementing to melt their minds to be one with loving-kindness to each other.

- To create learning centers network and integrate the working group with professionals in psychology and teachers who can provide effectiveness of teaching/learning operations management.

- To strengthen public relations effectiveness by creating public relation channels which is accessible by the public who are interested to send their students for training.

5.3 Suggestions for further study

- To further study the opinion of masters to collaborate the creation of alternative methods to persuade students to be good morality and ethics persons for society so they can have a sustainable happy life.

- To further study the opinions and demands from parents who send their students in for training to know what kind of activities which correspond to their needs.

- There should be a further study in order to get more information on the requirements from students to support creating new solutions to meet operational effectiveness which will be beneficial to students.

References

- Amara Kiewrugsu. (2005). *A Development of School – Based Training Curriculum on Authentic Assessment for Elementary Science Teachers* (Doctor of Thesis). Degree in Education Science.Srinakharinwirot University, September.
- Benjaporn Puengchai. (2010, January-June.). *Learning Organizations from the Perspective of Personnel of Higher-Education Institutions in Thailand (Research Articles)*. EAU Heritage Journal: Social Science and Humanities, 4, (1):
- Dararat kamome. (2015).*A Model of Instructional Leadership Development for Increasing Teacher’s Empowerment in Primary Schools under the Local Administration Organization*. (Research Articles). EAU Heritage Journal: Social Science and Humanities Vol.5 No.1 January-April 2015.
- Jumlong Reangsrijareonpan. (2015.). *Causal Factors Affecting Learning Management Reform of Teachers in the Schools under the Office of the Basic Education Commission*. Journal: Social Science and Humanities,5(1) January-April 2015.
- Saroj Kaewarun. An Administration Model of the Basic Education Institutions towards Learning Organization under the Office of the Basic Education Commission. (Research Articles). EAU Heritage Journal: Social Science and Humanities, 4 (1), January-June 2010.
- Silverman, D. (2000). *Doing Qualitative Research: A Practical Handbook*. London:Sange.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harpen and Row.

ศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืนขององค์กร:
การตรวจสอบเชิงประจักษ์ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์และ
เครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย

STRATEGIC TRANSFORMATIONAL MANAGEMENT CAPABILITY AND FIRM
SUSTAINABILITY: AN EMPIRICAL STUDY OF ELECTRONIC AND
ELECTRICAL APPLIANCE BUSINESSES IN THAILAND

สิริวงศ์ เอียสกุล* สุธนา บุญเหลือ** นิตพงษ์ สงศรีโรจน์***

Siriwong Earsakul, Sutana Boonlua, Nitiphong Songsrirote

Received: February 02, 2019

Revised: August 08, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์และความยั่งยืนขององค์กร:
การตรวจสอบเชิงประจักษ์ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์
หลักของงานวิจัยนี้คือเพื่อสำรวจอิทธิพลของสมรรถนะการวางแผนการดำเนินงานเชิงรุก การมุ่งเน้น
โครงสร้างองค์กรแบบยืดหยุ่น ศักยภาพนวัตกรรมการจัดการสมัยใหม่ การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ธุรกิจ
เชิงพลวัต และการมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการต่อการปรับปรุงการ
ปฏิบัติงานที่มีคุณค่าและการพัฒนากระบวนการใหม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม
จำนวน 167 คนของธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าในประเทศไทย และอัตราตอบกลับคืน

* Doctoral of Philosophy Program in Management Faculty of Accountancy and
Management Mahasarakrm university.

** Department of Management, Faculty of Accountancy and Management,
Mahasarakham University.

*** Department of Economics, Faculty of Accountancy and Management,
Mahasarakham University.

26.17% การมุ่งเน้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการมีผลกระทบมากที่สุดต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานที่มีคุณค่าและการพัฒนากระบวนการใหม่ นอกจากนี้การประยุกต์ใช้กลยุทธ์ธุรกิจเชิงพลวัตมีผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนากระบวนการใหม่ งานวิจัยนี้อาจเป็นประโยชน์สำหรับนักวิชาการ กรรมการผู้จัดการและคู่ค้าและผู้ที่ต้องการจะประสบความสำเร็จในการกำหนดนโยบายของบริษัท

คำสำคัญ: การจัดการการปรับเปลี่ยน, ศักยภาพการจัดการการปรับเปลี่ยนเชิงกลยุทธ์; ธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ABSTRACT

The objective of this research was to investigate the influence of proactive operational planning competency, flexible organization structure focus, modern management innovation capability, dynamic business strategy application, and managerial technological implementation orientation on valuable practice improvement and new process development. The data was collected from the survey of 167 electronic and electrical appliance businesses in Thailand. The response rate was 26.17%. The finding suggested that managerial technological implementation orientation had the most significant impact on the valuable practice improvement and the new process development. Moreover, dynamic business strategy application had the most significant impact on the new process development. This research may be useful for scholars, managing directors and partners, and also those who would like to succeed in formulating firm's policies.

Keywords: Transformational management, Strategic transformation, Electronic and electrical appliance businesses

1. Introduction

Nowadays, businesses and economic environments have higher competitions and more rapid changes than before. The competitions and changes make the firms create new ways to drive the businesses by learning, communication with and development from the dynamic environment. The

changes in the process organization vary according to frequencies, scopes and depths, related to production and market dynamics suggesting that their only constant is the persistence of changes in the production processes and their management (Keren, West & Mannan, 2002). Therefore, in the environment of changed business competitions, a transformation or an attempt of effective management is needed so that every firm is effective in competition and survival (Shobaki, Amuna & Naser, 2016). The process of change is a phenomenon that occurs in the nature of a large and small, profit or non-profit, and industrial or academic organization. Every organization has always changed in different ways. Organizations are facing volatile environments combined with keen competitions, faster technological changes, diverse workforce, explicit and tacit knowledge arrival, and globalization (Uddin, Fan, & Das, 2017).

Because of the change of organization strategies for improving organizational management and suiting the changing environment, the strategies have to bring about the organizational management to reach the goal. Moreover, understanding of changing of people and the leader's performance on participation of people in the organization are necessary to lead the organization to have the effective management. In addition, the leader must carefully manage the organization with necessary skills. In this research, dynamic capability is applied to explain the ability of firms to adapt themselves to changing environments. Furthermore, dynamic capability is applied to describe the relationships between independent variables and consequences. The sample is the electronic and electrical appliance business which has not merely played an important role in Thailand's economy as the main growth driver, but also made Thailand a Southeast Asia's electrical and electronics manufacturing hub. There were several researches employing these variables and some had a few dimensions. Some gaps were found in those researches; therefore, the researcher studied the variables by integrating them to create five new dimensions which can be the whole view of the firm's strategic management in various perspectives. Consequently, in order to bridge the research gaps, this

research study sought to investigate “how strategic transformational management capability has an effect on valuable practice improvement, a new process development, firm performance and firm sustainability,” by choosing the electronic and electrical appliance businesses in Thailand as the sample of this research.

2. Research Objectives

There are two objectives of this research. The first objective is to investigate the influence of strategic transformational management capability on valuable practice improvement, and a new process development. The other objective is to examine the impact of valuable practice improvement and a new process development on firm performance.

Literature review and hypotheses development

This research is an interesting phenomenon related to factors that associate with the strategic transformational management capability. It is based on the concept shown in Figure 1 below.

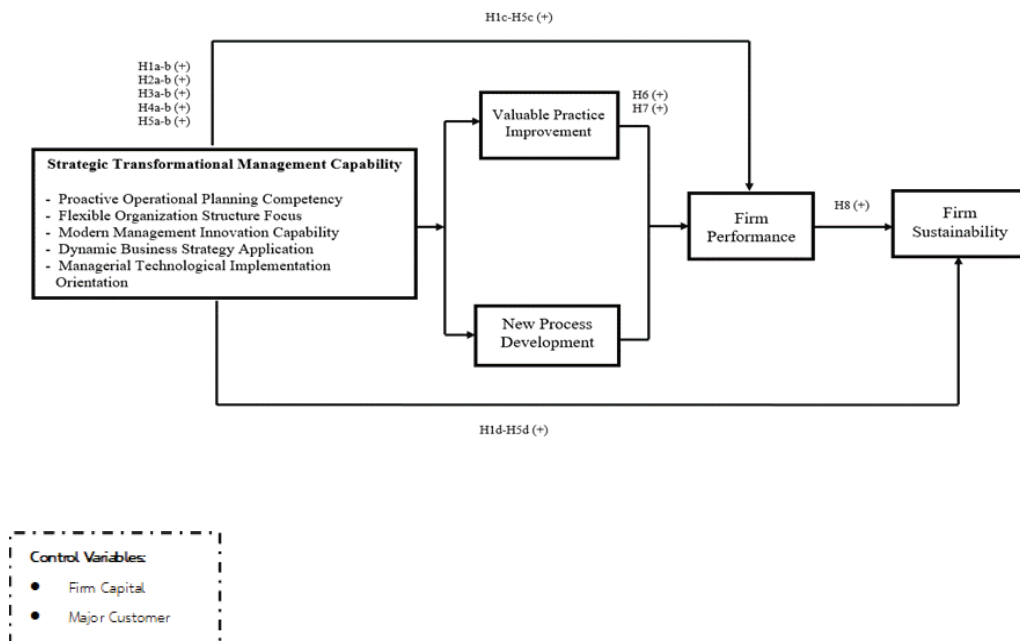

Figure 1: Conceptual Model of Dimensions of Strategic Transformational Management Capability

1.1 Proactive operational planning competency

The operational planning comprises a one-year period which is derived from tactical planning, contributes to realization of the planned strategy, is more detailed, more concrete, and performed continuously (minimally) at the level of business units, including the production processes as well (Shobaki, Amuna & Naser, 2016). Proactive operational planning competency refers to having the ability to research and analyze competitive situations at present and in the future in order to develop policies and working directions for more efficient performance (Golec, 2015). Thus, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 1: The higher the proactive operational planning competency is, the more likely that firm will gain greater (a) valuable practice improvement, (b) a new process development, (c) firm performance, and (d) firm sustainability.

1.2 Flexible organization structure focus

The flexible organization means an organization that is ready to respond to social changing all the time, and it has operational agility to gain profits effectively. The flexible organization structure focus refers to the ability to integrate and combine working together by operation horizon, and it can provide successful management (Sopelana et al., 2014). Therefore, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 2: The higher the flexible organization structure focus is, the more likely that firm will gain greater (a) valuable practice improvement, (b) a new process development, (c) firm performance, and (d) firm sustainability.

1.3 Modern management innovation capability

Management innovation is the introduction of management processes, structures and practices that are new to companies and important to create a new process to improve performance (Bezdrob & Sunje, 2014). Modern management innovation capability refers to an ability to support employee in creating and

improving their working techniques continuously using implementation techniques and new arrangements in firms (Volberda et al., 2013). Accordingly, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 3: The higher the modern management innovation capability is, the more likely that firm will gain greater (a) valuable practice improvement, (b) a new process development, (c) firm performance, and (d) firm sustainability.

1.4 Dynamic business strategy application

The analysis of business strategy is thus at the intersection of market competition and a firm's efforts to secure persistently superior performance via investments in better management and organization (Yang, Kueng & Hong, 2015). Dynamic business strategy application is defined as the ability to establish working procedure and direction by integrating operational tactics systematically to improve performance to be more effective (Teece, 2010). Consequently, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 4: The higher the dynamic business strategy application is, the more likely that firm will gain greater (a) valuable practice improvement, (b) a new process development, (c) firm performance, and (d) firm sustainability.

1.5 Managerial technological implementation orientation

Technology is a crucial factor in supporting an organization by emphasizing the ability in technological implementation. The advancement of information technology helps today's enterprises in managing business processes and collecting data in organization systems that can be a potential source of information (Relich & Pawlewski, 2017). Managerial technological implementation orientation refers to emphasizing the importance of allocation of budget to technology investment by

supporting technology education and it can provide effective schema development. Therefore, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 5: The higher the managerial technological implementation orientation is, the more likely that firm will gain greater (a) valuable practice improvement, (b) a new process development, (c) firm performance, and (d) firm sustainability.

1.6 Valuable Practice Improvement

Great strategic management affects practicing improvement and performance. Organizations create new and various operations from transformational management which is well-related to different situations (Abma & Baur, 2014). Valuable practice improvement refers to the development of operational planning, using various techniques and procedures consisted of situations (Gehman, Trevino & Garud, 2013). Therefore, the hypothesis is proposed as below:

Hypothesis 6: The higher the valuable practice improvement is, the more likely that firm will gain greater firm performance.

1.7 New process development

A new process development is a crucial process in maintaining a company's competitive position and succeeding in dynamic markets (Relich & Pawlewski, 2017). The new process development refers to improvement of procedure schema and operation including using modern technology (Frishammar et al., 2013). Therefore, the hypotheses is provided as follows:

Hypothesis 7: The higher the new process development is, the more likely that firm will gain greater firm performance.

1.8 Firm performance

Firm performance is working results which can reach the goal and objective, and it is continuously set to point out the marketing, financial and non-financial effectiveness (Chai-Amonphaisal & Ussahwanitchakit, 2010). The firm performance is

as the combination of profits, sales, or revenues (Kacmar et al., 2006). Therefore, the hypothesis is provided as follows:

Hypothesis 8: The higher the firm performance is, the more likely that firm will gain greater firm sustainability.

1.9 Firm sustainability

Firm sustainability is concerned with the ability to meet the current needs of the two organizations and their stakeholders while being able to meet the future needs of the stakeholders (Dyllick & Hockerts, 2002). The firm sustainability refers to the organization which is conspicuous among its competitors because of its financial status and stable performance, and it is able to operate effectively under unstable situations (Yu & Zhao, 2014).

3. Research Methods

1. Sample Selection and Data Collection Procedure

The electronic and electrical appliance businesses in Thailand were selected as the samples in this research. The list of samples was obtained from the online database of website (<http://www.dbd.go.th>) lists of the electronic and electrical appliances at business data warehouse, the Department of Business Development, Thailand, 2017. Data were generated employing a key-informant survey design. Therefore, questionnaires were mailed to managing directors or managing partners of each firm, as the key informants. The data were collected from 167 firms. Non-response bias was tested by comparing early to late respondents, product types of business, industrial categories, business locations, number of employees, operational capital, operating periods, firm average revenue per year and major customers. The results derived from the test revealed that there was no significant difference between early and late respondents as recommended by Armstrong & Overton (1977).

2. Variables Measurement

The questionnaire was employed in the data collection process in order to investigate independent variables together with the consequences. They were measured by using a five-point Likert scale questionnaire, ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). The details of each variable are presented as the following.

3. Validity and Reliability

The researcher used Cronbach's alpha to test the reliability of the measurement. Coefficient alpha indicates the degree of internal consistency among items in questionnaires that should be greater than 0.70 (Nunnally & Berstein, 1994). In this research, factor loading value of each construct were between 0.796-0.976 and higher than the cut-off 0.40. Meanwhile, the Cronbach Alpha coefficients were between 0.771 and 0.857 and higher than the standard score of 0.70 (Hair et al., 2010). Thus, all measures seemed to produce the internally consistent results. It meant that these measures were accepted both the validity and reliability for further analysis.

4. Statistical Techniques

The ordinary least squares (OLS) regression analysis is used to investigate the hypothesized relationships of consequent and regarding strategic transformational management capability.

4. Research Results

Table 1 shows that all correlations are less than 0.80 and between 0.478-0.771, $p < 0.01$. In addition, VIF is 3.014, which is lower than the cut-off score of 10 (Hair et al., 2010). Thus, the results indicate no multicollinearity problems in this research.

Table 1: Descriptive Statistics and Correlation Matrix

	POPC	FOSF	MMIC	DBSA	MTIO	VPI	NPD	FP	FSUS
Mean	4.102	4.111	4.086	4.033	4.003	3.960	3.934	3.905	3.926
S.D.	.563	.590	.617	.583	.651	.625	.643	.644	.633
POPC									
FOSF	.595***								
MMIC	.698***	.664***							
DBSA	.591***	.544***	.614***						
MTIO	.544***	.555***	.771***	.672***					
VPI	.478***	.556***	.574***	.572***	.557***				
NPD	.562***	.538***	.655***	.577***	.672***	.720***			
FP	.518***	.580***	.649***	.574***	.655***	.623***	.683***		
FSUS	.509***	.521***	.527***	.563***	.570***	.573***	.663***	.770***	
FC	.101	.097	.022	.077	.080	.064	-.002	.026	.147
MC	.090	.002	-.007	.003	-.035	-.007	.047	.023	.091

p < 0.10 **p < 0.05, *p < 0.01

The results of regression analysis are explained in Table 2 and 3.

Table 2: Results of Regression Analysis

Independent Variables	Dependent Variables			
	VPI	NPD	FP	FSUS
Proactive Operational Planning Competency (POPC)	0.014 (0.078)	0.136* (0.070)	0.063 (0.070)	0.102 (0.078)
Flexible Organization Structure Focus (FOSF)	0.167** (0.082)	0.045 (0.075)	0.168** (0.073)	0.134 (0.082)
Modern Management Innovation Capability (MMIC)	0.130 (0.111)	0.224** (0.102)	0.160* (0.100)	-0.011 (0.112)
Dynamic Business Strategy Application (DBSA)	0.229*** (0.085)	0.108 (0.078)	0.156** (0.076)	0.233*** (0.085)
Managerial Technological Implementation Orientation (MTIO)	0.188* (0.104)	0.327*** (0.096)	0.304*** (0.093)	0.254** (0.105)
Firm Capital (FC)	-0.065 (0.133)	0.037 (0.123)	-0.135 (0.139)	0.046 (0.134)
Major Customer (MC)	-0.025 (0.240)	0.125 (0.220)	0.067 (0.213)	0.268 (0.240)
Adjusted R ²	0.315	0.423	0.450	0.310
VIF	3.014	3.014	3.014	3.014

Beta coefficients with standard in parentheses. ***p<0.01, **p<0.05, *p<0.1

Table 3: Results of Regression Analysis

Independent Variables	Dependent Variables	
	FP	FSUS
Valuable Practice Improvement (VPI)	0.209*** (0.079)	
New Process Development (NPD)	0.255*** (0.094)	
Firm Performance (FP)		0.741*** (0.051)
Firm Capital (FC)	0.150 (0.116)	0.094 (0.106)
Major Customer (MC)	-0.062 (0.206)	0.249 (0.189)
Adjusted R ²	0.469	0.548
VIF	2.760	1.017
Beta coefficients with standard in parentheses. ***p<0.01, **p<0.05, *p<0.1		

5. Discussion

The results indicate that the proactive operational planning competency is positively significant in relation to new process development. Organization can achieve operation excellence by bringing improvement in the process of operation (Ojha, 2015). Therefore, the operation planning positively influences operational improvement and the new process (Thome, Scavarda, Fernandez & Scavarda, 2012).

Thus, Hypothesis 1b is accepted.

Second, the results reveals that flexible organization structure focus has a positive significant effect on valuable practice improvement and firm performance. Flexibility is essential in strategic planning because it is a valuable process which leads to practical improvement in an organization (Ionescu, Cornescu & Druica, 2012). This is consistent with Nadkarni & Naraynan (2007) who found that organizational flexibility has a direct operation of the organization that affects a long-term performance. *Hypothesis 2a and 2c are accepted.*

Third, the results illustrate that modern management innovation capability has a positive significant effect on a new process development and firm performance. This is consistent with Bezdrob & Sunje (2014) who found that management innovation, the introduction of management processes, structures and practices that are new to companies, are important to create new processes to improve performance. *Hypothesis 3b and 3c are accepted.*

Fourth, dynamic business strategy application has a positive effect on four outcomes: among valuable practice improvement, firm performance, and firm sustainability. This is consistent with Bozkurta, Kalkanb, & Arman (2014) who stated that strategy is the outcome of decisions made to lead an organization in respect to environments, structures and processes that affect its organizational performance. *Hypothesis 4a, 4c and 4d are accepted.*

Fifth, the research reveals that managerial technological implementation orientation is significant and positively associated with valuable practice improvement, a new process development, firm performance, and firm sustainability. From a perspective of production strategy, technology is often seen as a source of core strategic competence for improving the reliability and attractiveness of products and/or reducing manufacturing costs (Garrido-Vega et.al. 2015). Stock & Tatikonda (2004) identified when an organization brings external technology integration to the organization, it plays an important role in many operational activities, including new product development, new process development, and operational improvement. *Hypothesis 5a, 5b, 5c and 5d are accepted.*

According to Table 3, the results indicate that valuable practice improvement has a strong and positive effect on firm performance. The finding is consistent with Jaca, Viles, Mateo, & Santos (2012) who found that improvement practices have been positively correlated with competitive advantage and firm performance. *Thus, Hypothesis 6 is accepted.*

Seventh, the results indicate that new process development has a strong and positive effect on firm performance. Therefore, a new process for development through evaluating concepts with the use of relevant performance such as the cost and time of a NPD project or the potential profit from a product can improve firm performance (Relicha & Pawlewski, 2017). Thus, *Hypothesis 7 is accepted.*

Finally, the analyses indicate that firm performance has a strong and positive effect on firm sustainability. The sustainability has evaluated the role played by the approach of sustainability in driving initiatives adopted by firm managers and the ability of opportunities created by the firm as a result of these initiatives to drive superior performance (Gupta & Kumar, 2013). *Thus, Hypothesis 8 is accepted.*

Conclusion and Suggestion

This research examines the relationships among strategic transformational management capability (proactive operational planning competency, flexible organization structure focus, modern management innovation capability, dynamic business strategy application, and managerial technological implementation orientation) on firm sustainability. Particularly, managerial technological implementation orientation and dynamic business strategy application are essential components to increase performance. Also interestingly, this research provides a better understanding of how the firm can encourage the strategic transformational management capability. Furthermore, managing directors or managing partners should concentrate more on the importance of allocation of budget to technology investment, and implementation of modern technology continuously by supporting employees' learning and understanding on modern technology, which ultimately leads the firm to enhancement of their performances. Managers should place importance on setting strategies which suit any business situations so that it can contribute to the organization's higher performance. Additionally, the future research should consider external factors that may affect independent variables. Future research may use both quantitative and qualitative methods, or, mixed

methods such use combining with conducting an in-depth interview the managing director or managing partner of firm for seeking the other aspects of constructs and more perspective of other aspects of research.

References

- Abma, T. & Baur, V. (2014). *User Involvement In Long-Term Care*. Toward A Care Ethics Approach. HEX.
- Armstrong, J.S. & Overton, T. (1977). Estimating Non-Response Bias In Mail Surveys. *Journal of Marketing Research*, 14 (3), 396-402.
- Bezdrob, M. & Sunje, A. (2014). Management Innovation – Designing And Testing A Theoretical Model. *South East European Journal of Economics And Business*, 9 (1), 16-29.
- Bozkurta, O., Kalkanb, A. & Arman, M. (2014). The Relationship Between Structural Characteristics of Organization and Followed Business Strategy: An Application In Denizli. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 150 (1), 222-229.
- Chai-Amonphaisal, K. & Ussahawanitchakit, P. (2010). Strategic Management Accounting And Corporate Performance Of Thai-Listed Companies: A Mediating Eeffect Of Management Process. *International Journal of Strategic Management*, 10 (1), 1-23.
- Dyllick, T. & Hockerts, K. (2002). Beyond The Business Case for Corporate Sustainability. *Business Strategy and The Environment*, 11 (2), 130-141.
- Garrido-Vega, P., Ortega Jimenez, C., De Los Ríos, J. & Morita, M. (2015). Implementation of Technology and Production Strategy Practices: Relationship Levels In Different Industries. *International Journal of Production Economics*, 161 (1), 201-216.
- Gupta, S. & Kumar, V. (2013). Sustainability as Corporate Culture of A Brand For Superior Performance. *Journal of World Business*, 48 (3), 311–320.

- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. 7th Ed. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Ionescu, V., Cornescu, V. & Druica, E. (2012). Flexible Organization. *Global Business and Management Research. An International Journal*, 4 (3&4), 277-285.
- Jaca, C., Viles, E., Mateo, R. & Santos, J. (2012). Components of Sustainable Improvement Systems: Theory And Practice. *The Tqm Journal*, 24 (2), 142-154.
- Nadkarni, S. & Narayanan, V. K. (2007). Strategic Schemas, Strategic Flexibility, And Firm Performance: The Moderating Role of Industry Clock Speed. *Strategic Management Journal*, 28 (3), 243-270.
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory*. New York: Mcgraw Hill Inc.
- Ojha, S. (2015). Operational Excellence for Sustainability of Nepalese Industries. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 189, 458-464.
- Reichstein, T. & Salter, A. (2006). *Investigation The Sources of Process Innovation Among Uk Manufacturing Firms*. *Industrial and Corporate Change*, 15 (4), 653-682.
- Shobaki, M., Amuna, Y. & Naser, S. (2016). Strategic and Operational Planning As Approach for Crises Management Field Study on Unrwa. *International Journal of Information Technology and Electrical Engineering*, 5 (6), 43-47.
- Stock, G. & Tatikonda, M. (2004). External Technology Integration In Product And Process Development. *International Journal of Operations and Production Management*, 24 (7), 642-665.
- Teece, D. (1996). Firm Organization, Industrial Structure, And Technological Innovation. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 31, 193-224.
- Thome, A., Scavarda, L., Fernandez, N. & Scavarda, A. (2012). Sales and Operations Planning and The Firm Performance. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 61 (4), 359-381.

- Uddin, Md., Fan., L. & Das. (2017). A Study of The Impact of Transformational Leadership, Organizational Learning, And Knowledge Management on Organizational Innovation. *Management Dynamics*, 16, 42-54.
- Volberda, H., Van Den Bosch, F. & Heij, C. (2013). Management Innovation: Management As Fertile Ground For Innovation. *European Management Review*, 10 (1), 1-15.
- Weerawardena, J., O'Cass, A. & Craig. J. (2006). Does Industry Matter? Examining The Role of Industry Structure and Organizational Learning In Innovation And Brand Performance. *Journal of Business Research*, 59 (1), 37-45.
- Yu, Dennis Z., Tang, Sammi Y. & Niederhoff. (2011). On The Benefits of Operational Flexibility In A Distribution Network With Transshipment Omega. *The International Journal of Management Science*, 39 (3), 350-361.
- Zare, M., Azzar, S., Mardani, A. & Arein, M. (2015). from Change to Organizational Transformation A Survey of Tehran Medical Science University's Libraries. *Library Management*, 36 (1/2), 157-167.

การกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา
QUALITY STANDARD SUPERVISION OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
BY OFFICE OF THE HIGHER EDUCATION COMMISSION

เอกศิริ นิยมศิลป์* ศรุดา สมพอง**

Eksiri Niyomsilp, Saruda Sompong

Received: July 11, 2019

Revised: July 22, 2019

Accepted: September 25, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินการของ สกอ. 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและการแก้ไขปัญหาของ สกอ. และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางที่พึงประสงค์ของ สกอ. ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก วิเคราะห์และร้อยเรียงตามระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความไม่เสถียรในการจัดตั้งองค์การจากปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองในอดีต 2) การดำเนินการไม่ได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษาในการใช้อำนาจตามหน้าที่ 3) สกอ. ไม่ได้รับการยอมรับในการเป็นองค์กรกลางในการบริหารจัดการด้านอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาประสงค์ให้ สกอ. เป็นองค์กรกลางซึ่งเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของ

* Doctor of Ph.D., Program in Public Administration, Graduate School, Western University.

** Department of Public Administration, Graduate School, Western University.

ประชาคมอุดมศึกษา และ 4) แนวทางที่พึงประสงค์ร่วมกัน คือ ความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน และให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในความเป็นองค์กรการศึกษาขั้นสูงสุดของประเทศ

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ คือ การตระหนักรู้และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละองค์กรและสถาบัน การให้เกิดปฏิสัมพันธ์และความเชื่อถือกันความเป็นกลไกของระบบการอุดมศึกษา และการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่าง สกอ. และสถาบันอุดมศึกษาในการขับเคลื่อนระบบและกลไกการอุดมศึกษาร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การกำกับดูแล, มาตรฐานคุณภาพ, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ABSTRACT

Objectives of this research were 1) to study the background and operation the Higher Education Commission, 2) to study obstacle, problem of the Higher Education Commission, and 3) to solve and to find out the desirable way to supervise quality standards of higher education institutions by Office of the Higher Education Commission. Research methodology was qualitative method which phenomenon studies and collected data by interview key informants, analyzed and edited in public administrative research.

Research findings were as follows: The results of the study were the relationship of Higher Education Institutions was characterized by roles rather than reconciliation and reconciliation. Thai higher education institutions was currently in recession. To study the desirable way of supervising quality standards of higher education institutions, the desirable dimension in the dimension of the OHEC was the recognition of the role of central government agencies in the management of higher education, and the desirable approach in the dimension of higher education institutions. The researcher had suggested that recognized and accepted the differences of each organization and institution, to honor and trust each other as a mechanism of the higher education system and establishment of links between higher education

institutions and drive higher education systems and mechanisms as productivity.

Keywords : supervision, quality standard, Office of Higher Education Commission (OHEC)

1. บทนำ

วาทกรรมการอุดมศึกษาของไทยเป็นเสมือนมหากาพย์การศึกษาของประเทศที่ไม่มีจุดจบ โดยเฉพาะปรากฏการณ์ในรอบปีที่ผ่านมา ที่ปรากฏเป็นข่าวในสื่อสาธารณะในเนื้อหาสาระที่ไม่สอดคล้องกับวิถีแห่งความเป็นสถาบันแห่งองค์การความรู้สูงสุด (Academic Way) หรือความเป็นสถาบันที่อุดมด้วยการศึกษาดังชื่ออุดมศึกษา (WittayakolChiangkoon, 2008: 28) แต่สถาบันอุดมศึกษากลับมีสารพัดปัญหาธรรมาภิบาล การทุจริตคอร์รัปชันการใช้อำนาจโดยมิชอบการสืบทอดอำนาจ ปัญหาความขัดแย้งในการสรรหาและแต่งตั้งอธิการบดี การปลดอาจารย์ที่ออกมาร้องเรียนเรื่องทุจริต จนในที่สุดต้องประกาศใช้คำสั่ง คสช.ที่ 39/2559 ตามมาตรา 44 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาเข้าไปควบคุมมหาวิทยาลัยของรัฐโดยทันที เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลและดำรงไว้ซึ่งความเป็นสถาบันทางวิชาการขั้นสูงของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจึงจำเป็นต้องแก้ไขสถานการณ์ความไม่ถูกต้องและไม่ชอบธรรมของการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมโดยรวมต่อไปและเมื่อช่วงกลางปี 2559 ที่มีการกล่าวถึง “ความไร้มาตรฐาน” ของสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง ที่ถูกกล่าวถึงโดยเฉพาะประเด็นอัตราส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาผู้เรียนในหลักสูตรต่างๆ ของสถาบันบางแห่งไม่ได้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ตรวจพบปัญหา และได้มีการเผยแพร่แก่สาธารณะจำนวน 10 สถาบัน รวม 97 หลักสูตร ล่าสุดเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ.2560 ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยอีกครั้งกับ “ความไร้มาตรฐาน” เมื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏเลยได้ยอมรับกับสาธารณะถึง “ความไร้มาตรฐาน” ของสถาบันที่ไม่สามารถออกใบประกอบวิชาชีพครูได้ จากการที่ครูสภาไม่ผ่านการรับรองหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต จากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เมื่อปี พ.ศ.2555 ด้วย

เหตุผลเกี่ยวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร ซึ่งเหตุการณ์นี้ก็เคยเกิดขึ้นเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ได้รับการเปิดเผยถึงการดำเนินการที่ไร้มาตรฐาน โดยเฉพาะอัตราส่วนอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร ซึ่งจากปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นประเด็นให้คิดพินิจพิจารณาได้ว่าหน่วยงานองค์การที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาในนามที่ชื่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ. ในบทบาทของการเป็นองค์การของรัฐที่ต้องรับผิดชอบด้านการอุดมศึกษาของชาติเป็นเช่นใด ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งจากสภาพแวดล้อมภายใน คือในสถาบันการศึกษาเอง และสภาพแวดล้อมภายนอกทั้งปัจจัยทางการเมืองและปัจจัยทางสังคม เช่น กรณีการใช้มาตรา 44 กับสถาบันการศึกษาของชาติดังที่ปรากฏ และการออกสื่อสาธารณะว่า “ความไร้มาตรฐาน” ของสถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง

เมื่อพิจารณาย้อนหลังไปในช่วง 30 ปีที่ผ่านมาสถาบันอุดมศึกษาของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างหลายอย่าง เช่น การยุบทบวงมหาวิทยาลัย ไปรวมกับกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้อุดมศึกษาเป็นหนึ่งใน 5 แห่ง หรือ 5 องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการและการยกระดับสถาบันราชภัฏ ซึ่งแต่เดิมนั้นการผลิตครูเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ และสถาบันราชชมงคล ซึ่งเน้นการผลิตช่างอาชีพเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชชมงคล และในที่สุดสถาบันเหล่านี้ต่างแข่งขันกันเองทั้งการเปิดหลักสูตรคณะวิชาอย่างหลากหลาย ขาดจุดเด่นซึ่งเป็นแก่น (core competency) ของสถาบัน จึงเกิดภาวะ “ที่เรียนมีมากกว่าผู้เรียน” เป็นการสูญเสียเปล่าขององค์การสถานศึกษาดังที่ Peter Ducker (2008: 124) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับแบบอย่างการจัดการที่ดี พึงต้องตระหนักถึงความเป็นจุดเด่นหรือแก่นสาระในองค์การ ในการบริหารจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพ แต่การปฏิบัติของบริบทการศึกษามหาวิทยาลัยของไทยกลับเป็นไปอย่างขาดกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้นำไปสู่ปัญหาภายในองค์การ โดยสามารถสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1.1 ธรรมชาติของปัญหา ตั้งแต่กรรมการสภาสถาบันผู้มีอำนาจสูงสุดจนถึงหัวหน้าภาควิชาสาเหตุหนึ่งคือ โครงสร้างของสภามหาวิทยาลัยเป็นโครงสร้างที่ไม่เอื้ออำนวยต่อธรรมาภิบาล(การดูแลและกำกับ)ที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ธรรมาภิบาลที่ดีตามหลักสากล

1.2 ระบบการจัดสรรงบประมาณขาดความเชื่อมโยงกับการกิจและผลการดำเนินการ ซึ่ง สกอ.เป็นผู้ดูแลและกำกับการจัดสรรงบประมาณจึงเป็นระบบที่ใช้ความสัมพันธ์กับนักการเมืองในการบริหารงบประมาณทำให้ สกอ.ที่เป็นหน่วยงานที่ดูแลและกำกับไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 โครงการพิเศษต่างๆ ไม่มีการรายงานการเงินกับสถาบัน (โดยเฉพาะสถาบันของรัฐ) รายได้ที่ได้มาจากโครงการพิเศษต่างๆ มักจะไม่มีการรายงานกับสถาบัน รายได้เหล่านี้ส่วนใหญ่จะนำไปแบ่งกันภายในคณะฯ ภาควิชาและผู้บริหารต่างๆ ที่โครงการเหล่านี้ใช้เวลา สถานที่ ไฟฟ้า และน้ำของราชการ (ของหลวง)

1.4 นักเรียนมัธยมปลายเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาด้อยคุณภาพ ทั้งจากขีดความสามารถพื้นฐานของนักเรียนไทยด้อยคุณภาพในการเปรียบเทียบขีดความสามารถพื้นฐานของนักเรียนไทยเมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนต่างชาติมักจะนิยมใช้ผลการสอบ PISA (Programme for International Student Assessment)

1.5 สถาบันอุดมศึกษามีจำนวนมากเกินไป ด้วยเหตุนี้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาจึงแย่งกันรับนักศึกษา จนทำให้เกิดปัญหาคุณภาพบัณฑิตในปัจจุบันเพราะไม่มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.6 อาจารย์ด้อยคุณภาพ เป็นอาจารย์ที่ขาดการพัฒนาตนเองหรือเป็นอาจารย์ที่มีผลงานวิจัยน้อยเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วจึงไม่แปลกใจเมื่ออาจารย์ด้อยคุณภาพและทำวิจัยน้อย จึงผลิตบัณฑิตออกมาด้อยคุณภาพ

1.7 หลักสูตรล้าสมัย ส่วนใหญ่หลักสูตรได้พัฒนามาจากการที่ใครจะเป็นผู้สอนมากกว่าที่หลักสูตรควรจะเป็น ไม่มีผู้ใช้บัณฑิตเป็นกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ดังนั้น บัณฑิตที่จบมาจึงไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับเข้าทำงาน และมักจะถูกบ่นจากนายจ้างว่าบัณฑิตไม่เป็นงาน ต้องมาฝึกอีก 6 เดือน – 1 ปี จึงจะทำงานได้

1.8 ขาดมาตรฐานการจบปริญญา ในปัจจุบันยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานว่าปริญญาตรีจะต้องมีขีดความสามารถอะไรบ้างจึงจะจบ เช่น ทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ความรู้รอบตัว ตรรกวิทยาและความรู้อื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การกำกับดูแลมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในมิติต่างๆ ศึกษาถึงปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่และแนวทางยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาและการดำเนินการในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา (สกอ.)

2.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขปัญหาในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา (สกอ.)

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางที่พึงประสงค์ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาวิจัยรูปแบบกระบวนการทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ โดยศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ สิ่งพิมพ์จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทางเว็บไซต์ต่างๆ เกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ บทบาทการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สถาบันอุดมศึกษา การปรับโครงสร้างการเปลี่ยนแปลงหน่วยงาน และผลงานวิจัยของหน่วยงานราชการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐมาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญจากข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักรายการรัฐมนตรี จำนวน 3 คน และข้าราชการส่วนปฏิบัติงานจากตัวแทนจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน และผู้แทนสำนักประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน รวม 6 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แบบเจาะจงผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งนักวิชาการอิสระด้านการอุดมศึกษาที่เป็นอดีตผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชน จำนวน 4 คน พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักรายการรัฐมนตรี และตัวแทนจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ความเป็นมาและการดำเนินการของ สกอ. มิติของความเป็นมาและการดำเนินการในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับ

มาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและสัมพันธภาพของ สกอ. กับสถาบันอุดมศึกษาได้ลดทอนข้อมูล(Data Reduction) เป็นประเด็นเฉพาะการศึกษาวิจัยสรุปผลได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความเป็นมาของ สกอ.ได้ข้อค้นพบคือ ความไม่เสถียรในการจัดตั้งองค์การจากปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ประเด็นที่ 2 การดำเนินการของ สกอ. ได้ข้อค้นพบคือ การไม่ได้รับยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษา ในบทบาทการใช้อำนาจตามหน้าที่ของ สกอ. ประเด็นที่ 3 สัมพันธภาพของ สกอ. กับสถาบันอุดมศึกษาได้ข้อค้นพบคือ เป็นสัมพันธภาพตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย มากกว่าความปรองดองสมานฉันท์

4.2 ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไขปัญหาของ สกอ. มิติของปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหาในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาได้ลดทอนข้อมูลเป็นประเด็นเฉพาะการศึกษาวิจัยสรุปผลได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 มาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปได้ข้อค้นพบคือ มาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยทั่วไปในปัจจุบันอยู่ในภาวะถดถอยคุณภาพต่ำลง ประเด็นที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการกำกับดูแลของ สกอ. ได้ข้อค้นพบคือขาดความร่วมมือที่ดีในการทำงานร่วมกันระหว่าง สกอ.กับสถาบันอุดมศึกษา ประเด็นที่ 3 การแก้ไขปัญหาในการกำกับดูแลของ สกอ. ได้ข้อค้นพบคือ การลดทอนบทบาทของ สกอ.ให้อยู่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มิใช่ผู้กำกับดูแล (Supervisor) หรือใช้อำนาจเหนือ (Authorized User) สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย

4.3 แนวทางที่พึงประสงค์ของ สกอ.ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา มิติของแนวทางที่พึงประสงค์ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาได้ลดทอนข้อมูลเป็นประเด็นเฉพาะการศึกษาวิจัยสรุปผลได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 แนวทางที่พึงประสงค์ของ สกอ.ได้ข้อค้นพบคือการได้รับการยอมรับในบทบาทหน้าที่ของ สกอ. ในฐานะองค์กรกลางของรัฐในการกอบริหารจัดการอุดมศึกษา ประเด็นที่ 2 แนวทางที่พึงประสงค์ของสถาบันฯได้ข้อค้นพบคือ การดำรงฐานะของ สกอ.ให้เป็นเป็นองค์กรกลางเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของประชาคมอุดมศึกษาของชาติ ประเด็นที่ 3 แนวทางร่วมที่พึงประสงค์ของ สกอ.และสถาบันฯ ได้ข้อค้นพบคือความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกันและให้เกียรติแก่กันในการปฏิบัติในการขับเคลื่อนระบบและกลไกการอุดมศึกษาร่วมกัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.2 ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไขปัญหของ สกอ.

จากการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาและการดำเนินการของ สกอ.มีข้อค้นพบที่สำคัญ และสามารถอธิบายเป็นประเด็นได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ความเป็นมาของ สกอ. จากข้อค้นพบคือความไม่เสถียรในการจัดตั้งองค์การจากปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแปรเปลี่ยนของรัฐบาลส่งผลต่อการบริหารจัดการของ สกอ. ส่งผลให้ สกอ.ต้องปรับตัวตามนโยบายของรัฐบาลนั้นๆตลอดเวลาสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Saruda Sompong (2015: 76) ที่มีแนวคิดว่าคุณภาพของหน่วยงานใดๆ ต้องให้คำสำคัญกับสิ่งแวดล้อมขององค์การ และมีการปรับตัวตลอดเวลา ประเด็นที่ 2 การดำเนินการของ สกอ. จากข้อค้นพบคือการไม่ได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษา ในบทบาทการใช้อำนาจตามหน้าที่ของ สกอ. ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางบทบาทของ สกอ.ในความเป็นผู้กำกับ(controller) มากกว่าผู้ให้บริการ(server) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Woradeth Chandarason (2008 : 89) ที่เสนอแนวคิดว่าด้วยนโยบายสาธารณะในเชิงปฏิบัติ ที่ต้องสนองต่อผู้ได้ใช้บริการเป็นสำคัญ คือการเป็นผู้ให้มิใช่ผู้รับ ประเด็นที่ 3 สัมพันธภาพของ สกอ. กับสถาบันอุดมศึกษาจากข้อค้นพบคือเป็นสัมพันธภาพตามบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายมากกว่าความปรองดองสมานฉันท์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติต่อกันของ สกอ.และสถาบันเป็นไปในตามหน้าที่ในแต่ละบทบาทมากกว่าความยอมรับนับถือต่อกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Wittayakol Chiengkoon(2008,64) ที่ให้ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างองค์การ ซึ่งต่างต้องมีการยอมรับนับถือต่อกันเป็นประการแรก

5.1 ความเป็นมาและการดำเนินการของ สกอ.

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และการแก้ปัญหาในการกำกับดูแลของ สกอ.มีข้อค้นพบที่สำคัญอธิบายเป็นประเด็นได้ ดังนี้ ประเด็นที่ 1 มาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา จากข้อค้นพบคือ มาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาของไทยโดยทั่วไป ในปัจจุบันอยู่ในภาวะถดถอย คุณภาพต่ำลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมุ่งเน้นปริมาณผู้เรียนมากกว่าคุณภาพของผลการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Ekporn Ruckhamsook (2017: 95) ที่ให้ถึงความสำคัญขององค์การ โดยเฉพาะแนวคิดใหม่ที่มีลักษณะคล้ายกับการบริหารจัดการรัฐสภา ซึ่งเป็นแบบอย่างของการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ประเด็นที่ 2 ปัญหาและอุปสรรค ในการกำกับดูแลของ สกอ. จากข้อค้นพบคือขาดความร่วมมือที่ดีในการทำงานร่วมกันระหว่าง สกอ.กับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะต่างคนต่าง

บทบาทหน้าที่ และการใช้อำนาจเหนือ (over power) ขององค์การเองสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ TuenThongkaew (2008: 75) ที่ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ 2 ฝ่ายต้องสัมพันธ์ต่อกันมิใช่การแข่งกันใช้อำนาจที่เหนือกว่าเอาชนะอีกฝ่าย ประเด็นที่ 3 การแก้ไขปัญหา ในการกำกับดูแลของ สกอ. จากข้อค้นพบคือ การลดทอนบทบาทของ สกอ.ให้อยู่ในฐานะผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) มิใช่ผู้กำกับดูแล (Supervisor) หรือใช้อำนาจเหนือ(Authorized User)สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแปลกแยก (alienation) ของอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับผลงานวิจัยของWoradeth Chandarason (2008 : 159) ในการลดทอนอำนาจผู้ที่มีบทบาทมากมักใช้อำนาจในการกำกับดูแลมากกว่าการให้ความร่วมมือแก่กัน

5.3 แนวทางที่พึงประสงค์ของ สกอ.ในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพสถาบันอุดมศึกษา มีข้อค้นพบที่สำคัญสามารถอภิปรายเป็นประเด็นได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 แนวทางที่พึงประสงค์ของ สกอ.จากข้อค้นพบคือการได้รับการยอมรับในบทบาทหน้าที่ของ สกอ. ในฐานะองค์กรกลางของรัฐในการบริหารจัดการอุดมศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของUnyarut Namuang (2010: 156) ในการยอมรับร่วมกันของการเป็นองค์การทางการศึกษาที่ต่างมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน แต่การดำเนินการต้องให้การยอมรับแก่กัน จึงจะขับเคลื่อนกระบวนการทัศน์ของการศึกษาไปในทิศทางที่สอดคล้องกันได้ ประเด็นที่ 2 แนวทางที่พึงประสงค์ของสถาบันฯจากข้อค้นพบคือการดำรงฐานะของ สกอ.ให้เป็นองค์การกลาง ซึ่งเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของประชาคมอุดมศึกษาของชาติ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของTanakit Panwichai (2013: 174) ที่เสนอแนวคิดรวมของหน่วยงานกลางพึงต้องดำรงฐานะของความเป็นที่พึ่งและที่ปรึกษาของสังคมร่วมกัน ประเด็นที่ 3 แนวทางร่วมของ สกอ.และสถาบัน จากข้อค้นพบคือความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกันและให้เกียรติแก่กันในการปฏิบัติในการขับเคลื่อนระบบและกลไกการอุดมศึกษาร่วมกันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Saruda Sompong (2015 : 193) ที่เสนอแบบอย่างการจัดการที่ดี ต้องเกิดจากความร่วมมือที่ดี และการให้การยอมรับนับถือกันในการปฏิบัติภารกิจใด ๆ อย่างเท่าเทียมกัน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

มิติของความเป็นมา/การดำเนินการและสัมพันธภาพ

ประเด็นที่ 1 การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์การ โดยเฉพาะ สกอ.ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน ไม่เปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนไปตามกระแสการเมือง หรืออิทธิพลสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่ 2 การกำหนดตำแหน่งขององค์การ (Positioning) ในที่นี้หมายถึง สกอ. พึ่งอยู่ในฐานะความเป็นผู้ให้บริการ (Server) มากกว่าผู้กำกับการ (Supervisor)

ประเด็นที่ 3 การให้โอกาสแก่กันในการร่วมปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องเชิงสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ร่วมกัน

มิติของปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

ประเด็นที่ 1 สกอ.พึงกำหนดมาตรการกำกับมาตรฐานคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับได้ โดยทั่วไป และควรออกมาในรูปแบบของการร่วมกันสร้างสรรค์ มิใช่การต่างแข่งขันดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ประเด็นที่ 2 สร้างการยอมรับและนับถือต่อกันบนพื้นฐานการให้เกียรติแก่กันอย่างเสมอภาค ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะของความต่างการเป็นราชการและหรือเอกชน

ประเด็นที่ 3 สกอ.พึงตระหนักรู้ (consciousness) ของบทบาทและหน้าที่ที่แท้จริงของการเป็นหน่วยงานภาครัฐในแนวคิดการบริหารจัดการยุคใหม่ในฐานะการเป็นผู้ให้บริการแก่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ

มิติของแนวทางที่พึงประสงค์

ประเด็นที่ 1 สกอ.พึงแสดงและปฏิบัติต่อสถาบันต่างๆในลักษณะของการ“ให้”ทั้งการให้คำแนะนำ/ปรึกษา และให้บริการ เพื่อสร้างการยอมรับนับถือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholder)

ประเด็นที่ 2 การทำหน้าที่องค์การหลักการอุดมศึกษา ทั้งการอำนวยความสะดวกและเป็นสื่อกลางแก่สถาบันอุดมศึกษาทั้งมวล

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติต่อกันอย่างสอดคล้องและเข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคและสร้างสรรค์ร่วมกัน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

มิติของความเป็นมา/การดำเนินการและสัมพันธภาพ

ประเด็นที่ 1 การให้ สกอ.เป็นองค์การอิสระ ปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ซึ่งเป็นแนวความคิดการจัดตั้งเป็นกระทรวงอุดมศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งน่าจะตบโจทย์ในการบริหารจัดการให้มีความมั่นคงและยั่งยืนได้แท้จริง

ประเด็นที่ 2 พนักงาน/เจ้าหน้าที่ของ สกอ.ต้องร่วมมือร่วมใจในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการหรือแสดงความเป็นผู้มีทักษะอย่างมืออาชีพในการบริการอย่างเต็มความสามารถ

ประเด็นที่ 3 การปฏิบัติการกิจร่วมโดยเฉพาะทางวิชาการในการร่วมมือกันโดย สกอ. ในฐานะหน่วยงานกลางต้องเป็นผู้เริ่มและประสานให้สถาบันต่างๆเข้าร่วมกิจกรรมให้สัมฤทธิ์ผล

มิติของปัญหา อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

ประเด็นที่ 1 การมีมาตรการการสร้างมาตรฐานคุณภาพอย่างมีแนวทางและจุดหมายร่วมกัน อันเกิดจากการยอมรับและร่วมกันดำเนินการของทุกฝ่าย

ประเด็นที่ 2 การสร้างโอกาสและการแสดงออกของการยอมรับร่วมกันของความเป็นหน่วย/องค์กรที่ต้องมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในมาตรฐานคุณภาพอุดมศึกษา

ประเด็นที่ 3 การให้โอกาสแก่กันในการสร้างสัมพันธภาพของความเป็นองค์การที่มีพันธะและหน้าที่ร่วมกันในความเป็นประชาคมอุดมศึกษา

มิติของแนวทางที่พึงประสงค์

ประเด็นที่ 1 การแสดงตนของ สกอ.ในการเป็นหน่วยงานของรัฐที่ยินดีและเต็มใจให้บริการในกิจการของอุดมศึกษา

ประเด็นที่ 2 การมีหน่วยบริการกลาง (One Stop Service) เพื่อการประสานและดำเนินการในภารกิจอุดมศึกษาของสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Productivity)

ประเด็นที่ 3 การมีกิจกรรมร่วมในการประสานประโยชน์ทั้งของ สกอ.และสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะทางวิชาการเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ของวงการศึกษามหาวิทยาลัย

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การกำกับดูแลไปใช้ในองค์กร/สถาบันอื่นนอกเหนือจากสถาบันการศึกษาในเชิงบูรณาการ

2) ควรจะศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 กับสถาบันการศึกษา” เพื่อเปรียบเทียบในการบริหารจัดการระบบ

3) ควรจะศึกษาเรื่อง “นโยบายรัฐบาลกับการบริหารการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0” เพื่อชี้ให้เห็นถึงการบริหารจัดการสถาบันการศึกษาในเชิงบูรณาการ ที่มีความชัดเจน

References

- Chandarasorn, V.(2008). *Theory of Public Policy to Practice*. Bangkok: Prikwhan Graphic. (in Thai)
- Chiengkoon, W., (2008). *Problem of Qualitative Development in Educational Management*. from <https://witayakornclub.wordpress.com>.
- Drucker, Peter F. (2004). *The Practice of Management*. New York : Harper& Row, Publishers.
- Namuang, U., (2010). *Thai Educational Reform*. Princess of Naradhiwas University Journal, Vol.2 May-August 2010.
- Panwichai, T. (2013). *Desirable Management of Buddhist College according to four Iddhipadas* (Master of Thesis). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University (in Thai).
- Ruckhamsook, E. (2017). *New Public Service by Provincial Parliamentary Office, Humanities and Social Sciences Western University Vol.3 No.1* (January-April 2017).
- Sompong, S.,(2015). *The Following of Evaluation , Efficiency and Competency of Local Administration, Office of the Decentralization Commission Prime Minister's Office*.
- Thongkaew, T., (2008). *Managing by Purpose for Qualitative of Thai Higher Education in Free Economy era* (on line) from <http://dusith.ost.dusit.ac.th/-ei./tuan/file.doc>

รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม

อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

ADMINISTRATION MODEL OF SENIOR SCHOOL IN

KHAO PRA NGAM SUBDISTRICT MUNICIPALITY,

MUANG, LOPBURI

มยุรี รัตนเสริมพงศ์* วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์***

Mayuri Rattanasermpong, Wasita Kerdphol Prasopsak

Received: July 16, 2019

Revised: June 05, 2019

Accepted: September 20, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และความต้องการของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยการศึกษาสภาพและความต้องการของผู้สูงอายุในโรงเรียน ใช้การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 60 คน ส่วนการศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ใช้หลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ ศึกษาเอกสาร แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ การสนทนากลุ่ม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยไม่ใช้แบบสอบถาม และการสังเกตไม่เข้าไปมีส่วนร่วม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณ หาความถี่และร้อยละ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการจัดหมวดหมู่ เรียงเรียง และอธิบายความ

* Faculty of Humanities and Social Sciences ,Thepsatri Rajabhat University.

** Chairman of the Bachelor of Public Administration Program,Department of Local Administration, THEPSATRI Rajabhat University.

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสถานภาพและความต้องการของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 60-69 ปี เป็นแม่บ้าน มีความสามารถในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้เอง กิจกรรมในเวลาว่างไปวัดทำบุญ และระยะเวลาเรียนในโรงเรียนผู้สูงอายุอยู่ระหว่าง 1-2 ปี มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรม คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวและทัศนศึกษานอกสถานที่ รองลงมาคือ กิจกรรมการทำอาหาร แต่งบ้าน จัดแต่งสวน ปลูกต้นไม้ดอกไม้ สิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการให้โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นคือ เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาผู้สูงอายุต้นแบบ และเป็นแหล่งชุมนุมพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุในชุมชน

2. การศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พบว่า ด้านโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียน แบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป และมีคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน และคณะกรรมการนักเรียน

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหาร, โรงเรียนผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate the elders' status and needs in a senior school, and 2) to investigate administration model of senior school in Khao Pra Ngam sub-district municipality, Muang, Lopburi. The research instruments were questionnaire for investigating the elders' status and needs by interviewing 60 participants, and applying several techniques which were: documents, brochures, billboards, group discussion, workshop, in-depth interview without questionnaire, and non-participant observation for investigating the administration model of a senior school. The quantitative data were analyzed, which were collected by using frequency and percentage, and qualitative data were analyzed by classification, arranging, and describing.

The research findings were as follows:-

1) The investigation of the elders' status and needs in a senior school found that most of their ages were between 60-69 years. They were housekeepers and able to do activities in daily life by themselves. In their free time, they went to do merit in a temple. Most of them have spent 1-2 years studying in a senior school. Their needs for school activities were to organize traveling and a field trip; next were cooking activity, home decorating, gardening, and planting. What the elders expected were: the senior school becomes a model center for developing elders and the place where the elders in the community gathering.

2) The study of the administration model of the senior school in Khao Pra Ngam subdistrict municipality, Muang, Lopburi showed that the management structure was divided into 4 functions: academic affair, finance, human resources, and general administration. The administrative committee included school administrative board, school supporting committee, and student committee.

Keywords: administration model, senior school.

1. บทนำ

เทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนตามอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งกฎหมายกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายของรัฐ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น ที่จะส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีสภาพการดำรงชีวิตด้วยศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน จะไม่ให้เกิดภาระต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งกลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง ถ้าหากได้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน ให้มีความรู้ ความเข้าใจในสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีในปัจจุบันเพื่อให้ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียงน้อยลง จากการที่ประชากรในตำบลเขาพระ

งาม มีจำนวนทั้งสิ้น 27,521 คน แบ่งเป็นผู้สูงอายุในตำบลเขาพระงามจำนวน 3,120 คน (Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality, 2015: 4-6) นับวันก็ยิ่งมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุถือเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของผู้ประสพภาวะยากลำบากสูงกว่าวัยอื่นทั้งหมด ความยากจนเป็นปัจจัยแรกที่นำมาสู่ภาวะดังกล่าว เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน ไม่มีหลักประกันทั้งในรูปแบบบำนาญ เงินออม และมีโอกาสจำกัดที่จะทำงานภาคแรงงานในระบบ เนื่องจากมีการศึกษาน้อย ขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องนำความรู้มาสร้างผลผลิตของกลุ่มผู้สูงอายุในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาพระงามให้เกิดมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น การสร้างความรู้แก่ผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนกลุ่มสมาชิกผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีขวัญและกำลังใจในการเรียนรู้และสามารถเป็นแกนนำในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน เทศบาลตำบลเขาพระงามมีนโยบายส่งเสริมพัฒนาการแก่ผู้สูงอายุโดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยา (โรงเรียนผู้สูงอายุ) ขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และการศึกษาตามอัธยาศัยของผู้สูงอายุ กิจกรรมของโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาจะเป็นเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะชีวิตที่จำเป็น โดยวิทยากรจิตอาสา หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกันก็เป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงศักยภาพ โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาความรู้ ประสบการณ์ที่สั่งสมให้แก่บุคคลอื่นเพื่อสืบสานภูมิปัญญาให้คงคุณค่าคู่กับชุมชน โดยนักเรียนมาจากชมรมผู้สูงอายุในการสอบถามความสนใจของผู้สูงอายุ กลุ่มติดสังคม และกลุ่มติดบ้านที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนแห่งนี้

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจรูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อต้องการค้นหา รูปแบบทางการบริหารท้องถิ่นที่ดี และปัจจัยใดที่ส่งเสริมหรือทำให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งผลแห่งความสำเร็จของการบริหารท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้ทราบว่ามีการพัฒนาการที่ดีในชุมชนท้องถิ่น และสามารถนำมาเป็นต้นแบบที่ดีให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในการบริหารงานด้านสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาสต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพ และความต้องการของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาคำตอบที่เป็นจริงครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุในโรงเรียนปทุมวิทยาทานของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีทั้งหมดทุกคน จำนวน 60 คน รวมทั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน คณะกรรมการนักเรียน ครูผู้สอน และชมรมผู้สูงอายุ

เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ศึกษาจากเอกสาร แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ และจัดสนทนากลุ่มคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการนักเรียน ครูผู้สอน และหน่วยงานที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลเขาพระงาม และการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน คณะกรรมการนักเรียน และชมรมผู้สูงอายุ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาคำตอบที่เป็นจริงครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในโรงเรียนโดยใช้แบบสอบถาม และได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยไม่ใช่แบบสอบถาม และการสังเกตแบบไม่เข้าไปมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยไม่ใช่แบบสอบถาม และการสังเกตแบบไม่เข้าไปมีส่วนร่วม จำแนกตามประเด็นที่ศึกษาตีความ ให้ความหมาย จัดหมวดหมู่ อธิบายความและเรียบเรียงพัฒนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 สถานภาพและความต้องการของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในโรงเรียนปทุมวิทยาทาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง การศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา มีบุตรที่มีชีวิตอยู่ 1-3 คน อยู่ร่วมกันกับคู่สมรส ประกอบอาชีพแม่บ้าน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ส่วน

ใหญ่รายได้มาจากบุตรและเงินบำเหน็จบำนาญ ระยะเวลาเรียนในโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาลัยอยู่ในระหว่าง 1-2 ปี และความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ต้องการให้มีในโรงเรียนผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวและทัศนศึกษานอกสถานที่ รองลงมากิจกรรมการทำอาหาร แต่งบ้าน จัดแต่งสวน ปลูกต้นไม้ดอกไม้ และกิจกรรมการเล่นดนตรี เต้นรำ ร้องเพลง และการแสดงตามลำดับ

4.2 รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาลัย

1) โครงสร้างของการบริหารงานโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาลัย พบว่า มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 4 แผนงาน คือ 1) งานบริหารงานวิชาการ มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนดูแลรับผิดชอบ 2) งานบริหารงานงบประมาณ มีเทศบาลตำบลเขาพระงามดูแลรับผิดชอบ 3) งานบริหารงานบุคคล มีชมรมผู้สูงอายุเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ และ 4) งานบริหารงานทั่วไป มีกองสวัสดิการการสังคม เทศบาลตำบลเขาพระงามดูแลรับผิดชอบ

2) คณะกรรมการ ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน และคณะกรรมการนักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3) ครูผู้สอน ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐในจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี สำนักงานอัยการจังหวัดลพบุรี สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วัดในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาพระงาม โรงพยาบาลนารายณ์มหาราช ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลพบุรี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

4) หลักสูตรและกิจกรรมโรงเรียน มีการออกแบบหลักสูตรโดยมีรายวิชาหลักทั้งหมด 5 รายวิชา ได้แก่ 1) รายวิชาสุขศึกษา สุขภาพ 2) รายวิชาสังคม ศาสนา วัฒนธรรมและภูมิปัญญา 3) รายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) รายวิชาอาชีพและสวัสดิการสังคม และ 5) รายวิชาระบบข้อมูลผู้สูงอายุและนันทนาการ กำหนดเวลาเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน เรียนทุกวันพุธ เวลา 08.30-14.00 น. รวม 20 สัปดาห์ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การเยี่ยมผู้สูงอายุที่เจ็บป่วย ถูกทอดทิ้ง การศึกษาดูงาน ศูนย์สามวัยมิตรภาพบำบัดธรรมชาติ และการออกกำลังกาย เป็นต้น

5) การวัดผลและประเมินผลผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอนจะสังเกตจากพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้น ตั้งใจและตรงต่อเวลา ในด้านความรู้ความเข้าใจนั้น

นักเรียนมีการสื่อสารได้ตรงประเด็น เรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่ครูผู้สอนได้ถ่ายทอดและสามารถฝึกปฏิบัติได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นการศึกษาการบริหารงานโรงเรียนผู้สูงอายุ ดังนี้

1) โครงสร้างการบริหารโรงเรียน

โรงเรียนปจฉิมวัยวิทยา มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีคณะกรรมการดำเนินงานหลายชุด ได้แก่ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน และคณะกรรมการนักเรียน แต่ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานและขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ของโรงเรียน คือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ที่มีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ PhumSak SanamChaiSakun (2014) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสร้างสุข(ผู้สูงวัย) มีโครงสร้างการบริหารจัดการโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการจำนวนมาก ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารมี 7 ฝ่าย คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์ มาช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการบริหารงานทั้ง 4 งานนั้น มีหน่วยงานภายในของเทศบาลตำบลเขาพระงามรับผิดชอบอย่างชัดเจน ได้แก่ กองสวัสดิการสังคม กองสาธารณสุข กองการศึกษา เป็นต้น ทำให้การบริหารงานโรงเรียนมีความเข้มแข็ง และมีการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pumisake Snamchaiskul (2014) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดู่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนสร้างสุข(ผู้สูงวัย) จะตกอยู่ที่ครูที่เป็นอาสาสมัครเพียง 7 คน ที่ทำหน้าที่ทุกอย่าง ตั้งแต่การบริหารจัดการ การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการหางบประมาณมาสนับสนุน อีกทั้งโรงเรียนปจฉิมวัยวิทยาได้มีเครือข่ายทางสังคมที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนภายในจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นพลังเข้มแข็งในการทำงานร่วมกัน ส่งผลให้

เกิดความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

2) หลักสูตร และกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน

โรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยา มีการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับผู้สูงอายุนั้น ออกแบบโดยยึดหลักสัดส่วนในวิชาชีวิต (50%) วิชาชีพ (30%) และวิชาการ (20%) เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุเกิดความเบื่อหน่าย ในหลักสูตรประกอบไปด้วยเนื้อหา รายวิชา และคำอธิบายรายวิชา จำนวน 5 รายวิชาหลัก ได้แก่ 1.วิชาสุขศึกษา สุขภาพ 2.วิชาสังคม ศาสนา วัฒนธรรมและภูมิปัญญา 3.วิชาการเทคโนโลยีสารสนเทศ 4.วิชาอาชีพและสวัสดิการทางสังคม และ 5.วิชาการระบบข้อมูลผู้สูงอายุและนันทนาการ โดยแต่ละรายวิชานั้นจะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ กรอบเนื้อหา วิธีการ/สื่อ ระยะเวลา และผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้ครูผู้สอนได้วางแผนการสอนครอบคลุมและเหมาะสมตามเนื้อหาวิชา และออกแบบกิจกรรมได้หลากหลายที่คำนึงถึงกิจกรรมที่ผู้สูงอายุมีความสนใจ จำเป็นต่อชีวิต เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะ ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ อีกทั้งมีการจัดตารางเรียนไว้ทั้งหมด 20 สัปดาห์ตามแผนที่วางไว้ โดยได้กำหนดวันเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุกวันพุธ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pumisake Snamchaiskul (2014) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูก จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมในโรงเรียนสร้างสุข (ผู้สูงวัย) มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนที่หลากหลาย กำหนดวันเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน คือ ทุกวันศุกร์ หลักสูตรของโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาได้กำหนดเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ และพัฒนาการทางด้านกาย จิต อารมณ์ และสังคม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในชุมชน ดังนั้นเมื่อโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยามีเป้าหมาย และหลักสูตรที่ชัดเจน ทำให้มีแผนกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และหลากหลาย ทั้งกิจกรรมในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมนอกโรงเรียนนั้นที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกตนเองมีคุณค่าก็คือ การได้ไปถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเด็กนักเรียนที่โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลเขาพระงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirilak Ruenwong (2014) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลหัวม้อ อำเภอยางตลาด จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ควรมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสภาพด้านจิตใจของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าตนเองยังมีคุณค่าต่อสังคม เช่น เป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นวิทยากรให้ความรู้ เป็นต้น และเมื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุในโรงเรียน

ปัจฉิมวัยวิทยา พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสุข สนุกสนาน ได้รับความรู้เพิ่มจากสิ่งที่ไม่เคยรู้ รู้จักวิธีการดูแลตัวเอง ช่วยเหลือตัวเองไม่เป็นภาระลูกหลาน มีเพื่อนใหม่ ช่วยเหลือแบ่งปันกัน และได้รับประทานอาหารร่วมกัน กิจกรรมมีความหลากหลายในแต่ละสัปดาห์ทำให้ไม่น่าเบื่อหน่าย

3) ครูผู้สอน

เทศบาลตำบลเขาพระงามมีศักยภาพในการประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ในจังหวัดลพบุรีในการเข้ามาร่วมเป็นเครือข่าย และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน โดยมาเป็นคณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียนที่ได้ให้ตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมเป็นกรรมการ ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในการจัดหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน มาให้ความรู้ ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียนผู้สูงอายุในโรงเรียน เกิดความหลากหลายทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย เป็นการประสานพลังในการทำงานร่วมกันและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pumisake Snamchaiskul (2014) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนสร้างสุข(ผู้สูงอายุ) มีอาสาสมัครที่เป็นครูเกษียณอายุราชการเข้ามาช่วยเป็นวิทยากร โดยไม่หวังผลตอบแทน มีความสามารถ นำกิจกรรมเก่ง ทำให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อ และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์

4) การวัดผลและประเมินผล

โรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยา มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นสถานที่จัดกิจกรรมและบริการสำหรับผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาด้านสุขภาพกาย จิตใจ และสังคม ภายใต้กรอบแนวคิดโรงเรียนที่ได้วางเป้าหมายในการพัฒนาผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพกาย จิต อารมณ์ และสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี แต่พบว่าทางโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยานั้นยังขาดตัวชี้วัดในการวัดผลและประเมินผลผู้สูงอายุในโรงเรียนที่ชัดเจน ว่าผู้สูงอายุมีการพัฒนาการอย่างไรหลังเรียนจบหลักสูตรแล้ว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิศักดิ์ สนามชัยสกุลและคณะ (2557) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลบ้านดัว อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวชี้วัดและพัฒนาการประเมินความพึงพอใจตามตัวชี้วัดด้วยวิธีการแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนผู้สูงอายุ ควรมีการวัดผลนักเรียนใน 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ความแข็งแรงของร่างกาย สุขภาพอนามัย ด้านจิตใจ

ความสุข สนุกสนานเบิกบานใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม การมีเพื่อน มีเครือข่าย ด้านสติปัญญา การมีความรู้ มีสติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการวัดโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของตนเอง วัดก่อนเรียน หลังเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ดังนั้นโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาคมที่จะมีการกำหนดวิธีการวัดและการประเมินผลไว้ในหลักสูตร โดยกำหนดไว้ในรายวิชาและกิจกรรมที่ดำเนินการ ว่าผู้สูงอายุได้รับความรู้ และมีพัฒนาการตามที่โรงเรียนได้กำหนดไว้หรือไม่ และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุอย่างไร อีกทั้งควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยา ได้แก่

1) เทศบาลตำบลเขาพระงาม ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ การประสานเครือข่าย ในการผลักดันให้การดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดขึ้นได้และดำเนินการไปอย่างราบรื่น

2) มีการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง กล่าวคือ มีเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่มหรือในหมู่สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน เช่น ชมรมผู้สูงอายุ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการนักเรียน และการให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานองค์กรภายนอก เช่น คณะกรรมการส่งเสริมโรงเรียน เพื่อประสานพลังในการทำงานร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน

3) มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนถือเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานที่สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างชมรมผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลเขาพระงาม และเครือข่าย ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกันและการจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ถือเป็นกลไกในการเชื่อมร้อยความเป็นกลุ่ม และความเป็นชุมชนของผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้บรรลุผล

4) ผู้สูงอายุในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ การปรับภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน และอื่น ๆ ภายในโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการนักเรียนเป็นกลไกสำคัญ ทำให้เกิดความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

5) มีการให้บริการรถรับ-ส่ง อุปกรณ์การเรียนและชุดนักเรียนให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงมีอาหารว่างและอาหารกลางวันให้บริการ

6) ผู้สูงอายุที่เป็นนักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี มีความสนใจ กระตือรือร้น ไม่เกียจคร้าน

แต่ยังพบปัญหาในเรื่องการเข้าเรียนไม่สม่ำเสมอ และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนเก่า ๆ ไม่ค่อยมีนักเรียนใหม่เข้ามาสมัครเรียนมากนัก รวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลของนักเรียนไม่ชัดเจน มีเพียงแต่ครูผู้สอนสังเกตจากพฤติกรรมนักเรียน และเช็คเวลาเรียนที่ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการด้าน กาย จิต อารมณ์ และสังคม เป็นอย่างไร หลังจากเรียนจบแล้ว

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียน ชุมชนและสมาชิกในครอบครัวผู้สูงอายุ หรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้เข้าใจในธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในอนาคต

2) ควรมีการเตรียมการให้ความรู้ ความเข้าใจกับคนในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มคนเหล่านี้เกิดความเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนา

1) ควรมีการจัดประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน การจัดกิจกรรม ผลการดำเนินงานของโรงเรียนตามสื่อต่างๆ ทั้งในชุมชน และนอกชุมชน เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบความเคลื่อนไหวเพื่อที่จะส่งผลให้ได้สมาชิกใหม่ ๆ เข้ามาสมัครเรียนเพิ่มขึ้น

2) ควรมีการพัฒนาตัวชี้วัดและพัฒนาการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ด้วยวิธีแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนผู้สูงอายุ โดยทำการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อดูพัฒนาการในด้านกาย จิต อารมณ์ และสังคม โดยอาจจะทำเป็นสมุดประจำตัวนักเรียน เพื่อใช้สำหรับบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล การพัฒนาของนักเรียน ศักยภาพ ตลอดจนความรู้ความสามารถพิเศษ เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนปัจฉิมวัยวิทยาของเทศบาลตำบลเขาพระงามกับโรงเรียนผู้สูงอายุที่อื่นในจังหวัดลพบุรี เพื่อจะได้ทราบว่ารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไร

2) ควรศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่ติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง ในเขตพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพื่อให้ผู้สูงอายุมิพัฒนาการดีทั้งสุขภาพกาย จิต อารมณ์ และสังคม

References

- Bardo, J. W. and Hartman, J. J. (1982). *Principles of Urban Sociology: A Systematic Introduction*. New York: F.E. Peacock.
- Chanachok Kamwan. (2010). Guidelines for Promoting Quality of Life of The Elderly in Plapak Subdistrict Administrative Organization Nakhon Phanom Porvince (Muster of Thesis). Graduate School: Khonkaen University.
- Jetsada Boontha. (2002). *Quality of Life of The Elderly in Mae Hor Pra Sabdistrict Mae Taeng Distring Mai Province* (Muster of Thesis). Graduate School: Chiang Mai University.
- Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality. (2015). *Annual Report of Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality*. Lop Buri: Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality.
- Pumisake Snamchaikul, Chintana Snamchaikul And Nattakarn Wattanawongpruk (2014). *A Management Model of Elderly School in Bantew, Lomsak District, Phetchabun* (Research Report). Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University.
- Sharma. R.C. (1975). Population and Socio-economic Development. in *Population Trend. Resource and Environment: Hand Book on Population*. NewDelhi: n.p.
- Thitirat Dityothin. (2007). *The Role of Subdistrict Administrative Organization on The Elderly Welfare In Community : A Case Study of Nongkhai Province* (Muster of Thesis). Graduate School: Thammasat University.

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

กรณีศึกษา : พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING TOURIST BEHAVIORS OF THAI TOURISTS : A CASE STUDY OF BANG PA – IN PALACE, PHRANAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE.

อัจฉรา หล่อตระกูล *

Achara Lortrakul

Received: July 03 , 2019

Revised: July 25, 2019

Accepted: September 19, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 450 คน ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาเที่ยว พระราชวังบางปะอิน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสถิติอนุมานผลการวิจัย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ข้อมูลเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าโมเดลมีความ

* Assistant Professor of International Business, Faculty of Management Science
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวคือ ปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวด้านถิ่นที่อยู่ รองลงมาคือตัวแปรด้านอาชีพ ด้านรายได้ ตัวแปรปัจจัยในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวด้านการต้อนรับ ด้านแรงจูงใจ ด้านการเข้าถึง ด้านเพศ ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวไทย พระราชวังบางปะอิน

ABSTRACT

This research has objectives, 1) to study the level of factors influencing tourist behaviors of Thai tourists, and 2) to study the causal structural relationship of factors influencing tourist behaviors of Thai tourists. The methodology of this research was quantitative method. By collecting data with questionnaires from a sample of 450 Thai tourists and analyzed data by using descriptive and inferential statistics. The research findings were as follows:- 1) the level of factors influencing tourist behaviors of Thai tourists were at the high level. 2) the confirmatory factor analysis of factors influencing tourist behaviors of Thai tourists indicators found that all indicators had statistical significant relationship. The factors had related each other and could analyze with elements. The analysis resulted in the model was compatible with data. The tourist factors would influence on domicile, occupation, income, hospitality, motivate, accessibility, gender, attractive and amenity respectively.

Keywords: factors influencing tourist behaviors, Thai tourists, Bang Pa – In Palace

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ การพักผ่อน รวมถึงความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แปลกใหม่ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวจากถิ่นที่อยู่ไปยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในระยะทางใกล้และระยะทางไกล ดังนั้นจึงมีการคาดการณ์ว่า การเดินทางท่องเที่ยวจะกลายเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน (Watcharaporn Rayabsri, 2008) ซึ่งจะพบว่า ในปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก โดยถือ

ว่าเป็นสินค้าบริการประเภทหนึ่ง ที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก และยังเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในสาขาอื่น ๆ อีกหลายสาขา ทำให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ในภาคเศรษฐกิจเป็นจำนวนมากศาสตร์อีกด้วย ที่เป็นเช่นนี้เพราะการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น ช่วยสร้างงาน สร้างรายได้ ทั้งทางตรงและทางอ้อม และยังเป็น โอกาสให้กับคนในชนบทและคนในภาคเกษตรมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามชุมชนได้เริ่มแพร่กระจายไปทั่วประเทศ การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้กับหลายประเทศ ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้ประชาชนมีงานมีรายได้เป็นผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และช่วยกระจายรายได้สู่ภูมิภาคท้องถิ่นต่าง ๆ

อันเป็นการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ประเทศเหล่านั้น นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติให้เกิดสันติภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศของตน เพื่อให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากที่สุด องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ถึง 1.6 พันล้านคน โดยอยู่แถวเอเชียแปซิฟิกราว 400 ล้านคน ในอาเซียน 160-200 ล้านคน (World Tourism Organization, 2015) ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยรวมสูง เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีความสวยงามและความหลากหลาย โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อีกทั้งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น รวมทั้งสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ตลอดจนอรรถาธิบายไมตรีของคนไทย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาล

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งจากกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือการถูกจัดให้เป็นกลุ่มสินค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนา

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นการท่องเที่ยวไปยัง

แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของชนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชมและเรียนรู้ต่อประวัติศาสตร์และโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวที่นั้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดก การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย มีบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพราะการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ยังก่อให้เกิดการอนุรักษ์ และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกด้วย ดังนั้นจึงทำให้พระราชวังบางปะอิน กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติทั่วโลก และในปัจจุบันนี้ประเทศไทยยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรมอีกหลายแห่ง เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระที่นั่งวิมานเมฆ พระราชวังดุสิต พระราชวังสนามจันทร์ และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกมากมาย ที่ไม่ได้ยกตัวอย่างให้เห็น นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มักนิยมมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ให้เที่ยวชมมากมาย และยังมีวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกด้วย (World Tourism Organization, 2015).

พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นสถานที่หนึ่งที่นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติให้ความสนใจ เป็นพระราชวังบนเกาะกลางน้ำอัมพตมะและกว้างขวาง ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนาน ย้อนไปถึงสมัยอยุธยาตอนกลาง เป็นต้นแบบการปรับตัวให้เข้ากับยุคตะวันตกในรัชกาลที่ 5 ทั้งยังกลายเป็นแหล่งรวมปูชนียสถานสำคัญหลายแห่งตกทอดมาถึงปัจจุบัน ตามพงศาวดารเล่าว่า “พระเจ้าปราสาททองหรือพระศรีสรรเพชญ์ที่ 5” (พ.ศ.2172-2199) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังแห่งนี้ขึ้นบนเกาะบ้านเลนในลำแม่น้ำเจ้าพระยา อันเนื่องมาจากเรือพระที่นั่งของสมเด็จพระเอกาทศรถ พระราชบิดาของพระเจ้าปราสาททองล่มลงแล่นเกาะบางปะอิน ครั้งนั้นจึงทรงได้พบหญิงชาวบ้านซึ่งต่อมาทรงเป็นพระราชมารดาของสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ครั้นในพ.ศ.2175 เมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ได้ 2 ปี จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดที่เกาะบางปะอิน บริเวณบ้านเดิมของพระราชมารดา แล้วพระราชทานนามว่า วัดชุมพลนิกายาราม รวมทั้งขุดสระน้ำสร้างพระราชนิเวศน์ขึ้นกลางเกาะ และสร้างพระที่นั่งองค์หนึ่งริมสระ พระราชทานนามว่า พระที่นั่งไอศวรรย์ทิพยอาสน์ ซึ่งพระราชวังแห่งนี้เป็นที่ประทับเมื่อยามเสด็จประพาสของพระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยาเสมอมา กระทั่งเสียกรุงครั้งที่ 2 ใน พ.ศ.2310 บริเวณนี้จึงรกร้างไป กาลต่อมาในรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ทรงทำนุบำรุงและโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระที่นั่งและสิ่งก่อสร้างอีกหลายแห่งขึ้นภายในบริเวณพระราชวังบางปะอิน โดยเฉพาะรัชกาลที่ 5 โปรดประทับที่นี้มาก ด้วยเป็นพระราชวังบนเกาะกลางน้ำอันสงบร่มเย็น และเคยเป็นที่ประทับเมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกเสด็จประพาสบางปะอินมาก่อน ยังทรงใช้ที่นี้เป็นที่รับรองพระราชอาคันตุกะและพระราชทานเลี้ยงรับรองอยู่เนื่องๆ เนื่องจากบริเวณพระราชวังกว้างขวางมาก และแบ่งเป็น 2 เขต

ใหญ่ๆ คือเขตพระราชฐานชั้นนอก ซึ่งใช้เป็นที่สำหรับออกมหาสมาคมและพระราชพิธีต่างๆ สองคือเขตพระราชฐานชั้นในอันเป็นที่ประทับส่วนพระองค์ ซึ่งส่วนที่เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าเยี่ยมชมได้คือเขตพระราชฐานชั้นนอก

ในฐานะของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและเห็นถึงคุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และมีความสนใจที่จะมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จึงสนใจที่จะทำการศึกษาวเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไทย ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในแหล่งอื่นอีกด้วย ทั้งยังจะเป็นประโยชน์ในด้านการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อสร้างเสริมศักยภาพของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.2 ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ดำเนินการดังนี้

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ดำเนินการด้วยการสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยด้วยการสำรวจข้อมูลและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวชมภายในบริเวณพื้นที่พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเที่ยวชมภายในบริเวณพื้นที่พระราชวังบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 450 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยด้านการท่องเที่ยว คือ

1. ปัจจัยในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวแปร เชิงประจักษ์ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ 2) สิ่งอำนวยความสะดวก 3) การเข้าถึง 4) การต้อนรับ

2. ปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยตัวแปร เชิงประจักษ์ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เพศ 2) อาชีพ 3) รายได้ 4) ถิ่นที่อยู่ 5) แรงจูงใจ

เครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง โดยมีขั้นตอนการสร้างคือ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาของตัวแปรที่ต้องการศึกษา เอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตัวแปรข้อมูลทั่วไปได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรายได้ ต่อเดือน ถิ่นที่อยู่อาศัย การเดินทางมาพระราชวังบางปะอิน ความถี่ในการเดินทาง เหตุผลในการเดินทาง ชื่อเสียงของพระราชวังบางปะอิน

2. แบบสอบถามระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามกรอบที่ได้ศึกษาจากข้อที่ 1)

2.3 สร้างแบบสอบถามตามวิธีการสร้างแบบสอบถาม โดยมีการประมาณค่า 5 ระดับ มีเนื้อหาสาระครอบคลุมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบเชิงเนื้อหาความถูกต้องในพฤติกรรมที่ต้องการวัด ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายปรากฏว่า มีค่า IOC (Index of objective Congruence) ที่ 0.67 ถึง 1.00 โดยใช้สูตร IOC Somnuk Phattiyathani. (2003: 167) คัดเลือกข้อที่สอดคล้องและผ่านเกณฑ์ ได้ จำนวน 45 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้แจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาพระราชวังบางปะอิน จำนวน 450 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนำลงรหัส เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีค่าสถิติที่ใช้และการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาโดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จากแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความคิดเห็น เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญ
3. วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กับ ข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปลิสรล

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัจจัยในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

- สิ่งดึงดูดใจ เป็นองค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก
- สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นองค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวและเป็นปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับการประกอบการทางธุรกิจ โดยมีการบริการของรัฐอยู่ในบางส่วน ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก
- ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการสร้างพื้นฐาน (Infra-structures) ซึ่งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวขึ้นต้องมีความสะดวก ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก

- การต้อนรับจัดเป็นองค์ประกอบพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีผลต่อการ ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวอีก ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อการต้อนรับ อยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว

- เพศ นักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่สำคัญ ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านเพศ อยู่ในระดับมาก

- อาชีพ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มาท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยบุคคลทุกสาขาอาชีพส่วนใหญ่ มีอาชีพที่มั่นคง ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านอาชีพ อยู่ในระดับมาก

- รายได้ รายได้ที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายสำหรับนักท่องเที่ยว สามารถกำหนดรูปแบบของการเดินทางและในส่วนของการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวได้ ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านรายได้ อยู่ในระดับมาก

- ถิ่นที่อยู่ ความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถิ่นที่อยู่มีทรัพยากรที่หลากหลาย ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านรายได้ อยู่ในระดับมาก

- แรงจูงใจ เป็นองค์ประกอบหลักสำคัญในการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อปัจจัยด้านแรงจูงใจในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.83 และมีความสัมพันธ์เชิงบวก เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ข้อมูลเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) ที่มีค่า 0.78 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.046 ซึ่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์โมเดลที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบคุณลักษณะของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ

ห้องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยกับตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นตัวแปรบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 45 ตัว มีขนาดตั้งแต่ 0.41 ถึง 1.47 และมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ในขณะที่องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองแสดงความสัมพันธ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมด 9 ตัว มีขนาดตั้งแต่ 0.06 ถึง 0.54 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรพบว่า ตัวแปรทุกตัว ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการท่องเที่ยว ไม่มีอิทธิพลทางอ้อม ปัจจัยที่ได้รับอิทธิพลมากที่สุดคือ ปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวด้านถิ่นที่อยู่ รองลงมาคือตัวแปรด้านอาชีพ ด้านรายได้ ตัวแปรปัจจัยในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวด้านการต้อนรับ ด้านแรงจูงใจ ด้านการเข้าถึง ด้านเพศ ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.91 โดยตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์แบบมีทิศทางเดียวกัน คือมีค่าความสัมพันธ์เป็นบวก จากผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวด้านถิ่นที่อยู่อาศัย ได้รับอิทธิพลจากการท่องเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ ตัวแปรด้านอาชีพ ด้านรายได้ ด้านการต้อนรับ ด้านการจูงใจ ตัวแปรด้านการเข้าถึง ด้านเพศ ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาเพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษา ที่พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Thaya Kittikul. (1997) ที่พบว่า การรักษาคูณภาพของสินค้าทางการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและเป็นหลักประกันทางด้านคุณภาพอีกด้วย

5.2 ผลการศึกษาศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทุกตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.52 ถึง 0.83

และมีความสัมพันธ์เชิงบวก เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ข้อมูลเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบดีมาก ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้สอดคล้องกับทฤษฎี ปัจจัยที่มีต่อการท่องเที่ยว ทั้งปัจจัยการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับการศึกษาของ Hansa Mamongkolkuldilok (2008, p.14) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาครัฐและชุมชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในชุมชนแขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในชุมชนแขวงสมเด็จเจ้าพระยา ได้แก่ ควรส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้กับคนในชุมชนมากขึ้น หน่วยงานของภาครัฐควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการท่องเที่ยว

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย อยู่ในระดับมากในทุกด้าน อาจเพิ่มด้านอื่นๆ เช่น การให้บริการเพิ่มเติมจากภาครัฐ เป็นต้น

2. ในงานวิจัยนี้ได้จัดแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงอาจจัดการประเมินเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แหล่งท่องเที่ยว พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ภาครัฐได้มีนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว ประกอบกับมีละครอิงประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงอาจใช้โอกาสนี้เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวจากที่อื่นๆ เข้ามาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำกัดเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยว พระราชวังบางปะอิน ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่เนื่องจากมีความสะดวกในการเดินทางเก็บข้อมูลและมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาที่กำหนดไว้ 1 ปีเท่านั้น ดังนั้นการอ้างอิงไปสู่ักท่องเที่ยวทั่วประเทศอาจไม่เหมาะสม จึงควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการวิจัยเช่นนี้ในจังหวัดอื่นๆ

2. การศึกษาครั้งนี้เป็น การศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย จึงควรมีการศึกษาในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่เป็นแหล่งรายได้สำคัญในการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ควรศึกษาให้ครอบคลุมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย

References

- Hansa Mamongkolkuldilok (2008). *The Participation of Government And Community In Ecotourism Development in The Community Somdet Chao Phraya Subdistrict, Khlong San District, Bangkok*. Thesis, M.Sc. (Tourism Planning and Management for Environmental Conservation). Bangkok: Graduate School Srinakharinwirot University.
- Ministry of Tourism and Sports Ministry of Tourism and Sports. (2005). *Report Domestic tourism statistics for the year 2005*.
- Somnuk Phattiyathani. (2003). *Educational Evaluation*. 4th Printing. Kan Sin: Coordination of Printing.
- Thaya Kittikul. (1997). *Some Factors That are Related to the Decision to Travel Abroad. of Thai People: Case Study of Thai People Who are Going to travel abroad via Immigration Checkpoint Chiang Mai Airport*. (Master of thesis) Business Administration, Chiang Mai University
- Watcharaporn Rayabsri. (2008). *Buddhist Tourism Behavior of Thai Tourists and Foreigners Visiting The Temple In Rattanakosin Island Bangkok*. (Master of thesis). Graduate School: Srinakharinwirot University.
- World Tourism Organization. (2015). Report. <[http://www 2. unwto organization en/publication/unwto-annual report](http://www.unwto.org/publication/unwto-annual-report)> (11 May 2015)

บทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์
THE ROLE OF LOCAL MEDIA AND POLITICAL COMMUNICATION
IN NAKHON SAWAN PROVINCE

นันทิยา สัตยวาที* รตา อนุตตรังกูร**

Nuntiya Sattayawatee, Rata Anuttarangoon

Received: February 02 , 2019

Revised: August 17, 2019

Accepted: August 28, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ และ 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสังเกต และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง กำหนดกลุ่มเป้าหมายสำคัญคือกองบรรณาธิการหรือตัวแทนสื่อท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดทฤษฎี และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า สื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ในกรณีศึกษาหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ ประการแรก โครงสร้างการบริหารงานเป็นแบบกองบรรณาธิการเช่นเดียวกันกับสำนักหนังสือพิมพ์อื่น แต่ไม่เป็นทางการมากนัก บุคลากรผู้ดำเนินการภายใต้กองบรรณาธิการมีจำนวนน้อย อาศัยการประสานงานร่วมกันกับองค์กรสื่อประเภทอื่นร่วมด้วย ประการที่สอง งบประมาณในการดำเนินการไม่แน่ชัดและไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้ความอยู่รอดของสื่อหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่แบ่งปัน

* Lecturer in Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University.

** Lecturer in Political Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University.

มาจากการดำเนินงานของสื่อประเภทอื่น และงบประมาณที่มาจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง ประการที่สาม ระบบการดำเนินงานเป็นแบบประสานสัมพันธ์กับองค์กรสื่อประเภทอื่น และการสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน ประการสุดท้าย เป้าหมายหลักคือการนำเสนอข้อมูลข่าวสารท้องถิ่นในเชิงสร้างสรรค์ ให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในการดำเนินงานสาธารณะเพื่อประชาชน นำเสนอ ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมประเด็นด้านการบริการทางสังคมและกิจกรรมการกุศลของสมาคมชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

ลักษณะสำคัญข้างต้นนำไปสู่บทบาทในการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ 4 แนวทาง ได้แก่ 1) สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่สะท้อนประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ กระตุ้นให้ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากทั้งภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น 3) สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่สะท้อนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมการเมือง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อกระตุ้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 4) สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่ส่งเสริมประเด็นสาธารณะเชิงสร้างสรรค์ในท้องถิ่น ให้เกิดการนำไปเป็นแบบอย่างในสังคม

ผลที่ได้รับจากการดำเนินบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กรณีหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรค์ทันข่าว) ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น 2 ประการ คือ ประแรก ปัญหาการจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางเข้ามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรีได้รับการดำเนินการในขั้นตอนของการรับทราบปัญหาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคาดว่าจะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว ประการที่สอง ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสาธารณะร่วมกัน เกิดการแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : การสื่อสารทางการเมือง, บทบาทสื่อท้องถิ่น, สื่อกลาง

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the role of local media in Nakhon Sawan province, and 2) to study and analyze the political communication of local media in Nakhon Sawan province.

This research was qualitative research that integrates documentary research and field research. The data were collected by in-depth interview and observation. The data were analyzed with theory and presented by descriptive interpretation.

The research found that:

The local media in Nakhon Sawan province, especially in case study of a newspaper Song Kwae News (Sawan Breaking News) has 4 characteristics. First, the administrative structure is editorial department that informal. Editors and journalists have few but coordinated with other media organization. Second, the budget irregularity affected to the survival of this newspaper, which was supported by few sponsors. Third, the working system is coordination with other media organization and networking to share information with the other media. Finally, the main aim is to present local information creatively, recommendations to agencies and organizations for solving public issue, and to promote and support social services and charity events of local community.

Above characteristics lead to the role of political communication in Nakhon Sawan province in four trends: 1) Local media reflect on problem issue in local area and encourage the issue to get attention from both the general public and relevant state agencies. 2) Local media act as the mediator of coordination with state agencies to solve the problem and develop the local. 3) Local media reflect the functions of various sectors in political society and give suggestion to stimulate more effective work. 4) Local media supported public issues creatively in order to be exemplary in society.

The results obtained from the role of political communication of local media in Nakhon Sawan province, especially in case study of a newspaper Song Kwae News (Sawan Breaking News) lead to problem solving and local development in two trends. First, the traffic problems at the crossing point of Nakhon Sawan Rajabhat University entrance were taken in the process of

acknowledging the problem by the relevant agencies. It is expected that the problem will be solved soon. Second, the people are aware of public problems, express opinions and encourage concrete solutions.

Keywords: political communication, role of local media, mediator

1. บทนำ

ภายใต้สังคมการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระบอบการปกครองใดย่อมมีการสื่อสารทางการเมืองเกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองและประชาชน การสื่อสารและการเมืองจึงสัมพันธ์กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตามที่ คาร์ล ดอยส์ (Karl W. Deustch) ได้อธิบายความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง โดยเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองเป็นดั่งเส้นใยสมองของรัฐบาล หากปราศจากการสื่อสารรัฐบาลก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ การเมืองที่ปราศจากการสื่อสารก็ไม่อาจนำมาซึ่งการตอบสนองสนับสนุนจากประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระบอบประชาธิปไตยที่ยึดถือเสียงของประชาชนเป็นผู้ตัดสินเลือกผู้ปกครอง กระบวนการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในทุกขั้นตอนทางการเมือง (Karl W. Deustch quoted in Nantana Nantawaropas, 2014: 104-105)

ในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มองค์กรทางการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนนั้น สื่อมวลชนหรือสื่อ (Media) มีบทบาทสำคัญมากในฐานะผู้นำสารไปสู่ประชาชน ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ส่งสารจากประชาชนไปยังนักการเมืองหรือองค์กรทางการเมืองด้วย ถือเป็นช่องทางสำคัญในการกระจายข่าวสารไปยังประชาชน และสื่อยังทำหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง ซึ่งแม้ว่าการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองของสื่อมักจะถูกตั้งคำถามถึงความเป็นกลางและอคติเสมอก็ตาม (Nantana Nantawaropas, 2014: 116-118) ด้วยเหตุนี้ สื่อจึงมีบทบาทในสังคมการเมือง โดยทำหน้าที่เป็นทั้งช่องทางในการสื่อสาร เป็นสื่อกลางระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในสังคม เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง และเป็นผู้กำหนดสร้างประเด็นทางการเมือง จุดประกายหรือกระตุ้นเตือนให้สังคมสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ดังเช่นปรากฏการณ์การแสดงออกทางการเมืองในประเทศไทยที่ผ่านมา สื่อทำหน้าที่ชี้ชวนให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมือง และสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของประชาชนไปสู่สังคมและผู้มีอำนาจทางการเมือง

อาจกล่าวได้ว่า สื่อมีบทบาทอย่างมากในการเมืองไทยปัจจุบัน (2560) ในภาพรวมของการเมืองไทยระดับประเทศ สื่อมีอิทธิพลต่อประเด็นการเมืองค่อนข้างมาก สื่อหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่อย่างไทยรัฐ เดลินิวส์ ฯลฯ นำเสนอประเด็นการเมืองในระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีส่วนทำให้การแก้ไขปัญหาต่างๆ และการพัฒนาประเทศดำเนินไปได้อย่างราบรื่นมากขึ้น ได้รับความสนใจจากประชาชนและได้รับความใส่ใจจากรัฐบาล ในทำนองเดียวกัน การเมืองในระดับท้องถิ่นก็ถูกผลักดันและส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นจากสื่อท้องถิ่นเช่นกัน สื่อท้องถิ่นบางรายทำหน้าที่สอดประสานกันกับสื่อขนาดใหญ่ในระดับประเทศ ส่งต่อประเด็นทางการเมืองในท้องถิ่นให้เป็นที่สนใจและรับรู้ในระดับประเทศ ร่วมกันผลักดันให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม สื่อท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญมากในแต่ละท้องถิ่น เฉกเช่นสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

สื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีหลากหลายประเภท ทั้งสถานีวิทยุท้องถิ่น สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และสื่อออนไลน์ท้องถิ่น แต่ในที่นี้มุ่งความสนใจไปที่สื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเป็นหลัก จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีจำนวนมากถึง 47 ราย (Office of Nakhon Sawan Public Relations, 2016: online) ซึ่งยังไม่นับรวมหนังสือพิมพ์ที่เป็นลักษณะออนไลน์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์หลายฉบับมีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาในจังหวัดนครสวรรค์ เช่น หนังสือพิมพ์สองแคว (ฉบับสวรรค์ทันข่าว)

หนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ฉบับหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ กรณีที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือกรณีที่หนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรี โดยได้พยายามทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการจราจรบริเวณดังกล่าวกับภาครัฐ ดำเนินการประสานงานขอความอนุเคราะห์หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง หรือมีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าว บทบาทของหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) ดังกล่าวมาข้างต้น นำมาซึ่งความสนใจในการศึกษาบทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ โดยหยิบยกเอาหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) มาเป็นกรณีศึกษาและกลุ่มเป้าหมายหลักในงานวิจัยนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

2.2 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีการออกแบบการวิจัยที่ค่อนข้างยืดหยุ่น และมีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการวิจัย (Chai Podhisita, 2007) กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ บรรณาธิการหรือตัวแทนจากหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) จำนวน 1 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การบริหารงาน กิจกรรม ผลงาน และบทบาทในทางการเมือง การแก้ไขและพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างลึกซึ้ง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต (Observation) โดยการสังเกตการนำเสนอข้อมูลทางการเมืองที่ปรากฏในสื่อท้องถิ่น กิจกรรมทางการเมือง ผลงาน ฯลฯ และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive)

4. สรุปผลการวิจัย

สื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ในกรณีศึกษาหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) มีลักษณะสำคัญที่นำไปสู่บทบาทในการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

4.1 โครงสร้างการบริหารงาน มีลักษณะแบบกองบรรณาธิการเช่นเดียวกันกับสำนักหนังสือพิมพ์อื่น แต่ไม่เป็นทางการมากนัก บุคลากรผู้ดำเนินการภายใต้กองบรรณาธิการมีจำนวนน้อย มีผู้สื่อข่าวประมาณ 5-6 คน แต่อาศัยการประสานงานร่วมกันกับองค์กรสื่อประเภทอื่นร่วมด้วยงบประมาณในการดำเนินการไม่ค่อยแน่ชัด และไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้ความอยู่รอด

ของสื่อหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่แบ่งปันมาจากการดำเนินงานของสื่อประเภทอื่น และงบประมาณที่มาจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องจำนวนหนึ่ง ระบบการดำเนินงานเป็นแบบประสานสัมพันธ์กับองค์กรสื่อประเภทอื่น และการสร้างเครือข่ายแบ่งปันข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน เป้าหมายหลัก คือการนำเสนอข้อมูลข่าวสารท้องถิ่นในเชิงสร้างสรรค์ ให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในการดำเนินงานสาธารณะเพื่อประชาชน นำเสนอประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมประเด็นด้านการบริการทางสังคมและกิจกรรมการกุศลของสมาคมชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคม

4.2 บทบาทในการสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กรณีศึกษาหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) มีลักษณะสำคัญที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้ ทำหน้าที่สะท้อนประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ อาทิ การนำเสนอปัญหาการจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรี กระตุ้นให้ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากทั้งภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำหน้าที่สะท้อนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมการเมือง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อกระตุ้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ทำหน้าที่ส่งเสริมประเด็นสาธารณะเชิงสร้างสรรค์ในท้องถิ่น ให้เกิดการนำไปเป็นแบบอย่างในสังคม

4.3 ผลที่ได้รับจากการดำเนินบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กรณีหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้ ปัญหาการจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรีได้รับการดำเนินการในขั้นตอนของการรับทราบปัญหาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคาดว่าจะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสาธารณะร่วมกัน เกิดการแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาบทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ ในกรณีศึกษาหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรรค์ทันข่าว) สะท้อนให้เห็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ

4 ประการ ได้แก่ ประการแรก สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่สะท้อนประเด็นปัญหาสาธารณะที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ อาทิ การนำเสนอปัญหาการจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรี กระตุ้นให้ประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากทั้งภาคประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประการที่สอง สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ประการที่สาม สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่สะท้อนการทำงานของภาคส่วนต่างๆ ในสังคมการเมือง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อกระตุ้นการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ประการสุดท้าย สื่อท้องถิ่นทำหน้าที่ส่งเสริมประเด็นสาธารณะเชิงสร้างสรรค์ในท้องถิ่น ให้เกิดการนำไปเป็นแบบอย่างในสังคม จากบทบาทสื่อท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ เสถียร เชยประทับ ซึ่งกล่าวถึงหน้าที่สำคัญของสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตย 5 ประการ คือ 1) ต้องให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชนหรือทำการสำรวจตรวจสอบว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง 2) ต้องให้การศึกษาคือความรู้ว่าข้อเท็จจริงมีความหมายและความสำคัญอย่างไร 3) ต้องเป็นเวทีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนฝ่ายต่างๆ 4) ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบ ดูแลการทำงานของรัฐบาลและสถาบันการเมืองอื่น 5) ต้องทำหน้าที่สนับสนุนหรือส่งเสริมความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งนี้ การจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดี สื่อต้องทำให้ข้อมูลข่าวสารหรือความเห็นที่สื่อมวลชนถ่ายทอด เป็นสิ่งที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ เข้าใจได้ และเป็นความจริง (Sathien Choeiprathab, 2008: 45-46)

ในแง่ของผลที่ได้รับจากการดำเนินบทบาทในการสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ กรณีหนังสือพิมพ์สองแควนิวส์ (ฉบับสวรค์ทันข่าว) ซึ่งส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น 2 ประการ คือ 1) เกิดการแก้ไขปัญหาการจราจรบริเวณจุดข้ามแยกทางข้ามมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาย่านมัทรีได้รับการดำเนินการในขั้นตอนของการรับทราบปัญหาโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคาดว่าจะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยเร็ว และ 2) ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสาธารณะร่วมกัน เกิดการแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนมากขึ้น กระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ดังกล่าวนี้นสะท้อนภาพความสำเร็จในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสื่อท้องถิ่น ซึ่งการทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือสื่อกลางของสื่อท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ในนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair ซึ่งอธิบายว่า การสื่อสารทางการเมืองเริ่มต้นจากองค์กรทางการเมือง ได้แก่ นักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มก่อการร้าย ฯลฯ ส่งสาร

ไปยังสื่อมวลชน ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เพื่อให้สื่อมวลชนส่งข้อมูลเหล่านั้นไปยังประชาชน ซึ่งสื่อมวลชนอาจจะนำเสนอหรือไม่นำเสนอ หรือนำเสนอเป็นบางส่วนก็ได้ ขณะเดียวกันสื่อมวลชนก็อาจทำหน้าที่เป็นแหล่งสารเอง โดยการนำเสนอบทบรรณาธิการ คอลัมน์วิพากษ์วิจารณ์การเมืองส่งไปยังผู้อ่าน ซึ่งมีสถานะเป็นผู้รับสาร แต่ในทำนองกลับกัน ประชาชนก็อาจทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารโดยการส่งจดหมายร้องเรียน เดินทางพบประท้วง เพื่อให้สื่อมวลชนส่งสารนั้นไปยังนักการเมือง จะเห็นได้ว่าทั้งหมดนี้กระทำโดยมีสื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสาร (Brian McNair quoted in Nantana Nantawaropas, 2014: 110)

6. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองในจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นต่อการดำเนินการในอนาคต ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยบทบาทสื่อท้องถิ่นกับการสื่อสารทางการเมืองสะท้อนภาพความสำคัญของบทบาทสื่อและการสื่อสารทางการเมือง ภาครัฐควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น อาทิ การสนับสนุนงบประมาณ การเปิดโอกาสและให้สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารและข้อเท็จจริงสู่ประชาชน ทั้งนี้ การรับฟังสิ่งที่สะท้อนจากสื่อมวลชนเหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็น ซึ่งภาครัฐจะต้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายที่เป็นรูปธรรมต่อไป

2) ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ประเด็นการศึกษารoles บทบาทสื่อและการสื่อสารทางการเมืองยังคงกระจุกตัวอยู่เพียงการศึกษาสื่อขนาดใหญ่ในระดับประเทศ ในขณะที่สื่อท้องถิ่นซึ่งมีบทบาทค่อนข้างมากในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นกลับถูกมองข้าม ผู้วิจัยจึงเห็นควรให้มีการศึกษารoles บทบาทสื่อท้องถิ่นและการสื่อสารทางการเมืองของสื่อมวลชนท้องถิ่นอย่างจริงจังมากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้ในระดับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นด้วย

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรกำหนดกรณีศึกษาและกลุ่มเป้าหมายให้กว้างขึ้น อาจใช้ระเบียบวิธีการวิจัยในลักษณะผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้นและได้ข้อมูลในเชิงลึกควบคู่กันไป

References

- Chai Podhisita. (2007). *Science and Art of Qualitative Research*. Bangkok: Amarin Printing.
- Nantana Nantawaropas. (2014). *Political Communication: Theories and Applied*. 1st edition. Bangkok: Mass media.
- Nithita Siripongtugsin and Naruemon Thabchumpon. (2012). "Political Communication in Media Society: The Roles of the Thai Public Broadcasting Service (TPBS)." *Songklanakarin Journal of Social Science and Humanities*. 18(2), 99-119.
- Sathien Choeiprathab. (2008). *Communication, Politics and Democracy in Developed Society*. 1st edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Office of Nakhon Sawan Public Relations. (2016). *Survey information about media directories in Nakhon Sawan Province 2016* [online]. Retrieved 25 December 2016. Available:
<http://pr.prd.go.th/nakhonsawan/main.php?filename=index>
- Amnoury Nontaboorth. (2015). *Political Communication of Printing Media in Political Crisis: Case Study of Editorials Thairath and Matichon Newspaper in 2550-2554 B.E.* Dissertation Ph.D. (Political Communication), Political Communication College, Krirk University.

การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL MANAGEMENT MODEL
ACCORDING TO SUFFICIENT ECONOMY PHILOSOPHY IN COLLEGE
UNDER THE OFFICE OF THE VOCATIONAL
EDUCATION COMMISSION

อุษณีย์ จิตตะปาโล* นิษฐวดี จิรโรจน์ภิญโญ**

Usanee jittapalo, Nitwadee Jirarotephinyo

Received: August 28 , 2019

Revised: September 13, 2019

Accepted: September 26, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2.การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยใช้เทคนิคเดลฟายสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 ท่านด้วยวิธี Snowball Sampling และแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 94 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.816

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและ ครูในสถานศึกษาที่เป็นศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือเป็นต้นแบบสถานศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีสุ่ม

* Doctor of Philosophy Program Education Administration, Western University.

** Graduate College , Western University.

ตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง 395 คนสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐานค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการพัฒนา รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1.ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ 2.ด้านการนำสู่การปฏิบัติ 3.ด้านการประสานความร่วมมือ 4.ด้านการติดตามประเมินผล

2. ผลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลประเมิน พบว่า มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการนำสู่การปฏิบัติ มีความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการติดตามประเมินผลด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to study management components of vocational education in accordance with philosophy of sufficiency economy for schools under the office of Vocational Education Commission, and 2) to develop the management model of vocational education in accordance with the philosophy of sufficiency economy for schools under the office of Vocational Education Commission. Delphi technique was used to interview 21 experts who were selected by using snowball sampling and 94 items of a 5-rating scale questionnaire which the reliability was 0.98. The samples consisted of administrators and teachers in schools providing as the learning centers of the philosophy of sufficiency economy or schools as the master schools of the philosophy of sufficiency economy. Taro Yamane formula was used to calculate

the sample size of 395 informants. Data were analyzed by using median, interquartile range, mean, and standard deviation.

The research results were found as follows:

1. As regards the management components of vocational education in accordance with philosophy of sufficiency economy for schools under the office of Vocational Education Commission, there were 4 components as follows: 1) Creating knowledge and understanding, 2) Applying an implementation, 3) Cooperating, and 4) Monitoring and evaluating.

2. As regards the evaluation results of the management model of vocational education in accordance with the philosophy of sufficiency economy for schools under the office of Vocational Education Commission, it was found that the significant was at the highest level. When considering by each aspect, it was found that in terms of

The research found that

applying the implementation was at the first highest level, followed by in terms of monitoring and evaluating, coordinating, and creating knowledge and understanding, respectively.

Keywords : Model Development, Philosophy of Sufficiency Economy

1. บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2560 – 2579 และแผนยุทธศาสตร์อาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รัฐบาลได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งสร้างความมั่นคง และความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน สร้างโอกาส ความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ซึ่งมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) และแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1)การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ของสังคมและประเทศชาติ 2)การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีด

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะสร้างการเข้าถึงทางการศึกษา ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และตอบโจทย์บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การดำเนินการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการดำเนินการหลากหลายรูปแบบ ตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนมีทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เพื่อผลิตกำลังคน ให้ตรงกับความต้องการ ของตลาด แรงงาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รูปแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา แตกต่างกันไป ไม่เป็นเอกภาพ และยังไม่มีกำหนดรูปแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ชัดเจน การศึกษาและ พัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้เป็นรูปแบบเดียวกัน จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และไปในทิศทางที่สอดคล้องกันและกันมีรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษา และ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อพัฒนาแบบสอบถาม
- 2) นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านพิจารณาความสอดคล้อง
- 3) นำแบบสอบถามไป ทดลองใช้ (try-out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 395 คน

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 21 คน จำนวน 3 รอบ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) พบว่า (1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ของฝ่ายแผนงานและความร่วมมือฝ่ายบริหารทรัพยากร ฝ่ายวิชาการ และ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น (2) ด้านการนำสู่การปฏิบัติผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการนำสู่การปฏิบัติของฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายบริหารทรัพยากรฝ่ายวิชาการ และ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในระดับมากที่สุดทุกประเด็น (3) ด้านการประสานความร่วมมือ

ผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือ ของฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายบริหารทรัพยากร ของฝ่ายวิชาการ และ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ในระดับมากที่สุดทุกประเด็น (4) ด้านการติดตามประเมินผลผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการติดตามประเมินผลของฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายวิชาการ และ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาในระดับมากที่สุดทุกประเด็น ส่วนฝ่ายบริหารทรัพยากร ในระดับมากที่สุด เกือบทุกประเด็น ยกเว้น ตรวจสอบขอบข่ายงานตามหน้าที่ และการดำเนินงานตามแผนงาน งาน และโครงการ อย่างครบถ้วน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับองค์ประกอบในระดับมาก

4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้านดังนี้

1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจประกอบด้วย (1) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดและเผยแพร่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กำหนดแผนงาน โครงการ ของสถานศึกษา แบบมีส่วนร่วม ทั้งภายในและภายนอก (2) ฝ่ายบริหารทรัพยากร ได้แก่ จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดประชุม/อบรมสัมมนาเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรสร้างความตระหนักการใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ อย่างคุ้มค่าและการการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล (3) ฝ่ายวิชาการ ได้แก่จัดทำคู่มือครูการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ/อบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักแก่ครูผู้สอน ในพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการเรียน การจัดทำแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอน (4) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาได้แก่จัดทำสื่อการเรียนรู้พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ สร้างความตระหนัก ให้กับนักเรียน นักศึกษา ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง และ ให้บริการระบบการให้

คำปรึกษา แนะนำ และดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ด้านการนำสู่การปฏิบัติประกอบด้วย (1) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่ การกำหนดเป็นนโยบายระดับสถานศึกษา มีแผนงาน งาน โครงการ งบประมาณและปฏิทิน ในการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย มาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษา ประชุมชี้แจง และมอบหมายหน้าที่ กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผน และมุ่งพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ฝ่ายบริหารทรัพยากร ได้แก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษาร่วมกัน กำหนดนโยบาย วิเคราะห์และใช้ทรัพยากร กำหนดแนวปฏิบัติ พัฒนาตนเป็นแบบอย่างพึ่งตนเอง แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการควบคุม ติดตาม การปฏิบัติโครงการ โดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) (3) ฝ่ายวิชาการได้แก่ส่งเสริมให้ครูทุกคน จัดทำและปรับปรุงพัฒนาแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครบทุกรายวิชา ควบคุมการใช้วัสดุฝึก สร้างครูแกนนำและ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานครู ผลงานนักเรียน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา (4) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ได้แก่กำหนดคู่มือ และแนวทางปฏิบัติกิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง และสร้างนักเรียนแกนนำเพื่อเป็นแบบอย่าง

3) ด้านการประสานความร่วมมือประกอบด้วย (1) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดกรอบและข้อตกลงการทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย และการทำงานเป็นทีม เข้าร่วมโครงการ กิจกรรม เพื่อการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (2) ฝ่ายบริหาร ทรัพยากร ได้แก่ประสานชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการระดม ทรัพยากร คณะกรรมการวิทยาลัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักศาสนา ตามความจำเป็น และนำมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) ฝ่ายวิชาการได้แก่ประสานความร่วมมือกับ เครือข่ายภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อการแลกเปลี่ยนด้านวิชาการ จัดหา พัฒนาสื่อและ แหล่งเรียนรู้ ปลูกฝังนักเรียน นักศึกษา ให้ตระหนักและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยกย่องเชิดชูเกียรติ สถานประกอบการ หน่วยงาน ชุมชน และผู้ที่มี ส่วนร่วม และ ผู้เรียน ได้นำเสนอผลงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับเครือข่ายสถานศึกษาให้เป็นที่

ประจักษ์ (4) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ได้แก่การประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการกับบุคคลภายนอก ชุมชนหรือหน่วยงานอื่น แต่งตั้งคณะกรรมการประสานกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมจิตอาสาในชุมชน วัด และ แหล่งอื่นๆ และให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านการติดตามประเมินผลประกอบด้วย (1) ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่วางแผนและกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงาน งาน โครงการ มาตรฐานตัวชี้วัด ทั้งรายบุคคล กลุ่มบุคคล และการประเมินตนเองมีการนำผลการติดตาม มาพัฒนา มีการสรุปรายงานผล และเผยแพร่สู่สาธารณชน (2) ฝ่ายบริหารทรัพยากร ได้แก่มีระบบและคณะกรรมการกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานประเมินสภาพแวดล้อมตรวจสอบข้อบกพร่องตามหน้าที่ที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกคน ทุกระดับ มีการสรุปผลประเมินจัดทำรายงานวิจัย สรุปประเมินผลโครงการ/งานต่างๆ และ มีการนำผลประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา (3) ฝ่ายวิชาการได้แก่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเชื่อมโยงสู่วิถีชุมชน ทำบันทึกหลังสอน และรายงานผลการจัดการเรียนการสอนมีคณะกรรมการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ตามแผนการสอนแบบบูรณาการมีการนำผลการนิเทศ ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนและจัดเวทีสำหรับครูในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (4) ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ได้แก่ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาจัดทำสมุดความดี และแฟ้มสะสมผลงานของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคณะกรรมการและมีการติดตามประเมินผลกิจกรรม ประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของนักเรียนในภาพรวมและรายบุคคล ให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลช่วยเหลือนักเรียน คัดเลือกนักเรียนแบบอย่าง มีการนำผลประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา จัดทำสรุปรายงานผลและรายงานวิจัยจากผลการประเมิน

4.3 ผลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1) คุณลักษณะทั่วไป ของผู้บริหารและ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 395 คน ส่วนมากเป็น เพศชาย จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.92 มี

ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษามากกว่า 20 ปี - 30 ปีจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.70 สถานะภาพในสถานศึกษาเป็นครูผู้สอนจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 94.43 และ มีส่วนร่วมในกิจกรรมขับเคลื่อน จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.65

2) ผลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวม พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำสู่การปฏิบัติมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายฝ่าย พบว่า ทุกฝ่ายมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีฝ่ายแผนงานและความร่วมมือมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษาฝ่ายวิชาการและฝ่ายที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดได้แก่ฝ่ายบริหารทรัพยากร

ด้านการติดตามประเมินผล เมื่อพิจารณาเป็นรายฝ่าย พบว่า ทุกฝ่ายมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีฝ่ายแผนงานและความร่วมมือระดับรองลงมาได้แก่ ฝ่ายบริหารทรัพยากร และ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ส่วนฝ่ายที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดได้แก่ฝ่ายวิชาการ

ด้านการประสานความร่วมมือ เมื่อพิจารณาเป็นรายฝ่าย พบว่า ทุกฝ่ายมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ฝ่ายบริหารทรัพยากร รองลงมาได้แก่ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ฝ่ายที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดได้แก่ฝ่ายวิชาการ

ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เมื่อพิจารณาเป็นรายฝ่าย พบว่า ทุกฝ่ายมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดคือฝ่ายบริหารทรัพยากรรองลงมาได้แก่ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุดได้แก่ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากการรวบรวมความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยกับองค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการนำสู่การปฏิบัติด้านการประสานความร่วมมือและ ด้านการติดตามประเมินผล ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับ Ministry of Education (2011 : 4 – 5) ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา โดยกำหนด

แผนดำเนินงานหลักไว้ 4 ประการคือ 1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ 2) การนำสู่การปฏิบัติ 3) การประสานความร่วมมือ และ 4) การติดตามประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มาเป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจพบว่า ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีหน้าที่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดและเผยแพร่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กำหนดแผนงาน โครงการ ของสถานศึกษา แบบมีส่วนร่วม ทั้งภายในและภายนอก ฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่จัดทำคู่มือแนวปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดประชุม/อบรมสัมมนา เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรสร้างความตระหนักการใช้จ่ายงบประมาณ และทรัพยากรอื่นๆ อย่างคุ้มค่าและการการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ/อบรม สร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักแก่ครูผู้สอน ในพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการเรียน การจัดทำแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนและ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา มีหน้าที่ จัดทำสื่อการเรียนรู้พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ สร้างความตระหนัก ให้กับนักเรียน นักศึกษา ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง และ ให้บริการระบบการให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับ Rapeephan Kanarit, (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหารเขต 3 ผลการวิจัยพบว่าในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ผู้บริหารได้แสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ก่อนการตัดสินใจ ลำดับ 4 คือ วางแผนงานด้วยความรอบรู้ ระมัดระวัง ศึกษาบุคคลอื่น และเข้าใจชุมชนอย่างลึกซึ้ง ด้านการบริหารงานที่ตั้งอยู่บนคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ด้านการนำสู่การปฏิบัติ พบว่า ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีหน้าที่ กำหนดเป็นนโยบายระดับสถานศึกษา มีแผนงาน งาน โครงการ งบประมาณและปฏิทิน ในการดำเนินงาน

กำหนดเป้าหมาย มาตรฐานและตัวชี้วัดของสถานศึกษา ประชุมชี้แจง และมอบหมายหน้าที่ กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผน และมุ่งพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่ดำเนินการให้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดนโยบาย วิเคราะห์และใช้ทรัพยากร กำหนดแนวปฏิบัติ พัฒนาตนเป็นแบบอย่าง ฟังตนเอง แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีการควบคุม ติดตาม การปฏิบัติโครงการ โดย ประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ ส่งเสริมให้ครูทุกคน จัดทำและปรับปรุง พัฒนาแผนการสอน การจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมรายวิชา ควบคุมการใช้วัสดุฝึก สร้างครูแกนนำและ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานครู ผลงานนักเรียน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาและ ฝ่าย พัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา มีหน้าที่กำหนดคู่มือ และแนวทางปฏิบัติกิจกรรม ส่งเสริมให้ ผู้บริหาร ครู นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมจัดทำโครงการ จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง และสร้างนักเรียนแกนนำเพื่อเป็นแบบอย่าง สอดคล้องกับ Ajarawan Chaiyakaln, (2012) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสันกอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลวิจัย พบว่า มีแนวทางการ ดำเนินงานการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน คือ (1) การ บริหารจัดการสถานศึกษา ได้กำหนดนโยบายโดยจัดทำแผนปฏิบัติงาน (2) ด้านหลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอนจัดให้มีหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น (3) ด้าน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดให้มีการแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน จัดให้มี กิจกรรมนักเรียนทั้งกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ชมรม ชุมชม ส่งเสริมในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณะประโยชน์ (4) ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง ปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (5) จัดทำโครงการในโรงเรียนที่สะท้อนถึงการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา จำนวน 12 โครงการ

3) ด้านการประสานความร่วมมือ พบว่าฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีหน้าที่สร้าง เครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดกรอบและ ข้อตกลงการทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกฝ่าย และการทำงานเป็นทีม เข้าร่วมโครงการ กิจกรรม เพื่อ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่

ประสานชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการระดมทรัพยากร คณะกรรมการวิทยาลัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม หลักศาสนา ตามความจำเป็นและนำมาใช้ ประโยชน์อย่างคุ้มค่า มีหน้าที่การประสานความร่วมมือเชิงบูรณาการกับบุคคลภายนอก ชุมชน หรือหน่วยงานอื่น แต่งตั้งคณะกรรมการประสานกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมจิตอาสาในชุมชน วัด และ แหล่งอื่นๆ และให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับ Chaijairin Chaivisit, (1996) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้ นักเรียนและชุมชนด้วยโครงการงานอาชีพ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการใช้จ่ายในโครงการ อย่างประหยัด มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ เครื่องมือ และความรู้ต่างๆ นำเศษสิ่งที่เหลือใช้ในโครงการมาใช้ประโยชน์ ปรึกษากับคนในครอบครัวและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น โดยทุกคนในครอบครัวให้ความร่วมมือสนับสนุน

4) ด้านการติดตามประเมินผลพบว่าฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีหน้าที่วางแผนและ กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงาน งาน โครงการ มาตรฐานตัวชี้วัด ทั้งรายบุคคล กลุ่มบุคคล และการประเมินตนเองมีการนำผลการติดตาม มาพัฒนา มีการสรุปรายงานผล และ เผยแพร่สู่สาธารณชนฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่มีระบบและคณะกรรมการกำกับติดตามผลการ ปฏิบัติงานประเมินสภาพแวดล้อมตรวจสอบข้อบกพร่องงานตามหน้าที่มีการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกคน ทุกระดับ มีการสรุปผลประเมินจัดทำรายงานวิจัย สรุปประเมินผลโครงการ/งานต่างๆ และ มีการนำผล ประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำเครื่องมือวัดและ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และรายงานผลการจัดการเรียนการสอนมี คณะกรรมการนิเทศ และดำเนินการนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ตาม แผนการสอนแบบบูรณาการมีการนำผลการนิเทศ ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารวิชาการ มี การนำผลประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา จัดทำสรุปรายงานผลและรายงานวิจัยจากผลการ ประเมินสอดคล้องกับ Bunjadnon Thamarn (2008) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการศึกษา โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่าการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ในด้านการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการจัดภูมิทัศน์ การจัดแหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมแนะ แนว การจัดนิทรรศการ การจัดการเรียนการสอน และการติดตามประเมินผล

5.3 ผลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า ผลประเมินรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวม พบว่า มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการนำสู่การปฏิบัติ มีความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ ด้านการติดตามประเมินผลด้านการประสานความร่วมมือ และ ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจตามลำดับสอดคล้องกับ Rapeephan Kanarit, (2011) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลวิจัยพบว่า ระดับของการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ทั้งภาพรวมรายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรมีการวิจัยทดลองใช้รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้ ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู บุคลากร และ ผู้เรียน

6.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการโครงการพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

References

- Ajarawan Chaiyakaln. (2012) *Application of Sufficiency Economy Philosophy in Schools under the Office of Chiang Rai Provincial Primary Education Area 3:A case study of Ban San Rong School, Mae Chan District, Chiang Rai Province, May 12, 2013.*https://www.mfu.ac.th/school/liberalarts.../2555_17.pdf
- Atiporn Thonglor. (2010). *Management of Sufficiency Economy Philosophy in Schools Under The Office Surin Educational Service Area.* Surin: Boromarajonani College of Nursing Surin.

- Bunjadnon thamarn and term. (2008). *Management of education based on economic philosophy Sufficiency of schools in Ngao District*, Lampang Province. Lampang : Self-study Master of Education Program in Educational Administration, Naresuan University.
- Chaijairin Chaivisit.(1996). *Participatory Action Research to Enhance Values Based on Sufficiency Economy Concepts for Students and Communities*.Chiang Mai. (Master of Thesis). Graduate School, Chiang Mai University.
- Education, Ministry. (2009). *Guidelines for Sufficiency Economy Supervision*. Bangkok: Bureau of the Permanent Secretary.
- National Economic and Social Development Board, Office of the National Economic and Social Development Board, Office.(2016). *Draft National Economic and Social Development Plan No.12(2017-2021)* .Bangkok :The Prime Minister.
- Rapeephan Kanarit.(2011). *School administration according to Sufficiency Economy Philosophy Under the Office of PathumThani Primary Education Area 2*. (Master of Thesis).Managemen Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- The Prime Minister.(2016). *National Strategic Framework for 20 Years (2017-2036) (Summary)*.Bangkok:The Prime Minister.
- Thitimal Thongpim.(2008).*The use of the Sufficiency Economy Philosophy in the Learning Management of Teachers*Chiang Mai Agricultural and Technology College.Chiang Mai:Independent StudyGraduate School, Chiang Mai University.Vocational Education Commission, Office.(2009). *The Office of The Vocational Education Commission (2009)*. Bangkok: Management System Development Group.

การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

THE DEVELOPMENT OF SCHOOL PROFESSIONAL ADMINISTRATOR
MODEL UNDER BANGKOK EDUCATIONAL AREA OFFICE

นัทธมน เวชรังษี* เด่น ชะเนติยัง**

Nattamon Vetchrungsee, Den Chanetiyoung

Received: August 29 , 2019

Revised: September 16, 2019

Accepted: September 25, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดรูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดรูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารมืออาชีพ ด้วยเทคนิคเดลฟาย จากผู้เชี่ยวชาญด้านผู้บริหารมืออาชีพ จำนวน 21 คน 3) จัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน เพื่อรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และ 4) ประเมินความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 132 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าพิสัยควอไทล์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการเทคนิคเดลฟาย

ผลการวิจัยพบว่า

* Doctor of Philosophy Program Educational Administration Western University.

** Doctor of Education Program in Educational Administration, Western University.

1. ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 21 คน เห็นด้วยกับการพัฒนาองค์ประกอบรูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านทักษะการบริหาร 3) ด้านการประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 4) ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 5) ด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงาน 6) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและตัวชี้วัดขององค์ประกอบทั้ง 21 ข้อ

2. ผลการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านงบประมาณทั้ง 8 คน ต่างเห็นสอดคล้องกันว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดของผู้บริหารมืออาชีพเหมาะสมดีแล้ว

3. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 132 คน พบว่า ทุกคนเห็นด้วยกับองค์ประกอบผู้บริหารมืออาชีพทั้งหมดที่กล่าวมาทุกด้านแล้วอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนา , รูปแบบ , ผู้บริหารมืออาชีพ

ABSTRACT

The purposes of the study were: 1) to investigate the factors and indicators of school professional administrator model, 2) to present the school professional administrator model. The research processes consisted of four steps: 1) analyzed the documents concerning the school professional administrator model, 2) interviewed a group of 21 school professional administrator experts, 3) sought the advices and feedbacks of eight experts by group discussion technique, and 4) evaluated the opinions of 132 school administrators. The analysis of the data was accomplished by computation of percentage, mean, standard deviation. The median and interquartile range were also computed to test each of consensus postulated in this study.

Based upon the findings of the study, it was concluded that the group of school professional administrator experts strongly agreed with the factors and indicators of school professional administrator model. The evaluation of opinions of administrators were also at high level.

Keywords : Development, Model, Professional Administrator.

1. บทนำ

ผู้บริหาร คือผู้ที่รับผิดชอบให้การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (Massie & Douglas, 1981) เป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กรในลักษณะเป็น ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ของความคิด และศูนย์รวมของการตัดสินใจ สำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา ยิ่งมีความสำคัญมากกว่าผู้บริหารองค์กรทั่วไป เพราะสถานศึกษาเป็นองค์กร ให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอน และการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายของสถานศึกษา ก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้รับความสนใจ และความคาดหวังจากสังคมอยู่ในระดับสูง (Hoy & Miskel, 2001) ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจ ฐานความรู้ที่ให้ความสำคัญต่อข้อมูลสารสนเทศ หรือความเป็นสมาชิกอาเซียน ของกลุ่มประเทศในแถบตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเหตุการณ์ที่ทำลายความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ในการนำพาสถานศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณภาพได้ ผู้บริหาร สถานศึกษาจึงต้องมีความเป็นมืออาชีพ (Professional) ที่มีความสามารถทั้งในด้านการการ ปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ รอบรู้ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้มีองค์ความรู้ที่ สำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน ในขณะที่ครูผู้สอนจะมีหน้าที่สำคัญในการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ ให้ เกิดขึ้นในสถานศึกษา ยกตัวอย่างเช่น การเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา การ ตัดสินใจ และการมีวิสัยทัศน์ การติดต่อสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ การตั้งใจเพื่อการสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำแห่งการบริหารหลักสูตร และการสอนให้มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

บทบาท และหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือการขับเคลื่อนกลไกหลักของ หน่วยงาน หรือองค์กรของตน โดยการทำหน้าที่บังคับบัญชา บริหารจัดการ วางแผนดำเนินงาน ประสาน ควบคุม ติดตาม ดูแล แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ประสานความสัมพันธ์กับ ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ พร้อมทั้งนำพา หรือขับเคลื่อนหน่วยงาน หรือองค์กรของตนไปสู่ จุดหมายปลายทาง ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของหน่วยงาน หรือองค์กร อย่างมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่วนในเรื่องของความเป็นมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็น จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วอย่างยาวนาน เป็นบุคคลที่สังคม ชุมชน และ บุคคลทั่วไปให้การยอมรับนับถือ มีความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเอง มีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา มี ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความรักและห่วงใยในแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่

มีความเมตตา ปราณี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุกคน เป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน ให้ความสำคัญกับทุกคน โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความผิดพลาดน้อย สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างทันท่วงที มีการสื่อสารที่ถูกต้อง ชัดเจน และตรงประเด็นมากที่สุด

ด้วยความสำคัญ และความจำเป็นที่ต้องเฝ้าหา คัดเลือกบุคคลมาเป็นหัวเรือ เพื่อกำกับ นำพาหน่วยงานการศึกษาของรัฐ ให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างถูกต้อง และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผลของการศึกษาจะเป็นตัวอย่างแก่ การศึกษาของชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1. เพื่อศึกษารูปแบบประกอบรูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณแบบผสมผสานกันซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความเห็นชอบด้วยกระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เพื่อหาความสอดคล้องจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความคิดเห็นจากผู้บริหารมืออาชีพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 132 คน

4. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ด้านวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการบริหาร ด้านการประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และ ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

2. การสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ทั้ง 8 คน เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครนั้น เหมาะสมดี พร้อมได้แสดงคำแนะนำและข้อเสนอแนะ

3. ส่วนการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้ง 132 คน พบว่า ทุกคนมีความพึงพอใจการพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

5.1 จากการศึกษาผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 คน เห็นด้วยกับองค์ประกอบหลัก ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ด้านวิสัยทัศน์ ด้านทักษะการบริหาร ด้านการประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และ ด้านมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hollomon (1999 : 605 A) ได้ทำการวิจัยคุณสมบัติของอาจารย์ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอาชีพ พบว่า คุณสมบัติของอาจารย์ใหญ่ขึ้นอยู่กับความรู้ด้วยตนเอง และต้องเป็นผู้ที่มีคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการมีจิตใจดี มีความรู้สึกนึกคิดที่ดี มีน้ำใจ และมีจิตวิญญาณที่ดี คุณสมบัติของอาจารย์ใหญ่ ที่การเสียสละเพื่อให้ได้งานที่ต่อเนื่อง โดยมีแรงจูงใจในการทำงานที่ใช้เงินน้อย แต่ได้งานมาก และเป็นผู้หน้าที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของRice (1991 : 378-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทฤษฎีของอาจารย์ใหญ่ และครูโรงเรียน

ประถมศึกษา เขตแม่น้ำซาวานนาห์ ตอนกลางของรัฐจอร์เจีย โดยทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของพรรณนาของอาจารย์ใหญ่ และครูที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของอาจารย์ใหญ่ในเรื่องต่อไปนี การเป็นแบบอย่าง ความสามารถในการประนีประนอม ความอดทนต่อความไม่แน่นอน ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจคน การวางแผนความอดทนต่อการขาดระเบียบวินัย การรู้จักบทบาทของตนเอง การมีวิจารณ์ญาณ การเน้นผลงานความสามารถในการบูรณาการ มุ่งความเจริญก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างพรรณนาของอาจารย์ใหญ่ และครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อพฤติกรรมผู้นำของอาจารย์ใหญ่ในด้านความสามารถ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bass (1981 pp 65-66) ได้ศึกษางานวิจัยของสต็อกคิลล์เกี่ยวกับบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้บริหาร โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัยสรุป ได้ดังนี้ 1) บุคลิกภาพ และพฤติกรรม จากผลการวิจัยมากกว่า 15 เรื่อง พบว่าผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมเหนือบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี้ คือ มีเขาว์ปัญญาดี มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ มีความรู้ทันสมัย และกว้างขวาง ชอบกิจกรรม และงานสังคม มีมารยาททางสังคมที่ดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี 2) บุคลิกลักษณะของผู้บริหารที่ได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยมากกว่า 10 เรื่อง พบว่า ผู้บริหารจะมีบุคลิกลักษณะดังนี้ คือ มีความสามารถในการเข้าสังคม รู้จิตวิทยาในการเจรจา มีมารยาททางสังคมที่ดี มีความคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ มีความอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อปัญหารอบด้านโดยไม่เสียกำลังใจ รู้หลัก และวิธีทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้เพื่อเสริมคุณค่าของตนเอง ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความสามารถในการคาดการณ์ข้างหน้าได้ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ในการทำงาน เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง และคิดสิ่งใหม่ ๆ เป็นผู้มีความสามารถในการพูด และสามารถเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) คุณสมบัติที่มีความสัมพันธ์สูงกับการเป็นผู้บริหาร คือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นที่นิยมของปวงชน มีความสามารถในการเข้าสังคม มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความปรารถนาที่ทำดีที่สุด มีอารมณ์ขัน มีความร่วมมือกับผู้อื่น และมีความสามารถในทางการกีฬา

5.2 จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ทั้ง 8 คน เห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบหลัก และตัวชี้วัดรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครนั้น เหมาะสมดี พร้อมได้แสดงคำแนะนำ และข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Stogdill (1974 : 62-63) ได้รวบรวมผลการวิจัย

เกี่ยวกับบุคลิกภาพ ลักษณะ และพฤติกรรมของผู้นำ โดยจำแนกออกเป็นกลุ่มตามผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) บุคลิกภาพ ลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำที่ได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยมากกว่า 15 เรื่อง พบว่าผู้นำควรมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมเหนือบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องต่อไปนี้มีเขาวิญญูชาติ มีความคิดอ่านเฉียบแหลมกว่า มีนิสัยรักการศึกษาค้นคว้า รักการอ่าน คิดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือในวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำอยู่ ทำให้มีความรู้ทันสมัย และกว้างไกล เป็นที่พึ่งในเรื่องที่ตนรับผิดชอบได้ มีความเข้าใจในงานที่ทำ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำอยู่เสมอ หรือรู้แหล่งที่จะไปสอบถามปรึกษาหารือได้ ชอบกิจกรรมหรืองานสังคม ไม่เป็นคนเก็บตัว กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสังคมกับกลุ่ม เข้ากับคนได้ทุกชั้น โดยไม่เคอะเขิน มีมารยาททางสังคมที่ดี มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี มีฐานะพอเลี้ยงตนเองให้อยู่ในระดับเดียวกัน หรือดีกว่ากลุ่ม ไม่มีหนี้สิน หรือหยีบยืมเพื่อนร่วมงาน จนทำให้ฐานะของตำแหน่งด้อยลง ส่วนปริมาณคุณภาพคุณสมบัติ และทักษะที่สำคัญของหัวหน้างานขึ้นอยู่กับสภาพงานที่บริหารอยู่ 2) บุคลิกลักษณะของผู้นำที่ได้รับการยืนยันจากผลการวิจัยมากกว่า 10 เรื่อง พบว่าผู้นำควรมีบุคลิกลักษณะเหนือบุคคลอื่นในเรื่องต่อไปนี้ ความสามารถในการเข้าสังคม เข้ากับคนได้ทุกระดับโดยปราศจากอาการหวาดกลัว เคอะเขิน รู้จิตวิทยาในการพูดคุยกับคน ปรับตัวให้เข้ากับคนอื่นได้ และเป็นผู้ที่มีมารยาทสังคมที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถที่จะเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน มีจินตนาการที่จะสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ มีความอดทน ทนทานต่อความยากลำบาก ทนงานหนักได้ อดทนต่อปัญหารอบด้านได้ โดยไม่ต้องใช้กำลัง รู้วิธีทำงาน รู้หลักในการทำงาน รู้เรื่องที่ทำ และรู้กว้างไกล ทำให้งานสำเร็จได้เร็ว และมีคุณภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้าใจของเขตความสามารถของตน หมั่นศึกษาหาความรู้ เพื่อเสริมคุณค่าของตน ให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความเชื่อมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ และเมื่อจำเป็นต้องชี้แจง แสดงเหตุผล ก็สามารถทำได้โดยมีหลักฐานอ้างอิง มีความตื่นตัว และมีความสามารถในการคาดการณ์ข้างหน้าได้ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่ว ว่องไว และสามารถที่จะวิเคราะห์และคาดการณ์ข้างหน้าได้ถูกต้องแม่นยำ มีความร่วมมือกับหมู่คณะ ทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และให้ความร่วมมือในการทำงาน เช่น อำนวยความสะดวก ร่วมประสานงาน ให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น

5.3. จากการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ทั้ง 132 คน พบว่า ทุกคนมีความพึงพอใจการพัฒนาแบบผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Kanokgarn Kotcha (2007 : 93-97) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริง และคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านทักษะ ด้านบุคลิกภาพ ด้านลักษณะนิสัย และด้านความรู้ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดใจ ศิริสมบัติ (2550 : 96-99) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริง และที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า 1) คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ คุณลักษณะด้านภูมิธรรม คุณลักษณะด้านภูมิรู้ และคุณลักษณะด้านภูมิฐาน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ผู้บริหารควรมีปฏิภาณไหวพริบกับการแก้ไขปัญหา เพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป
- 2) ผู้บริหารควรมีทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ เพื่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เป็นกันเอง
- 3) ผู้บริหารควรมีความรอบรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ รัดกุม

6.2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เพื่อค้นหปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริหารมืออาชีพต่อไป
- 2) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครกับเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำจุดเด่นไปพัฒนาต่อไป

References

- Bass, B.M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. London: Sage.
- Bass, B.M. & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership*. (2nd ed). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Dubrin, A. J. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. Boston: Houghton Mifflin.
- Gumusluoglu, L. & Ilsev, A. (2009). Transformational Leadership, Creativity and Organizational Innovation. *Business Research*, 62(4), pp. 461–473.
- Kanokarn Kotcha. (2007). Women Institute Administrators in Actual Traits and Expectation Traits On Chachoengsao Teachers Opinion. (Master of Thesis). Graduate School : Rajabhat Rajanagarindra University.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (1996). *Educational Administration: Theory, research, and practice*. (5th edition). New York: McGraw-Hill.
- Hoyle, J. R., English, F. W. & Steffy, B. E. (2005). Skills for Successful 21st Century School Leaders: Standards for Peak Performers. American Association of School Administrators, Arlington, VA. Melbourne Graduate School of Education, The University of Melbourne, Abstract.
- Gulick and Lyndall Urwick (eds.), *Notes on the Theory of Organization*. New York: Institute of Public Administration.
- Magnuson, W. G. (2001). The Characteristics of Successful School Business Managers (Doctoral of Thesis). University of Southern California.
- Sudjai Sirisombat. (2007). Administrator's Actual and Expectation Traits in Chachoengsao Basic Educational Service Area Office II (Master of Thesis). Graduate School : Rajabhat Rajanagarindra University.

การศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้
องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของใช้
อรัญญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
STUDY TO DEVELOP AND STRENGTHENING THE BUSINESS COMMUNITY
BY KNOWLEDGE AND LOCAL WISDOM :
CASE STUDY OF THE PRODUCT OF ARANYIK AYUTTHAYA

ฤดี เสริมชยุต* วันทนีย์ แสนภักดี**

Rudee Sermchayut, Vantanee Sanpakdee

Received: July 29 , 2019

Revised: August 15, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจชุมชนของกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้อรัญญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน และ 3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต รวมทั้งการเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ

* Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

** Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

ผลการวิจัยพบว่า

องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจ ได้รับการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น องค์ความรู้ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้ผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจนเป็นที่ยอมรับของตลาด

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน กระบวนการด้านวัฒนธรรม ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เดิมทั้ง 5 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกเป็นรุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะกระบวนการทางวัฒนธรรม ที่เคยหล่อหลอมผู้คนเข้าไว้ด้วยกันอย่างประเพณีไหว้ครูบูชาเตาค่อยๆหายไป และเป็นการทำตามความสะดวกของแต่ละบ้านมากกว่าจะเป็นการร่วมกันทำเหมือนในอดีต แต่สิ่งหนึ่งที่ยังเป็นความเข้มแข็งของชุมชน คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องพยายามเข้าไปช่วยขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ และนำมาใช้เป็นฐานในการกำหนดรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

แนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้น ให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง คือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพราะเป็นจุดแข็งและปัจจัยที่ได้รับการยอมรับจากผู้ใช้และผู้ซื้อสินค้า เน้นการใช้ตราสินค้าที่บ่งบอกความเป็นออร์แกนิก เสริมด้วยกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม เพื่อที่จะคงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน ต้องมุ่งเน้นไปที่องค์ความรู้เป็นฐานราก โดยต่อยอดและสืบทอดองค์ความรู้เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง นอกจากนั้นธุรกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการตามแนวทางสมัยใหม่ ใช้การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย มาสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ภูมิปัญญาที่มี นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด จึงจะสามารถทำให้ธุรกิจชุมชนแข็งแกร่งและยั่งยืนได้

คำสำคัญ : ความเข้มแข็ง, ธุรกิจชุมชน, องค์ความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

Objective of this research were; 1) to study the knowledge and local wisdom in the community business of the products of Aranyik Products, Tha Chang District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 2) to study the key factors affecting the success of a community business, and 3) to find out the guideline to develop and strengthen those factors in a manner that promotes the continued strength of the community business.

Research Methodology was a qualitative methods. The qualitative methods collected data from document and In-depth interview and group discussion participatory and non-participant observation Informal interviews Including the opening of the forum, community leaders, leaders, peer educators and villagers. The data were analyzed by the descriptive interpretation.

Findings were as follows; Knowledge and local wisdom in business operations has been passed on from generation to generation Knowledge has been developed to suit the era. As for local wisdom, it is considered an important foundation. In building confidence and reputation for Aranyik products until being accepted by the market. The important factor that affects the success of the community business is the learning process of the community. Cultural process The relationship system in the community and the original local wisdom in all 5 factors Affecting all success But currently, the manufacturer of Aranyik products is the 2nd generation, 3rd generation, causing the lack of interconnection, especially the cultural process that has cast people together. As the tradition of worshipping, the worship of the hearth gradually disappeared and it was done according to the convenience of each house so much that it would be the same as in the past. But one thing that is still the strength of the community is local wisdom. In which community leaders and relevant government agencies try to help drive cooperation and used as a base

for determining the strengthening of the community and used as a measure of community strength

Guidelines for developing and enhancing those factors To be in a manner that is conducive to the continued strength of the community business, using local wisdom as an important base because it is the strength and factors that are accepted by users and buyers of products Highlight the brand that conveys a forest machine with an extra point for Wealth Management community. Community participation Creating a learning process And networking Which all rely on social, cultural processes in order to maintain product identities The development and strengthening of the business community. Must focus on the knowledge as a foundation by expanding and inheriting knowledge as one important thing In addition, the community business needs to be managed according to modern approaches. Use participation Networking To create a learning process together To strengthen the wisdom that is Used to develop products To respond to the needs of the market Therefore can make the community business stronger and sustainable

Keywords: strengthening the business community, knowledge, local wisdom

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศในทุกๆระยะที่ผ่านมา มีนโยบาย มาตรการ และการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันผ่านมาแล้ว 11 แผนด้วยกัน และในปี พ.ศ. 2559 จะเป็นปีสุดท้ายของแผน โดยได้มีการแบ่งการดำเนินการ การกำกับติดตามไปตามภาคตามกลุ่มจังหวัดและตามแต่ละจังหวัด ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดตาม กำกับดูแลให้สะดวกและคล่องตัวขึ้น ภาคกลางเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศ เป็นที่ตั้งของเมืองหลวง และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการรวมจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกันเป็นกลุ่ม เพื่อใช้ในการบริหารงบประมาณ เช่น ภาคกลางตอนบน ภาคกลางตอนล่าง และกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

เป็นต้น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดอยู่ในกลุ่มภาคกลางตอนบน เป็นศูนย์กลางการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม รวมทั้งภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของภาคกลางคือการท่องเที่ยว จากการที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งผลิตทั้งสามส่วนดังกล่าวนั้น เป็นผลมาจากการมีทรัพยากรที่หลากหลาย มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เอื้อต่อการพัฒนาสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืน

นอกจากนี้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังเป็นแหล่งการค้าและการลงทุนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง เป็นที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง มีความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และอุตสาหกรรมเกษตร ในขณะที่ภาครัฐได้มีนโยบายมุ่งเน้นสนับสนุนภาคการผลิตระดับชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการดำเนินกิจกรรมเพื่อนำไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางรวมทั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีศักยภาพที่จะเป็นช่องทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการค้าของชุมชนที่มีโอกาสกระจายไปยังจังหวัดต่างๆ ในภาคอื่นได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจในสัดส่วนสูง และมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศไทยในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา แต่ยังคงพบว่า เกิดปัญหา อุปสรรคในการพัฒนาด้วยเช่นกัน เช่น ปัญหาด้านการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ การบริหารจัดการ แรงงาน ปัญหาสังคม และปัญหาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค ทั้งนี้เพราะภาคกลางเป็นภูมิภาคขนาดใหญ่ มีอนุภูมิภาค 6 อนุภูมิภาค หรือ 26 จังหวัด โดยแต่ละจังหวัดมุ่งพัฒนาความเข้มแข็งของตนเอง พยายามสร้างจุดร่วมจุดต่าง ซึ่งมีความหลากหลาย โดยมีกลไกการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ กัน แต่ขณะเดียวกันทุกจังหวัดอยู่ภายใต้ระบบบริหารราชการแบบเดียวกัน จึงมีความยืดหยุ่นน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมในระดับชุมชนและท้องถิ่น ยังมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย เพื่อให้มีความพร้อมที่จะดึงศักยภาพออกมาสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน นักวิชาการ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันตามความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน อันจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

อนึ่ง จากการศึกษายุทธศาสตร์การวิจัยภาคกลาง (พ.ศ. 2555-2559) พบว่า สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้สังเคราะห์ภาพรวมวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่ม

จังหวัดภาคกลาง เพื่อนำมาสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการวิจัยภาคกลาง เพื่อแสดงความต้องการการวิจัย และได้จุดหมายปลายทางร่วมกันว่า “สร้างและนำองค์ความรู้ไปสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ให้เป็นภูมิภาคที่น่าอยู่ และมีการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมีมาตรการที่สำคัญ คือ “ศึกษาค้นคว้าวิจัยทุกระดับ โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่น เพื่อนำความรู้มาสร้างมูลค่าเพิ่ม และเสริมคุณค่าการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งบนฐานความรู้อย่างแท้จริง”

เมื่อพิจารณายุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคกลางและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โครงการวิจัยนี้สามารถตอบโจทย์ของการพัฒนาชุมชนสู่ความเข้มแข็งโดยตรง โดยผ่านกลุ่มองค์กรชุมชนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ กลุ่มธุรกิจชุมชน หากธุรกิจชุมชนที่ถูกมองว่าเป็นฐานรากของประเทศมีความเข้มแข็ง ซึ่งลักษณะเฉพาะของธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพสามารถสร้างความเข้มแข็งได้นั้น มีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยปัจจัยหลักที่สามารถสร้างให้ธุรกิจชุมชนมีความน่าสนใจนั้นคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ การเลือกพื้นที่ในการศึกษารั้งนี้ จึงใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยาวนาน และมีกลุ่มธุรกิจที่น่าสนใจ จึงเลือกอำเภอนครหลวง จ.พระนครศรีอยุธยา ที่เป็นแหล่งผลิตมีดอรัญญิก อันเลื่องชื่อนั่นเอง มีคำถามที่น่าสนใจ ทำอย่างไรจะสืบสานภูมิปัญญาอันเก่าแก่นี้ให้คงอยู่คู่ธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจชุมชนของกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้อรัญญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน
- 2.3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องชุมชน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
- 3.2 เครื่องมือการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาเอกสารและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มธุรกิจชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ คำถามเกี่ยวกับบริบทธุรกิจชุมชน และคำถามเกี่ยวกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการดำเนินธุรกิจชุมชน การจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group interview) เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อจัดทำโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจชุมชน และแบบสำรวจข้อมูลสมาชิกกลุ่มธุรกิจชุมชน จากการจัดเวทีชุมชนเพื่อสร้างแบบสำรวจข้อมูลร่วมกัน

3.3 การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญา
- 2) ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลเจ้าของภูมิปัญญา ผู้นำชุมชน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และการตรวจสอบข้อมูล จะดำเนินการไปพร้อมๆกัน จากการสอบถาม สังเกต และสรุปผลในเชิงพรรณนาความ (Descriptive Analysis) โดยนำมาวิเคราะห์แบ่งเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และพิจารณาความสมบูรณ์ของข้อมูล จนเป็นที่เหมาะสม จนสามารถอธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ รวมทั้งวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 การศึกษาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้ธัญญาภรณ์ ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการสัมภาษณ์พบว่าท้องถิ่นมีองค์ความรู้และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการขับเคลื่อนธุรกิจชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ในอดีตจะเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าในปัจจุบัน พบว่ามีการตั้งสหกรณ์ธัญญาภรณ์ เพื่อรวมกลุ่มในการประกอบการ แต่ต่อมาแต่ละบ้านมีการขายธุรกิจไปยังลูกหลาน ทำให้การมีส่วนร่วมในชุมชนลดลงไปเป็นการทำธุรกิจแบบตัวใคร

ตัวมันมากขึ้น ในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีประเพณีไว้ครุบูชาเตาเป็นประเพณีหลักของชุมชน ในอดีตมีการร่วมกันทำ เป็นพิธีใหญ่ศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่น

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน และทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างเครือข่ายธุรกิจชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน กระบวนการด้านวัฒนธรรม ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์อัญญาณิกนั้น ก่อนข้างมีลักษณะต่างคนต่างทำ หรือมีการแบ่งเป็นกลุ่มๆเฉพาะตนอย่างชัดเจน ขาดความร่วมมือ และการเชื่อมต่อกันในบริบทต่างๆ ปัจจัยที่เคยเข้มแข็งอย่างเช่น กระบวนการทางวัฒนธรรม ที่หล่อหลอมผู้คนเข้าไว้ด้วยกันอย่างเช่น ประเพณีไหว้ครุบูชาเตาก็ค่อยๆหายไป และมีการทำตามความสะดวกของแต่ละบ้านมากกว่าจะเป็นการร่วมกันทำเหมือนในอดีต แต่สิ่งหนึ่งที่ยังเป็นความเข้มแข็งของชุมชน คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องพยายามเข้าไปช่วยขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ และนำมาใช้เป็นฐานในการกำหนดรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.3 แนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องชุมชน กลยุทธ์รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานที่ธุรกิจชุมชนต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสามารถสร้างรายได้ได้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกลยุทธ์การสร้างเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาพัฒนา และให้การสนับสนุน เพื่อที่จะคงอัตลักษณ์และมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของใช้อัญญาณิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้วิจัย สามารถกล่าวอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

5.1 องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจชุมชน จากการศึกษาวิจัย พบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sunitda Choosawat (2012) เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านต่อการสร้างความเข้มแข็งของ

ชุมชน บ้านโหล๊ะหาร จ.ชุมพร ในด้านที่เชื่อมั่นว่าการต่อยอด และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาจะเป็นจุดเด่นของชุมชนที่สามารถดึงดูดผู้คนให้มาสนใจผลิตภัณฑ์ของชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Warunee Phongpinyo (2002) เรื่อง ภูมิปัญญาของชาวล้านต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษาบ้านอัมพวัน จ.ขอนแก่น ที่พบว่าชาวบ้านมีการนำภูมิปัญญามาปรับใช้กับเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยได้อย่างลงตัวและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้เป็นอย่างดี

5.2 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน พบว่าในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกนั้นค่อนข้างมีลักษณะต่างคนต่างทำ หรือมีการแบ่งเป็นกลุ่มๆเฉพาะตนอย่างชัดเจน ขาดความร่วมมือ และการเชื่อมต่อกันในบริบทต่างๆ ปัจจัยที่เคยเข้มแข็งอย่างเช่น กระบวนการทางวัฒนธรรม ที่หล่อหลอมผู้คนเข้าไว้ด้วยกันอย่างเช่น ประเพณีไหว้ครูบูชาเตาก็ค่อยๆหายไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Somboon Tumlangka (2013) เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในจังหวัดเชียงราย ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน มีปัจจัย สำคัญคือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ระบบเครือข่าย ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานได้ใช้ปัจจัยต่างๆเหล่านี้มา กำหนด รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ส่วนกลยุทธ์การนำรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐาน ได้แก่ กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย และกลยุทธ์สร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด บริบทของจังหวัดเชียงรายเป็นสังคมชนบทมากกว่าสังคมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และยังไปสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Uthaiwan Pootes (2017) ที่พบว่า กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการสืบทอดความรู้ภายในชุมชน ภายใต้การดำรงชีวิตประจำวัน มีการสืบทอดมาเป็นเวลานาน และมักจะส่งสืบทอดผ่านพ่อ แม่ และคนในครอบครัว ซึ่งถือว่าการส่งต่อภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นภายในครอบครัวเป็นประเพณีปฏิบัติสืบทอดมาของสังคมไทย แต่ที่เริ่มลดน้อยถอยลงเพราะ บางภูมิปัญญา ถูกลดทอนความสำคัญ และแทนที่ด้วยเครื่องมือสมัยใหม่ หรือคนในท้องถิ่นไม่เห็นคุณค่า ดังนั้นการที่จะคงรักษามิปัญญาท้องถิ่นไว้ได้อย่างยั่งยืนต้องสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นในรุ่นต่อไปให้ได้

5.3 แนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกลยุทธ์การสร้างเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาพัฒนาและให้การสนับสนุน เพื่อที่จะคงอัตลักษณ์และมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Vitaya chandang (2013) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ที่พบว่า การสร้างความเข้มแข็งให้ธุรกิจชุมชนอยู่ภายใต้ สามระบบสนับสนุน (Triangle Support System) ได้แก่ ระบบความรู้ (Knowledge System) ซึ่งเป็นความรู้ในชุมชน ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยการผสมผสานระหว่างความรู้เก่ากับความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wanmakla Kesorndokmai (2017) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาศักยภาพหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การดำเนินกิจกรรมการพัฒนากลุ่มชุมชนด้วยความต่อเนื่อง และเพิ่มจำนวนครั้งในการติดตามการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม จึงกล่าวได้ว่าการที่ชุมชนจะเข้มแข็งต้องอาศัยทั้งภูมิปัญญาที่มีอยู่เป็นปัจจัยภายในของชุมชนเอง ยังต้องมีเครือข่าย การมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และต้องดำเนินงานอย่างมีระบบ ต่อเนื่อง ชุมชนถึงจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสามารถสรุป ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้ ควรจะทำการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

6.1 ควรจะศึกษาเรื่อง “อิทธิพลของการเมืองท้องถิ่นที่มีผลต่อความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน” เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัจจัยภายนอกที่เป็นจุดอ่อนหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน

6.2 ควรจะศึกษาเรื่อง “แนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน” เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อธุรกิจชุมชน

6.3 ควรนำรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพไปใช้กับพื้นที่อื่นที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะใกล้เคียงกัน

References

- Somboon Tumlangka .(2013). Local Wisdom - Based Model to Build up Community Strength in Chiang Rai Province *Journal of Education, Naresuan University*.15(2) 62-63.
- Sunitda Choosawat (2012). The Application of Populay Wisdom for Community Empowerment's Ban Lohhan Amphur Pabon Phattlung Province. Graduate School: Hatyai University.
- Uthaiwan Pootes. (2017). Process of Transferring Local Wisdom Wicker in Ban Dongchapu, Bang Maplor Sub-district, Krok Phra District, Nakhon Sawanprovince. *Journal of MCU Social Science Review*,4(3),180-188.
- Vitaya chandang. (2013). Model of Management, Strong Community, Sufficiency Economy, Upper Central Thailand. (Doctor of Thesis) Graduate School. Valaya Alongkorn Rajabhat University
- Wanmakha Kesorndokmai.(2017).Management, Community Involvement and Sustainable Development of Historic Sites History Measure was Inconspicuous Tumbon Ta Num Oi 's Nakhon Sawan district. *Journal of MCU Social Science Review*,5(3),125-132
- Warunee Phongpinyo. (2002). *Local Wisdom Towards Community Strengthening: a Case Study of Ban Amphawan, Moo 8 Samran Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province* (Master of Thesis). Loei Rajabhat University.

รูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของบริษัท ประชากรัฐรักสามัคคี
วิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด

MODEL OF COMMUNITY TOURISM MANAGEMENT OF PRACHARATH
RAKSAMAKEE SOCIAL ENTERPRISE (THAILAND) CO., LTD.

สิริ ฤกษ์สลด ปันसान* ศรัณยา เลิศพุทธรักษ์ณ**

Siri Rapassarada Pansan, Saranya Lertputhirak

Received: July 25 , 2019

Revised: September 23, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนตามหลัก
ของบริษัท ประชากรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยเชิง
คุณภาพจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐ และเชิงปริมาณจะใช้
วิธีการสำรวจจากแบบสอบถามที่เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มข้าราชการจาก
หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเจ้าหน้าที่บริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม และ
กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมกับบริษัทฯ นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์เชิงประเมิณผลการ
ดำเนินงาน คือ รายได้ของกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มขึ้น ผลจากการวิจัยพบว่าจากตัวแปรด้านการ
จัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ได้แก่ การคัดเลือกชุมชนที่มีความพร้อมและการมีส่วนร่วม
ของคนในชุมชนเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุด โดยควรมีการสร้างกระบวนการคัดเลือกชุมชนที่มีความ
พร้อมโดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการ, การท่องเที่ยวชุมชน , บริษัท ประชากรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจ
เพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด

* Doctorial's Degree Program, Doctor of Philosophy Burapha University.

** Faculty of Public of Management, Burapha University.

ABSTRACT

Objective of this research were to The Study of Model of Community Tourism Management of PRACHARATH RAKSAMAKEE SOCIAL ENTERPRISE (THAILAND) Co., Ltd., The Researcher Used A Survey Method From Three Sample Groups: People Who Joined The Company, Related To Government Officials And The Company Officers. In Addition, The Researcher Also Conducted An Evaluation of The Performance Using The Indicators of The Key Performance Indicator: Kips Consisting. The Results of The Research Showed That The Factors of Sustainable Tourism Management Which Contain of The Readiness And Participation Of People In The Community Is The Most Important Thing.

Keywords: Model of management, Community tourism , Pracharath Raksamakee Social Enterprise (Thailand) Co., Ltd

1. บทนำ

การท่องเที่ยวชุมชนมีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความสามัคคีและสร้างความมั่นคงในชุมชนรวมถึงสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ลดปัญหาการอพยพคนจากชุมชนไปทำงานในเมืองใหญ่ แต่การบริหารการท่องเที่ยวชุมชนยังไม่มียังปัญหามาก รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวชุมชนของประเทศไทยที่รายได้ของการท่องเที่ยวยังไม่เกิดการกระจายอย่างทั่วถึง ปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวเดิม ทำให้เกิดปัญหาความแออัดของนักท่องเที่ยว ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว ตามมาด้วยปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และปัญหาการหลอกลวง เอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งนอกจากนี้ยังพบ ปัญหาการบริหารจัดการที่ขาดบูรณาการในการทำงานและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ไม่มีกลไกความเชื่อมโยง ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพขึ้นมาใหม่ ปัญหาการไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้นให้กับงานบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงในปัจจุบันประเทศเพื่อนบ้านได้มีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวซึ่งต่อมาเป็นคู่แข่งที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวกับประเทศ หากประเทศไทยไม่ปรับปรุงและพัฒนาด้านการจัดการท่องเที่ยวจะทำให้มีผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศลดลง ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ดำเนินแนวทางการปัญหาและการขับเคลื่อน

โครงการ “พลังท้องถิ่นขับเคลื่อนประชารัฐเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน” ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ดำเนินแนวทางการปัญหาและการขับเคลื่อนโครงการ “พลังท้องถิ่นขับเคลื่อนประชารัฐเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน” (Tourism Marketing Research Center, 2015)

“พลังท้องถิ่นขับเคลื่อนประชารัฐเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน” นับเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบวิถีไทย เพื่อสร้างรากฐานเศรษฐกิจในระดับชุมชน เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างมหาศาล เพื่อวางรากฐานเศรษฐกิจชุมชน โดยการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อไป (Nuchailek Sirinad, 2011) ทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ศักยภาพ และโอกาสที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันต้องเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนและเอกชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรที่จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบมากที่สุด (Tourism Marketing Research Center, 2015)

ดังนั้นการที่จะบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้น กระบวนการบริหารงานและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม จึงมีความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เกิดผลกระทบเชิงบวกอย่างสูง สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชน ประชาชนมีความสุข การดำเนินงานของประชารัฐสามัคคีจะเป็นไปตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการจะใช้แรงผลักดันทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเข้าถึงปัจจัยการท่องเที่ยวทั้งด้านทรัพยากรและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน 2) การสร้างองค์ความรู้จากในชุมชนและส่งเสริมความรู้เพื่อสร้างประโยชน์ต่อยอด 3) การตลาดพัฒนาแบบบูรณาการ ตั้งแต่การวิเคราะห์ตลาดไปจนถึงช่องทางการตลาดสมัยใหม่ 4) การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืนช่วยสร้างแบรนด์ (Brand) และหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อท้องถิ่นและสื่อระดับประเทศและ 5) การบริหารจัดการทั้งด้านต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง โดยฟันเฟืองทั้ง 5 จะขับเคลื่อนด้วยรูปแบบของ Social Enterprise (SE) หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม (Pracharath raksamakee (Thailand) co., Ltd. , 2017)

จากการดำเนินการที่ผ่านมา พบว่า จำนวนชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งสิ้น 341 ชุมชน และจากการประเมินผลการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนจากกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา ปรากฏว่า มีชุมชนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลสำเร็จ จำนวน 122 ชุมชน โดยเกณฑ์การประเมินที่บริษัทประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด ได้กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดต่าง ๆ มีตัวชี้วัดในการเพิ่มรายได้ของกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มขึ้นในลักษณะของรายได้ต่อหัวประชากร ซึ่งมีหน่วยงานข้อมูลจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูล ซึ่งจะมีรอบการประเมินในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2560 และรอบต่อไปในเดือน กันยายน พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ยังพบชุมชนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินผลสำเร็จเนื่องจากยังขาดปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน ได้แก่ การเข้าถึงปัจจัยการท่องเที่ยวชุมชน การสร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวชุมชน การสื่อสารทางตลาดท่องเที่ยวชุมชน การสื่อสารการรับรู้เพื่อความยั่งยืน และการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล นอกจากนี้การจัดการท่องเที่ยวชุมชนของบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม ยังถือว่าเป็นเรื่องใหม่ที่รัฐบาลเริ่มสนับสนุนได้ไม่นาน

ดังนั้นบทความนี้หวังว่าจะสามารถมีส่วนในการนำเสนอรูปแบบที่ทำให้เกิดความสำเร็จของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการของบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความสำเร็จของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนตามหลักของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด

3. วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method research) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยสอบถามความคิดเห็นจากกรรมการหรือตัวแทนบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมจำนวน 15 ท่าน นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังใช้เทคนิคสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในการยืนยันรูปแบบปัจจัยแห่งความสำเร็จของ

ประชากรรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม ส่วนสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กลุ่มที่สองเจ้าหน้าที่บริษัทประชากรรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม และกลุ่มสุดท้ายประชาชนหรือเกษตรกรที่เข้าร่วมกับบริษัทประชากรรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำการวิเคราะห์เชิงประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ตัวชี้วัดของบริษัทประชากรรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (Key performance indicator: KIPs) คือ รายได้ของชุมชนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลการดำเนินงานของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีจังหวัดที่จดทะเบียนในระยะที่ 1 ประกอบด้วยเชียงใหม่ อุดรธานี บุรีรัมย์ เพชรบุรีและภูเก็ต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ที่ใช้ทำการทดสอบสมมติฐานการทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องรูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการของบริษัท ประชากรรัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัดได้ปัจจัยที่สำคัญดังนี้

1) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งมีตัวแปรย่อยได้แก่ การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเดิม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใหม่ การจัดหาเงินทุนและงบประมาณที่จำเป็นต่อการบริหารงานท่องเที่ยวชุมชน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน อาทิเช่น ถนนที่นำไปสู่แหล่งท่องเที่ยว และความได้เปรียบทางชัยภูมิท่องเที่ยวชุมชน

2) ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้การจัดการท่องเที่ยวชุมชนซึ่งมีตัวแปรย่อยได้แก่ การสร้างมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งข้อมูลด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน การแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์ อาทิเช่น การพาไปดูงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและการปรับเปลี่ยนการจัดการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชนไปตามกระแสการท่องเที่ยวปัจจุบัน และการอบรมความรู้หรือทักษะของผู้ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3) ปัจจัยด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งมีตัวแปรย่อยได้แก่ การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน การใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบออนไลน์ การสร้างเอกลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน การสร้างความคุ้มค่าที่ได้รับจากการท่องเที่ยวชุมชน

4) ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งมีตัวแปรย่อยได้แก่ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การสร้างจิตสำนึกรักษ์ชุมชน ความพร้อมของชาวชุมชนการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน และการสนับสนุนจากภาครัฐบาล

5) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการบริษัทประชารัฐวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งมีตัวแปรย่อยได้แก่ การสร้างแผนธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน ความเหมาะสมของกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐ ความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ประสานงานจากบริษัทประชารัฐ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการด้านที่พัก

4.2 สรุปผลการวิเคราะห์การจากสำรวจและการทดสอบสมมติฐาน มีลักษณะดังนี้

จากลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามต่างกันมีผลต่อความสำเร็จในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมที่แตกต่างกันหรือไม่ จะพบว่าระยะเวลาในการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับงานประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ที่ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมที่แตกต่าง โดยที่ข้าราชการควรเป็นข้าราชการรุ่นใหม่ที่ได้รับราชการมาน้อยกว่า 5 ปี เนื่องจากมีคุณสมบัติการปรับตัวเข้ากับงานดี นอกจากนี้การบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนตามแนวทางของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด มีผลต่อความสำเร็จของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมที่แตกต่างกันหรือไม่ จะพบข้อมูลว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยด้านการสร้างองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาด ปัจจัยด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน และปัจจัยด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการบริษัทประชารัฐวิสาหกิจเพื่อสังคม มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม

5. อภิปรายผลการวิจัย

สาเหตุที่เป็นปัจจัยที่ทำให้บริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) ในประเด็นการท่องเที่ยวชุมชนประสบผลสำเร็จนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยจากข้อมูลผลการปฏิบัติของบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัดและข้อมูลจากศูนย์ประสานงานสานพลังประชารัฐรักสามัคคี กรมพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย รวมถึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกรรมการบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดเชียงใหม่ อุดรธานี บุรีรัมย์ เพชรบุรีและภูเก็ต นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างและได้ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ ทำให้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมซึ่งถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดอันดับ 1 โดยมีรายละเอียดเรื่องความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ประสานงานในพื้นที่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากบริษัทประชารัฐรักสามัคคีที่ต้องเข้ามารับผิดชอบทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และมีหน้าที่ประสานงานระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการ โดยเจ้าหน้าที่ประสานควรเป็นบุคลากรในพื้นที่หรือคนในชุมชน นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสรรหาบุคลากรในส่วนกรรมการผู้จัดการบริษัทของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีตามจังหวัดต่าง ๆ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการดำเนินงานของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีดีในจังหวัดนั้น ๆ ควรเป็นคนที่ทุ่มเท กระตือรือร้นการทำงานและเป็นบุคคลที่เสียสละอย่างแท้จริง สำหรับประเด็นด้านการคัดเลือกบุคลากรมารับผิดชอบทั้งตำแหน่งเจ้าหน้าที่ประสานงานธุรกิจและตำแหน่งกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐประจำจังหวัดนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนมพร สารสิทธิ์ได้ทำการศึกษา เรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านเชิงวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) (Saracityot Phanomphon, 2009) พบว่าการใช้ชาวชุมชนในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมเนื่องจากมีความรู้ในท้องถิ่นและยังสามารถประสานกับชาวชุมชนอื่น

2). ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนโดยจากการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด โดยกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ ส่วนใหญ่ต่างแสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นประเด็นที่สำคัญสูงมาก โดยปัจจัยภายในของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนที่ได้รับการแสดงความเห็นอย่างสูงคือ ความพร้อมของชาวชุมชนและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อีกปัจจัย

ที่สำคัญเช่นกันคือการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและการสนับสนุนจากภาครัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้อง (Damrongwongcharoen Chaiyasit, 2007) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการทำโครงการเพื่อสังคมคือการมีส่วนร่วมของชุมชน ความพร้อมของชาวชุมชนและการสนับสนุนของผู้นำชุมชนอย่างจริงจังและการสนับสนุนรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้แสดงความคิดเห็นในการให้ความสำคัญอย่างสูงมากต่อการประสบความสำเร็จของการดำเนินงานของบริษัทประชารัฐคือการได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น สำหรับในหลายพื้นที่ในชุมชนต่าง ๆ ได้ประสบปัญหาผู้นำชุมชนปล่อยให้ชาวชุมชนดำเนินการกันเอง ผู้นำชุมชนไม่เข้าร่วมประชุมหรือไม่ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างแท้จริง จึงนำมาซึ่งความไม่ประสบความสำเร็จของโครงการแต่อย่างใด

3). ด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี วิสาหกิจเพื่อสังคม โดยจากการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมโดยกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ ส่วนใหญ่ต่างแสดงความคิดเห็นว่าเป็นประเด็นที่สำคัญสูงมาก เนื่องจากบริษัทประชารัฐฯ มีความชำนาญทางด้านการตลาด อาทิ การสร้างความต้องการซื้อ การสร้างคุณค่าและความพึงพอใจในสินค้าเกษตร รวมถึงการสร้างเครือข่ายทางการตลาด ดังนั้นสิ่งที่ต้องการให้บริษัทฯ เข้ามาช่วยให้มากคือเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และการออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน ปัจจัยอีกตัวที่อยู่ภายใต้ปัจจัยด้านการสื่อสารการท่องเที่ยวชุมชนตามหลักการของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคมคือ ปัจจัยในเรื่องการสร้างเอกลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chuchit Chatree, 2008). ได้ทำการศึกษาโครงการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านแก่งเกาะใหญ่ ตำบลบาง มะค่า อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในปัจจุบัน ซึ่งงานวิจัยพบว่าบทบาทผู้บริหารงานกิจการเพื่อสังคมว่าควรต้องรู้ทันสถานการณ์ด้านการตลาดของนักท่องเที่ยวที่มีเปลี่ยนแปลงโดยตลอด ดังนั้นผู้บริหารกิจการเพื่อสังคมเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยสามารถใช้หลักการสื่อสารการตลาดท่องเที่ยวชุมชนได้รวมถึงการสร้างสร้างเอกลักษณ์และภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวชุมชน

4). ด้านการส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) พบว่าการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการท่องเที่ยวชุมชน อาทิเช่น ความ

ได้เปรียบเทียบทางชัยภูมิท่องเที่ยวชุมชนและการสร้างถนนที่นำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวและป้ายบอกทางต่าง ๆ เนื่องจากการแหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ยังขาดการสนับสนุนด้านเส้นทางและป้ายบอกทางซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้กระบวนการทางสถิติการทดสอบการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple linear regression) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ซึ่งเป็นการวัดการกระจายของข้อมูลเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มข้อมูลสองชุดขึ้นไป พบว่า การส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการท่องเที่ยวชุมชน อาทิเช่น การถนนหรือสร้างทาง ป้ายบอกทางหรือป้ายบอกรายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในหัวข้อนี้มีผลอย่างป็นนัยสำคัญต่อความสำเร็จของบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัดอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Charatpim Chongsatien, 2010) ซึ่งได้พบว่าการส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่สำคัญคือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งในหลายพื้นที่ยังขาดแคลนอยู่

5). ด้านการสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จากการให้สัมภาษณ์เชิงลึกของกรรมการผู้จัดการบริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด รวมถึงการเก็บสำรวจความคิดเห็นโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยนี้ได้รับความสำคัญไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งปัจจัยภายในปัจจัยนี้คือการปรับเปลี่ยนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปตามกระแสการท่องเที่ยวปัจจุบัน และการสร้างมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Community Enterprise Promotion Division, 2016) ที่ได้สรุปความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนคือการปรับเปลี่ยนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนไปตามกระแสการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไปตามกระแสในโลกโซเชียล การแชร์หรือการบอกต่อในเรื่องการท่องเที่ยวนั้น มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกการท่องเที่ยวชุมชน

6. ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันรัฐบาลได้ใช้บริษัทประชารัฐรักสามัคคีวิสาหกิจเพื่อสังคม (ประเทศไทย) จำกัด ในการร่วมกันแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชนในระดับรากหญ้าโดยเฉพาะการท่องเที่ยวชุมชน ดังนั้นหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยฉบับนี้ไปใช้เพื่อให้ได้ผล ควรนำไปใช้ดังนี้

6.1 การจัดตั้งคณะกรรมการ (Committee) เพื่อสรรหาชุมชนที่มีความพร้อม มีความสามัคคีและมีเอกลักษณ์ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ควรเลือกชุมชนที่มีต้นทุนทางธรรมชาติที่

ดี มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และชาวชุมชนมีอัตลักษณ์ต้อนรับนักท่องเที่ยวโดยคณะกรรมการนี้ควรจะมี ความชำนาญในการเลือกชุมชนให้ได้ชุมชนเป้าหมายที่แท้จริง

6.2 การจัดตั้งคณะกรรมการการ (Committee) เพื่อสรรหาบุคลากรที่จะมาเป็น เจ้าหน้าที่บริษัทประชารัฐ เพื่อทำหน้าที่ประสานงานในพื้นที่ระหว่างหน่วยงานราชการกับชาว ชุมชน โดยการเปิดคัดเลือกโดยให้โอกาสคนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ก่อน ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะต้องมี การแสดงวิสัยทัศน์ถึงความชำนาญในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างดี

6.3 การวางแผนด้านทรัพยากรบุคคล (Human resource management) การ พัฒนาด้านทรัพยากรบุคคล ทั้งการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะของผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยวชุมชนควรเป็นคนในพื้นที่ที่มีความทุ่มเท กระตือรือร้นการ ทำงานและเป็นบุคคลที่เสียสละอย่างแท้จริง

References

- Charatpim Chongsatien. (2010). *Sustainable Ecotourism Management by Communities Case Study of Na Chok Village, Nong Yat Sub-district, Mueang District. Nakhon Phanom Province*. Dissertation (B.E.), Naresuan University.
- Chuchit Chatree. (2008). *Community Potential Study Project for Tourism Management by Ban Kaeng Ko Yai Community, Bang Makha Subdistrict, Khanu Warlak Buri District Khampangphet*. Research report
- Community Enterprise Promotion Division. (2016). *Community tourism support*. Access information from <http://smce.doae.go.th/>.
- Damrongwongcharoen Chaiyasit. (2007). *Conservation Cultural Tourism Management By participation of the Phu Pha Yon case study community, Phu Phan district, Sakon Nakhon province*. Branch Culture science. Mahasarakrm University.

Nuchailek Sirinad. (2011). *Executive Summary Report*. Tourism Authority of Thailand. TAT Review Magazine. Bangkok.

Pracharath raksamakee (Thailand) co., Ltd. (2017). *Pracharath raksamakee News*.

Retrieved from URL <http://www.prsthailand.com>

Sarasyot Phanomphon. (2009). *Tourism Management Guidelines for Cultural villages (homestays) Mukdahan Province*. Dissertation of Department of Culture Science. Mahasarakrm University.

Tourism Marketing Research Center. (2015). *Executive Summary Report. Tourism Authority of Thailand*. Bangkok.

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

MOTIVATION TO STUDY AT THE MASTER'S DEGREE LEVEL

NAKHON SAWAN RAJABHAT UNIVERSITY

เอกลักษณ์ นาคพ่วง*

Aekkalak Nakphoung

Received: August 17 , 2019

Revised: September 25, 2019

Accepted: September 10, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test ค่าสถิติ F-test หรือความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One- Way ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของ LSD

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับ

* Political Science Program.Faculty of Humanities and Social Sciences.Nakhon Sawan Rajabhat University.

มากทั้งหมด โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ประเด็นด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือด้านการประกอบอาชีพ รองลงมาคือด้านสังคม รองลงมาคือด้านสถาบันและด้านความต้องการของผู้อื่น ตามลำดับ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สาขาวิชา มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีรายได้ครอบครัวที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต ที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : แรงจูงใจ, การศึกษาระดับมหาบัณฑิต, นักศึกษารัฐศาสตร์

ABSTRACT

The purposes were; 1) to study the level of motivation of political science students in studying at the Master's degree level of Nakhon Sawan Rajabhat University, and 2) to compare the motivation of political science students in studying at Master's degree level of Nakhon Sawan Rajabhat University classified by personal factors. The research methodology was the survey research. The sample used in this study was 196 fourth-year undergraduate students in political science of Nakhon Sawan Rajabhat University. The instrument used to collect data was a questionnaire. Computer program was used to analyze data. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One- Way ANOVA), and LSD method.

The research found that;

The Motivation of political science students in studying at the Master's degree level of Nakhon Sawan Rajabhat University was at the high level. When considering each aspect, it was found that all aspects of the motivation was at the high level. The order of the average from highest to the least were; self

development, occupation, social, and institution and needs of others. For the hypothesis testing, it was found that the students with different gender, age, and subject had different motivation in studying at the Master's degree level of Nakhon Sawan Rajabhat University. But the students with different family income did not have different motivation in studying at the Master's degree level of Nakhon Sawan Rajabhat University.

Keywords : motivation, master's degree study, political science students

1.บทนำ

จากสถานการณ์ทางสังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน เป็นการสร้างศักยภาพทั้งในด้านการพัฒนาในระดับบุคคล และการพัฒนาในระดับองค์กร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีความมุ่งหวังที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร แต่การดำเนินงานหรือแนวทางในการบริหารองค์กรอาจมีความแตกต่างกันออกไปภาคเอกชนอาจดำเนินงานในรูปแบบของการช่วงชิงพื้นที่ทางการตลาด ในขณะที่ภาครัฐนั้นดำเนินในรูปแบบของการทำตามนโยบายในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ซึ่งองค์กรจะประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ หรือที่นิยมเรียกว่า ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) (Kiangsak Kiaying, 2000: 3) จึงสังเกตได้ว่าหน่วยงาน หรือองค์กรจะประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้าน ทรัพยากรบุคคล แม้ว่าองค์กรนั้นจะได้รับการสนับสนุนทุนทางงบประมาณและเครื่องมือมากเพียงใด แต่ถ้าขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ปราศจากความเต็มใจในการปฏิบัติงานองค์กรนั้นก็จะเป็นไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร (Arrun Ragtom, 1987: 1)

ดังนั้นหากกล่าวถึงประเด็นด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพนั้น ปัจจัยที่เป็นสิ่งที่สำคัญคือการศึกษาเพราะความรู้นั้นเป็นการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งการศึกษาทุกระดับต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นสูง เป็นประตูสำคัญของการเปิดไปสู่โลกของการทำงาน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และในขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้สามารถทำงานในองค์กรในสังคมยุคใหม่ได้ (Office of the

Board National Education, 2001: 15) การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากบุคคลที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะสามารถนำความรู้ความสามารถ ไปพัฒนาตนเองและความเป็นผู้นำในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเป็นผู้นำในด้านความรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ซึ่งการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะให้การศึกษาในเชิงของการค้นคว้าวิจัย และการเสาะแสวงหาความรู้อย่างลึกซึ้งเฉพาะด้านซึ่งเป็นการแสวงหาความจริงทางวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นนักวิชาการ และมีวิชาชีพขั้นสูงที่จะเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมและการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสม ปัจจุบัน การศึกษาระดับมหาวิทยาลัยได้รับความสนใจจากบุคคลทั่วไปอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือพนักงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากต่างก็ตระหนักว่าการมีโอกาสได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (Anothai pungtongloo, 2000: 1)

การศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษาแต่ละคนอาจมีเหตุผลแรงจูงใจหรือความต้องการแตกต่างกันออกไป ดังนั้น การเข้าศึกษาในระดับนี้จึงต้องเกิดจากแรงจูงใจ ซึ่งผู้เรียนที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่จะนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ตลอดจนการทำงานของตนเอง แรงจูงใจ (Motivation) ของนักศึกษาที่ศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา นั้นมีเหตุผลแตกต่างกันไป (Wijit Seesaang, 2000 : 24) เนื่องจาก มนุษย์มีแรงจูงใจ 2 อย่าง คือ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นภาวะที่บุคคลต้องการที่กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอก เช่น ต้องการเรียนเพื่อต้องการความรู้ความชำนาญหรือมีความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสิ่งที่กระตุ้นภายนอก เช่น เกียรติยศ ปริญญาบัตร ความเจริญก้าวหน้าซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์มีความต้องการที่จะต้องแสวงหาในสิ่งเหล่านั้น ส่วนความต้องการ (Needs) มนุษย์มีความต้องการมากมายหลายอย่างจนไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งทั้งความต้องการที่เกิดจากความคิดคำนึง ความต้องการด้านจิตใจ หรือความต้องการทางกาย ซึ่งเป็นความต้องการที่ขาดมิได้ (Arrepan manee, 2003: 181)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและมีพันธกิจ จัดการศึกษาระดับปริญญาตรีและวิชาชีพชั้นสูง การวิจัยและบริการวิชาการท้องถิ่น และภูมิภาค การให้บริการวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีคุณภาพ และการสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การผลิตและพัฒนาครูและ

บุคลากรทางการศึกษา การส่งเสริมการบริหารจัดการให้มีมาตรฐานยึดหลักธรรมาภิบาลซึ่งในปัจจุบันการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เป็นทางเลือกของผู้ที่จะพัฒนา ศักยภาพของตนเอง แต่ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละแห่งนั้นได้สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจของผู้ที่จะศึกษาต่อ และองค์ประกอบด้านใดที่เป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือก สถานที่ที่จะทำการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญถึงองค์ประกอบด้านใดที่เป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือก สถานที่ที่จะทำการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งองค์ประกอบในด้าน การเลือกสถานที่ศึกษาต่อนั้นมีหลายปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ จากประเด็นดังกล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาปริญญาตรี สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อเป็นการรองรับสถานการณ์ทางสังคม ที่มีต่อการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยต่อไป

2.วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ตาม เพศ อายุ แขนงวิชาเอก

3.วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสำรวจแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นของการศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยประกอบด้วย 5ด้าน คือ ด้านสถาบันด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความต้องการของผู้อื่น และด้านสังคม เท่านั้น

3.2 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างขอบเขตด้านประชากรในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดทำการศึกษาเฉพาะนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane

3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้มีกำหนดระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือน ต.ค. 2559- ก.ย.2560

3.4 ขอบเขตด้านตัวแปร ในการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในครั้งนี้มีขอบเขตด้านตัวแปร ดังนี้ ตัวแปรต้น คือ ตัวแปรทางด้านภูมิหลัง 4 ตัวแปร คือ เพศ อายุ แชนงวิชาเอก รายได้ครอบครัวตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการศึกษาต่อในระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านสถาบันด้านการพัฒนาดตนเอง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านความต้องการของผู้อื่น และด้านสังคม

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สาขาวิชาเอก รายได้ครอบครัว ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นมาตรวัดแบบให้คะแนน (Rating scale) เกี่ยวกับข้อมูลแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประกอบด้วย ด้านสถาบัน ด้านการพัฒนาดตนเอง ด้านการประกอบอาชีพ ด้านสังคม ด้านความต้องการของผู้อื่น ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ผู้ศึกษานำข้อมูลมาประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ จำแนกตาม ตำแหน่ง เพศ อายุ สาขาวิชาเอก รายได้ครอบครัว แล้วนำมาเสนอในรูปตารางและประกอบความเรียง 2) แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 3) การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหำบัณฑิตของนักศึกษาศาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่ง

ได้แก่ เพศ อายุ แขนงวิชาเอก รายได้ครอบครัว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยมีอายุ 22 ปี มากที่สุด ศึกษาอยู่แขนงวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มากที่สุด รายได้ครอบครัวระหว่าง 15,001-20,000 บาท มากที่สุด ตามลำดับ

ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตในทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านสถาบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความต้องการของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95

4.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษา สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีเพศต่างกันผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีอายุต่างกันผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีสาขาวิชาต่างกันผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีรายได้ครอบครัวต่างกันผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้วิจัยค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

5.1.แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านสถาบัน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สาขาวิชาที่เปิดสอนเป็นสาขาที่ นิยมในสังคมและมหาวิทยาลัยที่ต้องการเข้าศึกษาเป็นสถาบันที่มีการพัฒนาหลักสูตรและการ เรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nithima Sangkha. (2004) ซึ่งทำการศึกษา เรื่อง แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ผลงานวิจัยพบว่า แรงจูงใจด้านคุณลักษณะสถาบัน อยู่ในระดับมาก

ด้านการพัฒนาตนเอง ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์มีแรงจูงใจใน การศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต ด้านการให้ตนเอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษา มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาและอาชีพ ต้องการความเจริญก้าวหน้าใน ชีวิตต้องการได้รับความรู้และประสบการณ์ และต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับของสังคมซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiraporn Wai D. (1997) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับ ปริญญาโทของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2540 พบว่า แรงจูงใจในการศึกษา ต่อระดับปริญญาโทในด้านความสนใจของตนเองอยู่ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับ มหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการศึกษาต่อเพื่อนำไปประกอบอาชีพที่มั่นคง ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และความก้าวหน้าในอาชีพเพื่อโอกาสในการหางานใหม่ และต้องการคุณวุฒิทางการศึกษาเพื่อเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Usanee Jongsuksai. (2002) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ของนักศึกษาชั้นปีที่หนึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อได้ ประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมาก

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านความต้องการของผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

นักศึกษา มีการยอมรับตนเองและผู้อื่น ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ดี มีความสามารถที่จะแสดงความคิดต่อการเปลี่ยนแปลง แนวความคิดเรื่องการเรียนก็เช่นกัน นักศึกษามักจะตัดสินใจเลือกเรียนด้วยตนเองโดยพิจารณาถึงความสำเร็จในอาชีพ ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกเรียนตามที่ตนต้องการ ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเข้าศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jiraporn Wai D. (1997) ที่ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2540 พบว่า แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทในด้านการชกจากบุคคลและสื่อโดยรวม อยู่ในระดับมากแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาสาขาวิชาทั้งศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาจะทำให้ให้นักศึกษารู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนใหม่ เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลรอบข้าง เป็นผู้ทันสมัยและได้รับการยกย่องจากบุคคลในสังคม เกิดความรู้และก้าวทันสถานการณ์ต่างๆ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงไปของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Premchai Sarobol. (1999) ที่ศึกษาเรื่อง เหตุจูงใจในการศึกษาต่อโรงเรียนในรอยพระจุลจอมเกล้าของนักเรียนเตรียมทหาร พบว่ามีเหตุจูงใจด้านสังคมอยู่ในระดับมาก

5.2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัยของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พบว่า

แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีเพศต่างกัน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้เพศหญิงมีสิทธิ์เท่าเทียมกันทำให้มีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Usanee Jongsuksai. (2002) ศึกษาเรื่องแรงจูงใจต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยมหิดล นักศึกษาที่มีอายุต่างกันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับบัณฑิตในภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านสถาบัน จัดการศึกษาได้มุ่งใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ด้านสถาบัน มหาวิทยาลัยควรพิจารณา ทบทวนค่าใช้จ่ายในการศึกษาให้มีความเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้ คณะอาจารย์จะต้องทุ่มเท และสละเวลาดูแลเอาใจใส่นักศึกษาหาความรู้ใหม่มาพัฒนาการเรียนการสอน และเปิดสอน หลักสูตรใหม่ที่ตลาดแรงงานต้องการ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถาบัน

2. ด้านการพัฒนาตนเอง คณาจารย์ควรจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการ ของนักศึกษา โดยคำนึงว่าเนื้อหาวิชานั้นๆ นักศึกษาสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการ ทำงานหรือประกอบอาชีพเพื่อให้นักศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการประกอบอาชีพ มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอน ในระดับมหาบัณฑิตโดยมุ่งเน้นหลักสูตรที่ต้องการจะศึกษาต่อโดยตรง เพื่อเป้าหมายในการ ประกอบอาชีพ และประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ

4. ด้านการทำตามความต้องการของผู้อื่น สถาบันควรจะมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไป กับการปรับปรุงหลักสูตรให้น่าสนใจ เพื่อจุดเด่นในการดึงให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเห็น ว่าสถาบันมีความน่าเชื่อถือ ทันสมัย และมีโอกาสก้าวหน้าหลังจบการศึกษา

5. ด้านสังคม กระบวนการเรียนการสอนควรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดย เน้นทางวิชาชีพ ที่ทำให้นักศึกษามีโอกาสประกอบอาชีพที่ตนชอบ มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ การงาน ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของนักศึกษาปริญญาตรี ใน มหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ เพื่อทราบแรงจูงใจของนักศึกษาปริญญาตรีในการศึกษาต่อระดับ มหาบัณฑิต และนำผลของการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขวางแผนการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ควรมีการศึกษาและวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการติดตามผล ความคาดหวังของนิสิตที่ ได้รับก่อนเข้าศึกษาและหลังจากการศึกษาแล้ว และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิด ประโยชน์กับชีวิตประจำวันและงานที่ตนทำอยู่ได้หรือไม่

Reference

- Anothai pungtongloo. (2009). *Motivation to study in the field of Communication Arts.Chulalongkorn University*. (Master of Thesis) Chulalongkorn University.
- Arrun Ragtom. (1984). *Workshop on Action Research*. Bangkok.
- Arree panmanee. (2003). *Creative Teaching Psychology*.Bangkok : yaimai seeateep Group.
- Jiraporn Wai D. (1997). *Motivation for further Study at Maha Sarakham University Students, Academic Year 1997*. (Master of thesis). Mahasarn University.
- Kiangsak Kiaying. (2000). *Human Resource Management*. (2nd Edition) : University Khon Kaen.
- Nithima Sangkha. (2004). *Motivation for Undergraduate Students' Admission University of the Thai Chamber of Commerce Master of Education Thesis*, Ramkhamhaeng University.
- Office of the National Education Commission. (2001). *Summary of Educational Reform Guidelines*. Bangkok : Pepper Sweet Company.
- Premchai Sarobol. (1999). *The Motivation for Studying in The Chulachomklao Royal School for Students. Military Preparation* (Master of Thesis). Srinakharinwirot University Prasarnmit.
- Taro Yamane. (1970). *Statistics: An Introductory Analysis. First ed*. New York. : Haper& Row Publishers.
- Usanee Jongsuksai. (2002). *Motivation for Choosing to Study at The Master's Degree Level of First Year Students, Mahidol University Master's of Thesis*) Ramkhamhaeng University. Bangkok.
- Wijit Seesaang. (2000). *National Education for Reform, Education, Concept and Principles Under The National Education Act BE 2543*. Bangkok : Ministry of Education.

บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมใน
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
ROLE OF MINISTRY OF DIGITAL ECONOMY AND SOCIETY
TO DRIVING STRATEGIC OF DIGITAL ECONOMY AND SOCIETY.

อภิชาติ ศิริบุญญาณ* ศรีดา สมพอง**
Apichat Siriboonyakarn, Saruda Sumpung

Received: July 17 , 2019

Revised: August 05, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัลถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งที่จะศึกษาบทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม, รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสังเกตผลการวิจัยมีข้อค้นพบโดยสรุป ดังนี้

ประการแรก ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลโดยภาครัฐ จำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างกำลังคนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบในลักษณะของการบูรณาการ โดยการเตรียมความพร้อมทางด้านกำลังคนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการระหว่างกระทรวงในการใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน

ประการที่สอง ต้องเริ่มจากการปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

หรือการใช้งานโครงข่ายที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อมาลดช่องว่างในการเข้าถึงและการใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างประชาชนในเมืองและประชาชนในพื้นที่ห่างไกลในการนี้ภาครัฐต้องร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อทำให้การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นไปอย่างทั่วถึง เช่น การขยายฟรี Wi-Fi ประชาชนทุกคนจะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

ประการที่สาม ต้องมีการปรับแก้กฎหมายและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพราะหากยังไม่มี การปรับแก้ในลักษณะดังกล่าว การเปลี่ยนผ่านไปสู่รัฐบาลดิจิทัลจะเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้การปรับแก้กฎหมายและกฎระเบียบเพื่อให้รัฐบาลดิจิทัลสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดีนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ต้องแก้กฎหมายและกฎระเบียบทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้นแต่ยังต้องมองไปถึงกฎหมายและกฎระเบียบด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตซึ่งต้องมีการทบทวนข้อกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศไปพร้อม ๆ กัน

และประการที่สี่ ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานของภาครัฐ ให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมในลักษณะข้ามกระทรวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นองค์รวม แทนที่จะการทำงานแบบแยกส่วนดังที่เคยปฏิบัติในช่วงที่ผ่านมาเพื่อให้กลไกต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมในการทำงานร่วมกันระหว่างข้อมูลภาครัฐต่อภาครัฐในการเอื้อข้อมูลและส่งเสริมระบบการทำงาน จะทำให้สามารถทำงานได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ โดยมีการทำงานร่วมกันหรือเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญระหว่างหน่วยงานซึ่งกันและกัน

คำสำคัญ : บทบาทของกระทรวงดิจิทัล, การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์, เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ABSTRACT

Objectives of this research were to, 1) study the role of The Ministry of Digital Economy and society to driving the digital economy. 2) Study the factors that affected the digital economy strategy, according to the problems and barricades in the implementation of The Ministry of Digital Economy and society for the Economy and Society. And 3) study how driving the Ministry of Digital Economy and society's strategy for economic and social development.

Research was qualitative research. It is a method to study new knowledge from the perspective of the key informant and the researcher studied the document. In-depth interview the data analysis also analyzes the qualitative data by providing a database that can be easily used for analysis by creating a data set, such as the data of interviews, group discussions, etc. are examined. For the confidence of the information received.

1. Human resources were required to develop human resources in digital technology. The public sector needs to systematically reorganize its digital literacy workforce in the form of integration, preparing people for work with other government and private sectors. Associated In particular, the integration between ministries in sharing information.

2. Telecommunication infrastructure was to start with the reform of the country's telecommunications infrastructure. Whether it is data access and high-speed Internet access. Whether it be existing networks to achieve maximum efficiency, for reduced gap in digital access and usability between urban and distance populations. The government must cooperated with the private sector to ensure the widespread access to digital technology. For example, to extend free Wi-Fi all people will be accessible and utilized. The access to the service must be able to do anywhere, anytime, with quality. By the speed that supports the needs of all people.

3. Law and the rule of law required the modification of laws and regulations that facilitate the development of digital technology, because there was no such adjustment. Transitioning to a digital government will be difficult. In addition, adjustments to the laws and regulations for digital government could continue, digital technology laws and regulations be amended, but it also had to look at other laws and regulations related to the development of information technology in the future, which must be reviewed in order to promote the development of the country simultaneously.

4. Readiness of the government was to improve the form and the way the government works. Integrate cross-sector collaboration. In particular, government agencies need to integrate holistic interoperability. Instead of the fragmented work that has been done in the past, to provide mechanisms for preparing the interoperability between public sector information and the public sector for facilitating information and promoting systems. It could work in a balanced and effective way. By working together or linking important information between each other.

Keywords: Role of Ministry, Driving Strategic, Digital Economy and society.

1. บทนำ

ปัจจุบันโลกเริ่มเข้าสู่ยุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลที่เทคโนโลยีดิจิทัลจะไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงานที่ผ่านมามากต่อไป หากแต่จะหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริงและจะเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจกระบวนการผลิต การค้า การบริการ และกระบวนการทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง ประเทศไทยจึงต้องเร่งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยในบริบทของประเทศไทยเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถตอบปัญหาความท้าทายที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยความท้าทายและโอกาสดังกล่าว รัฐบาลไทยโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงได้จัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นกรอบในการผลักดันให้เทคโนโลยีดิจิทัลและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งรวมถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางความคิดในทุกภาคส่วน การปฏิรูปกระบวนการทางธุรกิจการผลิต การค้า และการบริการ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดิน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อันจะนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศไทยตามนโยบายของรัฐบาล (Digital Development Plan for Economy and Society, 2016)

การเปรียบเทียบเกี่ยวกับการปรับโครงสร้างของรัฐบาลที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภากับประชาชนโดยคำนึงถึงพื้นที่การให้บริการสาธารณะ ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของรูปแบบ

ใหม่ในการจัดโครงสร้างของหน่วยงานในสังกัดของฝ่ายนิติบัญญัติเช่นเดียวกับฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการที่มีหน่วยงานประจำอยู่ทุกจังหวัดของประเทศไทย ประชาชนมีโอกาสดำเนินการงานของรัฐบาลโดยตรงจากการติดต่อกับสำนักงานรัฐบาลประจำจังหวัดในแต่ละพื้นที่ มีการยื่นเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนให้สำนักงานรัฐบาลประจำจังหวัดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ประชาชนได้เรียนรู้เรื่องการเมืองและประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมที่สำนักงานรัฐบาลประจำจังหวัดจัดขึ้น (Rakkhwamsuk, E.,2017).

มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ จากผลการดำเนินงานของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงว่ายังไม่ถึงเป้าหมายที่วางไว้ทำให้รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงบทบาทของประเทศในการที่จะต้องปรับกระบวนการทำงานและให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของภาครัฐเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนชื่อเป็นกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ทำให้เห็นว่านโยบายในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ส่งสัญญาณที่ดีในการก้าวไปข้างหน้าซึ่งจะเห็นได้จากการยอมรับในเวทีต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งหากการขับเคลื่อนงานสำคัญต่างๆ มีความก้าวหน้าต่อไปนั้น จำเป็นที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จะต้องดำเนินการบูรณาการกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนต่อไปในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลนั้น ทุกหน่วยงานต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการบริหารจัดการองค์การท้องถิ่นของตนเองและให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเก็บข้อมูลในท้องถิ่น เช่น ข้อมูลประชาชน เกษตร และสิ่งแวดล้อม ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญในการร่วมกันเก็บข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ การเปิดเผยข้อมูลท้องถิ่น จะทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

จากปัญหาการเข้าถึงระบบข้อมูล การบันทึกข้อมูลในระบบฯ แบบเดิมๆนั้น ผู้กรอกข้อมูลสามารถบันทึกข้อมูลได้และจะปรากฏให้เห็นในหน้าจอของระบบว่ามีการบันทึกข้อมูลได้จริง แต่หลังจากการบันทึกข้อมูลแล้ว หากผู้กรอกข้อมูลออกจากระบบและกลับเข้ามาสู่ระบบอีกครั้ง ข้อมูลที่เคยกรอกลงไปนั้นจะไม่แสดงให้เห็น จึงทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจในตัวระบบของผู้กรอกข้อมูล เนื่องจากระบบเดิมเมื่อมีการบันทึกข้อมูลใหม่ระบบจะไม่สามารถบันทึกข้อมูลลงไปได้อีกจึงทำให้ผู้กรอกข้อมูลต้องกรอกข้อมูลใหม่อยู่เรื่อยๆ เมื่อทำการวิจัยได้พบว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของระบบจะต้องมีการพัฒนาระบบเพื่อแก้ไขปัญหาดังต้น เนื่องจากปัญหาที่ผู้

กรอกข้อมูลดบันทึกแล้วข้อมูลบันทึกเข้าระบบบ้าง ไม่ได้บันทึกเข้าระบบบ้าง จึงได้พัฒนาระบบใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้น (Sompong, S., 2015)

จากข้อมูลดังกล่าว กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีการขยายผลไปสู่ภาคเศรษฐกิจและสังคมที่ตรงต่อความต้องการความจำเป็นของภาคประชาชนและภาคธุรกิจ และความเหมาะสมที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ภายใต้งบประมาณที่จำกัด จึงต้องจัดให้มีกลไกความช่วยเหลือหรือจัดสรรทรัพยากรเพิ่มเติมตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างเพียงพอและทันทั่วถึง เพื่อปรับปรุงให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยรัฐบาลยุคปัจจุบันจึงได้มีโครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลอย่างเร่งด่วน ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยกำหนดให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศให้เข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกต่อไป

สภาพปัญหาสำคัญที่เห็นได้ชัด คือ การให้บริการสาธารณะในการดูแลประชาชนด้านการสื่อสาร จากแต่ก่อนเคยมีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) เป็นผู้ดูแลนโยบายในการดำเนินงานของโครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ต่อมาเมื่อรัฐบาลชุดปัจจุบันได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 แบบเร่งด่วนในการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ ทำให้มีการเน้นการผลิตจากนวัตกรรมและให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก จึงได้มีการปรับเปลี่ยนการบริหารภาครัฐมาสู่กระทรวงใหม่ คือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Ministry of Digital Economy and Society: DE) ดังนั้นเมื่อมีเรื่องเศรษฐกิจและสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ย่อมส่งผลต่อการบริหารจัดการของกระทรวงใหม่โดยทำให้เกิดปัญหาด้านการปรับบุคลากรและกฎระเบียบข้อกฎหมายเพื่อสนับสนุนรองรับในการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบันได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล” เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในรูปแบบต่างๆ ศึกษาถึงสภาพปัญหาที่เป็นอยู่และยุทธศาสตร์ประเทศไทย

4.0 ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลต้นแบบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านการติดต่อสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่สนใจนำไปเป็นข้อมูลปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล
- 2.2 เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัลถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาวิจัยรูปแบบกระบวนการทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ โดยศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ แนวคิด ทฤษฎี หนังสือ สิ่งพิมพ์จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อทางเว็บไซต์ต่างๆ เกี่ยวกับรัฐประศาสนศาสตร์ บทบาทการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์โครงสร้างการเปลี่ยนแปลงหน่วยงาน และผลงานวิจัยของหน่วยงานราชการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐมาประกอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) แบบเจาะจงผู้เชี่ยวชาญจากข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี จำนวน 5 คน และข้าราชการส่วนปฏิบัติงานจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 7 คน รวม 12 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แบบเจาะจงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กรุงเทพมหานคร

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การที่จะขับเคลื่อนประเทศให้มีความก้าวหน้า และนำไปสู่การพัฒนาอย่างมั่นคง ซึ่งปัญหาที่พบควรจะต้องนำมาวิเคราะห์และนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ และเสริมสร้างระบบราชการให้มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในบริบทต่างๆ ได้และจะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Mutirangura, A, 2011) กล่าวว่าการสร้างความเข้มแข็งของพลเมือง มุมมองต่อบทบาทของภาครัฐ จากการระดมความเห็นของสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองในการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในอนาคต (Scenario Analysis) เรื่อง “ ฉากจำลองการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองไทย “ ในการอบรมหลักสูตรการเสริมสร้างศักยภาพ สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองกลุ่มหนึ่งได้ให้ความเห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม

4.2 องค์ประกอบที่มีผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัลถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาการดำเนินงานกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ จากการศึกษาปัจจัยที่เป็นต้นเหตุไว้ 4 ปัจจัย ด้านทรัพยากรบุคคล, ด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม,ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ,ด้านความพร้อมของภาครัฐ ฯลฯ บทบาทในการให้บริการสาธารณะมีปัญหาในการดำเนินงาน และในส่วนภาครัฐจะก้าวเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้นั้นมีปัจจัยหลักที่สนับสนุนหลายด้าน แต่ปัจจัยดังกล่าวยังคงประสบปัญหาที่แตกต่างกัน จึงต้องมีการแก้ไขปัญหานั้นควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้รัฐบาลดิจิทัลสามารถเกิดขึ้นได้จริงตามระยะการปรับเปลี่ยนภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ทำให้ภาครัฐต้องเน้นการจัดบริการในเชิงรุก ตลอดจนพัฒนาไปสู่การให้บริการในรูปแบบการให้บริการทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น และขีดสมรรถนะขององค์การ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Gaby,(2009) กล่าวว่าการจะก้าวสู่เศรษฐกิจดิจิทัลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปฏิรูประบบราชการให้เป็นรัฐบาลดิจิทัล (Digital Government) โดยเปลี่ยนการทำงานของระบบราชการให้ใช้เทคโนโลยีอย่างที่ควร ในการลดขั้นตอนและกฎระเบียบที่เป็น

อุปสรรคกับการดำเนินธุรกิจและการให้บริการประชาชน มีการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิด Digital Government อย่างเต็มรูปแบบ

4.3 แนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้ผลการศึกษาบทบาทกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มีข้อค้นพบ 4 ประการ คือ ประการแรกด้านทรัพยากรบุคคล ประการที่สองด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม ประการที่สามด้านกฎหมายและกฎข้อระเบียบ และประการที่สี่ ด้านความพร้อมของภาครัฐ ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ Pinaisub, B. (2012) มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรวัยทำงานให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพ รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเน้นสาขาที่ขาดแคลนหรือมีความสำคัญยิ่งยวดต่อการสร้างนวัตกรรมดิจิทัล แนวทางการปฏิบัติควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่บุคลากรในตลาดแรงงาน ทั้งบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชนในทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ และวัยเกษียณให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์

5. อภิปรายผลการวิจัย

5.1 บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าบทบาทกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ จะต้องมีการขยายตัวและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความต้องการของประชาชน และมีแนวโน้มความต้องการเฉพาะที่เป็นปัจเจกบุคคลเพิ่มมากขึ้น ทำให้ภาครัฐต้องเน้นการจัดบริการในเชิงรุก ตลอดจนพัฒนาไปสู่การให้บริการในรูปแบบการให้บริการทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น โดยการเพิ่มขีดสมรรถนะขององค์กรให้มีศักยภาพให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Henri Fayol. (2004) พบว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของมนุษย์แทบทุกด้าน การติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมดำเนินบนฐานของข้อมูลในอินเทอร์เน็ต หลายประเทศในโลกจึงจำเป็นต้องปรับตัวไปสู่ความเป็นดิจิทัล โดยภาครัฐในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงจากระบบ

รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่ระบบรัฐบาลดิจิทัล สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดแนวโน้มทิศทางการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัลโลกขึ้น การบูรณาการข้อมูลประชาชนให้เป็นภาพเดียว (Single View of Citizen) เป็นการบูรณาการข้อมูลบุคคลและนิติบุคคลที่กระจัดกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานให้เป็นภาพ เดียว เพื่อต่อยอดให้เกิดประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพงานบริการและการบริหารจัดการ ภาครัฐ

5.2 องค์ประกอบที่มีผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจดิจิทัลถึงปัญหาและ อุปสรรคในการดำเนินงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

5.3 แนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำหรับแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม โดยแนวทางการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำหรับแนวคิดการปรับเปลี่ยนภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นแนวคิดที่มุ่งใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาคอย่างมีแบบ แผนและเป็นระบบจนสามารถพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดย สมบูรณ์โดยลักษณะของบริการภาครัฐหรือ บริการสาธารณะจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ขับเคลื่อน โดยความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการ (citizen driven) ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชน สามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพพื้นที่ และภาษาซึ่งความก้าวหน้าของ เทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยให้รัฐบาลสามารถหลอมรวมการทำงานของภาครัฐเสมือนเป็น องค์กร เดียว รัฐบาลดิจิทัลในอนาคตจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนว ทางการ บริหารบ้านเมือง และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ การปรับเปลี่ยน และยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล และจากการศึกษาได้ข้อ ค้นพบแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย

1) ด้านทรัพยากรบุคคล คือ ต้องมีการพัฒนาทรัพยากรบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาครัฐจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างกำลังคนทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นระบบใน ลักษณะของการบูรณาการ โดยการเตรียมความพร้อมทางด้านกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการบูรณาการระหว่างกระทรวงกับกระทรวงในการใช้ข้อมูลสารสนเทศร่วมกันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคม คือ ต้องเริ่มจากการปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลและการใช้งานอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง หรือการใช้งานโครงข่ายที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อมาลดช่องว่างในการเข้าถึงและการใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างประชาชนในเมืองและประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ในการนี้ภาครัฐต้องร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อทำให้การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นไปอย่างทั่วถึง เช่น การขยายฟรี Wi-Fi ประชาชนทุกคนจะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งการเข้าถึงบริการต้องสามารถทำได้ทุกที่ ทุกเวลา อย่างมีคุณภาพ รองรับกับความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มชั้น

3) ด้านกฎหมายและกฎระเบียบ คือ ต้องมีการปรับแก้กฎหมายและกฎระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล เพราะหากยังไม่มีมีการปรับแก้ในลักษณะดังกล่าว การเปลี่ยนผ่านไปสู่รัฐบาลดิจิทัลจะเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้ การปรับแก้กฎหมายและกฎระเบียบเพื่อให้รัฐบาลดิจิทัลสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดีนั้น ไม่ใช่เพียงแค่ต้องแก้กฎหมายและกฎระเบียบทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังต้องมองไปถึงกฎหมายและกฎระเบียบด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในอนาคตซึ่งต้องมีการทบทวนข้อกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศไปพร้อม ๆ กัน

4) ด้านความพร้อมของภาครัฐ คือ ต้องมีการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการทำงานของภาครัฐ ให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมในลักษณะข้ามกระทรวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันในลักษณะที่เป็นองค์กรรวม แทนที่จะทำงานแบบแยกส่วนดังที่เคยปฏิบัติในช่วงที่ผ่านมาเพื่อให้กลไกต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมในการทำงานร่วมกันระหว่างข้อมูลภาครัฐต่อภาครัฐในการเอื้อข้อมูลและส่งเสริมระบบการทำงาน จะทำให้สามารถทำงานได้อย่างสมดุลและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังพบว่าการนำข้อค้นพบดังกล่าวทั้ง 4 ด้านไปปรับใช้ให้เป็นแนวทางให้กับองค์กร ดังนี้ ประชาชนและหน่วยงานภายนอกสามารถตรวจสอบการทำงานของภาคราชการได้โดยสะดวก รวดเร็วขึ้นซึ่งคาดว่าจะทำให้มีการร้องเรียนและฟ้องร้องเกี่ยวกับการทำงานของข้าราชการเพิ่มสูง ทั้งนี้เนื่องจากมีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มแข็งมากขึ้น ระบบราชการเกิดการเรียนรู้และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และ

รับผิดชอบต่อสังคมรวมถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแยกแยะข้อมูลข่าวสารส่งเสริมการสร้างศักยภาพและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส และให้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ด้านไอซีทีขั้นพื้นฐานพัฒนาเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยให้ความรู้ สร้างกฎ กติกา ในโลกดิจิทัล และสร้างความตระหนักรู้ให้กับสังคมผ่านการรณรงค์ในรูปแบบที่หลากหลายสร้างกลไกติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ และเฝ้าระวังข้อมูลที่เป็นอันตรายต่อสังคม

6. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัย บทบาทของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล นั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรปรับบทบาทเป็นลักษณะเชิงรุกโดยนำกระบวนการพัฒนาสังคมใช้ชุมชนเป็นฐาน ราก ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาค และระดับส่วนกลางและระดับท้องถิ่น

2) ควรเพิ่มทักษะด้านบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่เพียงพอทั้งเชิงด้านทักษะการปฏิบัติงานค่อนข้างมากจำเป็นต้องพัฒนาทักษะและเพิ่มบุคคลกรในการปฏิบัติงานให้พร้อมต่อความต้องการ

3) ควรออกกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ปัจจุบันกฎหมาย กฎระเบียบของราชการยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาภาครัฐไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

4) ควรมีการปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง และเท่าเทียมกันทุกพื้นที่ แม้ว่าจะระดับหมู่บ้านจะมีหมู่บ้านที่สามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายจะต้องกำหนดมาตรฐาน กฎระเบียบ และกติกาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้า และการใช้ประโยชน์ในภาคเศรษฐกิจและสังคมกำหนดมาตรฐานของการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงเข้าถึง และจัดเก็บข้อมูลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น ข้อมูลด้านการค้า ข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลด้านสุขภาพ

ข้อมูลอัตลักษณ์บุคคลปรับปรุงหรือสร้างกฎระเบียบ และกติกาให้มีความทันสมัยสอดคล้องต่อการพัฒนาธุรกิจดิจิทัล

2) แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องปรับกลไกและรูปแบบการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่เมืองและพื้นที่ชนบท เพื่อความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของงานที่ปฏิบัติ และการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานส่วนกลางและหน่วยงานระดับจังหวัดที่จะ นำไปสู่การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) การบริหารจัดการปรับเปลี่ยนภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นแนวคิดที่มุ่งใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบจนสามารถพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลโดยสมบูรณ์ โดยลักษณะของบริการภาครัฐหรือบริการสาธารณะจะอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการ (Citizen Driven) การเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ พื้นที่ และภาษาซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยให้รัฐบาลสามารถหลอมรวมการทำงานของภาครัฐเสมือนเป็นองค์กรเดียว

6.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อค้นพบหลายด้าน ซึ่งแต่ละด้านมีความสำคัญส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยมีความเห็นว่ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถนำไปศึกษาต่อเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป เช่น การศึกษาการบริหารจัดการเชิงบูรณาการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล, ด้านความสามารถการพัฒนาบุคคลเพื่อส่งเสริมต่อการเปลี่ยนแปลงในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 และด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในการบริหารจัดการ

References

- Boonsri, S. (2008). *New Public Management in Structural Organization*. Bangkok: Aksorn Pittaya press. (In Thai).page.20
- Chandarasorn, V. (2008). *Theory of Public Policy to Practice*. Bangkok: Prikwhan graphic.(In Thai)

- Christoph Knill & Jale Tosun. (2012). *Public Policy*. Palgrave Macmillan. New York, NY.
- Coleman E., (2001). *The developmental stages of the coming out process*, Journal of Homosexuality.
- Donald F. Kettl & James W. Fesler. (2005). *The Politics of the administrative process*. CQ Press. Washington, D.C.
- Dudley D. Cahn, Ruth Anna. (2007) Abigail Managing conflict through communication.
- Drucker, Peter F. (2004). *The Practice of Management*. New York: Harper& Row, Publishers.
- Education, Department of, Ministry of Education (2011). (Online). *E-learning; Strategic Learning in the future*. MongKai Journal, 2(7), 48.
- Feigl, M.D., Hill, J.W. and Boschmann,.E. (2001) *Foundations of Life*, Macmilian Publishing company, U.S.A.
- French, Wendell L. (2010). *Human Resources Management*. (3rd Ed.) Boston, MA: HoughtonMifflin.
- Gurr, Gary Alan. (2012, June). *Restructuring a Traditional Junior High Schoolin to ACommunityBased Intergenerational Learning Center: A Case Study of Public Agency Partnerships*,Dissertation Abstracts International. 55 (12): 3961.
- Henri Fayol. (2004). *General and Industrial Administration*. New York: Pitman.
- Michael E. Porter. (2005). *Competitive advantage. A Division of Simon & Schuster Inc*. New York,
- Maharatsakul, P. (2006). *How to strategic management for Globalization Coping*. Quality, 12 (1998).
- Philip Kotler. (2017). *Marketing 4.0*. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.

- Plan, Development of Digital and Social. (2016). *Development of Digital and Social plan* (on line). [www. mict.go.th/ assets/ portals/ 1/files/ 590613_4Digital_Economy_Plan-Book.pdf](http://www.mict.go.th/assets/portals/1/files/590613_4Digital_Economy_Plan-Book.pdf), 21 January 2017.
- Pinaisub, B. (2012). *Trend of Organization Management and Personal Role changing in Organization of Thailand in 2027*. Public Administration Faculty, NIDA.
- Public Sector Development Commission, Office of. *Thai Bureaucracy System in Developing Strategic Plan (2013-2018)*, Vision Print and Media Printed.(2013).
- Rakkhwamsuk, E., (2016). *Qualitative Research, Principle and Practice*. Bangkok, DuanTula Printed. (In Thai)
- Rakkhwamsuk, E., (2017). *New Public Service by Provincial Parliamentary Office*, Humanities and Social Sciences Western University Vol.3 No.1 (January - April 2017).
- Sompong, S., (2015). *The Following of Evaluation, Efficiency and Competency of Local Administration*, Office of the Decentralization Commission Prime Minister's Office.
- Sakvoravit, A., (2008). *Competency Concept, the Old story we are confused*: Chulalongkorn University.

การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา
ALTERNATIVE EDUCATION: THE IMPORTANT LEARNING MODEL
FOR GENERATION ALPHA

ชนันภรณ์ อารีกุล^{*}
Chananporn Areekul

Received: July 03 , 2019

Revised: September 145, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสาระเกี่ยวกับเจนเนอเรชันแอลฟาและแนวคิดการศึกษาทางเลือกแบบบ้านเรียนและศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากขึ้นในโลกอนาคต เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญมากเป็นพิเศษ ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพและความรับผิดชอบในหน้าที่ และมีโอกาสเรียนตามศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การศึกษาทางเลือก, เจนเนอเรชันแอลฟา, รูปแบบการเรียนรู้

ABSTRACT

The purpose of this article was to present the content of generation Alpha and alternative education concept: home school and learning center. The alternative education concept was the important one of educational model and will be more popular in the future because this concept emphasized the learners and actually made the freedom, responsibility, and potential for learners.

Keywords: Alternative Education, Generation Alpha, Learning Model

^{*} Department of Adult Education and Lifelong Education, Faculty of Education, Srinakharinwirot University.

1. บทนำ

เทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ จากทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในด้านข้อมูล ข่าวสารและความรู้ กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นดังกล่าว ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษยชาติทั่วทุกมุมโลก การเรียนรู้ในเรื่องของอนาคตจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เจเนอเรชันแอลฟาคือ คนที่เกิดและกำลังจะเกิดระหว่างปี พ.ศ.2553 – 2568 คนในเจเนอเรชันนี้ถือเป็นเจเนอเรชันที่สำคัญในอนาคต เพราะในขณะที่บทความนี้ตีพิมพ์ คนเจเนอเรชันแอลฟารุ่นแรกน่าจะมีอายุ 7 – 8 ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มเรียนระดับประถมศึกษา แต่ในอนาคตอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คนเจเนอเรชันนี้จะเป็นเยาวชนและเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน และเข้ามาทำหน้าที่หรือทำงานแทนเจเนอเรชันก่อนหน้า พ่อแม่ ครู อาจารย์และนักการศึกษาซึ่งเป็นเจเนอเรชันเอกซ์หรือวาย ควรทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการจัดการศึกษาสำหรับเจเนอเรชันแอลฟา เพราะรูปแบบการเรียนรู้ในยุคใหม่ย่อมเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย อาเซียนและโลกในอนาคต บทความนี้มุ่งเสนอสาระเกี่ยวกับเจเนอเรชันแอลฟาและการศึกษาทางเลือก ซึ่งอาจเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้นในโลกอนาคต รายละเอียดของสารระดังกล่าวมี่ดังนี้

2. เจเนอเรชันแอลฟา

แนวคิดการแบ่งเจเนอเรชันปรากฏครั้งแรกในปี ค.ศ.1923 จากหนังสือเรื่อง The Problem of Generations ซึ่งเป็นผลงานเขียนของ Mannheim นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ โดยการแบ่งช่วงอายุของบุคคลในปัจจุบันจะแบ่งบุคคลที่เกิดภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากยังมีชีวิตอยู่ สาระในตอนนี้แนะนำเสนอเกี่ยวกับเจเนอเรชันแอลฟา ลักษณะสำคัญและรูปแบบการเรียนรู้ของเจเนอเรชันแอลฟา ซึ่งมีดังนี้

2.1 ความหมายของเจเนอเรชันแอลฟา

การแบ่งเจเนอเรชันในปัจจุบันแบ่งเป็น 6 เจเนอเรชัน ได้แก่ เดอะบิวเดอร์ เบบี้บูมเมอร์ เจเนอเรชันเอกซ์ เจเนอเรชันวาย เจเนอเรชันซี และเจเนอเรชันแอลฟา แม้บทความนี้มุ่งนำเสนอสาระเกี่ยวกับเจเนอเรชันแอลฟา แต่เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนในการแบ่งเจเนอเรชัน จึงขอแนะนำภาพรวมของเจเนอเรชันต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

เจนเนอเรชัน	ช่วงปีเกิด	อายุปัจจุบัน
เดอะบิวเดอร์ (The Builders)	เกิดก่อน พ.ศ.2488 (ค.ศ.1945)	วัยผู้สูงอายุ 60 – 80 ปี
เบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomers)	เกิดระหว่าง พ.ศ.2488-2507 (ค.ศ.1945-1964)	วัยผู้ใหญ่ตอนปลาย 50 – 60 ปี
เจนเนอเรชันเอกซ์ (Generation X)	เกิดระหว่าง พ.ศ.2508-2523 (ค.ศ.1965-1980)	วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง 36 – 50 ปี
เจนเนอเรชันวาย (Generation Y)	เกิดระหว่าง พ.ศ.2524-2537 (ค.ศ.1981-1994)	วัยผู้ใหญ่ตอนต้น 22 – 35 ปี
เจนเนอเรชันซี (Generation Z)	เกิดระหว่าง พ.ศ.2538-2552 (ค.ศ.1995-2009)	วัยเด็กและวัยรุ่น 7 – 21 ปี
เจนเนอเรชันแอลฟา (Generation Alpha)	เกิดระหว่าง พ.ศ.2553-2568 (ค.ศ.2010-2025)	วัยผู้บริโภคนำใหม่ (The newbies)

การแบ่งเจนเนอเรชันใช้เกณฑ์ที่สำคัญคือ ปีที่เกิด ประสบการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญของโลก ภัยธรรมชาติและเทคโนโลยี เช่น ปรากฏการณ์ทางสังคมของเจนเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ ได้แก่ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเพิ่มจำนวนประชากร เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็น เป็นต้น (Pilcher, 1994: 4 – 6) เมื่อเห็นภาพรวมของการแบ่งเจนเนอเรชันแล้ว สารสำคัญต่อไปคือ เนื้อหาเกี่ยวกับความหมายลักษณะสำคัญและรูปแบบการเรียนรู้ของเจนเนอเรชันแอลฟา ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเจนเนอเรชันใหม่นี้มากยิ่งขึ้น

เจนเนอเรชันแอลฟา (Generation Alpha) คือ คนที่เกิดและกำลังจะเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2553 – 2568 หรือ ค.ศ.2010 – 2025 เจนเนอเรชันแอลฟามีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น google kids, the regeneration, generation hope, generation new age, the saviours, generation y-not, the new generation, the neo-conservatives, หรือ gen A เจนเนอเรชันแอลฟา คือ เด็กกลุ่มแรกหรือเจนเนอเรชันแรกที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 คนในเจนเนอเรชันนี้ส่วนใหญ่เป็นลูกของเจนเนอเรชันวายและเจนเนอเรชันเอกซ์ และเป็นรุ่นหลานของคนช่วงปลายของเบบี้บูมเมอร์ (Patcharapa Tantichoowet, 2017: 25)

2.2 ลักษณะสำคัญของเจเนอเรชันแอลฟา

เจเนอเรชันแอลฟามีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ 5 ประการ ซึ่งแตกต่างจากคนในเจเนอเรชันอื่น (Schawbel, 2014; Patcharapa Tantichoowet, 2017: 29-31) ได้แก่

(1) นิยมการเป็นนายตนเอง ไม่ชอบเป็นลูกน้องใคร กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟานั้นมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการสูง (Entrepreneurial Skills) เพราะมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต คาดการณ์ว่าเจเนอเรชันแอลฟาจะมีช่วงระยะเวลาในการทำงานยาวนานกว่าทุกเจเนอเรชันแต่อาจเปลี่ยนอาชีพบ่อย เจเนอเรชันแอลฟาอาจเริ่มต้นทำธุรกิจของตนเองได้ตั้งแต่อายุไม่ถึง 10 ขวบ และมีโอกาสในการสร้างชื่อเสียงและเครือข่ายทางธุรกิจได้มากกว่าเจเนอเรชันที่ผ่านมา

(2) ชอบท่องโลกกว้างด้วยปลายนิ้ว กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟามีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีได้ดี เจเนอเรชันแอลฟาส่วนใหญ่สามารถใช้โทรศัพท์มือถือแบบ Smart Phone และอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น แล็ปท็อป (laptop) แท็บเล็ต (tablet) ได้ตั้งแต่อ่อนเข้าสู่วัยรุ่น แต่ส่วนใหญ่นิยมใช้โทรศัพท์มากกว่าอุปกรณ์อื่น โทรศัพท์จึงเป็นเสมือนเพื่อนสนิทที่สำคัญของคนในเจเนอเรชันนี้

(3) ชอบการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์และขาดปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟานิยมการซื้อขายออนไลน์มากกว่าทุกเจเนอเรชันที่ผ่านมา แต่ในขณะเดียวกันก็ขาดทักษะทางสังคม ทักษะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลรอบข้างมากกว่าคนทุกเจเนอเรชันที่ผ่านมาเช่นกัน ดังนั้นเจเนอเรชันแอลฟาจึงมีโอกาสรู้สึกโดดเดี่ยวได้มากถึงแม้จะสามารถติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้ตลอดเวลาก็ตาม

(4) มีอำนาจเหนือคนรุ่นพ่อแม่ กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟาอาจมีอิทธิพลกับพ่อแม่รุ่นเจเนอเรชันเอกซ์และเจเนอเรชันวายสูง ทั้งนี้เพราะเจเนอเรชันแอลฟาจะเกิดจากพ่อแม่รุ่นเจเนอเรชันเอกซ์และวายที่มีความพร้อมในทุกด้านของชีวิต แล้วจึงตัดสินใจแต่งงานมีครอบครัวและลูกเมื่อตนเองพร้อมทั้งในด้านฐานะและหน้าที่การงาน ดังนั้นลูกซึ่งเป็นเจเนอเรชันแอลฟาจึงมักได้รับการตามใจ ปกป้อง ทะนุถนอม ดูแลเป็นพิเศษจนอาจมีอิทธิพลเหนือพ่อแม่ของตนเองได้

(5) มีช่องว่างระหว่างชนชั้นสูง กล่าวได้ว่า เจเนอเรชันแอลฟามีโอกาสที่จะต้องอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างระหว่างคนรวยกับคนจนสูงมากกว่าคนเจเนอเรชันอื่น เจเนอเรชันแอลฟาที่มีพ่อแม่ฐานะดีจะสามารถสนับสนุนลูกได้ในทุกเรื่องรวมถึงเรื่องการศึกษา ทำให้ความแตกต่างเกิดปรากฏชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้เจเนอเรชันแอลฟาต้องเจอกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโลกอีก

หลายอย่าง ได้แก่ ปัญหาภาวะโลกร้อน ปัญหาความปลอดภัยในสังคมและปัญหาความปลอดภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เป็นต้น

2.3 รูปแบบการเรียนรู้ของเจนเนอเรชันแอลฟา

การเรียนรู้ของเจนเนอเรชันแอลฟาอาจมีเนื้อหาเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (Jintana Sutjanant, 2013: 37)

(1) เป็นระบบการศึกษาที่เพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัว และชุมชน และส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ด้วยการวิจัย เพื่อสามารถพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างเท่าเทียมกันทุกเพศ วัย เชื้อชาติ และศาสนา

(2) มุ่งพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนกระทั่งถึงวัยผู้สูงอายุ เพื่อใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าของชีวิต สังคม และประเทศชาติ

(3) ส่งเสริมสุขภาพ สุขภาพจิต สุขภาพสมองและสติปัญญาควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม การต้านกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม การมีจิตสาธารณะ การจัดการความขัดแย้ง ทำให้คนมีความเป็นมนุษย์และมีจิตใจสูง หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลจะต้องเน้นทั้งความรู้และคุณธรรมควบคู่ไปอย่างบูรณาการ

(4) รูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในอนาคต ได้แก่ การให้อิสระผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกแก่ทุกคน ทำให้คนรักท้องถิ่นและสามารถดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างพึงพอใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อสนองความต้องการและลักษณะที่แตกต่างกันของบุคคลและชุมชน

(5) ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งในระบบ นอกกรอบและตามอัธยาศัย เป็นสื่อให้คนไทยเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมทั้งของไทยและวิถีชีวิตของชนชาติต่าง ๆ

(6) บทบาทการจัดการศึกษาของภาครัฐลดลงและใช้ความหลากหลายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กรศาสนา ภาคเอกชน สาธารณประโยชน์และองค์กรเฉพาะกิจ

(7) สถานศึกษามีการแข่งขันกันเชิงคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับความต้องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ยุคเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจที่ทันสมัยกับคุณค่าแบบไทยที่เน้นค่านิยมและจริยธรรมตามแนวทางของศาสนา

(8) กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามามีส่วนส่งเสริมการจัดการศึกษามากขึ้น เกิดการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การพัฒนาสมองของมนุษย์และของผู้สูงวัยให้มีสุขภาพสมองยืนยาวด้วยกระบวนการทางการแพทย์ที่ทันสมัย

(9) ผู้สูงวัยจะได้รับการเตรียมการด้วยการศึกษาตลอดชีวิตและการใช้ประโยชน์จากสมอง ภูมิปัญญา และประสบการณ์ของผู้สูงวัยมาใช้สนับสนุนการศึกษา ทั้งในรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิ ครูภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่าของชาติ

(10) สร้างดุลยภาพหรือความพอดีในการผสมผสานคุณลักษณะต่างข้าง ได้แก่ ความเป็นผู้นำกับผู้ตาม ความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะ เสรีภาพกับความรับผิดชอบ ความสามารถในการแข่งขันกับความสมถะ การเห็นความสำคัญและประโยชน์ในวิทยาการสมัยใหม่กับภูมิปัญญาแบบท้องถิ่น

3. การศึกษาทางเลือก

การศึกษาทางเลือกเป็นแนวทางในการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญมากเป็นพิเศษ โดยให้ความสำคัญกับอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ ความถนัด ความพร้อม และความสนใจ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ชุมชน บริบท ภูมิปัญญา องค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ด้วย ผู้เรียนจึงมีโอกาสเรียนตามศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง ถือเป็นรูปแบบการศึกษาสำคัญอีกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับเจเนอเรชันแอลฟา

3.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษาทางเลือก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2015: 28) กล่าวไว้ว่า การศึกษาทางเลือก เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบุคคลที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยที่เนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม แต่จะต่างจากการศึกษานอกระบบของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ตรงที่ไม่เน้นเฉพาะการศึกษาผู้ใหญ่หรือผู้ที่พลาดจากการศึกษาในระบบ โดยจะรวมกลุ่มเป้าหมายทุกวัย ตั้งแต่เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงวัย รวมทั้งเด็กในวัยเรียนที่ไม่ต้องการเรียนในโรงเรียนปกติด้วย

การศึกษาทางเลือกเป็นรูปแบบการศึกษาหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งเปิดทัศนคติการจัดการศึกษาได้ครอบคลุมความต้องการของมนุษย์ทั้งในแง่ของปรัชญาการศึกษาและความรู้เชิงคุณค่าที่ให้ความหมายต่อวิถีชีวิตอย่างแท้จริงในหลากหลายมิติ ดังนี้

(1) มิติของการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการ การศึกษาทางเลือกเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นการริเริ่มสร้างความก้าวหน้าใหม่ ๆ เพื่อนำเสนอทางออกจากวิกฤตการณ์ให้เกิดการพัฒนาในก้าวต่อไป เช่นเดียวกับแนวทางเลือกอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรมทางเลือก เศรษฐศาสตร์ทางเลือก พลังงานทางเลือก การแพทย์ทางเลือก เป็นต้น

(2) มิติของความแตกต่างหลากหลาย การศึกษาทางเลือกมีความแตกต่างของการศึกษาระบบหลักทั่วไป ทั้งในปรัชญา เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการ ทำให้แต่ละคนมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตน

(3) มิติของสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน การศึกษาทางเลือกเป็นความชอบธรรมในสิทธิเสรีภาพทางการศึกษาของประชาชน ซึ่งเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน บุคคลและครอบครัวพึงมีสิทธิที่จะเลือกรับการศึกษา เรียนรู้ ตามปรัชญาความเชื่อ ความต้องการ และความจำเป็นตามวิถีแห่งชีวิตของตน ของครอบครัว และชุมชน ตราบที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีงามของสังคม

3.2 ลักษณะของการศึกษาทางเลือก

Miller (2010) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานของการศึกษาทางเลือก 5 ประการ ได้แก่

(1) การเคารพทุกคน ดังที่ มาเรีย มอนเตสซอรี ได้กล่าวไว้ว่า “เด็กคือผู้สร้างบุคลิกของมนุษย์ที่มีลักษณะพิเศษ” ซึ่งเกิดจากแรงขับที่สร้างสรรค์จากภายใน การค้นหาโลกอย่างมีเป้าหมาย ธรรมชาติได้ให้ทั้งความสามารถและความจำเป็นที่มนุษย์จะต้องสร้างอัตลักษณ์ ในการดำเนินชีวิต และมีประสบการณ์ในโลกที่ไม่เหมือนใคร และเราจำเป็นต้องมีความเป็นอิสระและความมั่นคงเพื่อบรรลุศักยภาพนี้ เราได้นำพามาถึงขั้นของความใฝ่ฝันอันสูงสุดและศักยภาพในการปฏิวัตินี้ไว้หัวใจของเราทุกคน เป้าหมายของการศึกษาคือการพุ่มพักเมล็ดพันธุ์เหล่านี้

(2) ความสมดุล ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปิดกว้างสู่ความซับซ้อนของชีวิต การดำเนินชีวิตอย่างมีดุลยภาพ หมายถึง การมีความเชื่อในความอ่อนน้อมถ่อมตน เปิดใจกว้างต่อความจริงที่ขัดแย้งกับความเชื่อหรือสิ่งที่ไม่คาดฝัน ตระหนักว่าทุกสิ่งที่ปรากฏขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่อาจขึ้นต่อไปตามเหตุปัจจัยยังไม่สิ้นสุด หลักการนี้บังคับให้เราจัดการกับผู้เรียนแต่ละคนด้วยความละเอียดอ่อนและยืดหยุ่น ไม่ยึดติดกับระบบความเชื่อหรือวิธีการ ระบบการศึกษาสาธารณะที่

แสวงหาความสมดุล จึงไม่ใช่เป็นวัฒนธรรมเดียวอีกต่อไป มันจะต้องจัดให้มีการเลือกที่หลากหลายที่แสดงถึงปรัชญาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย

(3) การกระจายอำนาจ จากอดีตถึงปัจจุบันการตัดสินใจส่วนใหญ่ที่สำคัญที่กระทบต่อชีวิตของคนเป็นจำนวนมากจะกระทำโดยนักการเมืองและกลุ่มผู้มีอำนาจ ไม่ใช่จากประชาชนที่ร่วมกันแสดงความคิดเห็นทางสาธารณะ มาตรฐานการจัดการโรงเรียน การเขียนหลักสูตร ตำรา การสอบ ไม่ได้มาจากความคิดของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้ปกครอง หรือเด็ก แต่มาจากผู้บริหารและมูลนิธิที่มีอำนาจและสื่อ “ไม่มีเด็กที่ถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง” เป็นนโยบายของอาณาจักรนักวิชาการ การเคลื่อนไหวของการศึกษาทางเลือกจะเป็นการต่อสู้เพื่อกลุ่มรากหญ้าและเป็นการตัดสินใจที่มีความเป็นประชาธิปไตย ทุกคนมีส่วนร่วมกันอย่างแท้จริง

(4) การปราศจากการแทรกแซงกันระหว่างการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม นักปรัชญารูดอล์ฟ สไตเนอร์ กล่าวว่า สังคมจะมีสุขภาวะดีที่สุดเมื่อสามหน้าที่หลักของสังคม คือ เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม สามารถรักษาความสมบูรณ์ของตนเองได้โดยปราศจากการแทรกแซงซึ่งกันและกัน เขาตั้งข้อสังเกตว่า ในยุคปัจจุบัน การลงทุนด้านเศรษฐกิจได้ไหลล้นข้ามขอบเขตที่ควรเป็น จนทำให้ทุกแง่มุมของชีวิต รวมทั้งการศึกษา กลายเป็นตัวสินค้า เป็นสิ่งที่มีค่าทางตลาดมากกว่าจะมีคุณค่าภายใน การปฏิวัติการศึกษานี้ แสวงหาการนำการเรียนการสอนกลับสู่วัฒนธรรมของอิสราเอลและความเลือกที่เป็นอิสระ หรือการดำเนินการเรียนการสอนที่บ้านไม่เพียงแต่การออกมาเพื่อการจัดระบบการศึกษาส่วนตัว ยังถือว่าการสอนเป็นสินค้าอย่างหนึ่งในตลาด ทว่า พวกเขากำลังสนองตอบต่อสำนึกที่ว่า การเรียนรู้ที่แท้จริง คือการพบกับความหมายที่ลึกซึ้งที่เกิดขึ้นเองจากภายใน ซึ่งการที่จะเป็นเช่นนี้ได้จะต้องอาศัยความเป็นอิสระจากการเมืองและการเศรษฐกิจที่มีอำนาจเหนือการศึกษาสาธารณะมาตลอด

(5) การมองโลกทัศน์แบบองค์รวม จากทัศนะแบบองค์รวม เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาไม่ใช่เพื่อการถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นการช่วยให้นักเรียนเกิดความสงสัยและมีความกระตือรือร้นและสนใจโลกอย่างมาก และคุ้นเคยกับซักถามและมีวิจารณ์ญาณ และด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ คนที่ได้รับการศึกษาแบบองค์รวมจะอยู่ในโลกได้อย่างมีเป้าหมาย สร้างสรรค์และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

กล่าวสรุปคือ หลักการพื้นฐานทั้ง 5 ประการ ของการศึกษาทางเลือกหรือการศึกษาแบบใหม่ดังกล่าว เป็นหลักการซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของการศึกษาทางเลือกได้ แม้การศึกษาทางเลือกจะไม่มีลักษณะที่ชัดเจน หรือสามารถจำแนกลักษณะออกจากการศึกษากระแสหลักได้อย่างเด็ดขาดแต่อย่างน้อย หลักการพื้นฐานเหล่านี้ก็พอจะเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์

ลักษณะ ความเหมือนและความต่างของการศึกษากระแสหลักและการศึกษาทางเลือกได้ นอกจากนี้ หลักการพื้นฐานทั้ง 5 ประการ ของการศึกษาทางเลือกข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2015: 16-17) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการศึกษาทางเลือก หรือนวัตกรรมสถานศึกษาทางเลือก ซึ่งต่างจากสถานศึกษาแบบแผนเดิม โดยเปรียบเทียบเป็น ตารางดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ	สถานศึกษาแบบแผนเดิม	นวัตกรรมสถานศึกษาทางเลือก
ปรัชญาและจุดมุ่งหมาย	เน้นความเป็นพลเมืองเพื่อความเป็น ทร พ ย า กร ม นุ ช ย์ ที่ ดี ต อ บ ส น อ ง ต อ แ พ น พ ั ท ฒ น า เศ ร ช ฐ ก ิจ และ ส ั ง ค ม แห่ ง ช า ต ิ ต อ บ ส น อ ง ต ล า ด ก า ร จ ำ ก ำ ง	ให้คุณค่าต่อความเป็นมนุษย์ และความหลากหลาย เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีอิสระทางปัญญา มีความสุขและความสร้างสรรค์ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของแต่ละคน
หลักสูตร	ยึดตามหลักสูตรมาตรฐานและ 8 กลุ่มสาระวิชาของหลักสูตร แกนกลาง	มีความสมดุล ครอบคลุมองค์รวมของชีวิต ทั้งวิชาการและวิถีชีวิต ความรู้และคุณธรรม ภูมิปัญญาตะวันตกและตะวันออก ความเป็นสากลและความเป็นไทย พัฒนาหลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษาใหม่และให้ความสำคัญกับหลักสูตร
วิธีการเรียน	เน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ ครูเป็นศูนย์กลาง อยู่ในห้องเรียน ใช้หนังสือแบบเรียน สื่อการเรียน การสอนเป็นหลัก ผู้เรียนเป็นฝ่าย รับตามแผนการสอนของครู	เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าความรู้ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ผู้เรียนสร้างทางเลือกและวิธีการเรียนรู้ของตัวเองได้ เน้นเรียนรู้จากความเป็นจริง นำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีความสุขในการเรียนจนเกิดความรักที่จะเรียนรู้ เกิดความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองและเรียนรู้ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต
การวัดและประเมินผล	ยึดมาตรฐานกลาง เพื่อคัดคนเก่ง ทางวิชาการเข้าสู่ตลาดการจ้าง งาน จึงเป็นระบบการแข่งขันมุ่ง ความสำเร็จส่วนตัว และทำลาย ความมั่นใจของคนที่มีศักยภาพ ด้านอื่นที่แตกต่างจากมาตรฐาน กลาง	เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องให้เห็นพัฒนาการตามสภาพจริง ตระหนักในความแตกต่างกันของทักษะ ปัญญา ความถนัด ความสามารถ ความสนใจตามธรรมชาติของผู้เรียน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล/กลุ่ม สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถที่จะประสบความสำเร็จทางการศึกษา
การบริหาร	เป็นสถานศึกษาของรัฐหรือใน กำกับของรัฐภายใต้การควบคุมทั้ง ในทางวิชาการ มาตรฐาน การวัด ประเมินผล การบริหารงานบุคคล และการเงิน เป็นต้น	กระจายอำนาจให้สถานศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง มีอิสระทั้งในทางวิชาการและการบริหารจัดการอื่น ๆ เปลี่ยนบทบาทของรัฐไปมุ่งการส่งเสริมสนับสนุน และกำกับคุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำ

3.3 รูปแบบของการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย

สุชาดา จักรพิสูทธิ์ และคณะ (Suchada Chakpisut, et al., 2003: 58) ได้แบ่งกลุ่มของการจัดการศึกษาทางเลือกของไทยไว้ 7 กลุ่ม ได้แก่

(1) การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัว คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยพ่อแม่ผู้ปกครอง ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งในเรื่องของหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล นับเป็นนวัตกรรมใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจจัดการศึกษา รู้และเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดูแลลูกหลานได้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

(2) การศึกษาทางเลือกที่อิงกับระบบรัฐ ได้แก่ การจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบที่จัดกระบวนการเรียนการสอนแบบเน้นความรู้เชิงประสบการณ์และการปฏิบัตินอกตำราเรียน หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียน

(3) การศึกษาทางเลือกสายครุภูมิปัญญา ได้แก่ พ่อครู แม่ครู ปราชญ์ชาวบ้าน ที่สังกัดกลุ่มหรือเครือข่ายและดำเนินการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ชนรุ่นหลัง ทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย ครูภูมิปัญญาเป็นบุคคลซึ่งมีองค์ความรู้ที่ได้การสืบทอดและพัฒนาสืบทอดกันมาในชุมชนท้องถิ่น นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในระบบการศึกษาทำให้มีเอกภาพเชิงนโยบายในการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อสร้างพลังขับเคลื่อนที่เกิดจากความรอบรู้จัดเจนของคนไทยที่ได้รับการสืบทอดมาหลายชั่วคนให้แก่สังคมไทย และให้ภูมิปัญญาไทยเป็นฐานรากและเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนและการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

(4) การศึกษาทางเลือกสายศาสนธรรม ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนรู้แก่สมาชิกในสังกัด ทั้งแนวเศรษฐกิจพอเพียง การต่อต้านบริโภคนิยม การปฏิบัติสมาธิหรือการปฏิบัติธรรมในแนวทางต่าง ๆ หลากหลายตามความเชื่อแต่ละสำนัก และก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เข้าร่วมปฏิบัติ

(5) การศึกษาทางเลือกที่เป็นสถาบันนอกระบบรัฐ ได้แก่ กลุ่มกิจกรรมทางการศึกษาที่มีเจตนาในการจัดกระบวนการวิชาความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายของตน ทั้งแบบเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น สถาบันการเรียนขององค์กรพัฒนาเอกชน ศูนย์ ชมรมฯ อาทิสาวिकासิกขาลัย มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน สถาบันพัฒนาศักยภาพชุมชน เสนสิกขาลัย เป็นต้น

(6) การศึกษาทางเลือกของกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมกระบวนการเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหา ผ่านการปฏิบัติ การสาธิต การทดลอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องหลากหลายรูปแบบ ทั้งกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ออมทรัพย์ การเกษตร การแพทย์พื้นบ้าน การพัฒนาอาชีพ การสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนามัยและสาธารณสุข การดูแลเด็กและเยาวชน การฟื้นฟูดูแลผู้ป่วยเอดส์ การป้องกันยาเสพติด การจัดการชุมชน เป็นต้น

(7) การศึกษาทางเลือกผ่านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้อาจเรียนรู้ผ่านสื่อสารมวลชน ประเภทสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน การให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระ กระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ ต้องมีการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ส่งผลให้มีการเร่งปฏิรูปการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจัดเป็นห้องเรียนนอกระบบ ห้องเรียนเพื่อชีวิตสำหรับผู้เรียนทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้ทั้งความรู้ ทักษะ อาชีพ และความบันเทิง

3.4 การศึกษาทางเลือกสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา

เจนเนอเรชันแอลฟาเป็นคนที่มีลักษณะชอบความรวดเร็ว อดทนต่อการรอคอยได้ไม่นานและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ทำให้รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนเจนเนอเรชันนี้มีแนวโน้มเปลี่ยนไป แนวโน้มที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ คนเจนเนอเรชันนี้มีการเรียนรู้ในรูปแบบของการศึกษาทางเลือกมากยิ่งขึ้น บทความนี้นำเสนอรูปแบบการศึกษาทางเลือกสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา 2 รูปแบบหลัก ตามมาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ บ้านเรียนและศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) บ้านเรียน รูปแบบการจัดการศึกษาบ้านเรียน มีความหลากหลายแตกต่างไปตามปรัชญา ทศนะ ความเชื่อของครอบครัวกับสภาพของครอบครัวและตัวบุตรผู้เรียน ท่ามกลางความหลากหลายของวิถีจัดการศึกษาเรียนรู้ของครอบครัวบ้านเรียน เราสามารถพบลักษณะร่วมที่เป็นแกนหลักของการเรียนรู้แบบบ้านเรียนได้ดังต่อไปนี้ (Office of the Education Council, 2006: 52-54)

- เป็นการศึกษาที่มุ่งให้บุตรมีพัฒนาการไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความเท่าทัน ทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

- ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เด็กทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความถนัด ความสนใจ มีธรรมชาติหรือนิสัยของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กระบวนการจัดการศึกษาเรียนรู้ต้องเป็นไปอย่างสอดคล้องและสามารถพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ หรือเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นรายบุคคล

- การเรียนรู้ที่ต่อยอดขึ้นจากความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนโดยแท้จริง จำเป็นที่จะต้องให้อิสระกับผู้เรียน มีความยืดหยุ่น บูรณาการอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติให้ได้มากที่สุด ซึ่งในการนี้ ครอบครัวบ้านเรียนส่วนใหญ่มีการปรับเปลี่ยนสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ของบุตรของครอบครัว ด้วยการลองพยายามสลายหลักสูตร รายวิชา และคาบเรียน เพื่อให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้จริงในทุกวิถีทาง ทุกเวลา และทุกสถานที่

- คุณค่าของการศึกษที่บ้านเรียน ไม่ใช่เป็นแต่เพียงการจัดการเรียนรู้ให้กับลูกเท่านั้น ที่จริงมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตทั้งหมดของครอบครัวด้วย บ้านเรียนจึงไม่ใช่การที่พ่อแม่ตั้งตนเป็นครูสอนลูก แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัว หรือที่เรียกว่า “ครอบครัวเรียนรู้ร่วมกัน” ซึ่งไม่เพียงเฉพาะภายในครอบครัวของตนเท่านั้น ยังรวมไปถึงการเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มกับเครือข่ายครอบครัวอื่น ๆ และกับชุมชน สังคมด้วย

- ในการวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการศึกษาที่ยึดตามพัฒนาการของตัวผู้เรียนเป็นรายบุคคล จึงควรเป็น “การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง” ที่บอกได้ถึงผลสัมฤทธิ์ที่เป็นองค์รวมทั้งหมดของตัวผู้เรียนในสภาพที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด บอกถึงพัฒนาการในลักษณะของการ “ทำอะไรได้” มากกว่าจะบอกเพียง “รู้อะไร” และมุ่งที่พัฒนาการมากกว่าการตัดสินได้หรือตก

(2) ศูนย์การเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาโดยบุคคล องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ สถาบันพระพุทธศาสนา โดยยื่นขออนุญาตต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามภูมิสำเนา แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ เน้นการเรียนรู้โดยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) ซึ่งมีแนวทางดังนี้

- จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นไปตามบริบทวิถีชีวิตของครอบครัว เชื่อมโยงชุมชนและสังคม หลักศาสนาที่ครอบครัวนับถือ กิจกรรมทักษะชีวิตในกิจวัตรประจำวัน การฝึกทักษะการทำงาน กิจกรรมอาชีพของครอบครัว วิถีวัฒนธรรม สัมมาชีพในชุมชนท้องถิ่น

- พัฒนากิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ คอมพิวเตอร์ ภาษา ธรรมชาติ กลุ่มกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ ฯลฯ

- เสริมจุดเน้นสอดคล้องกับความต้องการพิเศษ เป้าหมายการพัฒนาทักษะพิเศษเฉพาะทาง หรือเน้นทักษะวิชาการเหมือนการศึกษาในระบบโรงเรียน การเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญ

- เน้นศึกษาจากประสบการณ์ตรง เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ ลงมือทำ สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- ใช้ทรัพยากรรอบตัวให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า: ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมศึกษา ภูมิประเทศ ภูมิสังคม ภูมินิเวศ เชื่อมโยงจากใกล้ตัว/ไกลตัว ทัศนศึกษาจากพิพิธภัณฑ์ แหล่งเรียนรู้ ครูชุมชน ครูภูมิปัญญา กิจกรรมภายในชุมชนท้องถิ่น งานประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เศรษฐกิจครอบครัว สังคม วัฒนธรรม โลกรอบตัว ฯลฯ

4. บทสรุป

คนเจนเอเรชั่นแอลฟาจะเป็นคนที่สำคัญในอนาคตในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คนเจนเอเรชั่นนี้จะ เป็นพลเมืองที่สำคัญของสังคมไทย สังคมอาเซียน และสังคมโลกในอนาคต การศึกษาทางเลือกอาจ เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีแนวโน้มจะได้รับความนิยมมากขึ้นในโลกอนาคตและมีความเหมาะสมกับเจเนอเรชั่นแอลฟา เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญมากเป็นพิเศษ ให้อิสระผู้เรียน ให้ทางออกและทางเลือกแก่ทุกคน ให้ความสำคัญกับอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ค่านิยม ความเชื่อ ความถนัด ความพร้อม และความสนใจ รวมทั้งสิ่งแวดล้อม ชุมชน บริบท ภูมิปัญญา องค์ความรู้และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ด้วย ทำให้คนรักท้องถิ่นและสามารถดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างพึงพอใจ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ ผู้เรียนจึงมีโอกาเรียนตามศักยภาพของตนเองอย่างแท้จริง การศึกษาทางเลือกตาม มาตรา 12 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สำหรับเจนเอเรชั่นแอลฟา ได้แก่ การศึกษาแบบ บ้านเรียนและการศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

References

- Jintana Sutjanant. (2013). *Education and Community Development in The 21st Century*. Bangkok: Odean Store.
- Miller, R. (2010). *Five Principles of The Coming Education Revolution*. Retrieved on 15 January 2018, From: <https://blogazine.pub/blogs/prasart/post>
- Office of the Education Council. (2006). *Family Handbook of Home School: Principle and Process For Home School*. Bangkok: Prikwahn Co.,Ltd.
- Office of the Education Council. (2015). *Alternative Education in Thailand*. Bangkok: V.T.C. Communication.
- Pacharapa Tantichoowet. (2017). *New Generation of 21st Century in Thai Society*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Schawbel, D. (2014). *5 Predictions for Generation Alpha*. Retrieved on 15 January 2018, From: <http://danchawbel.com/blog/5-predictions-for-generation-alpha>
- Suchada Chakpisut, et al. (2003). *Alternative Education Research: Data and Analysis*. Bangkok: The Thailand Research Fund.

การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 CROSS-CULTURAL STAFF MANAGEMENT IN THE ERA OF DIGITAL 4.0

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล*

Pravej Maharutsakul

Received: August 29 , 2019

Revised: September 13, 2019

Accepted: September 30, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรในยุคดิจิทัล 4.0 และวิธีการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 ต้องอาศัยผู้บริหารและพนักงานที่มีความรู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด เข้าใจวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล เข้าใจปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร และรู้ลักษณะงานในยุคดิจิทัล 4.0 เป็นอย่างไรจึงจะสังเคราะห์วิธีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นวางแผนยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องผสานเอาวัฒนธรรมการทำงานแบบสากลเป็นแนวปฏิบัติ มีกลวิธีการสรรหาว่าจ้างที่ต้องใช้คนต่างวัฒนธรรม การฝึกอบรมให้พนักงานที่มีที่มาจากต่างวัฒนธรรมสามารถร่วมงานกันได้ มีการคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ขององค์กร การทำงานเป็นกลุ่มคณะ และการควบคุมคุณภาพ

คำสำคัญ : การจัดการ, พนักงานต่างวัฒนธรรม, ยุคดิจิทัล 4.0

ABSTRACT

This article aims to study the success factors in human resource management of the organization in the era of digital 4.0 and how to manage

* Teacher, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Sawan Campus

cross- cultural staff in the era of digital 4.0. Management of cross-cultural staff in the era of digital 4.0 requires executives and employees with knowledge and understanding of the environment both inside and outside the organization that has changed amid the development of dramatically increase technology. They understand the international work culture, understand the success factors of human resource management of the organization and knowing how the work in the era digital age 4.0. Organizations are to effectively synthesize in the era of digital 4.0 human resource management methods such as planning a human resource strategy that must integrate international work culture, have recruitment tactics that require people from different cultures, training employees that cross cultures to work together, realizing the ability to pay compensation and benefits of the organization, working as a group and quality control.

Keywords : Management, Cross-Cultural staff, the Era of digital 4.0

1.บทนำ

เทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาแบบก้าวกระโดดส่งผลกระทบต่อการค้า การลงทุน และการดำเนินงานของทุกองค์การอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐ ภาคสังคมและภาคเอกชนต่างได้รับผลกระทบไปตามๆกัน พัฒนาการดังกล่าวมีผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์การที่เน้นหน้าที่เฉพาะด้านและจำกัดขอบเขตงานตามโครงสร้าง กลไกการทำงานแบบเดิม กลายเป็นอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การ พัฒนาการเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดทำให้การเรียนรู้ของพนักงานตามไม่ทันอัตราการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีหลายองค์การพยายามปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิตและบริหารงาน เช่นรถไฟความเร็วสูง อุตสาหกรรมการบิน อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมหุ่นยนต์ ธุรกิจซอฟต์แวร์ ฯลฯ ลักษณะงานดังกล่าวจึงต้องนำเข้าพนักงานที่ไทยยังพัฒนาไม่ได้ หรือพัฒนาไม่ทันต่อการใช้งาน จึงมีความจำเป็นในการสรรหาพนักงานที่มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอย่างใดก็ได้ อีกด้านหนึ่งไทยยังมีความจำเป็นในการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐานไม่ว่าจะเป็น

อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การก่อสร้าง ฯลฯ ยังต้องการแรงงานไร้ฝีมือที่นำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้สภาพการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของภาคผลิตไทยเผชิญกับ 4 สถานการณ์ที่ต้องการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรม ได้แก่ (1) พนักงานที่มีศักยภาพสูงทางเทคโนโลยี (2) แรงงานวิชาชีพที่เกิดเนื่องจากอาเซียนได้ข้อตกลงร่วมกันให้มีการจ้างงานเสรีใน 8 สาขาอาชีพ ได้แก่วิศวกร พยาบาล สถาปนิก การสำรวจ บัญชี ทันตแพทย์ และแพทย์ (3) พนักงานท้องถิ่นในกรณีที่บริษัทสัญชาติไทยไปลงทุนในต่างแดน และ (4) แรงงานไร้ฝีมือที่นำเข้าของภาคอุตสาหกรรมพื้นฐาน

การจะจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมได้อย่างไรนั้น ก่อนอื่นต้องมาทำความเข้าใจแนวคิดการบริหารงานบุคคล (personnel administration; PA) และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (human resource management; HRM) ต่างกันอย่างไร เนื่องจากความเข้าใจในความต่างมีส่วนช่วยออกแบบวิธีการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมได้ดี ทั้งสองแนวคิดเป็นเรื่องของการจัดการพนักงานเหมือนกัน แต่มีปรัชญาในการจัดการต่างกันตรงที่การบริหารงานบุคคล (PA) ซึ่งเฟื่องฟูในปลายศตวรรษที่ 20 (1970s) เป็นการเน้นการควบคุมกำกับดูแลพนักงานให้ทำงานตามที่กำหนด ตามคำสั่ง และตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด ส่วนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HRM) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดข้อตกลงร่วมกัน มีความไว้วางใจต่อกัน และให้มีการควบคุมตนเอง (Gardner and Palmer, 1992) ที่สำคัญคือมีการบูรณาการงาน HRM เข้ากับแผนกลยุทธ์ขององค์กร อธิบายขยายความการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความแตกต่างจากการบริหารงานบุคคล อย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ **หนึ่ง** การทำงานเปลี่ยนจากการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นการทำงานที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มคณะ (team work) **สอง** ผู้บริหารสายงานผลิต (line manager) แสดงบทบาทหน้าที่ในการใช้ทรัพยากรเพื่อมุ่งทำกำไรมากกว่าการจัดการงานบุคคล และ **สาม** การจัดการทรัพยากรมนุษย์มุ่งสนับสนุนยุทธศาสตร์องค์กร ถ้าพิจารณาให้ละเอียดลึกลงไปทุกหน้าที่ของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการสรรหา การพัฒนาและการรักษาพนักงานคนเก่งคนดีต้องมีส่วนสนับสนุนยุทธศาสตร์องค์กร (Wilhelm, 1990 :30) จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทั้งเทคโนโลยี ส่งผลให้คนในวงการ HRM ต้องปรับวิธีคิดและการกระทำ

สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจการค้าการลงทุนดังกล่าว มีส่วนในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กรที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะมีผลต่อการทำงานของพนักงาน ความจริงในทางปฏิบัติหากพิจารณาให้ละเอียด วัฒนธรรมองค์กรคือจุดร่วมของปฏิสัมพันธ์

ระหว่างปัจจัยแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งจะถูกถ่ายทอดเป็นวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานเรียกว่า “วัฒนธรรมการทำงาน” ดังนั้น การจัดการพนักงานที่มีที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกันได้นั้น นอกจากมีความเข้าใจปัจจัยสภาพแวดล้อมแล้วยังต้องเข้าใจวัฒนธรรมองค์การ วัฒนธรรมการทำงาน ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และลักษณะงานในยุคดิจิทัล 4.0 ดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล 4.0
- 2.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0

3. อิทธิพลวัฒนธรรมองค์การและอุปนิสัยส่วนตัวมีผลต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์

เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมองค์การควรทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” ให้ตรงกันก่อนที่จะศึกษาวัฒนธรรมองค์การและวัฒนธรรมการทำงาน กล่าวคือบางคนเข้าใจวัฒนธรรมไปคนละทางกล่าวคือบางคนนึกถึงการแสดงออกของคนในสังคม บางคนนึกถึงสิ่งปลูกสร้าง วัดวาอาราม บางคนนึกถึงบ้านเรือน ฯลฯ ความเข้าใจดังกล่าวถูกบางส่วนความหมาย “วัฒนธรรม” นั้น ครอบคลุมความคิด การกระทำและสิ่งประดิษฐ์ ดังนั้นการจัดการคนต่างวัฒนธรรมจึงต้องศึกษาทำความเข้าใจทั้งที่เป็นความคิด การกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสามผสมกัน

วัฒนธรรมเป็นลักษณะร่วมของชุมชน สังคมและประเทศ ต่างจากอุปนิสัยส่วนตัวเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แม้คิด การกระทำหรือประดิษฐ์สิ่งที่มีลักษณะเหมือนกับวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ประเทศ เราก็ไม่เรียกว่าวัฒนธรรม มองในแง่ของการทำงานในที่แห่งเดียวกันจึงมีวัฒนธรรมร่วมกันเรียกว่า “วัฒนธรรมองค์การ ; organization culture” ซึ่งเป็นส่วนผสมของกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแนวปฏิบัติ มาตรการที่มีคุณค่าและมีส่วนทำให้เกิดบรรยากาศในการทำงาน ทศนคติ ความเป็นมาตรฐาน ขวัญกำลังใจ รวมทั้งความรู้สึกที่มีต่อองค์การ (Pettinger, 2000) ดังนั้นวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นบทสรุปวิธีการทำงานร่วมกันในลักษณะรวมหมู่ (collective ways of work) หรือบางครั้งเรียกว่า “วัฒนธรรมการทำงาน”

วัฒนธรรมองค์การมีส่วนทำให้พนักงานละทิ้งอุปนิสัยส่วนตัวไว้ข้างหลังแล้วปฏิบัติงานและยอมรับวัฒนธรรมองค์การ อย่างไรก็ตาม บ่อยครั้งพนักงานมีความเห็นต่อวิธีการทำงานที่ไม่ตรงกัน โดยแยกไม่ออกว่าอะไรเป็นวัฒนธรรมองค์การ อะไรเป็นอุปนิสัยส่วนตัว หรืออะไรเป็นวัฒนธรรมสากล ดังตาราง(Edwards & Rees,2011:173)

แสดงอุปนิสัยส่วนตัว วัฒนธรรมการทำงานสากลและวัฒนธรรมทำงานแบบดั้งเดิม

วัฒนธรรมทำงานดั้งเดิม	วัฒนธรรมการทำงานสากล	อุปนิสัยส่วนตัว
1.ความชำนาญตามหน้าที่	ความรู้ที่ครอบคลุมและหลากหลาย	ความรู้เฉพาะหน้าที่
	การทำงานแบบคู่ขนานหรือทำพร้อมกัน	
2.การจัดลำดับความสำคัญ	ให้ความสำคัญกับกระบวนการ	ความสามารถในการคิด
		ความยืดหยุ่น
3.ให้ความสำคัญกับโครงสร้าง	ให้ความสำคัญทีมงาน รับผิดชอบทั้งทีม	
	เปลี่ยนแปลงเมื่อมีโอกาส	มีความห่วงใยเรื่องส่วนตัว
4.ความรับผิดชอบส่วนตัว		มีการพิจารณา/วินิจฉัยก่อนจะเปลี่ยนแปลง
5.การคาดการณ์	เปิดกว้างที่จะรับสิ่งใหม่	ขอเรียนรู้ก่อนจึงจะทำงาน
6.อบรมเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง		

การที่พนักงานมีวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากลจึงเป็นต้นทุนในการปรับวิธีคิดให้ต่างจากอุปนิสัยส่วนตัว เพื่อรองรับการทำงานที่มาพร้อมกับเทคโนโลยียุคดิจิทัล 4.0 พนักงานต้องพร้อมที่จะรื้อถอนวิธีคิดวิธีทำงานแบบเดิมและอุปนิสัยส่วนตัว โดยปรับตัวยอมรับเทคโนโลยีเปลี่ยนโลก(disruptive technology) ลักษณะการทำงานในยุคดิจิทัล 4.0 จะมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการทำงานเพื่อเชื่อมโยงธุรกรรมกันทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางการเงิน(financial technogogy) และอนุพันธ์ทางการเงิน(derivative money) ที่มีการซื้อขายจ่ายโอน การสั่งซื้อหรือขายผ่านสื่อสารออนไลน์ได้ทั่วโลก(e-marketing) การสั่งหุ่นยนต์ให้

ทำงานแทนมนุษย์ การควบคุมเครื่องจักรสมองกล ตลอดจนความสามารถใช้ข้อมูลจำนวนมหาศาล(big data) จัดการงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้อง(accuracy) แม่นยำ (validity) และความเร็ว(speed) ในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

มีข้อสังเกตประการหนึ่ง การทำงานที่เป็นอุปนิสัยส่วนตัวมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมดั้งเดิม และเข้ากันไม่ค่อยได้กับวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล ในการทำงาน บางครั้งแยกไม่ออกว่าสิ่งใดเป็นเรื่องส่วนตัวสิ่งใดเป็นเรื่องส่วนรวม จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องมียุทธศาสตร์ในการปรับเปลี่ยนอุปนิสัยส่วนตัวของพนักงาน แล้วให้ยึดเอาวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล เช่น การทำงานแบบกลุ่มคณะ(team work) หรือการเปลี่ยนแปลงเมื่อมีโอกาส การเปิดกว้างเพื่อรับสิ่งใหม่ ฯลฯ วัฒนธรรมดังกล่าวขัดแย้งกับอุปนิสัยส่วนตัวที่ไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่มคณะและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ และความสำเร็จเหล่านั้นมีส่วนสร้างวัฒนธรรมองค์การด้วยเช่นกัน ในขณะเดียวกันวัฒนธรรมองค์การก็สนับสนุนให้ปัจจัยความสำเร็จทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ ต่างเกื้อกูลสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร

การจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร นอกจากขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานแล้ว ยังมีปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนทำให้พนักงานองค์กรสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาและประเพณีปฏิบัติ ที่เชื่อมโยงกับปณิธานและความคาดหวังของผู้ก่อตั้งแล้วกำหนดเป็นนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2) ลักษณะเป้าหมายที่กำหนด ที่คำนึงถึงต้นทุนและทรัพยากรที่ถูกใช้อย่างคุ้มค่า หรือกำหนดเป้าหมายที่ยึดเอาประสิทธิภาพเป็นเกณฑ์วัดความสำเร็จ
- 3) เทคโนโลยี การทำงานในอดีตเป็นความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถของพนักงานและเครื่องจักร โดยมีการออกแบบการเคลื่อนไหวของร่างกายสัมพันธ์กับการทำงานของเครื่องจักร (Taylor,1911) ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและเครื่องจักรเป็นไปในลักษณะของการสั่งการควบคุมผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปให้เครื่องจักรสมองกลทำงานแทนมนุษย์
- 4) ขนาดขององค์กร องค์กรที่มีสินทรัพย์มากและมีสภาพคล่องรวมทั้งมีโครงสร้างและกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีส่วนทำให้พนักงานมีความรู้สึกมั่นคงในอาชีพ

5) สถานที่ตั้งขององค์กรหรือโรงงาน มีความสำคัญต่อการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรม

6) อดีต ปัจจุบัน และอนาคต มีส่วนทำให้เกิดความภูมิใจในความสำเร็จในอดีตและพร้อมที่จะสานต่อเจตนารมณ์ที่เป็นที่ยอมรับของสังคมและลูกค้า

7) ลักษณะการจัดการ (management style) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและผู้บริหาร ลักษณะท่าทีของผู้บริหารยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมขององค์กร

8) ประเภทองค์กร ทัศนคติและความรู้สึกของพนักงานในองค์กรต่างประเภทกัน มีวิธีคิดและทัศนคติในการทำงานต่างกัน

9) ลักษณะของกิจกรรม กิจกรรมเป็นผลพวงมาจากวัตถุประสงค์ขององค์กรหลายคนตัดสินใจเข้าทำงานในองค์กรรัฐต้อง เนื่องจากเห็นว่ากิจกรรมงานมีระเบียบและกฎหมายให้อำนาจกระทำตามขั้นตอนแล้วให้รู้สึกปลอดภัย ต่างจากองค์กรเอกชนให้ความสำเร็จมากกว่าขั้นตอนรายละเอียด

ปัจจัยความสำเร็จทั้งเก้าสื่อถึงวัฒนธรรมองค์กร และไม่ได้มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานเท่านั้น ยังมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการองค์กร ผู้บริหารที่มีความเข้าใจวัฒนธรรมองค์กร สามารถที่จะออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรโดยวิเคราะห์ปัจจัยภายในไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังของพนักงาน บุคลิกภาพผู้บริหาร ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญของพนักงาน ความปรารถนาของพนักงาน เทคโนโลยี ความยืดหยุ่นในการบริหารงาน การมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจ (empowerment) ระบบการสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นภาพพจน์ การยอมรับจากสังคม การยอมรับในมาตรฐานและชื่อเสียงขององค์กร (Dockthaisong,2007)

5.ลักษณะงานในยุคดิจิทัล 4.0

การจัดการองค์กรยุคดิจิทัล 4.0 เป็นยุคที่มีการใช้เทคโนโลยีจัดการกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการผลิตที่อยู่ในรูปของหุ่นยนต์หรือเครื่องจักรสมองกลที่เป็นปัญญาประดิษฐ์ เพื่อช่วยผ่อนแรงคนทำงาน แทนคนงาน ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ลดเวลาในการผลิตทำให้กระบวนการผลิตมีความถูกต้องแม่นยำสูง รวมทั้งได้ผลผลิตตรงตามความต้องการของลูกค้า ลักษณะการผลิตจะไม่มีการผลิตคราวละมาก ๆ เช่นในอดีต แล้วเก็บไว้ในคลังสินค้าแล้ว

รอกำสั่งซื้อ (inventory) การจัดการงานยุคดิจิทัล 4.0 จะมีการออกแบบองค์การและระบบงาน เพื่อรองรับพนักงานที่เกิดหลังรุ่นเบบี้บูม (baby boom) ที่เรียกว่า Generation Y (เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2523–2540) และ Generation Z (เกิดหลังปี พ.ศ. 2540 ขึ้นไป) ซึ่งคนรุ่นนี้มีความคุ้นเคยและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีโทรคมนาคมควบคู่ไปกับการดำรงชีวิตประจำวัน คนเหล่านี้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ ผ่านโปรแกรมปัญญาประดิษฐ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นยุคที่คุ้นเคยกับเครื่องมือ เครื่องจักร (cybernetic) มีการติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายทั้งตามสายและไร้สาย ยุคนี้วิทยาการและเทคโนโลยีถูกนำมาใช้ในกิจกรรมทางการค้าอุตสาหกรรม การลงทุนและการจัดการงาน รวมทั้งในชีวิตประจำวันอย่างกว้างขวาง

พนักงานที่ทำงานในองค์กรต่างสัญชาติที่เข้ามาลงทุนไทยจำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมการจัดการของประเทศเจ้าของทุน ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น จีน สหรัฐอเมริกา ฯลฯ อีกด้านหนึ่งกรณีที่คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ เช่น เวียดนาม เขมร ลาว พม่า ผู้ประกอบการและผู้บริหารที่เป็นคนไทย จำเป็นต้องเรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานของคนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานขององค์กร สภาพงานดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของดริคเกอร์ (Peter F. Drucker อ้างถึงใน Heller, 2000:22) กล่าวว่าการประกอบธุรกิจ เป็นการทดสอบสมมุติฐานในสามด้านได้แก่ **หนึ่ง** สภาพแวดล้อมขององค์กร **สอง** พันธกิจขององค์กร และ **สาม** ชีตความสามารถในการนำพาองค์กรบรรลุพันธกิจ จะเห็นว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร โดยเฉพาะวัฒนธรรมการทำงานมีส่วนสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร

6. การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรม

การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนตัวและโลกทัศน์ของผู้บริหารที่มีความเข้าใจวัฒนธรรมการทำงาน of พนักงานต่างวัฒนธรรม หากไม่เข้าใจ สิ่งที่เกิดตามมาจะทำให้บรรยากาศการทำงานเป็นไปในทางข่มกันทางวัฒนธรรม ซึ่งไม่ใช่สิ่งองค์กรปรารถนา สิ่งที่ปรารถนาขององค์กรคือการสร้างขีดความสามารถในการดำเนินงาน (core competency) ด้วยวิธีการจัดการพนักงานที่มีวัฒนธรรมต่างกัน ดังนี้

- 1) การเปิดกว้างทางความคิดและสร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน พนักงานสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นที่คิดไม่เหมือนตนเองได้ดี

2) คำนึงถึงผลประโยชน์และความอ่อนไหวต่อความรู้สึกของเพื่อนพนักงาน พนักงานต้องเคารพวัฒนธรรมที่ต่างจากวัฒนธรรมของตน ให้เกียรติและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

3) สามารถทำงานที่มีความหลากหลายและซับซ้อน กล้าเผชิญกับความไม่แน่นอนและพัฒนากลยุทธ์ในการทำงานอยู่ตลอดเวลา

4) การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (synergy) และบูรณาการหน้าที่และทรัพยากรในการจัดการ

5) ความซื่อสัตย์ มีความกล้าที่จะยอมรับและแก้ไขในสิ่งที่ผิดพลาด พนักงานต้องไม่ยอมรับการกระทำที่ขัดต่อคุณธรรมและจริยธรรม ขัดต่อธรรมาภิบาลในการทำงาน ไม่ทำลายต่อต้านกฎระเบียบ มองกฎระเบียบเป็นเครื่องมือมีใช้เป้าหมาย ทำงานอย่างตรงไปตรงมา (integrity) มีความโปร่งใส (transparency) มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ เป็นต้น

6) การสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม การทำงานต้องมุ่งสร้างคุณค่าในทุกกิจกรรมงาน ให้มีมูลค่ามากกว่าต้นทุนค่าใช้จ่าย หรือก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป

กระบวนการนี้ในการจัดการทั้งหกดังกล่าวเป็นวัฒนธรรมการทำงานสากล และเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างขีดความสามารถขององค์กร มองผิวเผินดูเหมือนจะเป็นเรื่องนามธรรม แต่มีพลังที่ในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตต่อเนื่อง และที่สำคัญต้องตระหนักอยู่ตลอดเวลาในการจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 ต้องมีความเข้าใจลักษณะงานในยุคดิจิทัล แล้วออกแบบระบบการจัดการทรัพยากรมนุษย์ต่างวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับงานยุค 4.0 ทำได้อย่างไร ทางหนึ่งที่ทำได้ อาจต้องศึกษาวิธีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทข้ามชาติแล้วนำมาเป็นแบบอย่าง

6.1 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัล 4.0

การทำงานร่วมกับพนักงานที่ถูกกล่อมเกลามาจากสังคมและวัฒนธรรมต่างกัน วิธีการคิดและการกระทำย่อมต่างกันไม่มากนักน้อย การจะทำงานไปด้วยกันได้ด้วยกลวิธี “แสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง” การปรับเปลี่ยนอุปนิสัยส่วนตัวและวัฒนธรรมการทำงานแบบดั้งเดิมไปสู่วัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล การจะกระทำดังกล่าวได้เบื้องต้นต้องทำความเข้าใจในประเด็นคำถามทั้งหกประการต่อไปนี้ แล้วพยายามค้นหาคำตอบเพื่อหาทางออก

1) วัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากลและแบบท้องถิ่นมีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร จะให้เป็นวัฒนธรรมร่วมกันได้หรือไม่ แสวงหาส่วนที่สามารถปรับเข้ากับวิธีการทำงานของสังคมท้องถิ่นนั้นได้หรือไม่

2) ระบบการศึกษา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ นโยบาย และระบบเศรษฐกิจของประเทศที่องค์กรที่ตั้งอยู่ มีความเป็นมาอย่างไร

3) ความคิดและคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างไร

4) วางแผนใช้วัฒนธรรมที่มีคุณค่าร่วม(core value) เพื่อความสำเร็จขององค์กรได้อย่างไร

5) วัฒนธรรมและกิจกรรมของลูกค้าในประเทศที่ไปลงทุนเป็นอย่างไร

6) วิธีชีวิตความเป็นอยู่ของพนักงานต่างวัฒนธรรมเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถามดังกล่าวผู้บริหารต้องตอบให้ได้ แล้วนำไปสังเคราะห์ได้วิธีการทำงาน บางครั้งจำเป็นต้องมีวิธีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการทำงานในรูปของโครงการ การวิจัยร่วมหรือทำกิจกรรมในรูปของคณะกรรมการ ที่สำคัญควรให้มีพนักงานต่างวัฒนธรรมร่วมเป็นกรรมการ วิธีการที่นิยมกันคือการสร้างบรรยากาศที่เน้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ไม่ควรใช้ระบบสั่งการแต่ควรกระตุ้นให้ตระหนักรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจและการลงทุน สร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์ขององค์กร เป็นต้น

6.2 การจัดการทรัพยากรมนุษย์บริษัทข้ามชาติ

การบริหารจัดการของบริษัทข้ามชาติเป็นการจัดการความแตกต่างและการบูรณาการ วัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน โลเรนซ์และโรส (Lawrence and Lorsch,1967) ได้อธิบายว่า การจัดการองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพคือการจัดการความหลากหลายของปัจจัยสภาพแวดล้อม เป็นการหาความพอดีที่เป็นจุดร่วมในท่ามกลางความแตกต่าง และการบูรณาการปัจจัยสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมลงตัวเพื่อให้ทุกฝ่ายในองค์กรทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันที่มุ่งบรรลุเป้าหมายร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การจัดการปัจจัยสภาพแวดล้อมหนีไม่พ้นที่ต้องอยู่ภายใต้กฎกติกาของระบบเศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือองค์กรต่างสัญชาติที่ลงทุนในประเทศไทยหรือที่นักลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นไปได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสมดุลระหว่างความรับผิดชอบต่อประเทศที่ตั้งองค์กรและวิสัยทัศน์ระดับนานาชาติ (global vision) และขึ้นอยู่กับรูปแบบและบริบทของความเป็นสากลในการค้าอุตสาหกรรม ระบบผลิต ตลาดผลิตภัณฑ์และพนักงานที่ต้องดูแล (Tayeb,1996)

คำถามที่ตามมาเกี่ยวกับ HRM ในบริษัทต่างชาติ มีวิธีจัดการองค์การเครือข่ายอย่างไร มีความจำเป็นต้องใช้นโยบายที่กำหนดมาจากองค์การแม่หรือไม่ บริษัทสาขาที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศมีวิธีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ยังต้องคำนึงถึงนโยบายบริษัทแม่หรือไม่ การจัดการงานทรัพยากรมนุษย์ระหว่างบริษัทแม่และบริษัทลูกมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ล้วนเป็นคำถามที่ท้าทายที่จะค้นหาคำตอบ วิธีการที่ง่ายคือเลือกปฏิบัติที่เหมือนกับนโยบายด้าน HRM ของบริษัทแม่ แต่มีวิธีที่ดีเสมอไป วิธีที่ควรทำคือหาจุดร่วมที่ไปด้วยกันได้กับวัฒนธรรมการทำงานของคนท้องถิ่นและเข้ากันได้กับนโยบายด้าน HRM ของบริษัทแม่ เช่นการปฏิบัติต่อพนักงานท้องถิ่นอย่างเสมอภาค ไม่มีการแบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา สีผิว นโยบายเงินเดือน ค่าจ้างที่แข่งขันได้ การประเมินผลการปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลงาน (result oriented) เป็นต้น การนำนโยบายจากบริษัทแม่ปรับใช้กับบริษัทลูกเครือข่าย (subsidiaries) บางครั้งดูเหมือนจะเป็นความแตกต่างในเชิงคุณภาพระหว่างนโยบายและการปฏิบัติ (Schuler, et al.,1993) แต่ในทางปฏิบัติมิได้ขัดแย้งกันเสียทีเดียว การดำเนินการยังสามารถสนองตอบความต้องการลูกค้าในแต่ละท้องถิ่นได้ โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น กล่าวโดยสรุป การนำนโยบายการจัดการทรัพยากรมนุษย์จากบริษัทแม่ไปปฏิบัติในบริษัทลูกที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ผู้บริหารบริษัทลูกต้องวิเคราะห์ว่ามีอะไรบ้างที่เป็นช่องว่างและช่องว่างนั้นห่างกันมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดที่เหมือนหรือใกล้เคียงกันที่สามารถปฏิบัติได้ ส่วนที่เป็นช่องว่างต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร โดยไม่ขัดแย้งกับนโยบายของบริษัทแม่

ในทางปฏิบัติที่เป็นจริง พนักงานที่ทำงานอยู่ในบริษัทลูก มิได้ปฏิบัติงานอยู่ในสังคมปิด ความจริงเขายังอยู่ในโลกที่มีการติดต่อสื่อสารทางวัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยีซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคม พนักงานคนท้องถิ่นที่บริษัทลูกตั้งอยู่ได้มีการเรียนรู้และถ่ายทอดระหว่างกันทั้งทางตรงและอ้อมไม่ว่าจะเป็นเรื่องคุณค่า (value) ทักษะคติ (attitudes) และพฤติกรรม (behaviors) รวมทั้งองค์ประกอบในการทำงาน การจัดการองค์การไม่ได้ต่างกันราวฟ้ากับดิน การทำงานจึงมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมและทักษะคติ ไม่ว่าจะเป็นการบังคับบัญชา การให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ความซื่อสัตย์ และการติดตามเป้าหมายงานของกลุ่มและบุคคลจริยธรรมในการทำงาน สำนึกของความเป็นเจ้าของ (sense of belonging) เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการทำงานที่เหมือนกันทั้งบริษัทลูกและบริษัทแม่ ดังนั้นในการปฏิบัติงานจึงยากที่จะแยกอิสระจากค่านิยมที่เป็นวัฒนธรรมของสังคม (Hofstede,1980 ; Tayeb,1988)

สภาพแวดล้อมขององค์การไม่ว่าจะเป็นนโยบายรัฐบาล อุตสาหกรรมสัมพันธ์ กฎ

กฎหมาย กลุ่มการเมือง กลุ่มกดดัน กลุ่มผลประโยชน์ หรือข้อตกลงในการลงทุน ฯลฯ ล้วนมีผล ทั้งโดยตรงและอ้อมต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร ดังนั้นบริษัทข้ามชาติที่มาลงทุน ในไทยต้องเรียนรู้และปรับตัวไม่ให้เกิดกับสภาพแวดล้อมดังกล่าว ทำนองเดียวกันบริษัทไทยที่ ไปลงทุนในต่างแดนต้องศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานของคนชาติต่างแดน อาจปรับนโยบาย และการปฏิบัติให้ไม่ขัดกับวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคมที่บริษัทตั้งอยู่ ในขณะเดียวกันก็ ไม่ให้ขัดแย้งกับนโยบายด้าน HRM ขององค์กรแม่ การวิธีดังกล่าวอาจทำได้ด้วยการบูรณาการ วัฒนธรรมระหว่างองค์กรแม่ (master organization) และองค์กรลูกในลักษณะของการ แสวงหาจุดร่วมและกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ดังต่อไปนี้

1) วางแผนยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์ องค์กรควรมีการวางแผนบริหารและ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์องค์กร แผนควรมีความสอดคล้อง กับนโยบายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรแม่ อย่างไรก็ตาม บางครั้งต้องยอมให้ค่านิยม ประเพณี เงื่อนไขในการทำงานบางอย่างของสังคมที่ไปลงทุน นำมากำหนดเป็นแผนได้ เป็นการ ลดความขัดแย้ง ขัดแย้งกัน แม้ไม่สอดคล้องกับนโยบายขององค์กรแม่ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทาง ธุรกิจ โดยต้องไม่ขัดหลักจริยธรรมธุรกิจหรือกฎหมายของประเทศตน ในกรณีที่ยอมไม่ได้ถ้าเป็น เงื่อนไข ค่านิยมที่ไม่ดี เช่นการทุจริตเพื่อให้ได้เปรียบในการลงทุน หรือส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

2) การสรรหาว่าจ้าง นโยบายการสรรหาคนมาเพิ่ม หรือทดแทนกรณีที่กิจการขยาย การลงทุน หรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี อาจแบ่งเป็นสองลักษณะได้แก่ (1) สำหรับตำแหน่งที่ สำคัญในระยะแรกยังต้องอาศัยผู้บริหารจากองค์กรแม่ แต่ควรเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจ วัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถสื่อสารกับคนท้องถิ่นได้ยิ่งดี (2) กรณีที่เป็นคนท้องถิ่นสมัครทำงานเขา ต้องมีพร้อมที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรแม่

3) การฝึกอบรม การฝึกอบรมถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาพนักงานต่าง วัฒนธรรม แผนการฝึกอบรมต้องพัฒนาทักษะที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการส่งสินค้าไป ขายในตลาดระหว่างประเทศ (international market) การฝึกอบรมควรชี้ให้เห็นว่าการที่จะทำ ให้องค์กรประสบผลสำเร็จต้องทำอะไร โดยมีตัวอย่างที่สำเร็จให้ศึกษา และกรณีใดที่นำไปสู่ ความล้มเหลว อาจมีหลายรูปแบบที่ทำให้พนักงานเข้าใจ การฝึกอบรมแต่ละคนแต่ละตำแหน่ง หน้าที่อาจใช้เวลาไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็นในการฝึกอบรม (training needs)

โดยทั่วไปพนักงานควรได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรทั้งที่จัดภายในและภายนอกองค์กรเฉลี่ยรวม 10 วันต่อคนต่อปี (Burton, et al., 1999 :103)

4) ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ ควรคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายขององค์กร บางกรณีองค์กรแม่ยอมให้องค์การลูกกำหนดนโยบายตามองค์กรแม่ โดยให้องค์การลูกสามารถกำหนดนโยบายการบริหารเงินเดือนค่าตอบแทนตามหลักการขององค์กรแม่ ส่วนใหญ่แล้วองค์กรแม่จะมีการกำหนดนโยบายที่มีความยืดหยุ่นเพื่อใช้กับองค์กรลูกที่ไปลงทุนในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์บางอย่างเช่น สวัสดิการ บำเหน็จ หรือ ค่ารักษาพยาบาล ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศที่ไปลงทุน

5) การทำงานเป็นกลุ่มคณะ การทำงานเป็นกลุ่มคณะ ควรเป็นหัวข้อหนึ่งในการฝึกอบรมพนักงาน องค์กรควรส่งเสริมให้พนักงานทำงานเป็นกลุ่มคณะและพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร จะมีส่วนพัฒนาจิตสำนึกในการทำงานเป็นกลุ่มคณะ ผลดีที่ตามมาคือมีส่วนทำให้พนักงานคิดและตระหนักถึงส่วนรวมองค์กร ในการพัฒนาพนักงานให้ทำงานเป็นกลุ่มคณะควรเชื่อมโยงกับระบบจูงใจและระบบให้รางวัลตอบแทน รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงาน ต้องนำเอาผลงานกลุ่ม ผลงานของส่วนงาน ฝ่ายงานมาเป็นเกณฑ์ประกอบการตัดสินใจในการจ่ายค่าตอบแทนและรางวัลจูงใจ

6. การควบคุมคุณภาพ คุณภาพเป็นการทำได้ตามข้อกำหนด (meet requirements) การทำงานต้องคำนึงถึงคุณภาพ เนื่องจากคุณภาพเป็นมาตรฐานของผู้บริโภคที่ส่งต่อไปยังผู้ผลิตว่าการที่ผู้ผลิตจะขายสินค้าและบริการได้ สินค้าและบริการต้องมีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของลูกค้า

7. บทสรุป

การจัดการพนักงานต่างวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล 4.0 ผู้บริหารและพนักงานต้องมีความรู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด เข้าใจวัฒนธรรมการทำงานที่เป็นสากล เข้าใจปัจจัยความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ขององค์กร เมื่อรู้ว่าคุณลักษณะงานในยุคดิจิทัล 4.0 เป็นอย่างไร จึงจะสังเคราะห์วิธีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ยุคดิจิทัล 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นวางแผนยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องผสานเอาวัฒนธรรมการทำงานแบบสากลเป็นแนวปฏิบัติ มีกลวิธีการสรรหาว่าจ้างที่ต้องใช้คนต่างวัฒนธรรม การฝึกอบรมให้พนักงานที่มี

วัฒนธรรมต่างกันร่วมงานกันได้ คำนึงถึงความสามารถในการจ่ายค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ขององค์กร การทำงานเป็นกลุ่มคณะ และการควบคุมคุณภาพ

References

- Burton,F. et al.,(1999).*International Business Organization; Subsidiary Management, Entry Strategies and Emerging Market*. New York : ST.Martin's press,Inc.
- Dockthaisong,B.(2007).*Human Capital*.Bangkok : Pimtawan.
- Edwards,T. & Rees,C.(2011). *International Human Resource Management*. 2nd ed.New York : Pearson.
- Gradner ,M. and G.Palmer.(1992). *Employment Relations*. Melbourne : Macmillan.
- Heller,R.(2000).*Drucker,P.Business Masterminds : The Gurus Who Transformed the Business World*. London : Dorling Kindersley.
- Hofstede,G.(1980). *Culture's Consequences: International difference in Work Related Values* .Beverly Hills, California : Sage.
- Lawrence,P. & Lorsch,J.(1967).*Organizations and Environment*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Pettinger,R. (2000). *Mastering Organizational Behaviour*. London: MACMILLAN PRESS LTD.
- Tayeb, M.H.(1996).*The Management of the Multicultural Workforce*. Chichester: Wiley.
- _____.(1988). *Organizations and National Culture*. London: Sage.
- Taylor,F.W. (1911).*The Principles of Scientific Management*. New York: Harper Brother.
- Wilhelm,W.R. (1990). Revitalizing the Human Resource Management Function in a Mature, Large corporation. *Human Resource Managemen*. (29),129-44.

Books Reviews

การจัดการเชิงพุทธ 5 G MONASTERY MANAGEMENT

พระสุธีวีรบัณฑิต (ไชว้ ทสฺสนีโย),ดร. I Phra Sutheevirabundith^{*}

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร),ผศ.ดร. I Phra domsitthinayok^{*}

พระมหาสุนันท์ สุนนฺโท,ดร. I Phramaha Sunun Sunundho^{*}

พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ,ผศ.ดร. I Phramaha Krisada Kittisophano^{*}

ดร.ประเสริฐ จิลาว I Prasert Thiloa^{*}

ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ I Phongphat Chittanuruk^{*}

ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา I Rattapol Yenjaima^{*}

เรื่อง : การจัดการเชิงพุทธ 5 G Monastery Management

ผู้เขียน : บุญทัน ดอกไธสง & อาภรณ์รัตน์ เลิศไพบรود

สำนักพิมพ์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีที่พิมพ์ : พฤษภาคม 2562 จำนวน 246 หน้า

“...วัด คือ ศูนย์กลางในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพุทธองค์ การจะทำวัดให้เป็นศูนย์กลางนั้น เจ้าอาวาสวัดต้องเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณแห่งศีลธรรมความดีงาม เป็นผู้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย นำชาวบ้านชุมชนเข้าใจหลักธรรมคำสอนของพุทธองค์...”

^{*} Department of Political science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

บทคัดย่อ

หนังสือ “การจัดการเชิงพุทธ 5 G” โดย ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง และคณะ ที่ได้เรียบเรียงถ่ายทอดจากประสบการณ์และนำเสนออย่างเป็นระบบ ผ่านแนวคิดที่สุดยอดเยี่ยมแห่งปราชญ์พระพุทธเจ้า เจ้าอาวาสรูปแรกในโลก คือการมีปัญญา ความรู้ ความบริสุทธิ์ พร้อมนำไปสู่การปกครอง บริหารอย่างมีธรรมาภิบาล เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เป็นนวัตกรรมทางการบริหาร และสามารถนำมาใช้ประยุกต์ในสถานการณ์ปัจจุบันตามชื่อของหนังสือ “การจัดการเชิงพุทธ 5 G Monastery Management” ได้ ทั้งมีเป้าหมายของการบริหารตามหลักคิด แนวปฏิบัติ ให้เป็นความรู้ ความจริง และความสุขตามแนวทางพระพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการเชิงพุทธ,การบริหารวัด,เจ้าอาวาสรูปแรกในโลก

1. คำนำ

หนังสือ “การจัดการเชิงพุทธ 5 G Monastery Management” เรียบเรียงโดย ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง และคณะ เป็นหนังสืออีกเล่มที่จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเป็นอนุสรณ์ในโอกาสครบรอบ 80 ปี เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2562 ของผู้เป็นเจ้าของหนังสือ ที่ว่า “...พุทธศาสนาจะอยู่คู่กับสังคมไทย ไปตราบนานเท่านานขึ้นอยู่กับวัดและชาวบ้าน การทำหน้าที่ของเจ้าอาวาสภิกษุสามเณรต้องน้อมนำคำสั่งสอนของพุทธองค์ไปปฏิบัติ พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางเผยแผ่หลักพุทธธรรมพัฒนาสังคม ชุมชนที่เปี่ยมด้วยคุณความดี เศรษฐกิจแบบสัมาวาชีวะ และสิ่งแวดล้อมที่ร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม...” การสะท้อนคิดนี้เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ทุกองค์ประกอบต้องเปลี่ยนแปลง ปรับตาม เพื่อดำรงอยู่ในสถานการณ์อย่างใหม่ทั้งสิ้น ดังนั้นแนวคิดในเรื่องวัดพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นสิ่งที่ผู้เขียนพยายามเสนอว่า “...จากป่าเขาเผ่าถ้ำจนถึงอารามหลวง พระมหานคร เป็นสถานที่บ่มเพาะคุณงามความดีเลิศและวัด หมายถึง การวัด Behavioral action พฤติกรรมแสดงออกทางใจ กาย วาจา ของแต่ละบุคคล (Mind measurement) เป็นเสาหลักวัฒนธรรมชาติไทย ที่ผู้ก่อดิจใจคนไทยทุกระดับให้เป็นเครือญาติแห่งพุทธกัลยาณมิตรเพียงหนึ่งเดียวที่คงทนตลอด 950 ปีที่ยังคงเป็นมรดกเหลืออยู่เพื่อบ่งบอกความเป็นไทยของต้นตระกูลไทย...” ที่เสนอให้มีการดำรงความเป็นเสาหลักในการปลูกฝังจริยธรรม โดยมีวัดเป็นหลักชัยศูนย์กลางเพื่อสร้างเสริมความงาม ดีเลิศไว้ เพื่อเป็นที่ยึดปฏิบัติ และเป็นแกนกลางในการเชื่อมวัดกับชุมชนให้เกิดขึ้นร่วมกันภายใต้สถานการณ์อย่างใหม่ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ “ยุค 5 G” นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้เสนอสะท้อนปัญหาว่า พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ต้องพยายาม หรือปรับตัวเองเพื่อให้พ้นจากยุคของการเปลี่ยนผ่าน ดังที่ข้อความว่า

“...บัดนี้ พุทธสังฆะอาจจะถูกกำหนดให้เป็นแหล่งระเบิดกระสุนตก เพื่อพิสูจน์ว่าเป็น Myth (มิด) เป็นนิยายโบราณหรือเป็น Spiritual science เป็นวิทยาศาสตร์แห่งจิตวิญญาณ เมื่อเป็นสังคมพหุและทุนนิยมหลงโลกจะมีสิ่งใดที่จะสามารถรักษาเยียวยาทำให้เกิดความสุขทางใจได้ พุทธบัญญัติและองค์กรพุทธสังฆะที่ฝ่าทะลุอำนาจมืดมา 2,600 ปี ชาวพุทธคิดอย่างไร จุดประสงค์หลักเพื่อรักษาพุทธธรรมอหิงสาพัฒนาจิตเพื่ออยู่ในโลกอย่างสันติ และออกจากโลกจนถึงที่สุดแห่งธรรม ถ่ายทอดเป็นสมบัติไว้เพื่อให้ลูกหลานจะหลีกเลี่ยงจากสภาพแห่งความรุนแรงทุกประเภท และเพื่อรักษาคุณภาพ (คือธรรม) ที่ถูกกระแทกกระทบ และทำลาย ดังนั้น วัฒนธรรมของมวลมนุษย์ ต้องแก้ปัญหาด้วยพุทธิปัญญา สัมมาทิฐิ มีความเห็นที่ถูกต้อง และเพื่อรักษาการปฏิบัติจิตใจตามเจ้าอาวาสองค์แรกของโลก คือ พุทธสมณโคดมที่สอนไว้ดีแล้ว เพื่อทำลายชาวโลกให้มาพิสูจน์ทุกเมื่อทุกกาลเวลา...”

จากบทบันทึกที่ผู้เขียนนำเสนอ จึงเป็นประหนึ่งบทเปิดของหนังสือ เพื่อสะท้อนเจตนารมณ์ของการเขียน นำเสนอและจัดพิมพ์ ประหนึ่งพัฒนาหนังสือให้เป็น “คู่มือ” รองรับการเปลี่ยนแปลงตามแนวพุทธ ภายใต้แนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ของตน สมควรแท้ เพื่อที่จะ ทำกิจของตนให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท หรือว่า บุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ ของผู้อื่น สมควรแท้ เพื่อที่จะทำกิจของผู้อื่นให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท หรือ บุคคลผู้พิจารณาเห็นประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย สมควรแท้ที่จะทำกิจของทั้ง 2 ฝ่าย ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท” (ส.นิ. [ไทย] 16/23/40) ที่หมายถึงต้องสร้างความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น หรือกำลังเกิดขึ้นภายใต้แนวคิด “อนิจจลักษณะ” พระพุทธศาสนา สอนให้ตระหนักรู้ ไม่ได้เพื่อให้กลัว หรือหวาดระแวงจนไม่กล้าจะทำอะไร แต่ให้เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างเข้าใจ รู้ทัน รู้กัน รู้แก่ ให้เป็น “เทคนิค” หรือแนวทางการบริหารที่เป็นเลิศ ดังปรากฏในงานของ ธเนศ เกษศิลป์ พระมหาบุญศรี ญาณวุฑโฒ (วงศ์แก้ว). (2560 : 133-145) “การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่โดยหลักบริหารเชิงพุทธศาสตร์- The Principle of Buddhist Administration for New Public Management” หรือในงานเรื่อง “พุทธวิธีการบริหารจัดการทางรัฐประศาสนศาสตร์ Buddhist Management in Public Administration” (พระเทพปริยัติเมธี, ผศ.ดร., 2556) ที่เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่า “...การบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารที่มีคุณลักษณะจักขุมา วิรุโธ นิสสยสัมปันโน และการใช้อำนาจพิจารณาโครงสร้าง หน้าที่ และการปฏิบัติการตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน

วัตถุประสงค์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีการจัดการดำเนินงานของสถาบันหรือหน่วยงานนั้น ๆ ให้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ....” อันสอดคล้องกับแนวคิดของ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ในเรื่อง การศึกษาพัฒนาการของการเปลี่ยนผ่านอย่างเป็นระบบ แล้วใช้พุทธวิถีทางการจัดการตามแนวพุทธ หรือหลักการทางพระพุทธศาสนาใช้เป็นมาตรการหรือแนวทางในการบริหารจัดการ ซึ่งในการแนะนำหนังสือจะได้นำมาแบ่งปันความคิด เพื่อความเข้าใจ พัฒนาไปเป็นความรู้จรรีความรู้อตามที ผู้เขียนได้นำเสนอต่อไป

2. หนังสือ การจัดการเชิงพุทธ 5 G ว่าอย่างไร ?

ในหนังสือมีรายละเอียดในภาพกว้าง ทั้งหมด 4 หมวด รวมทั้งหมด 26 บท แบ่งเป็น ลำดับ เรียบเรียงผ่านการเล่าเรื่อง ต่อกรณีศึกษาตัวอย่าง สะท้อนคิดภายใต้สถานการณ์อย่างใหม่ พร้อมยกหลัก ทฤษฎี มาประกอบเพื่อเชื่อมโยงให้เห็นว่าจะไปอย่างไรต่อ โดยมองไปที่การบริหารและการจัดการ ตามฐานคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งจะได้มีการนำรายละเอียดบางส่วนมา สะท้อนภาพ ให้เห็นว่าผู้เขียนได้นำเสนอไว้ อย่างไรบ้าง ซึ่งจำแนกได้ คือ

หมวดที่ 1 การบริหารจัดการเชิงพุทธ หลักการ วิธีการ กระบวนการและกรณีตัวอย่าง

รายละเอียด	เนื้อหาเสนอ
บทที่ 1 เจ้าอาวาสองค์ แรกของโลก หน้า 1-9	ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดที่ว่าพระพุทธเจ้าเป็นต้นแบบของเจ้าอาวาสรูปแรกในโลก ดังที่ผู้เขียนได้เสนอไว้ว่า “...เจ้าอาวาสแรกของโลกถ้าไม่เก่งจริง ไม่เป็นผู้นำจริงไม่มีคุณสมบัติจะ ปัญญา ไม่มีมหากรุณาธิคุณ ไม่มีบริสุทธิ์คุณ...ไม่อนุเคราะห์โลกสงเคราะห์จิตใจโลก ชาวโลกให้รักสันติ อหิงสา...” (น.1) ที่ผู้เขียนเสนอต่อไปว่าความโดดเด่นด้วยคุณความดี ของเจ้าอาวาสรูปแรกคือพระพุทธเจ้าเปรียบได้ “...น้ำฝนที่พรั่งพรูสู่ดินแดนนั้นทำให้... ให้ถึงซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขยิ่งยง...” ในบทนี้ผู้เขียนได้นำเสนอลักษณะของ พระพุทธเจ้าที่เป็นต้นแบบในเรื่องความเสียสละ เมตตา ด้วยปัญญาคุณ ความบริสุทธิ์ของ ความเป็นต้นแบบ เมื่อบุคคลเป็นต้นแบบเป็นผู้บริหารที่เป็นต้นแบบเสียแล้วดังพุทธพจน์ ที่ว่า “ ถยวาทิ ตถาการี ” พุทธอย่างไรทำอย่างนั้นได้ ความเป็นนักบริหารความเป็นเจ้า อาวาสต้นแบบจึงเกิดขึ้นด้วยแนวคิดนี้ ตามที่ผู้เขียนนำเสนอ
บทที่ 4 ปลอมบวช การ ทำลาย พระพุทธศาสนา หน้า 33-35	ในบทนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดในเรื่องเอกลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่มองว่า “...ศาสนา พุทธเป็นศาสนาแห่งเมตตา...” และเปิดโอกาสให้คนทุกคนเข้าถึงศาสนาได้ โดยผู้เขียน สะท้อนคิดว่า กระบวนการคัดกรองสำคัญต่อการเลือกผู้เข้ามาสู่ศาสนา การที่ผู้บวชใน คาบของคณปลอมบวช โดยหวังลาภสักการะ หรือการได้ประโยชน์ที่ไม่เป็นไปตามครรลอง ตามหลักศาสนาถือว่าผิดบาป โดยคนในกลุ่มนี้จัดเป็นผู้ “ ปลอม ” และมีผลเป็นการทำลาย

ความดีงามของพระพุทธศาสนาเสียเอง โดยท่านจำแนกเป็น (1) คนมั่งร่ำรวย ต้องการทำลายพระพุทธศาสนา (2) คนปลอมเข้ามาบวชแล้วเอาแบบอย่างของตัวเองไปทำลายขนบแบบแผนเดิมในพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าสัทัมภ์ปฏิรูป หรือการทำลายพระพุทธศาสนา (3) คนบวชจริงใช้ชีวิตจริงแต่ไม่มั่นคงและกลายเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาเสียเอง ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนได้เสนอให้ชาวพุทธมีสติในการตรวจสอบอย่างรอบคอบเพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาโดยตรงดังประโยคที่ว่า “...ให้พี่น้องพุทธมาจะได้ตั้งสติว่าคนหมู่มากจะมีอำนาจในการป้องกันความชั่วร้ายอันเกิดจากคน 4 กลุ่ม (คนปลอมบวช)...”

บทที่ 5 พระสังฆาธิการกับการบริหารจัดการ วัดยุคโลกาภิวัตน์ หน้า 37-45	ในบทนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดในเรื่องการบริหารวัดภายใต้สถานการณ์อย่างใหม่ และสภาพของวัดวิถีที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ซึ่ง ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ได้เสนอแนวคิดในบทนี้ว่า “...(1) วัดต้องมีการวางแผนงานของวัดอย่างเป็นระบบ โดยส่วนภูมิที่อยู่ของสงฆ์ นั้นต้องมีทั้งที่อยู่อาศัยและธรรมชาติต้องแบ่งเป็นสัดส่วนระหว่างพระกับแม่ชี หรือ ภิกษุณี (2) วัดต้องมีสนามที่ลูกหลานสามารถเข้ามาในบริเวณวัดและมาเล่นในสนามวัด อาจจะเป็นสนามแบดมินตัน ปิงปอง ของเด็กเล่น (3) วัดเป็นส่วนของศาลาวัดที่สะอาด สวยงาม และร่มรื่นและเย็นสบาย ทำอย่างไรที่ไม่ใช่แอร์แล้วเย็นสบาย (4) วัดเป็นโรงเรียนซึ่งมีตั้งแต่อนุบาลจนถึงมัธยม หรือวิชาชีพ ฯ...” ผู้เขียนเสนอแผนโครงสร้างยุคใหม่ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมพระภิกษุ สามเณร แม่ชี ภิกษุณี ให้มีความพร้อมด้วยวิชาการทางศาสนา นัยคือเพื่อการบริหารและจัดการให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด
--	---

หมวดที่ 2 จุดอ่อน อุปสรรค การบริหารวัดเพื่อป้องกันปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดบริหารวัดที่ยืนอยู่ที่ใด

บทที่ 7 วัดในการเชื่อมโยงกับชุมชน หน้า 57-64	ในบทนี้ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นว่าวัดยังมีความสำคัญต่อชุมชน การเชื่อมระหว่างวัดกับชุมชนในแบบเครือข่ายเกื้อหนุนจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการกิจการพระพุทธศาสนาในองค์กรรวมได้ ดังที่ผู้เขียนเสนอว่า “...การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) ได้มีมากขึ้น และการไหลบ่าทางวัฒนธรรมที่มีรูปลักษณะที่ต่างจากวัฒนธรรมดั้งเดิม ของคนหลากหลายเผ่าพันธุ์ ศาสนา ภาษา ท่ามกลางโครงสร้างของสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและในท่ามกลางของยุคการปฏิวัติเทคโนโลยี (Disruptive Technology)....” นัยยะของการยอมรับความหลากหลาย จะทำให้เกิดพลังในการอยู่ร่วมกันยอมรับความแตกต่างหลากหลาย
บทที่ 8 ผลกระทบในทางลบต่อพระพุทธศาสนา หน้า 65-70	ในบทนี้ผู้เขียนมองความเสียหาย ผลด้านลบที่เกิดขึ้นกับพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ นับเป็นผลกระทบอันมีหลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอให้เป็นแนวคิดในการป้องกันไว้ คือ “...พี่น้องชาวพุทธ พระสงฆ์ ในทุกวัดทุกโบสถ์ทั่วประเทศ ทั่วโลก ท่านต้องประสานสัมพันธ์ สร้างองค์กรรองรับที่เข้มแข็ง เพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองและเป็นอำนาจได้ที่แหลมคมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม...พระศาสดาของชาวพุทธ ตรัสไว้ว่า “พวกเธอทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเกิด” ความไม่ประมาทนี้เองจะเป็นพลังกระแสได้กลับผลกระทบในทางลบต่อพุทธศาสนาใน

	ทุกด้าน...” แนวคิดที่ผู้เขียนเสนอในการสร้างผลกระทบต่อพระพุทธศาสนา คือความสามัคคี การมีสติ ไม่ประมาท จะเป็นหนทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอันเป็นผลลัพท์ต่อพระพุทธศาสนาด้วย
บทที่ 9 ตัวแบบวัดที่เป็น เอกลักษณ์ในการ พัฒนา อดีต – ปัจจุบัน หน้า 71-76	ผู้เขียนได้ยกวัดที่เป็นต้นแบบตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ดังกรณีวัดเขตนันทาวาสวิหาร ที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นที่ประทับยาวนานที่สุดของวัดในครั้งพุทธกาล รวมทั้งวัดร่วมสมัยในปัจจุบัน อาทิวัดสวนโมกข์ วัดธรรมกาย วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นต้น ทั้งหมดล้วนเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการบริหาร ที่ควรค่าแก่การถอดบทเรียนนำมาเป็นแบบอย่างทั้ง ทั้งการจัดการที่สอดคล้องกับพุทธกาล และในยุคสมัยของการเปลี่ยนผ่านเช่นในปัจจุบัน “...วัดธารน้ำไหล เป็นวัดที่ท่านพุทธทาสได้ไปอาศัยอยู่ในป่าธารน้ำไหลและอยู่ในป่านั้นอยู่องค์เดียวจนสามารถเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชนอย่างกว้างขวางเพราะอาศัยภูมิปัญญา...”
หมวดที่ 3 การจัดระบบโครงสร้างการบริหาร การอยู่รอด ความเข้มแข็ง การมองอนาคต เพื่อท้าทายการตรวจสอบ จากพุทธมกะและมีใช้ชาวพุทธ	
บทที่ 12 การนำหลักการ บริหารไปสู่การ ปฏิบัติ หน้า 90-98	ผู้เขียนได้นำเสนอทฤษฎีทางการบริหารหลายแนวคิด ทั้งแนวคิดในการบริหารยุคเก่า การบริหารในยุคพัฒนาใหม่ ยุคการจัดการสมัยใหม่ และในยุคปัจจุบันระหว่าง ค.ศ.2011-2020 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะแนวปฏิบัติที่ดี แต่ในเวลาเดียวกันผู้เขียนก็ไม่ได้ทิ้งหรือละเลยหลักการทางพระพุทธศาสนาอันเป็นหัวใจของการบริหารจัดการตามแนวพุทธที่ว่า “...พื้นฐานและสภาพปัญหาทั้งการบริหารภายในวัด ทั้งชุมชน รัฐบาล องค์กรของรัฐระดับสูง จะต้องทำหน้าที่โดยอ้างอิงหลักพระธรรมวินัยที่ถูกต้องและสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย และเคารพในหลักมนุษยธรรมตามองค์การสหประชาชาติจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาด้วยความไม่รุนแรง ด้วยผลอันเป็นคุณลักษณะของพุทธวิสัยเป็นสำคัญ...”
บทที่ 13 การจัดองค์กร ปลอดภัยของพุทธ ศาสนา หน้า 99-109	ในบทนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดในเรื่องการวิเคราะห์สภาพรวมขององค์กร (SWOT) ประเมินศักยภาพองค์กร แล้วเสริมความเข้มแข็งตามข้อดี ข้อเด่นที่ปรากฏ ดังที่ผู้เขียนสะท้อนคิดถึงความอ่อนแอที่เกิดขึ้นกับองค์กรว่า “...ท่านต้องจัดองค์กรของท่านให้เข้มแข็งมีปากมีเสียง (กล้าพูด) และกล้าแสดงออก ร่วมมือกับชาวพุทธมามะกะทั่วประเทศว่า พุทธศาสนายูอยู่ในฐานะอะไรในแผ่นดินนี้ จะมีกฎหมายคุ้มครองพุทธศาสนา อย่างไร ศาสนาพุทธไม่สามารถประกาศเป็นศาสนาประจำชาติได้ เพราะรัฐธรรมนูญไม่กล้าเขียน เพราะกลัวแตกแยก...” ดังนั้นแนวคิดผู้เขียนจึงเสนอแนวคิดในเรื่อง “องค์กรที่เข้มแข็ง” พร้อมทั้ง “ปลอดภัย” เพื่อปลอดภัยจากการคุกคามทุจริต ภายใต้แนวคิดเข้มแข็งสามัคคี
บทที่ 14 ประกาศหลักความ	ในบทนี้ผู้เขียนเสนอแนวคิดเรื่องสัจจะ ความจริงตามหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นแนวทางสำหรับการเสนอแนวทางที่แท้จริงให้ไปสู่เป้าหมายและอุดมคติในทางพระพุทธศาสนา ดังที่

จริงในพุทธศาสนา หน้า 111-117	ผู้เขียนเสนอว่า “...พระพุทธเจ้าสอนปัญญารู้แจ้ง รู้ชัด รู้จริง รู้จนสิ้นความสงสัย มากกว่าการหลอกล่อด้วยศรัทธา พระพุทธเจ้าไม่ใช่เอาธรรมมาขู่ เอาสวรรค์มาลอบ เพื่อลวงมนุษย์ทั้งโลกให้ปิดตาเดินไปสู่วิถีแห่งความไม่รู้จักทิศทางที่กำลังทำอะไร จะไปไหน พระพุทธเจ้ามีแต่สอนว่าสอนตามหลักการในโอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งแสดงให้เห็นหัวใจของพระพุทธศาสนา...” แนวคิดในบทนี้เสนอให้ใช้ความจริงเพื่อยืนยันความจริงสู่ การปฏิบัติตามวิถีแห่งชาวพุทธ
บทที่ 15 กวาดลานวัด ปิด ถนน ป้องกันโจร ปล้นศาสนา หน้า 119-129	ในบทนี้ผู้เขียนเสนอทศนะว่า “...พระที่ออกไปบิณฑบาตและสามเณรและโยมที่มาใส่บาตรถูกจามหัวไปตาย 19 รูป ในประเทศไทย ในยุคโลกาภิวัตน์เมื่อเหตุเกิดขึ้นไม่มีปฏิกิริยาใด ๆ จากชาวพุทธไม่มีการสัมมนา ไม่มีการอธิบาย ตรงนี้กล่าวได้ว่า การป้องกันโจรปล้นศาสนา...” จากข้อความนี้แนวคิดในเรื่องป้องกัน และดูแลบริหารวัด เพื่อการจัดการในศาสนาผู้เขียนเสนอให้เกิดองค์กรแห่งความสามัคคี และเป็นเอกภาพเพื่อการป้องกัน “โจรมาเบียดเบียนศาสนา” ในนามของชาวพุทธ ต้องศึกษา พุทธคย ชี้แจง และทำความเข้าใจ รวมทั้งยืนยันเจตนารมณ์ของการไม่ใช้ความรุนแรง ไม่เบียดเบียนตามแนวพุทธ เพื่อให้เป็นกลไก ซึ่งมีความหมายเป็นการป้องกันภัยของพระพุทธศาสนาตามทัศนะของผู้เขียน
หมวด 4 พุทธยุทธศาสตร์เพื่อความยั่งยืนอยู่รอด ไม่ล่มสลายแบบอินเดีย แปลงพลังพุทธเป็นพลังชีวิต จิตวิญญาณ ทั้งสร้างสันติภาพองค์ภภายใน และส่งเสริมสันติภาพภายนอกช่วยสร้างโลกให้มีความสุข สงบสว่าง สะอาดโดยสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล	
บทที่ 18 พระในวัดศตวรรษที่ 21 หน้า 143-146	ผู้เขียนเสนอในบทนี้ว่าพระรุ่นใหม่จะต้องหัวก้าวหน้า ดังที่ผู้เขียนเสนอว่า “...พระต้องเรียนทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ต้องเรียนทั้งคันถะธุระและวิปัสสนาธุระแน่นวิชาทั้งทางธรรมและทางโลก...” ในความหมายนี้ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดในเรื่องพระสงฆ์รุ่นใหม่ต้องฉลาด รู้ และปฏิบัติทั้งในส่วนจริยาวัตรปฏิบัติตามแนวในพระพุทธศาสนา มีบุคลิกภาพที่ดีเป็น-มีทักษะ-สร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 รักษาภาพลักษณ์ของนักบวชในพระพุทธศาสนา สร้างภาพพจน์ที่ดี คือทันสมัย แต่ใส่ใจกฎปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา “....พุทธบริษัทจะต้องถือคบเพลิงเดินนำหน้าออกจากกับดัก ในศตวรรษแห่งการเออาร์ดี เอาเปรียบอย่างรุนแรงให้ได้...”
บทที่ 19 น่ายุทธศาสตร์ไปสู่ การปฏิบัติ หน้า 147-159	ในบทนี้ผู้เขียนเสนอแนวคิดในเรื่องการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยให้มุ่งเป้าไปยังเยาวชน คนหนุ่มสาว นักวิชาการ และประชาชนในครอบครัว ที่ผู้เขียนเชื่อว่า ยุทธศาสตร์ของความเป็นส่วนหนึ่ง จะเป็นช่องทางหรือแนวทางหลักในการนำหลักคิดแนวปฏิบัติไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ดังที่ผู้เขียนเสนอว่า “....อุบาสก อุบาสิกาที่เป็นผู้สนับสนุนศาสนา เป็นผู้ถวายอามิสบูชา ผู้อุปการะวัด มีความเข้มแข็งระดับใดที่จะช่วยเป็นพลังขับเคลื่อนพุทธศาสนาในยุค 5 G...ได้ใช้แนวคิดวิถีพุทธต่อยอดแล้วสร้างหรือประดิษฐ์เป็นงานที่สามารถรับรู้การบริหารต่อชุมชนโลกได้...”

บทที่ 20 พุทธยุทธศาสตร์ Buddha strategies ของ พุทธบริษัท หน้า 161-180	ในบทนี้ผู้เขียนเสนอว่า “...หลักคิดเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 (Strategy) พุทธยุทธศาสตร์ในอดีต วิสัยทัศน์+ยุทธศาสตร์+Program โครงการ+ Mission ภาระหน้าที่+ Unit of tasks หน่วยงาน ตลอดระยะเวลากว่า 2,600 ปี พุทธศาสนาได้ปฏิบัติโลก...” โดยแนวคิดที่เสนอผู้เขียนพยายามสะท้อนคิดว่า วิธีการ ผสมปฏิบัติการ จะทำให้พุทธศาสตร์เกิดขึ้นและกลายเป็นกลไกและเครื่องมือสำหรับขับเคลื่อนองค์กรแห่งความเป็นชาวพุทธได้ โดยรักษากลุ่มเก่า แสวงหากลุ่มใหม่สมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น ให้เกิดความเข้มแข็งต่อองค์ของชาวพุทธในองค์กร
บทที่ 24 ภาวะผู้นำการ บริหารสงฆ์ 211 หน้า 211-224	ในบทนี้เน้นภาวะการผู้นำ แต่ในเวลาเดียวกันผู้นำในการบริหารสงฆ์จะมีแนวคิดหรือความรู้ความสามารถอย่างไร แต่ที่สำคัญคือการถือธรรม หรือเอาหลักของความถูกต้อง หลักธรรมมาภิบาลในศาสนามาเป็นเครื่องกำกับควบคุมย่อมจะเป็นประโยชน์ ดังที่ผู้เขียนได้เสนอเป็นแนวคิดไว้ว่า “...หลักโลกาธิปไตยถือความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ ส่วนระบบการปกครองที่ดีที่สุดคือธรรมาธิปไตย คือการถือธรรมเป็นใหญ่ แต่ธรรมาธิปไตยนั้นไม่อยู่ในระบอบที่มีโครงสร้างในการปกครองของรัฐบาล แต่ธรรมาธิปไตย จะเป็นแกนกลางเป็นหัวใจของการบริหารปกครองที่ดีที่สุดตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสไว้...” ดังนั้นในแนวคิดที่เกิดขึ้น ของการนำเสนอในบทนี้จึงสะท้อนคิดภายใต้เป้าหมายเพื่อส่งเสริมผู้นำ ภาวะผู้นำที่กล้าคิดกล้าทำ โดยถูกทำนองคลองธรรมด้วย

จากที่ยกมาจะเห็นว่างานที่นำเสนอได้มีการนำเสนอเป็นลำดับ ทั้งหมด 4 หมวด รวมทั้งหมด 26 บท ดังที่เรียบเรียงนำเสนอตามตารางเป็นบางส่วน แต่ก็ให้เห็นภาพรวมของหนังสือเรื่องนี้ได้ โดยทั้งหมดสะท้อนถึงแนวคิดวิธีการในการบริหารเพื่อให้เป็นไปตามครรลองที่ควรเป็นตามสมัยกาลและกลไกทางศาสนาที่ไม่ทิ้งหลักการและหลักปฏิบัติในทางศาสนาได้ ซึ่งผู้เขียนได้ให้รายละเอียด แนวคิด กรณศึกษา กรณีตัวอย่างที่ปรากฏอย่างชัดเจน โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ตามกลไกของการบริหารตามชื่อหนังสือ ซึ่งผู้นำมารีว ได้เลือกนำเสนอในประเด็นที่เห็นว่าสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารองค์ในภาพรวม ดังยกมาเป็นบทศึกษาด้านบนดังปรากฏ

3. ความเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนผ่านกับสถานการณ์พร้อมรับ

จากหนังสือผู้เขียนพยายามนำเสนอว่าลักษณะพิเศษของพระพุทธศาสนา ทำให้พระพุทธศาสนามีแนวทางหรือท่าที ที่เน้นสันติ หรือวิธีการอันสันติ ไม่ทำร้ายมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ เป็นศาสตร์แห่งการสร้างความสุขจากภายใน โดยในการเรียบเรียงนี้จะได้นำเสนอแนวคิดของผู้เขียน คือ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ออกมาเป็นบทสรุปของหนังสือเล่มนี้ เพื่อยืนยันว่าโลกกำลังเปลี่ยนแปลง และในความเปลี่ยนแปลงนอกเหนือจาก “ตั้งรับ” ผู้เขียนเสนอให้ “พร้อมรับ” ต่อความเปลี่ยนแปลง ดังข้อความที่ปรากฏได้ว่า

“...เพราะมนุษย์โดยพื้นฐานเป็นกัลยาณมิตรกันทั่วโลก พบชะตากรรมเช่นเดียวกันทุกขั้นตอน จึงต้องแก้ไขปัญหาด้วยปัญญา ไม่ยอมรับความรุนแรงใดๆ ในการแก้ไขปัญหาลงโลก เมื่อโลกได้พัฒนาเทคโนโลยีเข้าสู่ยุคการใช้ปัญญาประดิษฐ์ Artificial intelligence (AI) Internet of things (IOTS) Virtual Reality โลกเสมือนจริง (VR). และการใช้หุ่นยนต์แทนแรงงานมนุษย์ Bots หรือ Robots รูป 3 มิติ หรือ 3M และอื่นๆ ซึ่งเรียกว่า Disruptive technology เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก มีบทบาท มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การแสดงออกและการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและการเปลี่ยนแปลง การเชื่อมต่อสัมพันธ์เชิงพหุในทุกประเทศทั่วโลก โดยเชื่อมโยงเพื่อสร้างสรรค์และทำลายด้วยเทคโนโลยีเปลี่ยนโลกได้เกิดขึ้น แต่ธรรม คุณงามความดีไม่เปลี่ยนแปลง ในฐานะพุทธธรรมเป็นหลักชัยแห่งสันติภาพภายในและสันติภาพของโลกยังจะยืนหยัดอยู่ในอิทธิพลใดๆ ที่ปรับเปลี่ยนไปได้โดยวิธีใด ความสุขทางใจซึ่งเป็นความสำคัญของมนุษยชาติเฉกเช่น ออกซิเจน น้ำสะอาด แสงอาทิตย์ ทะเล และแผ่นดินฟ้า นำสันติธรรม เป็นวัฒนธรรมของชาติและของโลก มนุษย์ต้องพึ่งตนเองรวมตัวกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีเอกภาวะ มีศรัทธาต่อกัน ผูกพันกันด้วยภาษาและวัฒนธรรม อยู่ร่วมกันภายใต้พระจันทร์ ดวงตะวันเดียวกัน ภาษา สันติภาพ สันติธรรม พุทธได้เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านและโลกให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นเจตจำนงของพระสมณโคดม การไม่เบียดเบียนมนุษย์ สัตว์ ธรรมชาติ มีความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ช่วยเหลือกัน ไว้วางใจกัน สิ่งนี้คือคุณค่าของโลก ซึ่งเชื่อมโยงด้วย อริยมรรค 8 และ พรหมวิหาร 4 คือ พื้นฐานหลักของจักรวาล ซึ่งเป็นหลักทฤษฎีของ Universal mind's science ซึ่งสอดคล้องประสานเข้ากับหลักวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ และ neuroscience วิทยาศาสตร์สาขาจิตประสาท...”

...เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปถ้าผู้นำทางการเมือง รัฐบาล ข้าราชการผู้ใหญ่ ทหาร ตำรวจ ดีเอสไอ ศาล และพุทธมามะกะถ้าไม่สามารถปกป้ององค์กรพุทธ วัฒนธรรมได้ ไม่มี

กฎหมายคุ้มครอง ไร้ความโปร่งใส กล่าวหา กล่าวดู เพราะโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเชิงพหุ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกันเพื่อการ ได้เปรียบ เมื่อแต่ละฝ่ายมุ่งชัยชนะใช้ยุทธโศปกรณ์จรรดข้ามทวีป และระเบิดนิวเคลียร์ล้าง โลกข่มขู่กัน และระบบสื่อสารสนเทศเปลี่ยนแปลงโดยเน้นผลประโยชน์ทางวัตถุนิยมท่วม ทับถมจิตใจ พร้อมทั้ง การแข่งขันรุนแรงขึ้น ถ้าคนต่างศรัทธามีอำนาจรัฐ ถ้าขาดความเป็น ธรรมไม่ยอมรับความหลากหลายพุทธสังฆะจะสามารถยืนให้บริการชาติของตนและโลกได้ หรือไม่ ประวัติศาสตร์ได้ย้ำเตือนเราว่า ชาวพุทธถูกบุกกรุกเหยียบย่ำทำลายโดยวิธีรุนแรง ป่าเถื่อน ย่อนำความหายนะแก่ศรัทธาชนได้ ถ้าชาวพุทธมามะกะจะต้องเตรียมรักษา ตนเองให้อยู่ได้ในโลก เพื่ออนุเคราะห์มนุษยโลกให้ได้ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ซึ่งเกิด จากอคติจิตแล้วแสดงออกจากใจ กาย วาจา ปรากฏว่าเป็นสัญญาณแห่งความรุนแรงได้ ปรากฏให้เห็นเด่นชัดทั้งเป็นนามธรรมและรูปธรรม เป็นทั้งจากอวิชชาจากกลุ่มสังฆะเอง และอวิชชาจากปัจจัยภายนอก ซึ่งนับวันแต่จะทวีความรุนแรงจากความคิด จิต สู่การ ปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ การสงเคราะห์ประชาชน และมีองค์กร เข้มแข็ง มีพุทธปัญญาของพุทธมามะกะเท่านั้น คือ การสืบทอดความมั่นคงขององค์กรและ วัฒนธรรมชาติและโลก ในศตวรรษ 21 นี้ ถึงเวลาแล้วที่ทุกศาสนาจะมาร่วมใจ ร่วมแรง ช่วยกันสร้างสันติภาพให้แก่ชาวโลก ไม่ปล่อยให้ตัวอวิชชาคือเขาคือเรา ไม่ต้องไปให้ใครมา นับถือศาสนาของตน สอนชาวโลกให้มี *Cohibuschi* เพื่อปลดปล่อยทุกข์จากใจมนุษยชาติ เพื่อสร้างสันติภาพขึ้นในโลกยุคใหม่นี้...”

ข้อความที่ยกมา จึงเป็นประเด็นแนวคิด สะท้อนคิด เพื่อการปฏิบัติ หรือไปสู่การปฏิบัติ ด้วยเหตุผลว่าใด ๆ เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลง อย่างต่อเนื่อง แต่สถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงนั้นสิ่งที่ ต้องเกิดขึ้น คือการรับรู้ และในการรับรู้ควรอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจ ปรับตัว ปรับตาม และดำเนิน ตามเพื่อป้องกันความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างเนิ่นช้า จนไม่กระทบกับวิถีการดำเนินชีวิต วิถีแห่ง ความเป็นมนุษย์ “**พร้อมรับไม่ใช่ตั้งรับ**” ซึ่งเชื่อว่าเป็นความคาดหวังและคาดคิดดังปรากฏใน หนังสือนี้ และเชื่อว่าผู้เขียนก็คาดหวังอย่างนั้นด้วย ประโยคที่ยกมา จึงเป็นประเด็นประโยคจบและ บทสรุปของหนังสือตามเป้าหมายของการนำมาวิวในครั้งนี้อย่างเช่นกัน

4. บทสรุป

ประโยคทั้งท้ายที่น่าสนใจ พร้อมทั้งเป็นประเด็นบทสรุปของหนังสือนี้ ที่ผู้เขียนเสนอและ สะท้อนคิดออกมาว่า “...หนังสือเล่มนี้อาจจะต่างจากพระผู้ทรงศีลเขียน เป็นหนังสือที่บอกให้รู้ว่า พุทธสังฆะจะช่วยตนเอง องค์กรของตน ชาติและชาวโลกได้ด้วยวิธีใด แน่แน่นอนองค์กรใด ผู้ใด

ประเทศใด โลกใดที่อ่อนแอ ขาดภูมิปัญญา ขาดความมีเอกภาวะ ขาดองค์กรจัดการที่เข้มแข็ง ย่อมถูกฝังกลบ...” (บุญทัน ดอกไธสง, คำนำ) การสะท้อนคิดนั้นเกิดขึ้นภายใต้ เงื่อนไขของระบบคิดที่ว่า ไต ๆ ในโลกล้วนเปลี่ยนแปลง และในความเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อน ดังที่ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ได้เสนอบ่อย ๆ ว่า ยุคของ Disruptive และผู้เขียน ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง ในฐานะชาวพุทธ ก็ได้เสนอกระบวนการทัศน์ทางพระพุทธศาสนา “ฉลาด มีปัญญา รู้เท่าทัน มีสติ ไม่ประมาท พร้อมรับ” เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงนั้น ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสปัจฉิมโอวาทที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย จงยังความไม่ประมาทให้ถึงพร้อมเถิด” ถ้าตีความและอธิบายเสริมพุทธพจน์ร่วมกับผู้เขียนหนังสือจะตีความได้ว่า ในความเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัตอย่างต่อเนื่องเป็นเหตุปัจจัยสำคัญ และในความสำคัญนั้นจะต้องปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาของทุกระบบในโลกนี้ด้วยเช่นกัน

6. บันทึกท้ายเล่ม

ร่วมเป็นเจ้าภาพหนังสือ “รัฐศาสตร์เปลี่ยนโลก” (200) และ “การจัดการเชิงพุทธ 5G” (200) เพื่อนำรายได้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการศึกษาสงฆ์ “กองทุน ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง” เพื่อพัฒนาสมาชิกในศาสนา สร้างสนับสนุนการศึกษาให้แก่ทรัพยากรมนุษย์สู่ศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา ร่วมเป็นเจ้าภาพหนังสือและร่วมอุปถัมภ์ได้ที่ นายบุญทัน ดอกไธสง ธนากรกรุงไทย สาขารัฐสภา เลขที่บัญชี 089-0-1600-1-5 หรือ ประสานโดยตรงที่ ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง โทร.089-777-8241

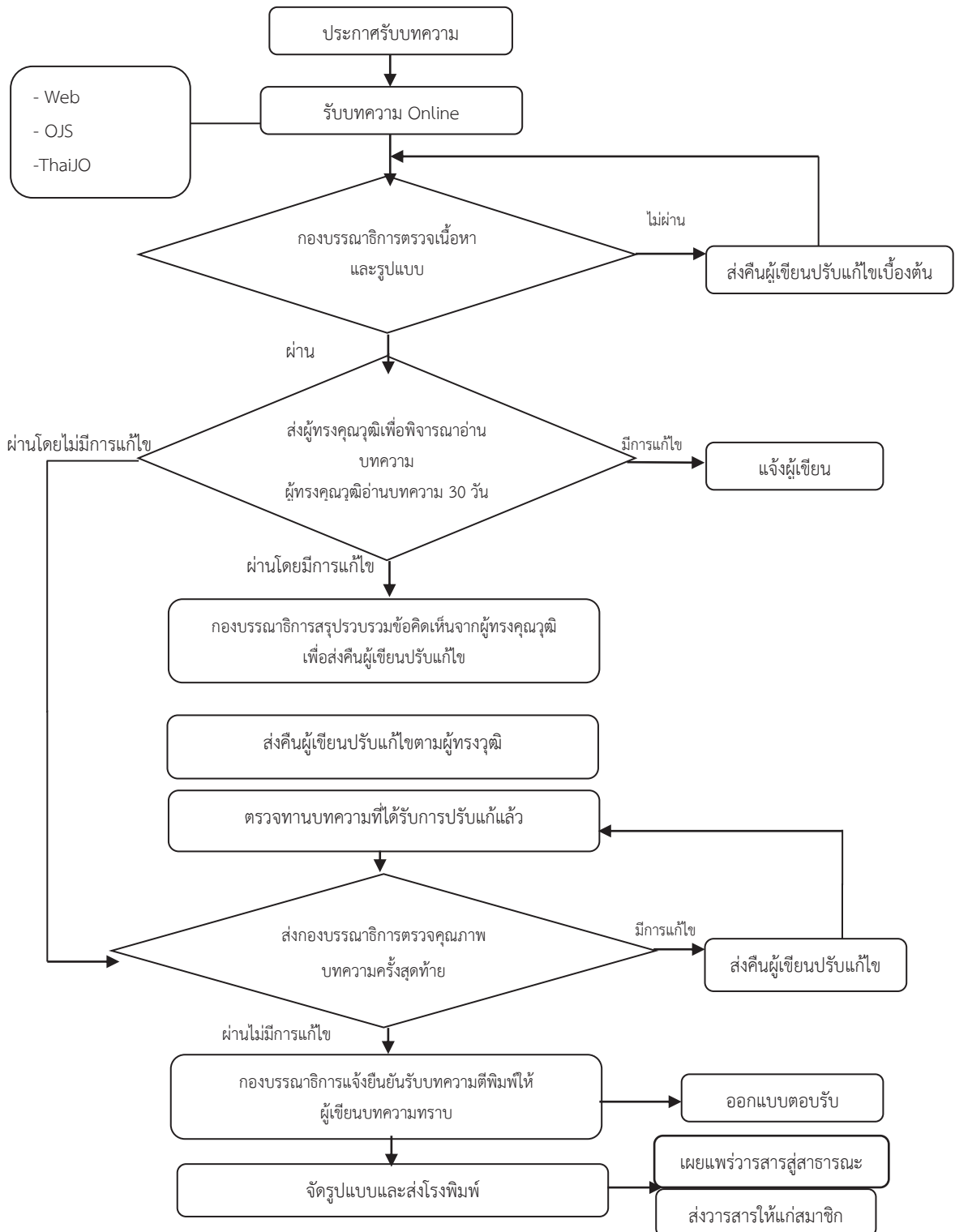

Reference

- Boontun Dokthaisong and Others. (2019). *Buddhist Management 5G Monastery Management*. Ayutthaya : Mahachulalongkornrajavidyalaya University Press.
- Phra Theppariyatmethi, (2017). *Buddhist Management in Public Administration*. *Journal of Academic*. 3 (1) January-June 2017 : 1-10.
- Thanes Kasemsil, Phramahaboonmee Yanavuttho (Vongkeaw). (2019). The Principle of Buddhist Administration for New Public Management. *Mahamakut Graduate School Journal*, 15 (2) July-December 2019 : 133-145. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/mgsj/article/view/177300>.

ภาคผนวก

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

1. สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ 035-248-000 ต่อ 8200-3

2. ประเภทของบทความวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

2.1 บทความพิเศษ (Special Articles) ได้แก่ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

2.2 บทความวิชาการ (Article) ได้แก่ บทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป

2.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

2.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) ได้แก่ บทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

2.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิวิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

3. การส่งบทความต้นฉบับ

การส่งบทความต้นฉบับ ต้องส่งผ่านระบบเว็บไซต์เท่านั้น โดยแนบไฟล์ (Word) ของบทความต้นฉบับส่งมาที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jssr/index> พร้อมแนบเอกสารดังนี้

- หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์
- ใบสมัครสมาชิกวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ (กรณีต้องการสมัครเป็นสมาชิก)

ดูรายละเอียดขั้นตอนการส่งบทความต้นฉบับเพิ่มเติมที่ เอกสารประกอบการใช้ระบบ Thai Journals Online 2 หน้า 84 – 105 Url: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jssr/index>

4. รูปแบบการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ

4.1 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

กระดาษให้ใช้กระดาษสีขาว ไม่มีลายเส้นบรรทัด ขนาดกระดาษ B5 (JIS) และพิมพ์หน้าเดียว เว้นที่ว่างริมขอบกระดาษ ดังนี้

ขอบด้านบน 1 นิ้ว (2.54 ซม.)

ขอบด้านล่าง 1 นิ้ว (2.54 ซม.)

ขอบด้านซ้าย 1 นิ้ว (2.54 ซม.)

ขอบด้านขวา 1 นิ้ว (2.54 ซม.)

การย่อหน้าให้เว้นระยะไปจากแนวปกติ 8 ตัวอักษรโดยเริ่มพิมพ์ที่ตัวอักษรที่ 9 ไม่ต้องใส่หมายเลขหน้ากำกับ บทความยาวเกิน 8 – 12 หน้ากระดาษพิมพ์ โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ตัวอักษร และขนาดอักษร (Font)

บทความต้นฉบับพิมพ์ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้รูปแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ตลอดเอกสาร โดยมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร ขนาด (Font size) และรูปแบบตัวอักษร (Font style) ดังนี้

- ชื่อบทความ (ภาษาไทย) ขนาด 18 points. ตัวพิมพ์หนา (Bold)
- ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 17 points. ตัวพิมพ์หนา (Bold)
- ชื่อผู้รับผิดชอบบทความ (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 points. ตัวพิมพ์ธรรมดา (Normal)
- หัวข้อหลัก ขนาด 18 points. ตัวพิมพ์หนา (Bold)
- เนื้อหาในบทความ ขนาด 16 points. ตัวพิมพ์ธรรมดา (Normal)

5. ส่วนประกอบของการเขียนบทความ

5.1 ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจนดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา

- **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (;)

5.2 ส่วนเนื้อหา ควรประกอบด้วย

- **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

- **วิธีดำเนินการวิจัย (Methods)** กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

- **สรุปผลการศึกษา (Results)** เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 4.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

- **การอภิปรายผลการวิจัย (Discussion)** เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

- **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** เป็นการแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป โดยให้แยกออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ให้ชัดเจน

- **เอกสารอ้างอิง (References)** การอ้างอิงต้องให้ถูกต้องเป็นไปตามรูปแบบของวารสาร

5.3 รูปแบบการเอกสารอ้างอิง (References)

รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA (American Psychological Association) Special Articles โดยการเขียนอ้างอิงผู้นิพนธ์ต้องเขียนอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด (**กรณีภาษาไทยต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด**) ซึ่งผู้นิพนธ์บทความต้องตรวจสอบและรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารการอ้างอิงทั้งหมด หากการอ้างอิง (APA) ไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

5.3.1) การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

การอ้างอิงในเนื้อหา ให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้า เอกสารไว้ข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง ดังต่อไปนี้

1. ผู้แต่งคนเดียวหรือผู้แต่งเป็นหน่วยงาน ระบุชื่อและชื่อสกุลตามลำดับ เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม ยกเว้นฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ และนามแฝง ให้ระบุไว้หน้าชื่อไม่ต้องกลับข้อความ ส่วนชาวต่างประเทศ ให้ระบุชื่อสกุลเท่านั้น

ตัวอย่างภาษาไทย : (รัฐพล เย็นใจมา, 2561: 16) แปลเป็น (Ratthaphon Yenjaima, 2018:16).

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ : (Keown, 2003)

2. ผู้แต่ง 2 คน ระบุชื่อและชื่อสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “and” หรือ “&” เชื่อมระหว่างชื่อสกุลของผู้แต่ง ระหว่างคำดังกล่าวให้เว้นระยะด้านหน้าและด้านหลัง 1 ระยะ ส่วนชาวต่างประเทศ ให้ระบุชื่อสกุลเท่านั้น

ตัวอย่างภาษาไทย : (รัฐพล เย็นใจมา และ ประเสริฐ ธิลา, 2561: 16) แปลเป็น

(Ratthaphon Yenjaima and Prasert Thilao, 2018 : 16)

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ : (Hersey & Blanchard, 2000)

3. ผู้แต่ง 3 คน ระบุเฉพาะชื่อและชื่อสกุลของผู้แต่งทุกคน ชื่อผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่น “and” ระหว่างคำดังกล่าวให้เว้นระยะด้านหน้าและด้านหลัง 1 ระยะ และให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร ส่วนชาวต่างประเทศ ให้ระบุชื่อสกุลเท่านั้น

ตัวอย่างภาษาไทย : (รัฐพล เย็นใจมา, ประเสริฐ ธิลา, และกรกต ชาบันจิต, 2561:16) แปลเป็น

(Ratthaphon Yenjaima, Prasert Thilao, and Korakoth Chabandit, 2018: 16)

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ : (Keown, 2003 : 4; Hersey & Blanchard, 2000)

4. ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ขึ้นไป ระบุชื่อสกุลคนแรก เว้น 1 ระยะ แล้วตามด้วย “and others” หรือ “et al.”

ตัวอย่างภาษาไทย : (Yenjaima et al. 2018 : 16)

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ : (Kaiser et al., 2008)

5. ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

5.3.2) การอ้างอิงท้ายบทความ (References)

การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ระบุเอกสารที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ โดยเรียงตามลำดับตัวอักษรใช้รูปแบบการเขียนอ้างอิงตามระบบ APA Style

1. คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง. *ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่* (ถ้ามี). ครั้งที่พิมพ์ (ถ้ามีมากกว่า 1 ครั้ง) จำนวนเล่ม (ถ้ามีหลายเล่ม). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์,ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แปลเป็น Mahachulalongkorn University. (1996). *Thai Tipitakas*. Bangkok: MCU Press.

2. หนังสือทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อเรื่อง /ครั้งที่พิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). /สถานที่พิมพ์://สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง: Chapin, F.S. (1997). *Social participation and social intelligence* (3rd ed). New York : Longman.

3. วิทยานิพนธ์/ สารนิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์). /ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต /// หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต./ ชื่อมหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา).

ตัวอย่าง: Sirima Monmai. (2011). *Educational Administration for Children's Rights in Secondary Schools under the UN Convention on the Rights of the Child* (Doctor of Philosophy thesis). Graduate School: Silpakorn University.

4. วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่)/ เลขหน้าที่ปรากฏ.

ตัวอย่าง: Surapol Suyaporn. (2017 April - June). A Model of Human Resource Development in Accordance With The Sangha Development in Petchaboon Province. *Journal of MCU Social Science Review*. 6(2), 276.

5. เว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง. สืบค้นเมื่อวัน เดือน ปี, จากเว็บไซต์:
///URL Address.

ตัวอย่าง : Ratthaphon Yenjaima. (2018). *Conflict In Society : Theory And Solution*. Retrieved May 29, 2018, from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/132734>.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปี).// ตำแหน่ง./ สัมภาษณ์. วัน เดือน.

ตัวอย่าง : Ratthaphon Yenjaima. (2018). Faculty of Graduate, Studies Faculty of Social Sciences. *Mahachulalongkornrajavidyalaya University*. 29 May .

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณา

ตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะ
ได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

8. การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double – Blind Peer Review)

9. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางหรือเนื้อหาอื่นๆ ของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์ หากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเบื้องต้น ทางวารสารจะถอดบทความของท่านออกโดยไม่มีข้อยกเว้นใดๆ ทั้งสิ้น

10. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กรุณาติดต่อ “วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์” สำนักงานวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา 13170 โทรศัพท์. 038-248-000 ต่อ 8203

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/jssr/index> / E-mail : journal.mcu.soc@gmail.com

1) อ.ดร.ประเสริฐ ธิลาวัณ 2) นายกรกรต ชาบัณฑิต

11. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกรวสารปีละ 4 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 199 บาท ไม่รวมค่าส่ง

12. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 300 บาท

รูปแบบวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ : บทความวิจัย

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) (18 pt)
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ตัวพิมพ์ใหญ่ (17 pt)

ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย, 1) * ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย, 2) ** ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย,3) *** (16 pt)
ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ 1), ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ,2) ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ,3) (16 pt)

บทคัดย่อ (16 pt)

.....ความยาวไม่เกิน 500 ตัวอักษร. (16 pt).....

.....

.....

คำสำคัญ :

ABSTRACT (16 pt)

.....ให้สอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย. (16 pt).....

.....

.....

Keywords:. (16 pt).....

1. บทนำ (18 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

2.1 (16 pt).....

2.2 (16 pt).....

* หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

** หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

*** หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

2.3 (16 pt).

2.4 (อื่น ถ้ามี)

3. วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....

.....

4. สรุปผลการวิจัย (18 pt)

4.1 (16 pt).....

4.2 (16 pt).....

4.3 (16 pt).....

4.4 (อื่น ถ้ามี) (16 pt).

5. อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

.....

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะ (18 pt)

6.1

6.2

6.3

References (ภาษาอังกฤษ) (18 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

รูปแบบวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ : วิชาการ

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) (18 pt)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ตัวพิมพ์ใหญ่ (17 pt)

ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย, 1) * ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย, 2) ** ชื่อผู้แต่ง (ภาษาไทย,3) *** (16 pt)

ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ 1), ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ,2) ชื่อผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ,3) (16 pt)

บทคัดย่อ (16 pt)

.....ความยาวไม่เกิน 250 ตัวอักษร. (16 pt).....

.....

.....

คำสำคัญ :

ABSTRACT (16 pt)

.....ให้สอดคล้องกับบทคัดย่อภาษาไทย. (16 pt).....

.....

.....

.....

Keywords:. (16 pt).....

1. บทนำ (18 pt)

.....

.....

.....

.....

* หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

** หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

*** หน่วยงานที่สังกัด, (ภาษาอังกฤษ) (14 pt)

2. หัวข้อหลัก (01) (18 pt)

.....

.....

.....

.....

3. หัวข้อหลัก (02) (18 pt)

.....

.....

.....

.....

4. บทสรุป อื่นๆ (03) (18 pt)

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะ (18 pt)

- 5.1 (16 pt).....
- 5.2 (16 pt).....
- 5.3 (16 pt).....
- 5.4 อื่นๆ ถ้ามี

References (ภาษาอังกฤษ) (18 pt)

.....

.....

.....

.....

หนังสือขอเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้าชื่อ..... ฉายา..... นามสกุล.....

ที่อยู่

โทรศัพท์ E-mail:

มีความประสงค์ขอตีพิมพ์บทความ () บทความวิจัย () บทความวิชาการ เรื่อง:

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ซึ่งดำเนินการโดยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยบทความฉบับนี้ข้าพเจ้าได้มีทุนขึ้นเพื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญา..... สาขาวิชา..... จาก (ชื่อสถาบัน).....

การศึกษา..... หรือได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก

เมื่อคณะบรรณาธิการของวารสารพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขปรับปรุงบทความ ข้าพเจ้ามีความยินดีรับไปแก้ไขตามมติดังกล่าวนี้และข้าพเจ้าขอรับรองว่า (ขีดเครื่องหมาย ✓)

() เป็นผลงานทางวิชาการของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

() เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมทุนขึ้นตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

() บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน

() บทความนี้ไม่ได้คัดลอกหรือดัดแปลงมาจากของผู้ใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้ชำระค่าธรรมเนียมขอตีพิมพ์บทความลงในวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตามอัตราที่กำหนดไว้ คือ

() บทความวิชาการ ๓,๐๐๐ บาท

() บทความวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ป.โท-เอก ๕,๐๐๐ บาท

() บทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย ๕,๐๐๐ บาท เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อนึ่ง แม้เมื่อข้าพเจ้าปรับแก้ไขแล้ว แต่งานยังไม่เรียบร้อยและไม่ได้รับการให้การลงตีพิมพ์ ข้าพเจ้าไม่ติดใจเอาความใดๆ ทั้งสิ้น จะยอมรับการพิจารณาของคณะกองบรรณาธิการถือว่าเป็นที่สุด

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้รับผิดชอบ

ใบสมัครสมาชิก

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กราบนมัสการ/เรียน

บรรณาธิการวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E – Mail.....

เบอร์โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิกวารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

() สมาชิกประเภทรายปี ๑,๐๐๐ บาท (จำนวน ๔ เล่ม)

() เล่นละ ๒๕๐ บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() ธนาณัติ (ส่งจ่าย.....)

() ตัวแลกเงินไปรษณีย์

() แคมป์เชียร์เชิร์ช ในนาม.....

โปรดนำส่งวารสาร วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน

☐ ที่ทำงาน

เลขที่..... ถนน..... หมู่ที่..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร.....E-Mail.....

ลงชื่อ.....

()

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ..... เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ลงบัญชีแล้ว.....